



PEDAGÓGIAI PROGRAM





SZTÁRAI MIHÁLY REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ELFOGADTA: NEVELŐTESTÜLET

**2019. év augusztus hó 22. napján
37/2019(VII.22.) számú határozatával**

JÓVÁHAGYTA: SIKLÓS – MÁRIAGYÚD REFORMÁTUS TÁRSEGYHÁZKÖZSÉG IGAZGATÓTANÁCSA

**2019. év szeptember hó 10. napján
a 22/2019.számú határozatával**

Tartalomjegyzék

I. NEVELÉSI PROGRAM

1. Bevezető	6-11
1. 1. Alapadatok intézményünkről	6
1. 2. Névadónkról – intézményünkről	8
2. Lelkiségünk	11-13
2. 1. Általános elvek	11
2. 2. Iskolánk és óvodánk lelkisége	11
2. 3. Csendesnap célja és feladata	12
2. 4. Közös iskolai áhítatok	12
2. 5. Lelkiség és szentség	13
3. Alapelvek, értékek, célok, feladatok, eszközök, eljárások	13-49
3. 1. Az intézményi nevelő, illetve nevelő - oktató munkájának alapelvei	13
3. 2. Az iskolában folyó nevelő és oktató munka céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	15
3. 3. Óvodai nevelésünk célja	24
3. 4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	25
3.5. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok, egészség-nevelési és környezeti nevelési elvek (külön kötetben)	29
3. 6. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	29
3. 7. A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák	30
3. 8. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma és az osztályfőnök feladatai	35
3. 8. 1. Pedagógusok helyi intézményi feladatai	36
3. 8. 1. 1. Az óvodapedagógusok helyi intézményi feladatai	36
3. 8. 1. 2. Az iskolai pedagógusok helyi intézményi feladatai	38
3. 8. 2. Az osztályfőnöki munka tartalma és az osztályfőnök feladatai	43
3. 8. 2. 1. Az osztályfőnöki munka jellemzői	44
3. 8. 2. 2. Az osztályfőnöki munka feladatkörei	44
3. 8. 2. 3. Az osztályfőnök feladatai	44
3. 8. 2. 4. Az osztályfőnöki munka tervezése	47
3. 8. 2. 5. Az osztályfőnök által készített statisztikák, beszámolók az osztályról	48
3. 8. 2. 6. Az osztályfőnöki órák témái	49
3. 8. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	50
3. 9. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	52
3. 9. 1. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai feladatok	53
3. 9. 4. A kiemelten tehetséges gyermek, tanuló - a tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	57
3. 9. 5. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló	75

3. 9. 6. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók együttnevelése az intézményben	77
3. 9. 6. 1. A sajátos nevelési igényű gyermekek / tanulók jogainak érvényesülése	80
3. 9. 6. 2. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	80
3. 9. 6. 3. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése - oktatása az iskolában	85
4. Az intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok – a szülő, a gyermek, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	86
4. 1. Az intézmény közösségének együttműködése	86
4. 1. 1. Az intézményvezetés kapcsolattartása, illetve az intézményvezetés és a nevelőtestület együttműködése	86
4. 1. 2. A szakmai munkaközösségek együttműködése	87
4. 1. 3. Az óvoda és az iskola együttműködése	88
4. 1. 4. A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése	92
4. 1. 5. A tanulók részvételi jogának gyakorlása az intézményi döntési	92
4. 1. 6. A pedagógusok és a szülők kapcsolattartása és együttműködése	95
4. 2. Az intézmény vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése intézményen kívüli szervezetekkel, intézményekkel	101
5. A belépés feltételei iskolánkba – felvétel – átvétel	105
6. Tanulmányok alatti vizsgák vizsgaszabályzata	108
II. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE	114
1. Választott kerettanterv, a választott kerettanterv feletti óraszám - a szabad időkeret felhasználása, óraterv, választható tantárgyak kötelezően választandó és szabadon választható tanítási óra	114
1. 1. A választott kerettanterv megnevezése	114
1. 2. A választott kerettanterv feletti óraszám - a szabad időkeret felhasználása	115
1. 3. A 2012-es NAT és a kiadott kerettanterv alapján kialakított helyi óraterv	117
1. 4. A választható tantárgyak, szabadon választható tanítási órák, foglalkozások	121
2. A NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása, a helyi tanterv közös céljai, feladatok	122
2. 1. Fejlesztési területek, nevelési célok	122
2. 2. Tantervi cél, feladat az alapfokú nevelés-oktatás 1-4. évfolyamára, a NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	133
2. 3. Tantervi cél, feladat az alapfokú nevelés-oktatás 5-8. évfolyamára, a NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	135
3. Az iskolánkban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	138
4. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei, a pedagógus-választás szabályai	140
4. 1. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei	140

5. SNI tanulók fejlesztési programja 143

6.A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési, értékelési módja, diagnosztikus, formatív és szummatív formái, valamint a magatartás és a szorgalom minősítésének elvei, értékelése, a magasabb évfolyamra lépés feltételei, helyi záradék, intézményi mérési rendszer 169

6. 1. Az értékelésről általában – és az értékelés célja	169
6. 2. A magasabb évfolyamra lépés feltételei	170
6. 3. A bizonyítvány	170
6. 4. A tanulók minősítése	171
6. 5. Helyi záradék, helyi döntések	179
6. 6. Intézményi mérési rendszer	181
6. 7. A tanulók fizikai állapotának felmérését célzó program	182

7. Nemzetiségek kultúrája 183

8.A tanulók jutalmazásának elvei 183

9. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek 185

10. Az otthoni felkészüléshez előírt szóbeli és írásbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai 186

11. A napközi és a tanulószobai foglalkozások 188

12.. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása az iskolában 191

13. Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések 197

14. Az egészségnevelési és a környezeti nevelési elvek 197

15.A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések 199

16. A pedagógiai program nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések 200

17. Záradékok 201

1. Bevezető

1. 1. Alapadatok intézményünkről

Az intézmény hivatalos neve:	Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Az intézmény OM azonosítója:	027221
Az alapítás éve:	1991.
Alapító:	Siklói Református Egyházközség 7800 Siklós, Kálvin u. 18.
Az intézmény fenntartója, működtetője	Siklós - Máriagyűd Református Társegyházközség 7800 Siklós, Kálvin u. 18.
Felügyeleti szerve	Dunamelléki Református Egyházkerület 1092 Budapest, Ráday u. 28.
	Baranyai Református Egyházmegye 7623 Pécs, Szabadság u. 35.
Az intézmény típusa:	többcélú intézmény, közös igazgatású köznevelési intézmény
Intézményegysége:	óvoda
	általános iskola
Intézmény feladat ellátási helye:	Siklós város közigazgatási területe és vonzáskörzete
Az intézmény székhelye:	7800 Siklós, Vörösmarty u. 13.
telephelye:	7800 Siklós, Kálvin u. 19.
Az intézmény jogállása:	jogi személyiséggel rendelkező önálló köznevelési intézmény
gazdálkodása:	önállóan működő és gazdálkodó szerv, az intézmény által készített költségvetést a fenntartó egyház presbitériuma hagyja jóvá.
Az iskolai évfolyamok száma:	általános iskola 1-8. évfolyam
Az intézménybe feladat-ellátási helyenként felvehető maximális létszám:	óvoda: 50 fő iskola: 140 fő
Az oktatás munkarendje:	nappali

 **A köznevelési intézményünk jogszabályban - 2011.évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről - meghatározott alapfeladatai, közfeladatai:**

-  az óvodai nevelés;
-  az általános iskolai nevelés - oktatás;
-  a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelése és iskolai nevelése-oktatása

 **Az intézmény alapfeladatai:**

- ⇒ **Óvodai nevelés –**
 - Óvodai felekezeti nevelés, ellátás, iskolai életmódra felkészítés.
 - Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása.
- ⇒ **Általános iskolai nevelés-oktatás –**
 - Általános iskolai tanulók nappali rendszerű felekezeti nevelése, oktatása (1-4. évfolyam);
 - A többi tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése-oktatása (1-4 évfolyam);
 - Általános iskolai tanulók nappali rendszerű felekezeti nevelése, oktatása (5–8. évfolyam);
 - A többi tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése-oktatása (5–8. évfolyam).

Az intézmény az óvodai nevelés, illetve az általános iskolai nevelés-oktatás keretén belül ellátja a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók köréből a sajátos nevelésiigényű gyermekek, tanulók integrált nevelését és oktatását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók köréből az alábbiak ellátását biztosítja az intézmény:

- ⇒ Érzékszervi fogyatékos (hallás- és látássérült) gyermekek, tanulók integrált nevelése, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátása, preventív foglalkoztatása.
- ⇒ Beszédfogyatékos gyermekek, tanulók integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátása.
- ⇒ Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók integrált nevelése-oktatása, pedagógiai és egészségügyi célú habilitációs és rehabilitációs ellátása.
- ⇒ A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek, integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátása.

1. 2. Névadónkról - intézményünkről

„A jó cselekedet pedig csak az, ha mi felebarátunkat segítjük, tartjuk, tápláljuk, tanítjuk, neki jó példát adunk, mindezeket a mi felebarátunknak javára, hasznára és az Úristennek neve dicséretére cselekedjük.”

Sztárai Mihály

Sztárai Mihály (1510?-1575)



Sztarinus, vagyis Sztárai Mihály, a Siklós és a Duna-Dráva közti vidék reformációt hirdető papjainak legismertebb alakja, aki az 1526-os mohácsi csatát még ferences barátként látta. A drávasztárai születésű fiatalember az év végére azonban Siklósi Mihály hatására csatlakozott a reformációhoz. 1543-ban írt művében (História Perényi Ferenc kiszabadulásáról. Perényi Péter élete és halála) maga írja: „*ezt a verset költöttem Vas Mihálynak, a siklósi várnagynak, amikor én siklósi iskolamester voltam*”: vélhetőleg 1541-től. 1542-től Perényi Ferenc nevelője volt, és a fiúval együtt hallgatta a paduai, vagyis a padovai egyetem előadásait.

A délszláv nyelvben is járatos prédikátor 1544 tavaszától az Eszék melletti Laskón terjesztette az evangéliumot. 1551-ben írta barátjának, Tolnai (Tétényi) Miklósnak, hogy a faluban „*a kereszt igéjét hirdetni kezdtem*”.

Sorai szerint százhusz evangélikus egyházat alapított Alsó-Baranyában. Tegyük hozzá: igen sok nehézség ellenére, hiszen nem egyszer az élete is veszélyben forgott.

PathaiSámul lelkipásztor Laskón az 1600-as évek elején, szemtanúktól hallottak alapján írta róla: „*édes hangú zengedezésével magához vonta az embereket*”. Ezért is hívták énekes prédikátornak. Egy későbbi értékelés így hangzik Sztáraitól: „*Tüzes, kíméletlenül támadó lélek volt, de nemcsak rombolni, hanem építeni is tudott. Ő volt az új magyar protestáns egyházak egyik legkorábbi szervezője. Félelmet nem ismerő szókimondása, nyers, de pompás humora kitűnő népszónokká tette*”. Az 1553-ban Tolnára távozó, majd 1558-ban Laskóra visszatérő Sztárai Mihály tollából 1559-ben jelent meg az első magyar nyelvű dráma, egy hitvitával foglalkozó darab, *Az igaz papságnak tiköre* (Comoedialepidissima de sacerdotio) címmel, és számos, további irodalmi és egyházi alkotását ismerjük. Időközben, egy 1553-as levelének tanúsága szerint „*episcopus*”, vagyis Tolna megye és Alsó-Baranya püspöke lett. Laskói utódjával, a vele Tolnában együtt szolgáló Szegedi Kis Istvánnal később megosztotta a feladatokat, és 1557-től püspöksége csak Tolna megyére korlátozódott. Sztárai Mihály Laskóról 1563-ban Gyulára költözött. 1564-től három évig Sárospatakon volt lelkész, majd Pápán szolgált, ahol 1575-ben hunyt el.

Sztárai olyan időben szólalt meg és hirdette az evangéliumot, hogy bátorítást és hitet öntsön az emberek szívébe, mikor mindez élete kockáztatásával járt. Lelkésztestársaival együtt jól tudta, hogy

az emberek tanítása és anyanyelvük ápolása ugyanilyen fontos. Az írás és olvasás tanításával hozzájárult, hogy a magyarság ilyen nehéz időben se veszítse el identitását a török hódoltság alatt. Az oktatás biztosításával pedig a reformáció olyan kulcsot adott az emberek kezébe, mellyel utat nyithattak a magyar és európai kultúra megismeréséhez, ápolásához.

Intézményünkről

Az 1990-es évek politikai változásai lehetővé tették a volt egyházi ingatlanok visszaigénylését. 1991-ben a Siklósi Református Egyházközség az egyházi ingatlanok kártalanítása révén visszakapta régi, Kálvin utcai épületét. Ezzel lehetőség nyílt a presbitérium által 1991. március 18-án hozott iskolalapításról szóló határozat megvalósítására. Az Oktatásról szóló - módosított - 1985. évi I. törvény 21. / A § (3) bekezdés alapján 1991. augusztus 15-én a Sztárai Mihály Református Általános Iskola megkezdte működését. Az első, 1991/92-es tanévben az oktatás a Kálvin u. 19. szám alatti (4 tanterem, 1 tanári, szociális helyiségek) és a Magyar u. 29. szám alatti (1 tornaszoba + öltöző, mellékhelyiségek) épületekben folyt. Az első, második, harmadik osztályba beiratkozott 38 tanulót Boruss Mária lelkipásztor és négy pedagógus tanította.

Az újraindított iskola alapító nevelőtestülete: Szántó Ákos igazgató, Marásekné Varga Éva, Reichmesz Ádámné, Szántó Ákosné.

1992. október 6-án az oktatás a jelenlegi Vörösmarty u. 13. szám alatti épületbe helyeződött át. Az akkor négy tanteremből, tanáriból álló épület az elkövetkező hat év alatt további öt teremmel, irodahelyiséggel, szertárakkal bővült, így elnyerte mai külső és belső formáját. Az 1996/97-es tanévre az iskola nyolc osztályosra bővült. Az intézmény beiskolázási körzete nem csak Siklós városa, hanem a környező falvak is.

A végzős diákok a Pécsi Református Kollégiumban tanulhatnak tovább, így folytatódhat az iskolánkban megkezdett lelki nevelés.

Az 1997/98-as tanévben megindult református óvoda biztosítja a korai életkorban elinduló keresztény lelki nevelést és a zökkenőmentes iskolakezdést. Az óvoda felvételi körzete szintén Siklós városa és a környék települései.

A legnagyobb gondot korábban és a jelenben is a tárgyi feltételek biztosítása jelenti. Az intézmény nem rendelkezik tornateremmel. Ennek hiánya versenyképességünket csökkenti.

Elsődleges cél a családias jelleg megőrzése, mely biztosítja az általános iskola feladatának megfelelő stabil alapozó képzés lehetőségét is. Az iskola hagyományai arra kötelezik az intézményt, hogy a nevelő és oktató munkában kiemelt figyelmet fordítson a lakóhely és a nemzet történetének. A fenntartónk által kiadott alapító okirat szerint alapfeladat a beiskolázási körzetünkbe tartozó tanköteles korú gyermekek általános műveltségének megalapozása, a sajátos nevelésű gyermekek befogadása, inkluzív intézmény létrehozása.

A beiskolázási körzetünkben élő családok szociális, anyagi és kulturális helyzete egymástól nagymértékben eltér, ezért a nevelő és oktató munka ehhez a helyzethez igazodik: tanórán és tanórán kívül megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló tanulók felzárkóztatását, ugyanakkor kiemelt fontosságú feladatnak tekintjük a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is – Sztárai Tehetséggondozó Műhely –keretén belül.

Jövőkép

Inkluzív intézménnyé válás és tehetséggondozás

Az esélyegyenlőség elvének érvényesítése, a sajátos nevelési igényű gyermekek diszkriminációjának megszüntetése a magyar oktatásügyben is előtérbe helyezte az integrált nevelést. A társadalmi elvárások ilyen mértékű változása kapcsán alapjában kell intézményünk jövőképét átformálni, és megkeresni azokat a feladatokat és lehetőségeket, amelyek tartósan biztosítják az intézményünkben felhalmozott tudás és tapasztalat hasznosulását az elkövetkező években, évtizedekben is.

Az intézmény

- nyitott tehát az eltérő adottságokkal, készségekkel, képességekkel rendelkező gyermekek és tanulók befogadására;
- helyi programmal segíti a hátrányos helyzetű tanulókat;
- sajátos nevelési igényű gyermeket, tanulókat integrált oktatási formában képezi, a korosztállyal együtt nevelődő, speciális fejlesztést igénylő gyermekek részére rehabilitációs, rehabilitációs órákat, foglalkozásokat biztosít gyógypedagógus szakember foglalkoztatásával;
- fejlesztést biztosít a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeknek, tanulóknak;
- differenciált tanulásszervezéssel és oktatással biztosítja a tehetséges, érdeklődő gyermekek számára magasabb szintű, elmélyültebb tudást, a gyengébb, lassabban haladó, lemaradó gyermekek számára a felzárkózást.

Felfogásunkban: az integráció egyet jelent a valamely hátránnyal küzdő, az átlagos képességű és a tehetség-ígéret együttnevelésével.

Intézményünket 2010-ben a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács illetékes szakmai bizottsága Tehetségponttá nyilvánította. 2013-tól elnyertük az akkreditált kiváló tehetségpont címet.



A társadalom, a pedagógusok és a szülők célja azonos: gyermekeinkből művelt, jól képzett, az életben boldogulni tudó embereket szeretnénk nevelni, olyan embereket, akik képesek az élethosszig tartó tanulásra. Olyan embereket, akik az Úr útmutatását követik.

2. Lelkiségünk

2. 1. Általános elvek

Korunk intézményének sajátos egyéni arculattal kell rendelkeznie, amit az intézmény lelkületének is nevezhetünk, vagy intézményi ethosznak. A szellemiség az iskola esetében egy nagyobb kategóriával is jellemezhető.

Belülről könnyen állítható, hogy intézményünk református. Ám a valóban működő szellemiséghez „látható” lelkületre van szükség.

A bejárati ajtó után, már a folyosókon, de a tanteremben, az óvodai csoportszobában is érzékelni kell a hatást. Minden intézménynek – így a miénknek is - van egy rejtett lelke, melyből lehet tudni, hogy honnan vesszük a háttérben rejlő értékeket. Azokat az értékeket, amelyek neveléstörténeti korszakokként is nyomon követhetők. Olyan értékek ezek, amelyeknek mai üzenetei is vannak, amelyek ma is életprogramunkká válhatnak. Ha egy nevelőtestületben ugyanezeket az értékeket vallják, akkor az intézménynek meghatározható, átlátható értékrendszere lehet.

2. 2. Iskolánk és óvodánk lelkisége

Jézus Krisztus missziói parancsa: „...**tegyetek tanítványokká minden népeket...**”(Máté 28, 19) nem csupán az Egyháznak szól, hanem a családnak és az iskolának, az óvodának.

Református iskolánk és óvodánk jó lehetőség arra, hogy segítse a szülőket, gyülekezetünket és a környékbeli gyülekezeteket abban, hogy valóra válthassák a gyermekük keresztelesekor tett ígéretüket, amely szerint úgy nevelik őt „**hogyha felnő, a konfirmáció alkalmával ő maga önként tegyen vallást a Szentháromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet előtt.**”

Református intézményünk keresztyén közösség. Nevelő-oktató / nevelő munkánk lényegi oldala keresztyén nevelési célok megvalósítása munkánk során. Keresztyén értékek beépítése a mindennapi tanításunk, nevelésünk során úgy, hogy a bibliai alapelvek figyelembevételével mellett eleget tegyünk a köznevelési törvénynek is.

Olyan református keresztyéneket kívánunk nevelni, akik tudják, hogy Isten választotta ki őket, s ha tőle kérnek segítséget, a Lélek alkalmassá teszi őket feladatuk elvégzésére.

A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye, az Etikai Kódex, a Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda által kidolgozott pedagógiai program és annak mellékletei a törvény erejével szólnak a pedagógusokhoz, intézményünk lelki-szellemi színvonalának biztosításáról, a szülőkhöz pedig, hogy nyugodt lélekkel bízzák gyermekeiket református intézményünkre.

Csodálatos dolog embert formálni, embert úgy, hogy az ISTEN útján járjanak és Tőle kapott adottságaikat Isten és embertársaik szolgálatára használják.

A jövőbe nézünk! Hisszük, hogy intézményi közösségünk, mely Isten ajándéka, hitvalló és hazafias szellemű, versenyképes műveltséget biztosít minden tanulójának!

„...Tudjuk pedig, hogy azoknak,
akik ISTENT szeretik, minden javokra van...”
(Pál levele a Rómabeliekhez 8,8)

2. 3. Csendesnap célja és feladata

Az iskolaév kezdésének nemcsak a tanévnyitó istentisztelet a fontos és elengedhetetlen része, hanem a tanévnyitó csendes nap is, amely megalapozza és elmélyíti az iskolai-gyülekezeti közösséget, lelkiséget.

Csendes napot tartunk még az adventi és a húsvéti időszakban.

E napon a Baranya megyei lelkészek szolgálatára is számít közösségünk, bizonyágtételeikkel, jelenlétükkel is a gyermekek lelki, igei élményét segítsék, a tanárokat tehermentesítsék. A csendesnap a pedagógusok számára is olyan alkalom, ahol az iskolai, gyülekezeti lelkiségről, a református keresztyén nevelési feladatokról imádságos szeretetközösségben maguk is beszélgethetnek.

2. 4. Közös iskolai áhítatok

A hétkezdő és hétzáró közös áhítat elősegítheti a közösség kialakulását azáltal, hogy ezeken az alkalmakon megosztjuk egymással a hitünket, és együtt készülünk fel arra, ami aznap (azon a héten vagy hétvégén) ránk vár.

Ez is része az iskolai tanulás egészének, mert az iskola ezeken keresztül taníthatja meg a diákokat arra, hogyan imádkozzanak és dicsőítsék Istent.

A rendszeresen tartott közös áhítatokat jól kiegyensúlyozzák a napi osztály áhítatok, melyeket előre kézbe adott vezérfonal segítségével tarthatnak meg az éppen első órát tartó nevelők, osztályfőnökök.

2. 5. Lelkiség és szentség

Manapság a szentséget és a lelkiséget elavult fogalomnak tartják. A Biblia azonban világosan tanítja, hogy szentség nélkül nem élhetünk Istennek tetsző életet. A Biblia elutasítja a világi és lelki dolgok közötti ellentétet. Még a lovak nyakában függő csengőt, és a főző edényeket is Istennek kell szentelni (Zakariás 14, 20-21). Hiába imádkozunk sokat, ha az igei normákat nem alkalmazzuk az órai munkánk megszervezésében és a tanmenet összeállításában, akkor nem vagyunk lelki emberek. Hiába dicsőítjük Istent az áhítatok alatt, ha ez nem járja át a mindennapi tanításunkat, tanulásunkat, akkor nem engedelmeskedünk Isten igéjének. Másrészt viszont, ha csak azt hangsúlyozzuk, hogy jó jegyeket kell szerezni, jól kell tanulni, és **„mindenütt mindennel, amit teszünk, Istent kell szolgálni”**, közben azonban elhanyagoljuk a Bibliát, szóval és énekléssel dicsőítsük őt, istentiszteleteken részt vegyünk, akkor nem teszünk eleget annak az igei felszólításnak, hogy Isten dicsőítésének és az imádkozásnak mindig jellemeznie kell a keresztyéneket, ha egy közös cél érdekében összejönnek.

A lelkiesség és a szentség Isten munkája bennünk. A lelkiesség az elkötelezettségtől függ, attól, hogy mennyire bízunk Istenben, mekkora a hitünk, a reménységünk, és a szeretetünk. A lelkiességet nem erőltethetjük rá a diákjainkra. Viszont segíthetjük a lelkiességhez vezető elkötelezettség kialakulását. A lelkiességet nem lehet az iskolai tevékenységekre „ráaggatni”, hogy keresztyénibbeknek nézzenek ki. A lelkiességnek mindent át kell hatnia; irányítania és támogatnia kell mindazt, ami az iskolában folyik.

Csak így lehet iskolánk igazi keresztyén (református) tanulóközösség.

3. Alapelvek, értékek, célok, feladatok, eszközök, eljárások

3. 1. Az intézmény nevelő, illetve nevelő - oktató munkájának alapelvei:

A Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvodában dolgozó pedagógusok mindennapi nevelő és nevelő - oktató munkájukban az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni..

A református köznevelési intézményekben a nevelés és az oktatás az állam által előírtak szerint, továbbá a magyar református iskolák hagyományaihoz méltóan Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban, a Heidelbergi Kátében megfogalmazott hitelvek, és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család.

A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református köznevelési intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el.

A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református iskolák és a hozzájuk kötődő intézmények célja és feladata, hogy

- tanulóit korszerűen művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és a nemzet - hűséges és áldozatkész, alkotó polgárává formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani, közvetíteni,
- református tanulóit egyházuk hitvalló tagjává,
- nem református tanulóit - vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett- saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.”

Alapelveinkben azon tartós, hosszabb időszakra szóló értékeket fogalmazzuk meg, amelyekre több éven keresztül építhetünk, amelyek mentén pedagógiai programunkat megvalósíthatjuk.

3. 1. 1. Munkánk során kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy

- ✓ munkánkat Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretet és szolgálat jellemezze;
- ✓ a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezze;

- ✓ a nevelés segítse a gyermek személyiségfejlődését és egyéni képességeinek kibontakoztatását, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak megfelelő tevékenységgel;
- ✓ a felnőttekkel és társaikkal való kapcsolatukat a kölcsönös tisztelet és a másság elfogadása jellemezze;
- ✓ a diákok biztos alapkészségek birtokában korszerű, használható, alkalmazható tudásra tegyenek szert, és legyenek képesek boldogulni a szűkebb és tágabb környezetükben.

A református óvoda nevelési intézmény, melynek testülete elkötelezte magát Krisztusnak. A keresztyén életviteléhez hűen, szolgálják Istent és nevelik a reábizott gyermekeket.

Óvodánk sajátossága az egyházhoz, iskolához tartozás, mely a nevelés tartalmát, irányultságát közvetlenül befolyásolja. Így nevelési elveinkben a keresztyén erkölcs előírásai érvényesülnek, szokásrendszerünkbe a hívő ember életviteléhez kapcsolódó elemek is beépülnek, ünnepeinken református hagyományaink a dominánsak, kapcsolatrendszerünkben a család- gyülekezet- iskola hármassága a meghatározó. Az iskolához tartozás segít az eredményes szocializációban, az átmenet nehézségeinek csökkentésében, a nevelés, egységes ráhatás folyamatosságában és a gyermek egyéni előmenetelének nyomon követésében.

A Biblia tanítására építve- „**Tanítsd a gyermeket a neki megfelelő módon...**” (Péld. 22,6) - nevelőmunkánk a kisgyermek Istentől kapott adottságainak, képességeinek kibontakoztatására, pozitív személyiségjegyeinek kialakítására, erősítésére irányul.

Gyermekeink többsége itt találkozik először az Ige tanításával, itt hall úgynevezett vallásos témájú éneket és itt éli át az áhitat csöndjét. Így óvodánk ebből a szempontból is kiegészítője a családi nevelésnek. A keresztyén szellemiség áthatja nevelésünket, beépül óvodánk tevékenység- és szokásrendszerébe.

Az iskolánk szeretné elérni, hogy a tanításban igaz értékeket közvetítsen és a tanulókat evangéliumi szellemben nevelje, ez legfontosabb alapelvünk. Ennek érdekében minden tevékenységét át kell, hogy hassa az Igéből táplálkozó református hit és az ökumenikus gondolkodás.

3. 1. 2. Az **intézmény toleráns** más felfogások, világnézetek iránt, tevékenysége során azonban tanúskodik a teremtő Isten bölcsességéről és hatalmáról, Jézusban megjelenő kegyelmes, megváltó szeretetéről és a Szentlélek megvilágosító, eligazító, erőt adó közösségéről.

3. 1. 3. Az **Ige tanítása szerint kívánja nevelni növendékeit Isten és embertársai szeretetére, szolgálatára, a jó megtanulásának készségére.** Segíti őket abban, hogy harmonikusan növekvő, jellemes személyiséggé, szociális érzékenységgű, demokratikus, az élet küzdelmét is vállaló, tevékeny, kreatív felnőttekké váljanak, a test és lélek egységében. Tudatosítjuk bennük, hogy Isten ebben az országban, ebben a népben jelölte ki helyüket, ezért kötelességük tehetségükkel jól sáfárkodni. Hazaszeretetük mellett tiszteljék, becsüljék más népek értékeit, féltő szeretettel óvják és védjék az életet, a teremtet világot, vigyázzanak környezetükre.

3. 1. 4. Fontosnak tartjuk **az egyházi múlt, a nemzeti hagyományok ismeretét és az erre való szellemi-lelki építkezést.**

3. 1. 5. Intézményünkben **a gyermekek, a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat.**

Az alapkompenciákat mindenki számára elérhetővé kell tenni – kevésbé érdeklődők, speciális szükségleteket igénylők, kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló stb.; különös figyelmet fordítva az esélyegyenlőség biztosítására.

Az igei szemlélet szükségessé teszi **a különféle emberi tudományok ismeretanyagának** meggyőződésünk szerint leghitelesebb és lehetőségünk szerint **legmagasabb szintű továbbadását.**

3. 1. 6. Tanítványainkat **gondolkodásra, jó tájékozódásra** akarjuk nevelni, hogy meg tudják különböztetni az igazságot a hamisságtól, az értéket az értéktelentől, hogy legyen véleményük, foglaljanak állást.

3. 1. 9. **Iskolánkban olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat.**

Ezért:

- tiszteletben tartjuk a tanuló személyiségét,
- a gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe,
- a tanulók egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük,
- diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük,
- minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban,
- az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk

Nevelőink **szellemileg, erkölcsileg és testileg** egészséges nemzedéket kívánnak nevelni a ránk bízott gyermekekből.

3. 2. Az iskolában folyó nevelő és oktató munka céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Iskolánk alapvető céljai

1. A tanulók egyéni képességeinek, pozitív személyiségjegyeinek kibontakoztatása, állandó fejlesztése a tanórai és azokon kívüli kereteken belül az iskolai közösségek és a társadalmi környezet szoros együttműködésével.
2. Korszerű, **keresztény** természettudományos és társadalomtudományos műveltségkép kialakítása, melyet tanulóink eszközként használnak a valóság viszony-rendszerének megértéséhez, és alkalmaznak különböző cselekvés-formákban.

3. Hazáját ismerő és szerető, a nemzeti hagyományokat és az iskolai tradíciókat őrző fiatalok nevelése.
4. Fontos a tehetség kibontakozásának a segítése, a differenciálással történő fejlesztés, és a hátránykompenzálás az iskolai élet minden területén. Az intézmény az esélyegyenlőség elve szerint saját keretein belül lehetőséget teremt a különleges bánásmódot igénylő tanulók számára is.
5. A kulcskompetenciák kialakítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, az egész életen át tartó tanulás lehetőségének megalapozása. Az anyanyelv helyes használata szóban és írásban, a kommunikációs képességek fejlesztése.
6. Célunk, hogy tanulóink megismerjék az egészséges életmód legfontosabb szabályait, tisztában legyenek az egészséges táplálkozás, a rendszeres mozgás egészséget befolyásoló hatásával, a testi-lelki higiéne fontosságával.
7. Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése az adott életszakaszra kidolgozott tanterv szerint. Tartalomalapú, beszédközpontú nyelvoktatás.
8. Az IKT-eszközök alkalmazásának folyamatos bevezetése /Internet, e-tananyagok, projektmunkák, interaktív tábla, nyelvi labor/.

Képzési specialitások:

1. Iskolánk szellemiségéből adódó legfontosabb célunk az Igéből táplálkozó református hit elmélyítése.
Ennek színterei:
⇒ tanévnyitó, adventi és húsvéti csendesnap,
⇒ napi reggeli áhítatok,
⇒ évfolyamonként heti két hit- és erkölcstan óra,
⇒ egyházi ének oktatása,
⇒ imaközösségi alkalmak
⇒ Dörmögő kör
⇒ templomi szolgálat
⇒ szeretetvendégség
⇒ Szeretethíd-program
⇒ konfirmandus alkalmak
2. Az Élő idegen nyelv műveltségi területen magasabb óraszámú angol nyelv oktatása
1. évfolyam: heti 1 óra; 2-3. évfolyam: heti 2 óra; 4. évfolyam: heti 3 óra; 5-8. évfolyam: heti 5 óra (emelt óraszámú csoportban)
3. Differenciált képességfejlesztés:
3. 1. Tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységi formáink:

⇒ tehetségazonosítás a 3-4. évfolyamon, tehetséggondozás, nyomon követés: 7., 9. évfolyam; 19 éves kor
⇒ nevelőtestületi döntés alapján (az osztálylétszám és eltérő teljesítményszint) csoportbontás, ha a létszám indokolja – ls. csoportbontás elvei részénél
⇒ rendszeresen szervezett iskolai, regionális, országos versenyekre, bajnokságokra való felkészítés.
⇒ szakkörök működtetése, egyéni fejlesztés.
⇒ Sztárai Tehetséggondozó Műhely – TDK, angol, média, matematika, természetjáró, énekar, színjátszóvalamint a partnereknél
⇒ tehetség-tanácsadás
3. 2. Felzárkóztatás, egyéni fejlesztés
4. Alapfokú művészeti oktatás – telephelyként
5. A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók segítése
⇒ Az EFOP 3.1.5. pályázatához csatlakozva helyi programmal csökkentjük a lemorzsolódás veszélyeit
6. Integrált nevelés-oktatás – SNI tanulók fogadása
7. Magasabb óraszám matematika és magyar nyelv és irodalomból a szabad időkeret terhére
• 1. évfolyam: magyar nyelv és irodalom heti plusz 1 óra • 3. évfolyam: magyar irodalom heti plusz 1 óra • 4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom heti plusz 1 óra • 4. évfolyam matematika heti plusz 1 óra • 5-8. évfolyam: angol nyelvből nem emelt óraszámú tanulóknak: magyar nyelv és irodalom – szövegértés, kommunikáció... tantárgyon belüli modul heti plusz 1 óra • 5-8. évfolyam: angol nyelvből nem emelt óraszámú tanulóknak: matematika problémamegoldás... tantárgyon belüli modul heti plusz 1 óra • 6. évfolyam: matematika heti plusz 1 óra • 7. évfolyam: magyar nyelv heti plusz 1 óra • 8. évfolyam: matematika heti plusz 1 óra

Speciális célok

1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló esélyegyenlőségének maximális biztosítása.
2. Átfogó célunk, hogy a hátrányos helyzetű gyermek minél előbb bekapcsolódjon az óvodai nevelésbe, óvodába kerüljön, mert ezzel válhat szociális folyamatuk és integrációjuk zökkenőmentessé. Ez a folyamat az iskolában tovább folytatódik, így 8. osztály végére egyenlő esélyt tudunk teremteni részükre akár a tovább tanulás-hoz, akár a felnőtté váláshoz.
3. A hátrányos helyzetű tanulók felkészítése során az együttnevelés és a differenciálás szempontja valósuljon meg a sokoldalú személyiségfejlesztő munkában.

4. SNI tanulók felnőtté válásának, közösségbe beillesztésének elősegítése.
5. Tehetség-azonosítás, - gondozás, - tanácsadás, nyomon követés segítségével esélyjavítás elérése.

Pedagógiai munkánk alapvető feladata a munkánkat átfogó evangéliumi szellemben történő nevelési feladat megvalósításával együttesen, hogy a gyermeki nyitottságra, fogékonyságra, érdeklődésre és aktivitásra építve a személyiségfejlődés szempontjából kiemelten fontos alábbi értékeket tanulóink elsajátítsák, ezek képviselője váljon bennük meggyőződéssé és határozza meg viselkedésüket, magatartásukat.

1. Az élet tisztelete, védelme. A természeti környezet megóvása. Az állatok és növények védelme, szeretete. Fogékonyság az élő és az élettelen természet szépsége iránt.

2. Az ember testi és lelki egészsége. Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód iránti igény. A testmozgás iránti igény. Az önellátás képességeinek kialakítása (tisztálkodás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása). Az egészségvédelem (az egészségre káros szokások ismerete, elutasítása, a balesetek megelőzése, elsősegélynyújtás, az áldozattá válás megelőzése, bűnmegelőzés).

3. Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbi-zalom). Felelősségvállalás saját sorsának alakításáért (önállóság, kitartás, szorga-lom, kreativitás). Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum be-fogadására és létrehozására.

4. Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Hűség, önzetlenség, megér-tés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.

5. A család tisztelete, a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete.

6. Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartása. Fegyelem és önfegyelem. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítélet mentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.

7. A világ megismerésének igénye. Igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességeinek kialakítására.

8. A szülőföld és Magyarország megismerése, szeretete, megóvása. A nemzeti kul-túra ápolása: a nemzeti múlt megismerése, megértése, emlékeinek, hagyománya-inak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. Egészséges nemzeti önbecsü-lés és hazaszeretet.

9. A kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség és közösségvállalás. A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartása.

10. Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete. Az emberek egyenlőségének elismerése. Az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása. Érdeklődés a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre. Törekvés a demokrácia érvényesítésére.

Az iskolánkban folyó nevelő és oktató munka feladata, hogy a felsorolt értékek elsajátítását elősegítse. Ezt szolgálják a nevelési program különböző fejezeteiben később meghatározásra kerülő tanórai és tanórán kívüli, egyéb foglalkozási nevelési tevékenységek, valamint az e tevékenységekhez kapcsolódó folyamatos értékelés.

Sikerkritérium:

- ✓ Iskolánk református szellemiségéből fakadó alapelvek, célok teljesülése.
- ✓ 1. osztályba történő sikeres beiskolázás, református gyermekek számának növekedése.
- ✓ A középiskolák felvételi követelményeinek való megfelelés.
- ✓ A továbbtanulási mutatók azt jelzik, hogy gyermekeink megállják helyüket a választott intézményben.
- ✓ A diákok legalább 90 %-a az év végi értékelési szakaszban teljesíti a követelményeket (nem kap elégtelen osztályzatot).
- ✓ Az 1-4. évfolyamos tanulók körében az évenkénti alapkészség vizsgálatok eredményei azt jelzik, hogy a diákok minimum 95 %-a legalább megfelelt, illetve elégséges minősítést kap a számolás, írás, olvasás területén.
- ✓ Az országos kompetenciamérésen a diákok eredményei elérik vagy meghaladják az országos átlagot. (Amennyiben alatta van az érték, megalapozott, méréseken alapuló indoklás, háttértényező vizsgálat szükséges, illetve intézkedési terv készítése.)
- ✓ A tanulók az iskola által nyújtott kínálatból a képességeiknek megfelelő kibontakoztatási lehetőséget igénylik, azokon aktívan részt vesznek.
- ✓ Az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó HHH tanulók aránya eléri a 90 %-ot.
- ✓ A kulcskompetenciát fejlesztő tevékenységi formák közül minden hátrányos helyzetű diák legalább egy foglalkozásnak állandó részt vevője.
- ✓ Minél több HHH tanulónk érettségit adó intézményben folytatja tanulmányait.
- ✓ Az SNI tanulók körében sikerül elérni a nyolc osztályos végzettséget.
- ✓ Tanulmányi versenyeken, művészeti pályázatokon való sikeres szereplés (tanulóink a mezőny első felében végeznek) vagy a megmérettetést örömmel élik meg.
- ✓ Színház-, múzeum- stb. látogatás.
- ✓ Tanulóink viselkedése tükrözzé a kitűzött cél elérését.
- ✓ Fegyelmezett diák, aki képes az önálló véleményalkotásra, mások iránti toleranciára.
- ✓ Kifejezésre juttatják, hogy jól érzik magukat az iskolában.

- ✓ Tiszta iskola és környéke. Csökken a rongálások száma. Elítélik azokat, akik a természetet rongálják, ismerik lakóhelyük és a kistérség értékeit, nevezetességeit.
- ✓ Aktívak a környezet-és egészségvédelmi programokon.
- ✓ Munkájukkal szemben igényesek, füzeteik külalakjára, ruházatukra, iskolai felszerelésükre vigyáznak.
- ✓ Nő a gyerekek állóképessége.
- ✓ Más kultúrákkal szemben nyitottak, érdeklődők.
- ✓ Nincsenek negatív előítéleteik a kisebbségek és a mássággal élő emberek irányában.
- ✓ Az SNI társaikkal toleránsak, segítőkészek.
- ✓ Külföldi kapcsolatok létesítése, illetve fenntartása.

Nevelési céljaink megvalósulását illetően akkor tekintjük nevelő és oktató munkánkat sikeresnek, ha iskolánk végzős diákjainak legalább a kilencven százaléka a nyolcadik évfolyam végén:

- minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek.
(Természetesen elsődleges célunk az, hogy tanulóink többsége - vagyis több mint ötven százaléka - a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten feleljen meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek.)
- rendelkezik olyan bővíthető biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy a középiskolás követelményeknek a későbbiekben megfeleljen,
- ismeri a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat,
- határozott elképzeléssel bír saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően,
- a keresztyén közösség nevelő ereje által érti a gyermek, hogy hitvallásaink szerint minden Isten munkája, amiről eddig számot adtunk, magunkat hálából szánjuk Krisztus követésére, mivel Isten minden megtett értünk, mi is mindent megteszünk érte, munkánkat nem a „kell” kényszere, hanem a „lehet” szabadsága határozza meg, elért eredményeinkért Istent dicsőítjük.

Eszköz, eljárás, módszer

Nevelési céljaink megvalósítását segítik az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatóak:

1. **Közvetlen (direkt) módszerek** azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
2. **Közvetett (indirekt) módszerek** azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:		
	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek.	○ Kérés. ○ Követelés. ○ Gyakoroltatás. ○ Segítségadás. ○ Ellenőrzés. ○ Ösztönzés.	○ A tanulói közösség tevékenységének megszervezése. ○ Közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása. ○ Hagyományok kialakítása. ○ Kérés. ○ Követelés. ○ Ellenőrzés. ○ Ösztönzés.
Magatartási modellek bemutatása, közvetítése.	○ Elbeszélés. ○ Tények és jelenségek bemutatása. ○ Műalkotások bemutatása. ○ A nevelő személyes példamutatása.	○ A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. ○ A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.
Tudatosítás (meggyőződés kialakítása).	○ Magyarázat, beszélgetés. ○ A tanulók önálló elemző munkája.	○ Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. ○ Vita.

Kiemelt feladatok	Eszközök, eljárások
1. Református szellemiség megvalósítása	
Tanítási órákon	- Hit-és erkölcstan oktatása. - Egyházi énekoktatás. - Tantárgyi keretbe ágyazva valamennyi tantárgynál.
Egyéb foglalkozás	- Csendesnap, áhítat, imaközösség, Dörmögő kör, szeretetvendégség, Szeretethíd program, templomi szolgálat, hittantábor, konfirmandus találkozók, közös gyülekezeti alkalmak.
2. Készség, képességfejlesztés tanítási órákon és egyéb foglalkozásokon	
Tanulók értő olvasóvá nevelése	- Gyakorlatorientált oktatás. - Könyvtári olvasás - önművelődés foglalkozások. - Szövegértés, szövegfeldolgozás óra. - Projektoktatás.
Önálló tanulásra nevelés	- Tanulás tanítása. - Szövegértés, szövegfeldolgozás óra. - Projektoktatás.

Anyanyelvi kultúra fejlesztése Beszédkultúra fejlesztése	- Az óraszám elosztásnál előnyben részesítés. - Média mikro műhely működtetésével. - Szóbeli feleketek számának növelésével. - Versenyeztetéssel, hátránykompenzálassal. - Igényes szóbeli megnyilvánulások igénylésével. - Diákközyűlés szervezésével. - Érveléstechnikai gyakorlatokkal hatékony kommunikáció elsajátítása.
2. Készség, képességfejlesztés tanítási órákon és egyéb foglalkozásokon	
Szociális képességek fejlesztése	- Együttműködést igénylő közösségi feladatok megoldása. - Modellnyújtás; - Szerepjáték; - Megerősítés (jutalmazás, szükség esetén büntetés); - Kooperatív tanulás. - Tevékenységközpontú tanulás; - Projektnap. - Projektoktatás. - Sztárai nap. - Szeretethíd-program.
3. Készség, képességfejlesztés osztályfőnöki órákon	
Tanulók önismeretének fejlesztése, öznevelési igényének felkeltése	- Önismereti játékok. - Szituációs gyakorlatok. - Tanulás-módszertan.
Szociális képességek fejlesztése	- Életkornak megfelelő problémák felvetése, a probléma helyes megoldásának bemutatása - Egyéni és közösségi érdek értelmezése konkrét szituációkban. - Konfliktuskezelési technikák elsajátítása, gyakorlása (nézőpontváltás). - Együttműködést igénylő közösségi feladatok megoldása. - Mentori rendszer.
4. Matematikai kompetenciák	- Az óraszám elosztásnál előnyben részesítés. - Életkornak megfelelő problémák felvetése, megoldása. - Versenyeztetéssel. - Szakkör, felzárkóztatás. - Matematika mikro műhely - Matematikai problémamegoldás foglalkozás.
5. Természettudományos kompetenciák	- Tantárgyi rendszerbe ágyazva. - Egészség és környezeti nevelési program. - Versenyeztetéssel, hátránykompenzálassal. - Projektek - Természetjáró mikro műhely
6. Idegen nyelvi oktatás Idegen nyelvi kommunikáció	- Kommunikáció központú idegen nyelvi oktatás. - Az óraszám elosztásnál előnyben részesítés. - Magasabb óraszám biztosítása. - Tárgyi feltételek függvényében nyelvoktatás az informatikai laborban, nyelvoktató szoftverek alkalmazásával. - Versenyeztetéssel, hátránykompenzálassal. - Angol mikro műhely.
7. Információs-technikai jártasság kialakítása, digitális kompetencia	- Tantárgyi keretben 6. évfolyamtól – felmenő rendszerben

	- Pályázati források felkutatása az informatikai labor fejlesztésére. - Informatika szakkör. - Internet használat. - Multimédiás tanórák
8. Tehetségek azonosítása, gondozása, lemaradók felzárkóztatása, tanácsadás	- Tehetség-azonosítás: 3. évfolyam végén - Egyéni adottságokhoz igazított differenciált tananyag közvetítésével. - Szakkörökkel. - Sztárai Tehetseggondozó Műhely: angol, média, matematika, TDK, természetjáró, kórus mikro műhelyek - Művészeti foglalkozásokkal – színjátszás, kerámia - Egyéni foglalkozások, felzárkóztatók alkalmazásával. - Tantárgyi-, sport-, és kulturális versenyekre való felkészítéssel, versenyeztetéssel. - Tehetség tanácsadás
9. A tanulók káros szenvedélyektől mentes, egészséges életmódra nevelése	- Tantárgyi rendszerbe ágyazva. - Kiemelten – osztályfőnöki órákon. - Egészségnevelő programok működtetésével. - Projektnap. - Sportköri foglalkozások biztosításával. - Személyes példamutatással. - Keresztyén etika oktatása a hit-és erkölcsstan tantárgyba integrálva.
10. Környezet-és természetvédelem	- Természet- és környezetvédelmi program működtetésével. - Természetjárással, kirándulással. - Projektnap. - A természetismeret és a történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgy tananyagtartalmának kiegészítése a közvetlen és tágabb lakókörnyezet megismerésével. - Legalább kétfévente ormánsági út. - Természetjáró mikro műhely
11. Speciális feladatok	
A hátrányos helyzetű gyermekek életésélyeinek javítása, hátránykompenzáció	- <u>Szellemi segítségnyújtás</u>: integrációs felkészítés helyi programja, továbbá a továbbtanulás segítségével. - <u>Szociális gondoskodás</u>: napközis, tanulószobai foglalkozások biztosítása, gyermek-és ifjúságvédelmi tevékenység, mentori rendszer működtetése, kedvezményes étkeztetés. - <u>Anyagi segítségnyújtás</u>: pályázatok felkutatása; ösztöndíj-pályázatok, segélyezési javaslatok
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének-oktatásának biztosítása	- Az alapító okirat szerinti SNI tanulók integrált nevelése-oktatása. - Habilitációs, rehabilitációs foglalkozások. - Együttműködés a kiskunhalasi RPI munkatársaival, a szakértői bizottságokkal, Nevelési Tanácsadóval, a Pécsi Éltes Mátyás Iskolával - Utazó gyógypedagógusi hálózat.
A kiemelten tehetséges gyermekek nevelésének-oktatásának biztosítása	Ls. 8. pont
12. További feladatok	

Az egyéb foglalkozásokon ismeretközvetítő és kulturális tevékenység kiszélesítése	- Kirándulások, táborok, színház-, múzeum-, és hangverseny látogatások, sportrendezvények, könyvtári foglalkozások szervezésével.
A tanulók jó ízlésének, esztétikai, művészeti érzékének fejlesztése	- Tiszta, barátságos, biztonságos iskolai környezet megteremtésével, szépítésével. - Ízléses, a református szellemiséget tükröző tantermekkel. - Művészeti foglalkozásokkal, szakkörökkel mikro műhelyekkel - Környezeti nevelési program.
Kulturált társas kapcsolatok kialakítása, formálása	- A házirendben megfogalmazottakkal összhangban a megjelenés, megszólalás, köszönés, kortársakkal és felnőttekkel szembeni tisztelettudó viselkedés megkövetelésével. - A másság elismertetésével, elfogadtatásával. - A keresztyén etikai értékrend elfogadtatásával. - Szoktatás, példa, etikai beszélgetés, audiovizuális ismerethordozók segítségével. - Kooperatív forma. - Osztályfőnöki óra.
A tanulók önismeretének fejlesztése, továbbtanulásának segítése	- Osztályfőnöki órákon információk szerzése a továbbtanulásról. - Pályaválasztási folyamatszabályozás. - Előkészítő foglalkozás.
A közvetlen és tágabb lakókörnyezettel kialakított élő kapcsolat ápolása, fenntartása, fejlesztése	- Közös rendezvények, műsorok, ünnepek szervezésével, hagyományápolással. - Testvérkapcsolat kiépítésével.

3. 3. Óvodai nevelésünk céljai

„Aki befogadja ezt a kisgyermeket az én nevéért, az engem fogad be; és aki engem befogad, azt fogadja be, aki engem küldött. Mert aki a legkisebb mindnyájatok között az a nagy.”
(Lukács 9; 48)

Céljaink, hogy:

- a ránk bízott gyermekeket evangéliumi szellemben neveljük, hogy a keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulását elősegítsük. Ennek érdekében minden tevékenységet át kell, hogy hasson az Igéből táplálkozó református hit és az ökumenikus gondolkodás. A gyermekek a világot, mint a teremtő Isten csodálatos művét ismerjék meg, találjanak rá az útra, mely az Úr Jézushoz vezet.
- elősegítsük a különböző szociális háttérrel rendelkező óvodás korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermeki személyiség kibontakoztatását, figyelembe véve és tiszteletben tartva az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet.
- alkotó, családi légkörben segítsük önkibontakozásukat úgy, hogy minden gyermek ön-maga lehetőségeihez viszonyítva fejlődjön, testi, lelki, szociális, értelmi érettség terén.
- alakuljon ki a gyermekekben a természet iránti pozitív érzelmi kötődés.
- megalapozzuk bennük a helyes önértékelést és értékrendet.
- kihasználjuk az integráltság előnyeit, hogy megkönnyítsük az óvoda-iskola átmenetet.

- *A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekeknél is törekszünk a megfogalmazott célok megvalósítására. Célunk, hogy az SNI gyermekeket is hozzásegítsük a társadalmi beilleszkedéshez. A különbözőség elfogadtatásának, amelynek alapja a keresztyén kultúrában gyökeredzik, fontos szerepe van ebben.*

(Részletezve: ls. még az óvodai pedagógiai programban)

3.4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

„A lélek gyümölcse pedig szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség.”

(Pál levele a Galatákhoz 5. 22.)

Intézményünk pedagógiai programja az ONAP, a NAT és a kerettantervi, illetve a református kerettantervi szabályozásban leírt és képviselt értékekre – kiemelten a képességek és kompetenciák fejlesztésére -, valamint a helyi sajátosságokból adódó hagyományokra és szükségletekre épít.

A nevelés célja, hogy a gyermekek, diákok személyisége helyes irányban fejlődjön, alakuljon. E munka során egyes tulajdonságokat erősíteni kell, míg másokat lefaragni, „helyére tenni.”

A nevelő előtt mindig ott lebeg egy személyiségideál, amit igyekszik mindegyik megközelíteni a gyermekével, diákjával a nevelés során. Természetesen ez az ideál gyermekeként, diákonként más és más. Minden gyermekben más értéket lehet felfedezni, mást kell kibontani. Így az általános emberi értékeken túl mindig szem előtt kell tartani a csak arra a gyermekekre, fiatalra jellemző értékeket is. Így alakul ki egy személyes nevelési ideál, amely felé a nevelésnek tartania kell.

A legfőbb általános emberi értékek keresztyén hitünkben gyökereznek, és Jézus életében mutatkoznak meg a legteljesebben. Ezért a diákok elé példaként Jézust kell állítani.

Az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át az ifjú korig hosszú folyamat. Minden korszaknak megvan a maga jellemzője mind érdeklődésben, mind emberi példákban, mind olyan értékekben, amelyre érzékenyek. A nevelőhöz való viszony is sokat alakul a kezdeti feltétlen elfogadástól a tagadáson át az egyenrangú baráti kapcsolatig.

Kialakítandó személyiségjegyek:

- az értékek felismerése, megbecsülése és a kiállás mellettük
- a helyes önértékelés, amely se nem túlozza, se le nem becsüli értékeit
- tanulás iránti belső motiváció
- józan, megfontolt ítélőképesség,
- a mások felé való nyitottság, befogadóképesség,
- a saját akaratunkról való lemondás mások érdekében,
- a szelídség, az alázat,
- a türelem,
- az alaposág,
- a mértékletesség,
- a bűnbánat, amely mentes kell, hogy legyen a kóros önmarcangolástól,
- egészséges, edzett személyiség kialakítása,
- a megbocsátás,

- a belső csendre, elmélyülésre való igény,
- hűség Istenhez és embertársainkhoz,
- felelősség magunk, mások, nemzetünk és a teremtett világ iránt,
- az egészségnek, mint alapértéknek elfogadtatása, az egészségmegőrzés igényének felkeltése, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése.

Ezt fejezi ki a **szeretetparancs hármassága**: szeretni Istent, szeretni embertársaimat, mint saját magam. Akiben ezek a tulajdonságok megerősödnek, az fogékony lesz az igazra, a jóra és a szépre.

A mai világban sokszor pont az ellenkező tulajdonságok teszik sikeressé, „korszerűvé” az embert. A nevelés nagy feladata, hogy a hamis értékeket valóban negatívvá tudja tenni, és a gyermekek természetes becsvágát, sikerre törekvését átítassa a keresztyén szellemmel és a helyes irányba terelje.

Az **óvodai nevelésünk** gyerekközpontú, az egész személyiséget fejleszti megfelelő személy és tárgyi környezettel, keresztyén értékek hordozásával, az egészséges életmód alakításával, a környezettudatos magatartás alakításával, az érzelmi neveléssel, a szocializáció biztosításával, az anyanyelvi neveléssel, az egyéni készségeknek és képességeknek megfelelő tevékenységbe ágyazott értelmi fejlesztéssel. Óvodás korban a gyermekeknek egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak, így a differenciált személyiségfejlődés biztosítása nevelésünk alapvető kritériuma.

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze. Nem beszélhetünk addig a személyiségfejlesztésről, amíg nem biztosítjuk az alapvetőkészségek, képességek fejlesztését. Tudatában kell lennünk annak, hogy a személyiségfejlesztést csak a szülőkkel együtt tudjuk megvalósítani; ill. annak, hogy a gyerekekre hatnak az iskolán kívüli közösségek is.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai pedagógiai feladatok

A program személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai alapelveinek, céljainak és feladatainak érvényesítéséhez szükséges:

- a kerettantervekben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása, elsajátíttatása
- valamint az ezekre épülő differenciálás.
- Iskolánk alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét – megkülönböztetett figyelemmel a különleges bánásmódot igénylő tanulókat is - széleskörűen fejlessze.

A fentiek azt a célt szolgálják, hogy tanulóink

- * a különböző szintű adottságaikkal,
- * az eltérő mértékű fejlődésükkel,
- * az iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal,

- * egyéb (érdeklődési köröket érintő) tevékenységükkel,
- * szervezett ismeretközvetítéssel, spontán tapasztalataikkal összhangban minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

A különböző tartalmak, a különféle képességek elsajátítása során törekszünk a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, egészséges és kulturált életmód iránti cselekvési, valamint szakmai kreativitás motívumainak, képességeinek a kialakításához, fejlesztéséhez.

A kerettantervekben, valamint a pedagógiai programunk (helyi tantervének) összeállításánál olyan követelmények megfogalmazására került sor, amely ösztönzi a személyiségfejlesztő oktatást.

A személyiségfejlesztés feladatait a következő területekre bontva adjuk meg, összhangban a pedagógiai program alapelveivel, cél- és feladatrendszerével, valamint a NAT-ban képviselt értékekkel és a helyi sajátosságokkal:

- Az értelem művelése
- Segítő életmódra nevelés
- Egészséges és kulturált életmódra nevelés

Az egyes területekhez a következő konkrét feladatok elvégzését látjuk fontosnak:

- a) Az értelem művelésénél fontos a *megismerési vágy, a felfedezési vágy, a játékszeretet és az alkotásvágy* fejlesztése. Ezzel egyidejűleg fejlesztenünk kell a tanulási képességeket is: a *kognitív műveleteket, a megismerést, a gondolkodást, a kommunikációt, valamint a tapasztalati és értelmező tanulást, mindezt a következetes kompetencia alapú oktatáson keresztül.*
- b) A segítő életmódra nevelés a *keresztyén értékrend megismerését, ennek elfogadását, e szerinti viselkedés kialakítását, valamint a viselkedéshez szükséges képességek kiépülését* jelenti. Az igazon, a jón, a szépen, nyugszik, példát maga Jézus adott: **"Példát adtam nektek: amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek."/Jn. 13, 15/**

Jézus példájának *megismerése és elfogadása* fokozatosan történik. Először a gyerekeknek el kell sajátítaniuk a keresztyén viselkedés alapvető szabályait, meg kell érteniük a szabálytudat, a döntési szabadság és felelősség szerepét. Olyan iskolai életrendet kell kialakítanunk, amely a hétköznapi életben elősegíti, hogy a tanuló megtapasztalhassa a kölcsönös megértés, együttérzés, segítőkészség előnyeit, hiányuk következményeit. A közvetlen megtapasztalás mellett nagy szerepük van a közvetett hatásoknak élményeknek is (élő és történelmi személyek; a szentírás alakjai, példázatai, eseményei; irodalmi hősök, csoportok)

Ahhoz, hogy *a jézusi ember szokásait ki tudjuk alakítani*, szükséges olyan légkörnek a megteremtése, amelyben a tanulók biztonságban érzik magukat, mivel a magatartási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvártak. Fontos az élményszerű, pozitív minták felkínálása személyes példamutatással, irodalmi, bibliai, történelmi szereplők tetteinek, magatartásainak átélési lehetőségével; a negatív, antiszociális minták hatásának a csökkentése.

Meghatározó a pozitív érzelmi légkör kifejlesztése és fenntartása az osztályokban, a tantestületben, az iskolában, amelyben úgy a tanulók, mint a pedagógusok biztonságban és jól érzik magukat.

A segítőképeség fejlesztéséhez az iskolának fel kell kínálni a segítség sokféle lehetőségét és módját

Az együttműködési képesség fejlesztéséhez a pedagógusnak rendszeresen kell élnie a segítő együttműködés formáival, (együtt cselekvés, közös kirándulás, közös feladatmegoldás). Az iskolának úgy kell szerveznie a tevékenységeit, hogy az osztályok legalább negyedévente egyszer részt vehessenek olyan tevékenységben, amely a segítő együttműködés által valósul meg.

c.) Egészséges és kulturált életmódra nevelés

A református iskola a teljes ember nevelésére hivatott. A teljes ember kifejezés magába foglalja azt, hogy az ember testből és lélekből áll. Feladatunk tehát úgy nevelni a ránk bízottakat, hogy testileg-lelkileg egészségesek legyenek. Közvetve vagy közvetlenül, minden tevékenységünkkel ezt kell elősegíteni.

Mindezt a közösségben, a közösség által kívánjuk elérni.

A személyiségfejlesztés színterei:

- Tanítási órák
Fontos szerepet kap a tantárgyi koncentráció, a tananyag erkölcsi tartalmának kiemelése, erősítése. A hittan óráknak különösen kiemelt szerepe van ebben a feladatban. Az ismeretszerzés során szerepet kap a játékosság is: dramatizálás, szerepjátékok, körjátékok, bábozás, szabályjátékok, sorsversenyek, csapatversenyek, anyanyelvi játékok.
- Szakkörök, tehetséggondozó órák, szabadidős foglalkozások
- Tanulmányi versenyek
- Önművelésre való ösztönzés: könyvtárhasználat, internethasználat...
- Istentisztelet, gyermek istentisztelet, áhítat
- Egészségnevelési napok, sportnap
- Iskolaorvos, védőnő, rendőr felvilágosító előadásai
- Kulturális programok, rendezvények
- Szeretethíd
- Hagyományőrző programok
- Osztálykirándulások

Bizonyos alkalmak lehetőséget adnak az iskola és a család kapcsolatának erősödéséhez. Az előkészületek során gyermekeink átérezhetik a munka, a szolgálat fontosságát, örömét. Ötletelhetnek, alkothatnak, szerepelhetnek, miközben személyiségük kibontakozik, formálódik.

3.5. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok, egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Ez a fejezet részletesen kidolgozva, külön dokumentumban található.

3. 6. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

„Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt.”

Jn. 13, 35

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

Az ember társas lény, közösségre van szüksége, az Istenhez is csak a közösségen keresztül jut el. Az iskolára - hiszen a gyerek ideje nagy részét ott tölti - óriási szerep hárul, amelyet nem lehetne elhibázni: közösségi embert formálni az egyénből és egyben olyan közösséget formálni a csoportból, amely a közösség erejét a keresztyén értékrend szerint, pozitív célok eléréseért, használja fel. Ahogy a személyiség fejlesztésnél a jézusi ember az eszményi, úgy a közösségformálásnál a jézusi közösség a cél. Alaptörvény: a szeretet - igazi értelmében véve.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Feladata: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, egyéb foglalkozásokhoz, tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.

Feladata: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.

3. Az önkormányzás képességének kialakítása.

Feladata: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréseért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Feladata: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Feladata: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

3. 7. A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák

A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra.

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását, a differenciálást, a kooperációra épülő munkát.

- a) A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk.
- b) A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.
- c) Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez. A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így - elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél - a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.

A differenciált tanulásszervezés terén különösen a következő szempontokra kell figyelemmel lenni:

- ⇒ Olyan szervezési megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését.
- ⇒ A tanulásszervezés meghatározó szempontja a tanulók aktivitásának kibontakoztatása.
- ⇒ Az oktatási folyamat megszervezése segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseinek korrigálására és tudásának átrendeződésére.
- ⇒ Az oktatási folyamat alkalmazza az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit, formáit.
- ⇒ Az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportmunkában, a tanulók páros és egyéni oktatásában) a tanulók tevékenységét, önállóságát, kezdeményezését, problémamegoldását, alkotóképességét kell előtérbe állítani.
- ⇒ A tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhöz alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben.
- ⇒ A feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikák, alkalmazása nélkülözhetetlen a hátrányos helyzetű tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében.

Az intézményben a nevelési és oktatási célok megvalósítását az alábbi **tanítási órán kívüli** tevékenységek, egyéb foglalkozások segítik:

Hagyományőrző tevékenység:
⇒ Intézményünk névadója, Sztárai Mihály emlékének ápolása fontos feladatunk. Ezt szolgálja az évenkénti megemlékezés – Sztárai nap – május végén, vagy június első hetében.
⇒ Minden tanév folyamán megemlékezünk a következő alkalmakról: 1849. okt. 6., 1956. okt. 23., reformáció: okt. 31., 1848. márc. 15., karácsonykor „Gyermekek karácsonya” advent 4. vasárnapján, húsvét, áldozócsütörtök, pünkösöd, anyák napja, a 8. osztályosok ballagása, a kommunista és egyéb diktatúrák áldozatainak emléknapja, a holokauszt áldozatainak emléknapja, Nemzeti Összetartozás Napja. ⇒ A reformáció napján tesznek fogadalmat a 2. osztályos tanulók és az új nevelők; az 1. osztályosok ekkor kapják meg nyakkendőjüket. ⇒ A 8. osztályosok a ballagáson ezüstmedált kapnak a gyülekezettől.
⇒ A tanévnyitó- és tanévzáró ünnepélyeket a vasárnapi istentiszteletek keretében tartjuk. ⇒ A tanévnyitó ünnepi istentiszteleten a gyülekezet Énekeskönyvvvel ajándékozza meg az 1. osztályosokat.
⇒ Egyéb hagyományőrző tevékenység a tanév során: ○ környezetünk alakításának hagyományai szerint a tanév első munkanapjára az osztálytermeket és a folyósókat dekoráljuk, ezeket folyamatosan, az aktuális eseményeknek megfelelően változtatjuk; az udvar rendezése folyamatos; ○ minden tanév első napja „Tanévnyitó csendesnap”; ○ adventi és húsvéti időszakban is csendesnap; ○ a második tanítási nap első két-három órájában szervezési feladatokat látunk el; ○ közös áhítatok naponta – hétfő, péntek: templomunkban az egész iskolai közösség; kedd, szerda, csütörtök: osztálykeretben; ○ minden évben a december 6-án a tanítási nap 5. órájában „Mikulásváró” játékos ünnepséget tartunk az osztályközösségekben; ○ a téli szünet előtti utolsó tanítási nap 5. órájában „Karácsonyváró” ünnepséget rendezünk osztályközösségekben; ○ kézműves foglalkozás advent jegyében; ○ gyülekezetünkkel közösen karácsonyi vásárt szervezünk; ○ farsang idején rendezzük meg az 1-4. évfolyamosok jelmezes bemutatóját, és az 5-8. évfolyamosok suli-buliját; ○ a hivatalos beiratkozás előtti hetekben minden érdeklődőt szeretettel várunk nyílt napjainkon; ○ a tavaszi szünet előtti utolsó tanítási nap 4 - 5. órájában osztályaink „Húsvétváró”-ra készülnek;

- a nevelési és oktatási követelmények teljesítése érdekében **tanulmányi kirándulásokat** szervezünk Siklós környezetében, illetve hazánk tájegységeit keressük fel. Ezeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük, de lehetősége szerint a gyülekezetünk is támogatja utazásainkat;
- kétévente a **6-7. osztályos diákok az Ormánság megismerésére** tanulmányi útra mennek, melynek utazási költségeit az intézmény fedezi;
- a szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére neveljük tanulóinkat - az iskola lehetőségeihez, és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva - különféle programok szervezésével: **táborok, színház- mozi- és múzeumlátogatások – önköltségesek -, teadélutánok, táncos rendezvények, stb.;**
- felkérésre részt veszünk **városunk ünnepi rendezvényein**, valamint a **gyülekezeti alkalmakkor rendszeresen szolgálunk;**
- évente **szeretetvendégségen fogadjuk gyülekezetünket;**
- **környezet-és egészségvédelmi és egyéb projektek;**
- **Szeretethíd-program;**

Napközi otthon, tanulószoba. Amennyiben a szülők igénylik – az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban az 1-4. évfolyamon napközi otthon, az 5-8. évfolyamon tanulószoba működik. Amennyiben az 5-8. évfolyamon nincs kellő számú jelentkező a tanulószobai foglalkozásra, a tanulószobára jelentkező diákokat a napközibe irányítjuk. A halmozottan hátrányos helyzetű diákjaink a napközis felvételnél előnyben részesülnek, s fokozottan ajánljuk a napközis részvételt számukra.

A napközi otthonban, a tanulószobán a közösségi nevelés az iskolai és a családi nevelés részeként valósul meg, és az iskola egész közösségének a fejlesztését segíti elő. A közösségalkotásra, a közösségi élet formálására és gyakorlására a napköziben, a tanulószobán több és jobb lehetőség nyílik, mint az elsősorban tanulási tevékenységekre épülő tanítási órákon és otthon, a családban.

Feladatok:

- A közösséggé szerveződést segítő szokások, hagyományok, alapvető erkölcsi szabályok megteremtése, őrzése, művelése és továbbfejlesztése, a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi úton történő alakítása.
- Formális, rokonszenvi kapcsolatokon alapuló kiscsoportok megalakítása, a vezető egyéniségek és kisugárzásuk, hatásuk megismerése, a peremhelyzetben levő tanulók körülményeinek megfigyelése.
- Az óvodai nevelésre, ill. a meghonosodott szokásokra építve felelősrendszer kialakítása, a csoport életének megszervezése.
- A közösség életét meghatározó szabályok, „törvények” megfogalmazása, azokhoz alkalmazkodás, ill. módosításuk.

e) A tanulók tevékenységének értékelése, jutalmazási és büntetési formák alkalmazása.

A napközis, tanulószobai csoportvezető értékelése a tanév során szóban és írásban rendszeresen, folyamatosan – naponta, hetente, havonta, félévkor és év végén.

Diákétkeztetés. A napközi otthonba /tanulószobára felvett tanulók napi háromszori étkezésben (tízórai, ebéd, uzsonna) részesülhetnek. A napközibe /tanulószobára nem járó tanulók számára – igény esetén – ebédet (menzát), igény szerint tízórait biztosít az intézmény. Az intézmény fenntartója által megállapított étkezési térítési díjakat az intézmény által a házirendben meghatározott módon kell befizetni.

Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások. Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.

- ⇒ Az 1-4. évfolyamon az egyes tantárgyakból gyengébb teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére heti egy vagy két felzárkóztató órát szervezünk.
- ⇒ A 8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére felvételi előkészítőt szervezünk heti egy órában magyar nyelv és magyar irodalom és matematika tantárgyakból.
- ⇒ A jó eredményt elérő tanulók a tehetséggondozó mikro műhelyekben, szakkörökön, az alapfokú művészeti iskola foglalkozásain bontakoztathatják ki tehetségüket.
- ⇒ További tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.
- ⇒ A felzárkóztató foglalkozások sajátos formái az egyéni foglalkozások. Az egyéni foglalkozásokon a köznevelési törvény előírása alapján heti két órában elsősorban azok a tanulók vesznek részt,
 - akiknek az első-negyedik évfolyamon az eredményes felkészülése ezt szükségessé teszi,
 - akik második vagy további alkalommal ismétlik ugyanazt az évfolyamot.

Szakkörök. A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja.. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Előzetes felmérés megelőző év májusában történik. Állandó jelleggel informatika szakkör működik a folyamatos igények alapján.

Sztárai Tehetséggondozó Műhely: *részletes kifejtése lentebb*

Versenyek, vetélkedők, bemutatók. A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle

versenyek, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

Iskolai sportkör. Az iskolai sportkör foglalkozásain részt vehet az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

Témahetek, témanapok / projekthetek, projektnapok. Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából a tanulók számára projekt-oktatást (témaheteket, témanapokat) szerveznek. A projektoktatás egy iskolai napon legalább három órát meghaladó foglalkozás vagy több iskolai órán, tanítási napon át zajló tanítási-tanulási folyamat. Iskolánkban évente ismétlődnek azok a téma napok, amelyek a katasztrófavédelemmel, az egészségvédelemmel, az elsősegélynyújtással, a természet- és környezetvédelemmel, kapcsolatos ismereteket dolgozzák fel. A más témájú intézményt érintő projektek kiválasztása az adott év éves munkatervében kerül meghatározásra nevelőtestületi döntés alapján. A tantárgyakba épített projekteket a tanítók, szaktanárok döntenek el.

Tanulmányi kirándulások. Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából a tanulók számára gyalogos vagy kerékpáros tanulmányi kirándulásokat szerveznek a lakóhely és környékének természeti, történelmi, kulturális értékeinek megismerése céljából.

Osztálykirándulások. Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal osztálykirándulást szerveznek. Az osztálykiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – első-sorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Erdei iskolák, táborozások. A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését segítik a tábor-szerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozá-sok, melyeken főleg egy-egy tantárgyi téma feldolgozása történik, illetve az iskolai szünidőben szervezett táborozások. Az erdei iskolai foglalkozásokon és a táborozásokon való részvétel ön-kéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetősé-gek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – első-sorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Intézményünk jellegéből fakadóan **nyári hittan táborokat** szervez **gyülekezetünk**, illetve szak-tárgyhoz kapcsolódóan is, kiemelten **angol nyelvi nyári táborokat**. E táborokban való részvétel-hez gyülekezetünk anyagi támogatást nyújt lehetőségeinek függvényében, de a szülőknek is hozzá kell járulniuk.

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás. Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár – önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Szabadidős foglalkozások. A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdelutánok, táncos rendezvények stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Iskolai könyvtár. A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható intézményi könyvtár segíti.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata. A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

3. 8. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma és az osztályfőnök feladatai

**"Te azért a munkának terhéért hordozzad,
mint Jézus Krisztus jó vitéze,"(2 Tim 2, 3)**

Pedagógus munkavállalóink feladatait az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata, valamint munkaköri leírásuk tartalmazza. A munkaköri leírás adott nevelési évben / tanévben aktualizálásra kerül. A munkaköri leírás tartalmazza az adott nevelési évben / tanévben a munkavállaló konkrét feladatait.

3. 8. 1. Pedagógusok helyi intézményi feladatai – általános, alapvető feladatok

A pedagógus a tanulók református szellemiségű nevelése érdekében felelősséggel és önállóan végzi munkáját.

Munkaköri kötelezettségeinek tartalmát és kereteit a Köznevelési Törvény, a Református Köznevelési Törvény, s ezek végrehajtási rendeletei, a Munka Törvénykönyve, a Református Etikai Kódex, a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet, és egyéb – a pedagógusi munkát érintő – törvények,

rendeletek, valamint az intézményi belső szabályzatok, a pedagógiai szaktárgyi útmutatók, az intézményi munkaterv, a nevelőtestület határozatai, továbbá az igazgató, illetőleg a felettes szerveknek az igazgató útján adott útmutatásai alkotják.

3. 8. 1.1. Az óvodapedagógusok helyi intézményi feladatai – általános, alapvető feladatok

- ⇒ **Nevelő munkáját** a református szellemiségű alapelvek alapján az óvodai nevelés alapelveiben, a helyi programban meghatározottak szerint, módszereinek szabad megválasztásával végzi; alaptevékenysége azokat az óvoda-pedagógusi teendőket foglalja magában, amelyek az intézmény rendeltetése szerint a nevelői munkából az egyes munkaköröknek megfelelően minden óvodai nevelőre kötelezően vonatkoznak.
- ⇒ **Kötelessége** a munkafegyelem és közösségi együttműködés formáinak betartása, tervszerű felkészülés naponta a nevelőmunkára, az érvényes munkaidő-beosztás szerinti munkavégzés, valamint kötelező óraszámát a gyermekcsoportban ledolgozni.
- ⇒ **Közreműködik** az intézményi közösség kialakításában és fejlesztésében, tehát alkotó módon **részt vállal**:
 - a nevelőtestület újszerű törekvéseiből,
 - a közös vállalkozások teljesítéséből,
 - az ünnepélyek, megemlékezések rendezéséből,
 - az intézmény hagyományainak ápolásából,
 - a gyermekek folyamatos fejlesztési feladataiban,
 - a tehetséggondozást szolgáló feladatokból,
 - a gyermekvédelmi tevékenységből,
 - az intézményi élet demokratizmusának fejlesztéséből.
- ⇒ Rendszeresen **képezi magát** szakmailag, önképzés és egyéb továbbképzés formájában.
- ⇒ A pedagógiai programnak és az éves munkatervnek megfelelően önállóan és felelősséggel **fejleszti** az egyes gyermekeket és a csoportot. **Felelősséggel végzi** a gyermekek sokoldalú, harmonikus testi és szellemi fejlesztését. Nevelő-munkájában érvényesíti a tehetséggondozást, felzárkóztatást és a másság elfogadását. Folyamatos megfigyelés alapján **tájékoztatja** a szülőket a gyermek fejlettségi szintjéről, melynek alapján a szükséges tennivalókat megbeszéli a szülővel.
- ⇒ **Tervezi, szervezi, irányítja** a csoportjában folyó pedagógiai munkát. Éves tematikus tervet készít a nevelési év elején, melyet bemutat az intézményegység vezetőjének, aki azt szakmailag megvizsgálja, a meglétét ellenőrzi.
- ⇒ **Elkészíti** csoportja heti-, illetve napirendjét.
- ⇒ **Részt vesz** a pedagógiai program, egyéb, más alapidokumentumok, szakmai programok kialakításában, intézményi pályázatok elkészítésében.
- ⇒ Az intézményi SZMSZ-ben, éves munkatervben rögzített ünnepekhez és óvodai hagyományokhoz igazodva **kialakítja** csoportjában a megünneplés módját.
- ⇒ **Irányítja** a csoportjában dolgozó dajka munkáját, az aktuális feladatokat megbeszéli vele. Szükség szerint **bevonja** a csoport napi tevékenységébe.
- ⇒ A feladatkörébe tartozó, az intézmény nevelő munkája által szükségessé váló, illetve az érvényben lévő jogszabályokban előírt adminisztrációs és szervezési feladatokat **elvégzi**.

Adminisztrációs munkája naprakész. (felvételi, mulasztási napló, csoportnapló, személyiséglapok – Oviszolja szoftver használatával, egyéb kötelező nyomtatványok). Napi rendszerességgel **vezeti** a pedagógusok havi munkaidő nyilvántartását - a jelenléti ívet.

- ⇒ **Kötelessége** az udvari élet tartalmassá tétele, az udvari játékok biztonságos használatának megtanítása, a természeti környezet védelmére nevelés betartása. Az elhasználódott, veszélyessé vált játékok folyamatos selejtezése, a szabályoknak megfelelően.
- ⇒ A szervezett sétákra, kirándulásokra, rendezvényekre stb. **elkíséri, felügyeli** a gyermekcsoportot.
- ⇒ **Felkészíti** templomi szolgálatra a gyermekeket.
- ⇒ **Elvégzi** az intézményi mérési feladatokat.
- ⇒ A gyermekek érdekében a hatékony, minél korábbi fejlesztés megkezdése miatt a Nevelési Tanácsadó szakszolgálatához (pl. logopédus, pszichológus) irányítja, **küldi** a rászoruló gyermekeket. E téren kiemelt **figyelmet fordít** az iskolába készülő gyermekekre, tájékoztatja a szülőket, és december 15-éig, a Nevelési Tanácsadóba irányítja azt, akinél ez szükséges. Intézményünk fejlesztést végző munkavállalójának útmutatásait, tanácsait követi munkájában.
- ⇒ **Felelős** csoportjában a nyugodt, derűs légkör kialakításáért, a gyermek biztonságérzetének kialakításáért.
- ⇒ **Részt vesz** a nevelőtestület értekezletein, szervezi és megtartja a csoport szülői értekezleteket, a szülők rendszeres tájékoztatását.
- ⇒ Az intézményi SZMSZ-ben foglaltakat, az óvoda házirendjét **betartja, illetve betartatja** a szülőkkel.
- ⇒ **Családlátogatást végez**, nevelési és szociális segítséget javasol a rászorulóknak, az intézmény gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssével szoros kapcsolatot alakít ki. A segítségre szoruló szülőket a gyermek- és ifjúságvédelmi fogadóóraira irányítja.
- ⇒ **Biztosítja** a szülőknek, hogy a beiskolázás előtt minél több információhoz jussanak. Szoros kapcsolatot tart intézményünk iskolájával, az 1-4. évfolyamon tanító nevelőkkel, szervezi az iskolalátogatást. Az óvoda és az iskolai átmenet megkönnyítésre kidolgozott programban közreműködik.
- ⇒ A gyermekbaleseteket azonnal **jelentifelttesének**, elvégzi a rendeletbe foglalt adminisztrációs tevékenységet.
- ⇒ **Felelős**a gyermekek testi épségéért, egészségéért, nem hagyhatja őket felügyelet nélkül.
- ⇒ Ha az óvoda érdeke úgy kívánja, helyettesítésre **beosztható**. Távollétét - bármilyen ok miatt - az SZMSZ-ben szabályozottak szerint köteles bejelenteni.
- ⇒ Az egyházunk, gyülekezetünk szervezte rendezvényeken, alkalmakon **részt vesz**.
- ⇒ **Kötelessége** megjelenni a foglalkozás-egészségügyi vizsgálaton az orvos által megjelölt időpontban.
- ⇒ Elérhetőségét - munkaszervezési okokból - **köteles bejelenteni** közvetlen felettesének.
- ⇒ Személyi adataiban történő változást (pl. név, lakcím...) azonnal **jelzi** az ügyintézőnek.

3. 8.1. 2. Az iskolai pedagógusok helyi intézményi feladatai

Alapvető feladatok

- ⇒ **Nevelő-oktató munkáját a református szellemiségű alapelvek alapján, módszereinek szabad megválasztásával végzi, alaptevékenysége azokat az iskolai tanórai és tanórán kívüli, egyéb foglalkozási teendőket foglalja magában, amelyek az intézmény rendeltetése szerint a nevelő-oktató munkából az egyes munkaköröknek megfelelően minden nevelőre kötelezően vonatkoznak.**
- ⇒ **Heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékát (kötött munkaidejét) az intézményvezető által meghatározott feladatok ellátásával tölti.**
 - Heti teljes munkaidejének ötvenöt-hatvanöt százalékában (neveléssel-oktatással lekötött munkaidejében) tanórai és tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokat tart.
 - Kötött munkaidejének neveléssel-oktatással lekötött munkaidején felüli részében a nevelést-oktatást előkészítő, a neveléssel-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lát el. E feladatok intézményi szintű meghatározása az SZMSZ-ben, adott félévi/évi teendők az adott év munkaköri leírásában jelennek meg.
- ⇒ **A tanítási órák és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások pontos és eredményes megtartása.**
- ⇒ **Aktív részvétel a nevelőtestület értekezletein, valamint a szakmai munkaközösségek munkájában.**
- ⇒ **Aktív részvétel az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.**
- ⇒ **A tudomására jutott hivatali titok megőrzése.**
- ⇒ **A jogszabályokban meghatározott határidőkre megszerezi az előírt minősítéseket.**
- ⇒ **Az iskola céljainak képviselése a tanulók, a szülők és egyéb partnerek előtt.**
- ⇒ **A pedagógusra bízott osztályterem, szaktanterem gondozottságának és pedagógiai szakszerűségének figyelemmel kísérése.**
- ⇒ **Közreműködik az intézményi közösség kialakításában és fejlesztésében, tehát alkotó módon részt vállal:**
 - a nevelőtestület újszerű törekvéseiből,
 - a közös vállalások teljesítéséből,
 - az ünnepélyek, megemlékezések rendezéséből,
 - az intézmény hagyományainak ápolásából,
 - a tanulók folyamatos felzárkóztatásából,
 - a tehetséggondozást szolgáló feladatokból,
 - a pályaválasztási feladatokból,
 - a gyermekvédelmi tevékenységből,
 - a tanulók szabadidős foglalkoztatásának tervezéséből, szervezéséből, irányításából,
 - a diákpresbitérium kialakításából,
 - az intézményi élet demokratizmusának fejlesztéséből.

A tanórai és a tanórán kívüli nevelő - oktató munka, tanulásirányítás

- ⇒ Tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások megtartása. A tantárgya tanítására és az egyéb foglalkozások vezetésére, valamint más jellegű feladatok elvégzésére az intézményvezetőtől kapja a megbízást.
- ⇒ Év elején munkatervet, tanmenetet készít, melyet hozzáigazít a református kerettantervhez. Egyéb foglalkozásokhoz foglalkozási tervet készít.
- ⇒ Megismeri a rendelkezésre álló tanítási programokat és taneszközöket, hogy szaktárgyát magas színvonalon tanítsa, tanulmányoznia kell:
 - a szaktárgy körébe tartozó új eredményeket,
 - a különböző pedagógiai szakmunkákat (könyvek, folyóiratok),
 - a hazai tantárgy - pedagógiai kutatásokat és fejlesztéseket.
- ⇒ Előzetes felkészülés a tanítási órákra és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokra. Tanítási (foglalkozási) órán minőségi munkát végez (felkészülés, szervezés, ellenőrzés, értékelés).
- ⇒ A motiválás, a differenciálás, a tanulói aktivitás változatos formáinak alkalmazása a tanítási órákon.
- ⇒ Változatos szervezeti formák alkalmazása a tanítási órákon.
- ⇒ A tanulók életkorához és a didaktikai feladatokhoz megfelelően illeszkedő módszerek, szemléltetés, ellenőrzés és értékelés alkalmazása a tanítási órákon.
- ⇒ A tanulók aktív munkájának és megfelelő magatartásának biztosítása a tanítási órákon és a különféle iskolai foglalkozásokon.
- ⇒ Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása a tanítási órákon.
- ⇒ A helyi tanterv követelményeinek elsajátítása a nevelő által tanított tanulók körében.
- ⇒ Könyvtárlátogatást végez tanítványaival, lehetőség szerint használtatja az intézményi könyvtárat.
- ⇒ A szintezett követelményrendszer alapján humánus, megalapozott, értékálló osztályzatok kialakítására törekszik. Alapkötelessége, hogy a PP-ban leírt, megalapozott értékeléshez kellő számú érdemjegyet adjon a diákoknak.
- ⇒ Az írásbeli dolgozatokat, felmérő és témazáró dolgozatokat 14 munkanapon belül kijavítja, ezek megíratását a házirend alapján a tanulóknak előre jelzi. A tanulók témazáró dolgozatait - 1 évig történő megőrzésre - tanév végén leadja.
- ⇒ Ellenőrzi a tanulók felszerelését. A házi feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal együtt javíttatja, és velük együtt értékeli.
- ⇒ Értékelése során nem hagyhatja figyelmen kívül a pozitív diszkriminációval rendelkező tanulókra vonatkozó határozatokat.
- ⇒ Munkájáért eredményfelelősséget vállal, ha buktat, azt szakszerűen indokolja, szükség esetén, javítóvizsgáztat. Megbízás alapján részese a javító és az osztályozó vagy egyéb vizsgáknak.
- ⇒ Szaktárgya körében közre kell működnie a teljesítménymérésben (adatfelvétel, elemzés). Eseti jelleggel megbízás alapján más tantárgyak mérési feladataiban részt vállal.

A tehetséges tanulók gondozása

- ⇒ Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a tehetséges tanulók részére.

- ⇒ Ösztönzi tanítványait a megmérettetésre, fel kell ismernie a kimagasló teljesítményt és eredetiséget felmutató tanulókat, közreműködik a tehetségnevelésben.
- ⇒ Iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyek, vetélkedők, bemutatók, pályázatok önálló szervezése, segítség a szervezésben.
- ⇒ Részvétel az iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyeken, vetélkedőkön, bemutatókon.
- ⇒ A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán belüli és a különféle iskolán kívüli versenyekre, vetélkedőkre, bemutatókra.

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók gondozása, eredményes fejlesztése

- ⇒ Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók részére.
- ⇒ Gondoskodik a szükséges tanulmányi segítségről, a felzárkóztatás során. Szakmai fejlesztési irányelvek alapján a tanuló tempójához igazítva végzi a tantárgyi tanulás irányítását, fel kell ismernie a fejlesztésre szorulókat, és segítenie kell a felzárkóztatást.
- ⇒ A gyermekvédelmi feladatok ellátása a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók körében.
- ⇒ A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók korrepetálása, segítése, mentorálása.
- ⇒ A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók felkészítése javító vagy osztályozó vizsgára.
- ⇒ Az eredményes középiskolai felvétel elősegítése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók körében.

A tanulók tanórán kívüli foglalkoztatása – egyéb foglalkozás

- ⇒ Felkészíti a gyermekeket a templomi szolgálatra, s az éves munkatervben meghatározott ünnepélyekre, egyházi alkalmakra.
- ⇒ Szabadidős programok szervezése iskolán kívül (pl. színház-, múzeumlátogatás, kirándulás).
- ⇒ Szabadidős programok szervezése iskolán belül (pl. klubdelután, karácsonyi ünnepség).
- ⇒ Iskolai rendezvények, ünnepélyek, évfordulók megrendezése.
- ⇒ A nevelők, gyerekek és szülők együttműködését, kapcsolatát erősítő (közös) programok.

Az iskolai diákpresbitérium működtetésében való aktív részvétel

- ⇒ Az iskolai diák-önkormányzati munka egy-egy részterületének irányítása, segítése.

- ⇒ Az iskolai diákönkormányzat programjainak önálló szervezése, segítség a programok szervezésében, részvétel a programokon.
- ⇒ Iskolai szintű kirándulások, táborok önálló szervezése, segítség a szervezésben, részvétel a kirándulásokon, táborokon.

Munkafegyelem, a munkához való viszony

- ⇒ A munkaköri köteleességek teljesítése.
- ⇒ Napi rendszerességgel vezeti az elektronikus naplót.
- ⇒ Hétfői és pénteki napokon a templomi áhítatra kíséri a tanulókat, s felügyel rájuk. Kedd, szerda és csütörtöki napokon áhítatot tart a 1. óra elején.
- ⇒ Az ügyeleti munka pontos, felelősségteljes ellátása az óráközi szünetekben.
- ⇒ Ügyeletesi, fő-ügyeletesi napja, alkalmával munkáját az ügyeletes/főügyeletes tanár számára megfogalmazott követelmények szerint végzi.
- ⇒ Beosztás szerint - munkaköri feladatként - részt vesz az ebédeltetési feladatok ellátásában.
- ⇒ Jelen kell lennie a fogadóórákon, értekezleteken és minden intézményi szintű eseményen, rendezvényen.
- ⇒ Pontos adminisztrációs munka. A feladatkörébe tartozó, az intézmény nevelő - oktatómunkája által szükségessé váló, illetve az érvényben lévő jogszabályokban előírt adminisztrációs és szervezési feladatokat elvégzi. Adminisztrációs munkája naprakész.
- ⇒ A formai követelmények, a határidők betartása.
- ⇒ Az egyes tanév közben adódó feladatok pontos, határidőre történő megoldása.
- ⇒ Kötelessége megjelenni a foglalkozás-egészségügyi vizsgálaton az orvos által megjelölt időpontban.
- ⇒ Elérhetőségét - munkaszervezési okokból - köteles bejelenteni közvetlen felettesének.
- ⇒ Személyi adataiban történő változást (pl. név, lakcím...) azonnal jelzi az ügyintézőnek.

Folyamatos, aktív részvétel a nevelőtestület és a szakmai munkaközösség tevékenységében

- ⇒ Feladatvállalás a munkaközösség, a nevelőtestület aktuális feladataiban.
- ⇒ Mint szakmai munkaközösségi tag, a közösség munkájában aktívan részt vesz, tapasztalatairól tájékoztatja a szakmai közösséget, munkájáról igény szerint beszámolót készít.
- ⇒ Részt vesz a pedagógiai program, egyéb, más alapidokumentumok, szakmai programok kialakításában, intézményi pályázatok elkészítésében.
- ⇒ Felelőssége, hogy a szaktárgyához kapcsolódó tanterv az intézményi dokumentációba kerüljön, változás esetén gondoskodik cseréjéről.
- ⇒ Tankönyvrendelés elősegítése. Kitölti a megadott határidőre szaktárgyához kapcsolódva a tankönyvrendelés adatlapját.
- ⇒ Részvétel a különféle feladatok megoldására alakult nevelői munkacsoportokban.
- ⇒ Oktatási segédanyagok, szemléltető és mérőeszközök kidolgozása, közreadása.
- ⇒ Belső továbbképzések, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása.

Továbbtanulásban, továbbképzésekben való részvétel, önképzés

- ⇒ Másoddiploma vagy szakvizsga megszerzésére irányuló továbbtanulásban való részvétel.
- ⇒ Továbbképzéseken való részvétel.
- ⇒ A továbbképzéseken tanultak átadása a nevelőtestület tagjainak.

Az iskolai munka feltételeinek javítása

- ⇒ Pályázatok összeállítása, pályázatokon való részvétel.
- ⇒ Részt vesz intézményi pályázatok elkészítésében.
- ⇒ Bekapcsolódás az eredményes pályázatok megvalósításába.
- ⇒ A fenntartói alapítvány működésének segítése.
- ⇒ Az iskolai munka javítása új ötletekkel, az ötletek kivitelezése megvalósítása (innováció).
- ⇒ Az oktatáshoz kapcsolódó szemléltető eszközök tervezése, kivitelezése.
- ⇒ Szakterülete fejlesztésére irodalomjegyzéket, eszközjegyzéket nyújt be a könyvtárosnak, a munkaközösség-vezetőnek.
- ⇒ Az iskola épületének, helyiségeinek dekorálása.
- ⇒ Részt vesz a leltározásban, selejtezésben a kijelölt munkatárs által megadott időpontban, szertárát rendben tartja: a taneszközöket átveszi és gondoskodik ezek megőrzéséről, a leltári tárgyak védelméről, megóvjá az intézmény, a tanterem felszerelését, a szükséges javításokat jelzi a karbantartónak.

Részvétel a nevelőtestület szakmai életében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában

- ⇒ Részvétel az adott tanév munkatervében meghatározott feladatok ellátásában.
- ⇒ Részvétel a nevelőtestület szakmai (pedagógiai) döntéseinek előkészítésében.
- ⇒ Önkéntes feladatok vállalása a nevelőtestületi feladatok megoldásában.

Aktív részvétel a nevelőtestület életében

- ⇒ A pályakezdő vagy az iskolába újonnan került nevelők munkájának, beilleszkedésének segítése.
- ⇒ Önkéntes feladatvállalások a nevelőtestület közösségi életének; rendezvényeinek szervezésében, a szervezés segítése.
- ⇒ Részvétel a nevelőtestület közösségi életében, rendezvényeiben.

Az iskola képviselete

- ⇒ A szülői szervezet által szervezett rendezvények segítése.
- ⇒ Részvétel a szülői szervezet által szervezett rendezvényeken.
- ⇒ Mint egyházi intézmény munkavállalója kötelessége a fenntartó gyülekezeti rendezvényein is megjelenni.
- ⇒ Tudósítások közreadása a helyi társadalom számára az iskola életéről, eredményeiről a helyi médiában.

A vezetői feladatok ellátása

- ⇒ Vezetői feladatok vállalása a nevelőtestület szervezeti életében.
- ⇒ Az egyes vezetői feladatok (tervezés, szervezés, a végrehajtás irányítása, ellenőrzés, értékelés) lelkiismeretes ellátása.
- ⇒ A vezetőre bízott közösség formálása, az emberi kapcsolatok javítása.

Megfelelő kapcsolat kialakítása a tanulókkal, a szülőkkal, a pedagógus kollégákkal és egyéb partnerekkel

- ⇒ A tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák személyiségének tiszteletben tartása. Őszinte, nyílt tanár-diák; tanár-szülő, tanár – egyéb partner, illetve munkatársi kapcsolatot alakít ki, és törekszik annak megerősítésére
- ⇒ Elfogadást, figyelmet, megértést, jóindulatot sugárzó stílus, hangneme és viselkedése a tanulókkal, a szülőkkel, a pedagógus kollégákkal és egyéb partnerek felé.
- ⇒ Pedagógiai tanácsadás a tanulóknak és a szülőknek.
- ⇒ Folyamatosan tájékoztatja a szülőket a tanulók haladásáról. Kötelessége az érdemjegyek beírása a naplóba és az ellenőrzőbe. Szükség esetén a szülőket behívja fogadóórára.
- ⇒ Kellő figyelem érdeklődés, megbecsülés és jóindulat a nevelőtársakhoz (a pedagógus kollégák segítése, a tapasztalatok átadása, észrevételek, bírálatok elfogadása).

3. 8. 2. Az osztályfőnöki munka tartalma és az osztályfőnök feladatai

Az osztályközösséget a tanulók alapközösségének tekintjük az iskolai közösségben. Az osztály a társas kapcsolatok szerveződésének kitüntetett színtere, tagjai sokrétű kapcsolatot alakítanak ki. A személyiségfejlesztő munka alapvető szervezeti kerete. Az életkort tekintve homogén összetételű.

A társadalomban zajló változások hatására sokféle, tartalmában, tevékenységében bővült pedagógusszerep alakult ki. A tudós tanár szerepét felváltotta az *alkotó, kísérletező, kutató* pedagógus típus. Az információrobbanás következtében kialakult az *oktatástechnikai* szerepkör. A „beszélő iskola” *kontaktusteremtő*, a tömegkommunikáció *értékközvetítő* pedagógust igényel.

Az átformálódás folyamatában kiemelt szerepet tölt be az **osztályfőnök**, aki az iskolákban a *személyességet* jelenti; az *osztályt*, mint nevelési tényezőt, a szociális kompetenciákat alakító, formáló közösséget vezet; segíti a tanulókat a *jelen történéseinek megértésében*, a helyes értékrendjük kialakításában.

- ✓ Az osztályközösségek élén pedagógus vezetőként az osztályfőnök áll. Osztályáért felelős pedagógus. Végrehajtja mindazokat a feladatokat, amelyeket az intézményi alapidokumentumok hatáskörébe utalnak. Munkáját az érvényben lévő dokumentumok alapján látja el.

Az osztályfőnöki munkával az iskola pedagógusát az igazgató bízta meg meghatározott időre. Megbízás időtartama különböző lehet, alkalmazkodik az osztályfőnök tanított szaktárgyához, egyéb objektív illetve szubjektív körülményeihez. A megbízás időtartamát osztályfőnöksége kezdetén tudatni kell a szülőkkel és a tanulókkal. Az osztályfőnök huzamosabb távolléte esetén az osztályfőnök-helyettest bízhat meg az igazgató. Alapelve: felmenő rendszerben vezesse osztályát az osztályfőnök.

3. 8. 2. 1. Az osztályfőnöki munka jellemzői

Komplex, átfogó – a tanuló egész személyiségére irányul a tevékenysége.

Differenciált – a személyiség és a közösség fejlesztése folyamán individualizált követelményeket támaszt.

Rugalmas - ellátása lényegesen több spontaneitást, rugalmasságot, reflektivitást igényel.

3. 8. 2. 2. Az osztályfőnöki munka feladatkörei

Közvetlen nevelőmunka – ismeretek szintetizálása, a mindennapi életben történő alkalmazásuk; az aktuális események feldolgozása; különböző értékrendek megismertetése; a kultúráhasználat megtanítása; a konfliktusmegoldást kialakító pedagógiai tevékenység; mentálhigiénés szemlélet alkalmazása a nevelőmunkában; törődés a gyermekek aktuális problémáival; az osztály konfliktusainak megoldása; gyermekvédelmi munka, az osztályfőnöki helyi tanterv tananyag - tartalmának elsajátíttatása.

Ügyviteli (adminisztrációs) feladatok – a haladási napló naprakész vezetése, a haladási és anyakönyvi rész folyamatos ellenőrzése; igazolások esetleges igazolatlan órák regisztrálása félévkor és évvégén a magatartás és szorgalomjegyek előkészítése az osztályozó értekezlet előtt; félévi értesítő, anyakönyv- és bizonyítványírás, törzslapok vezetése

Szervezés, koordinációs feladatok végrehajtása – kapcsolattartás az osztályban tanító kollégákkal, a nevelésben-oktatásban hatékonyan résztvevőkkel, a szülőkkel, szülők közötti felvilágosító munka; szabadidős tevékenységek, programok szervezése.

3. 8. 2. 3. Az osztályfőnök feladatai

 Az osztályfőnök elsődleges feladatai közé tartozik az osztály közösségi életének irányítása, valamint a tanulók személyiségének fejlesztése. Az osztályfőnök személyes felelőssége egy olyan - az iskolai elvárásokhoz igazodó - értékrend kialakítása és elfogadtatása, amely szerint az osztályába járó tanulók egészséges szellemi, lelki és testi fejlődése megvalósulhat.

 Megtervezi, és tudatosan alakítja a közösségfejlesztő programokat. Tanórákon kívüli együttléteket is szervezve, évek során fokozatosan egyre több lehetőséget teremt a diákok önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kifejlődésére. Ezeken a programokon, valamint az iskolai rendezvényeken kíséri osztályát.

 Megismerve a tanulók családi és szociális háttérét folyamatosan arra törekszik, hogy a szülőkkel együttműködve, az osztályban tanító tanárokkal összhangban végezze nevelő munkáját. Ennek érdekében, a gyermekekkel egyénileg, differenciáltan is foglalkozik, szükség esetén felveszi a kapcsolatot az iskolapszichológussal. A hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett tanulókat segítve együttműködik a gyermekvédelmi felelőssel, gondoskodik számukra szociális, illetve tanulmányi támogatásról.

 Figyelemmel kíséri a diákok tanulmányi előmenetelét és rendkívüli teljesítményeit. Kiemelten értékeli azokat a tanulókat, akik az iskolai kötelezettségek mellett az önkéntes munkákban is részt vállalnak. Tájékozódik a tanulók iskolán kívüli rendszeres tevékenységeiről, és azokban elért eredményeiről is.

 A szaktanárokkal együttműködve orientálja a tanulók egyéb foglalkozásainak választásait, a tehetséggondozást és a továbbtanulás irányait.

 Az osztályfőnöki óra a tanulók közösségi életének jelentős fóruma. Egyik fő feladata az osztály közösséggé fejlesztése. Minden tanuló személyiségének ismerete szükséges a közösségi viszonyok megismeréséhez.



Az osztályfőnöki órákat az iskolában elfogadott tanterv szerint használja fel a pedagógiai és a nevelési kérdések megvitatására. Előfordulhat, hogy egy-egy osztályfőnöki órát „összevontan”, iskolán kívüli program keretében tart meg, amelyeken több szinten is érvényesítheti nevelési elveit.

- ⇒ Osztályfőnöki munkatervet készít.
- ⇒ Osztályfőnöki tanmenetet készít az osztályfőnöki helyi tanterv alapján.
- ⇒ Osztályfőnöki órákat tart.
- ⇒ Céltudatosan törekszik a tanulók személyiségének minél teljesebb megismerésére, egyéni fejlesztésükre, közösségi életük irányítására, öntevékenységük, önkormányzó képességük fejlesztésére, gyermekvédelmi szempontok érvényesítésére.
- ⇒ Az év elején megbeszéli a tanulókkal az iskolai házirendet, balesetvédelmi, tűzvédelmi oktatást végez, melyet dokumentál. A dokumentumot iktatásra leadja.
- ⇒ Értékeli a magatartást, szorgalmat, az iskola közösségi életében való részvételért jutalmaz és büntet a jogkörében elérhető eszközökkel.
- ⇒ Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát az osztályban tanító pedagógusokkal az osztályozó értekezleten.
- ⇒ A rábízott közössége minél jobb megismerésére és a koordináció miatt látogatja osztályát más nevelők tanítási óráin és tanításon kívüli foglalkozásain.
- ⇒ Együttműködik az osztály diákpresbitereivel, segíti az osztályközösség kialakulását;
- ⇒ Az osztály DP képviselőinek rendszeres beszámoltatása osztályfőnöki órán.
- ⇒ Irányítja az osztályközösség tisztségviselőinek választását.
- ⇒ Segíti a továbbtanulásra való felkészülést, pályairányítást.
- ⇒ Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, különös gondot fordít a halmozottan hátrányos, illetve hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanulók segítésére és a tehetséggondozásra.
- ⇒ Ellátja az osztályával kapcsolatos tanügy-igazgatási, ügyviteli feladatokat:
 - Tanév elején bekéri a tanulók személyi adatait.
 - Az osztálynapló adminisztrációjának pontos, naprakész elvégzése (heti zárás, igazolások havi zárása, szükség esetén a szülők értesítése, stb.). A gyermek hiányzásainak megfelelő igazolását megköveteli, hiányában a központi elvek alapján intézkedik.
 - Bizonyítvány-, törzslap-írás, összeolvasás, bizonyítványosztás, a tanév elején a bizonyítványok összegyűjtése a megjelölt határidőre, leadása, tanév végén a tanügy-igazgatási dokumentációjának leadása.
 - Félévi és év végi osztályfőnöki beszámoló elkészítése.
 - 8. évfolyamos továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, a nyolcadik évfolyamban a szülők döntése alapján ellátja a tanulók középiskolai jelentkezésével kapcsolatos feladatokat, elkészíti az ehhez szükséges dokumentumokat.
 - Az aktuális statisztikákkal, adatlapokkal történő feladatvégzést a megjelölt határidőig elvégzi.
- ⇒ Osztályterme rendjének kialakítása, a tanulói eszközök állapotának megőrzése folyamatos feladata. Osztálytermében tükröződjék a református szellemiség.

- ⇒ Az osztálynaplóba elmulasztott szaktanári bejegyzések figyelemmel kíséri, megkéri a kollégát a pótlásra.
- ⇒ Információátadás az intézményvezetés, a DÖK (DP) - vezetés és az osztály között.
- ⇒ A szülőket ellenőrző könyv útján folyamatosan tájékoztatja úgy, hogy minden fontos információhoz hozzájussanak, igyekszik bevonni az intézményi életbe őket.
- ⇒ Szükség esetén behívja fogadó órára szülőt, gondviselőt.
- ⇒ Tájékoztatja a szülőket és a diákokat a családi istentiszteletekről, és szorgalmazza az azon való részvételt.
- ⇒ Érdemi választ ad a szülők és tanulók iskolai élettel kapcsolatos kérdéseire.
- ⇒ A bukásra álló tanulók szüleit a félév vége és az év vége előtt legalább egy hónappal írásban értesíti.
- ⇒ Ha a tanuló az év végén tanulmányi kötelezettségeinek nem tesz eleget, a szülőket tájékoztatja a tanuló továbbhaladásának feltételeiről.
- ⇒ Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók egész tanévi munkájának dicsérettel történő elismerésére, 8. évfolyamon javaslatot tesz a Sztárai-díjra, s arra a tanulóra, aki *Az akikre büszkék vagyunk* táblára kerüljön fel.
- ⇒ A házirendet megsértő vagy feladatait elmulasztó tanulót először szóbeli figyelmeztetésben, majd írásbeli figyelmeztetésben, intőben vagy rovóban részesíti. Súlyosabb esetben javaslatot tesz a tanuló elleni fegyelmi eljárás lefolytatására.
- ⇒ Figyelmezteti a szülőket, ha a gyermekük jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- ⇒ Rendszeresen ellenőrzi, hogy a szülők a bejegyzéseket aláírásukkal, vagy egyéb úton tudomásul vették-e.
- ⇒ Esetenkénti családlátogatás. (Az 1. és az 5. osztályban a családlátogatás ajánlott.)
- ⇒ A rászorulókat támogatási lehetőségeinek figyelemmel kísérése.
- ⇒ Aktív részvétel a csendes napok szervezésében, megvalósításában.
- ⇒ A vasárnapi istentiszteleti szolgálatok megszervezése, lebonyolítása.
- ⇒ Tanórán kívüli osztályprogramok szervezése.
- ⇒ December 06. - testvérosztály köszöntése.
- ⇒ Igény esetén tanulmányi kirándulás szervezése, lebonyolítása, amennyiben meghirdetésre kerül - segíti hittantábor és egyéb táborok szervezését.
- ⇒ A kötelező orvosi vizsgálatra és fogorvosi szűrésre a megadott időpontban a tanulók kísérése.
- ⇒ Az éves munkatervben szereplő ünnepélyek összeállítása, megszervezése, lebonyolítása.
- ⇒ Iskolai műsorokra, rendezvényekre, a szolgálatokra stb. az osztály kísérése.
- ⇒ Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola, az osztály előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít.
- ⇒ Koordinálja osztálya tevékenységét: Szeretethíd program; Bibliai-kvíz - osztályából csapatot szervez a vetélkedőre, mely csapatnak gyermek, felnőtt egyaránt tagja lehet -; Sztárai nap.
- ⇒ Segíti a karácsonyváró, a farsangi bál és a húsvétváró rendezvények lebonyolítását.
- ⇒ Betegség esetén gondoskodik a tanuló mielőbbi szülői felügyelet alá kerüléséről.
- ⇒ Szülői értekezletet tart évente három alkalommal.
- ⇒ Támogatja és segíti az osztályban működő szülői szervezet munkáját.

- ⇒ Tájékozódik a tanulók iskolán kívüli tevékenységeiről.
- ⇒ Aktív pedagógiai kapcsolatot tart fenn az osztály szülői munkaközösségével, és a tanulók életét, tanulmányait segítő személyekkel (családsegítő-és gyermekjóléti, valamint a nevelési tanácsadó munkatársai, iskolaorvos, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, rendőrség stb.).
- ⇒ Együttműködik, segíti az intézményi gyermek-és ifjúságvédelmi felelőst környezettanulmány és pedagógiai vélemény írásában.
- ⇒ Az iskolaorvosi szolgálat bevonásával, figyelemmel kíséri a tanulók egészségi állapotát, és erről szükség esetén tájékoztatja az osztályban tanító nevelőket.(pl. tartós betegségek, fogytékosságok, gyógyszerérzékenység).
- ⇒ Jelzi a szakértői vizsgálat szükségességét.
- ⇒ Osztályfőnökváltás esetén az átadó osztályfőnök részletesen tájékoztatja az átvevő osztályfőnököt a tanulókról, az osztályközösségről.

3. 8. 2. 4. Az osztályfőnöki munka tervezése

Az osztályfőnök osztályfőnöki nevelő munkáját a minden tanév elején összeállított osztályfőnöki munkaterv alapján végzi.

Az osztályfőnöki munkaterv felépítése

a) A tanév elején összeállított munkaterv

- ⇒ Az előző tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
- ⇒ Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról.
- ⇒ Osztályfőnöki tanmenet (az osztályfőnöki órák éves terve).
- ⇒ Tervezett tanórán kívüli programok az adott tanévre havi bontásban.
- ⇒ Tervezett fogadó órák és szülői értekezletek az adott tanévre. Az egyes szülői értekezletek tervezett témái.
- ⇒ Az osztály diákközösségének vezetői.
- ⇒ Az osztályban működő szülői szervezet vezetői.

b) Az osztályfőnöki munkatervhez csatolt dokumentumok a tanév folyamán

- ⇒ Első félévi és tanév végi osztálystatisztika.
- ⇒ Első félévi és tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
- ⇒ Jelenléti ívek és feljegyzések a szülői értekezletekről.

3. 8. 2. 5. Az osztályfőnök által készített statisztikák, beszámolók az osztályról

Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról

- Tanulók száma, ebből leány, fiú.
- Állami nevelt (gondozott).
- Hátrányos helyzetű, ebből halmozottan hátrányos helyzetű tanuló.
- Tanulási, magatartási, beilleszkedési zavarral küzdő tanuló.
- Sajátos nevelési igényű tanuló.
- Egyéb foglalkozást - napközis, tanulószobai ellátást igénylő tanuló.

- Az iskolában étkező, ebből normatív támogatásban részesülő tanuló.
- Az étkezőkből csak ebédelő, illetve tízórait és/vagy uzsonnát igénylő tanuló.
- Az iskolába járás alól felmentett tanuló (magántanuló).
- Egyes tantárgyakból az értékelés alól felmentett tanulók.
- Más településről bejáró tanuló.
- Nem magyar állampolgár.
- Évfolyamismétlő.
- Új tanuló az osztályban.
- Távozott tanuló.

Statisztikai adatok az első félév és a tanév végén az osztályról

- Tanulók száma.
 - Változás a tanuló létszámban félév / év vége – távozó-érkező tanuló.
 - Osztályozott tanulók száma és aránya.
 - Osztályozatlan tanulók száma és aránya.
 - Az egyes tantárgyakban elért osztályzatok száma és a tantárgyak osztályátlag.
 - Az osztály tanulmányi átlaga.
 - Kitűnő tanulók száma és aránya.
 - Jeles tanulók száma és aránya.
 - Szaktárgyi dícsérek száma tantárgyanként a tanév végén.
 - Példamutató magatartásért adott dícsérek száma - ls. helyi záradék - a tanév végén.
 - Példamutató szorgalomért - ls. helyi záradék - adott dícsérek száma a tanév végén.
 - Magatartás és a szorgalom alakulása az osztályban.
 - Egy tantárgyból bukott tanulók száma és aránya.
 - Két tantárgyból bukott tanulók száma és aránya.
 - Három vagy több tantárgyból évfolyamismétlésre bukott tanulók száma és aránya.
 - A bukások száma tantárgyanként.
 - A tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyek eredményei.
- **Nyolcadik évfolyamon a középiskolai továbbtanulás jellemzői:**
- A középiskolai felvételi eljárást megelőző írásbeli vizsgán elért eredmények (magyar, matematika).
 - Középiskolai felvétel a tanulók választása alapján.
 - a) A választott középiskolák közül az elsőként megjelölt iskolába felvett tanulók száma és aránya.
 - b) A választott középiskolák közül a másodikként megjelölt iskolába felvett tanulók száma és aránya.
 - c) A választott középiskolák közül a harmadikként megjelölt iskolába felvett tanulók száma és aránya.
 - Továbbtanulás iskolatípusok szerint.
 - a) Gimnáziumba felvett tanulók száma és aránya.
 - b) Szakközépiskolába felvett tanulók száma és aránya.
 - c) Szakiskolába (szakmunkásképzőbe) felvett tanulók száma és aránya.
 - d) Egyik középiskolába sem felvett tanulók száma és aránya.

- Egyéb jogszabály által kért adatok.

Az osztályközösség tevékenységének, fejlődésének értékelése félévkor és év végén

Az osztályközösség tevékenységének, fejlődésének értékelési szempontjai:

- ⇒ Az osztályközösség életét jellemző legfontosabb adatok (létszám, fiúk-lányok aránya, új tanulók, távozók)
- ⇒ Az osztály szociális összetétele (a családok szociális helyzete, a családok kulturális elvárásai, gyermek- és ifjúságvédelmi munka).
- ⇒ A tanulási teljesítmény (tanulmányi átlageredmények, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, a bukások, a tehetséges tanulók eredményei, versenyeredmények).
- ⇒ Az osztályközösség társas szerkezete, a közösség rétegződése, struktúrája.
- ⇒ Neveltségi szint (magatartás, társas viselkedés, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók)
- ⇒ A közösségi tevékenység (önkormányzás szintje, közös programok és rendezvények, tanórán kívüli, egyéb foglalkozásokon való részvétel)
- ⇒ A szülői házzal való kapcsolat (a családlátogatások és a szülői értekezletek tapasztalatai, a szülők nevelési elvei, a szülők kapcsolata az iskolával)
- ⇒ Minden felsorolt területen belül meg kell határozni az alapvető pedagógiai feladatokat:
 - *Milyen változások történtek az előző értékelés óta eltelt időszakban?*
 - *Milyen új problémák jelentkeztek az előző értékelés óta eltelt időszakban?*
 - *A problémák megoldásának érdekében milyen beavatkozás látszik célszerűnek?*

3. 8. 2. 6. Az osztályfőnöki órák témái

Az osztályfőnöki óra időkeretét a miniszter által kiadott 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendeletben megjelent *Tantárgyi struktúra és óraszámok - Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok 5–8. évfolyamon* megjelölt osztályfőnöki óra időkerete adja. Ezt az időkeretet egészíti ki az intézmény a második tanítási napon két osztályfőnöki órával.

Az osztályfőnöki órához nem kapcsolódik miniszter által kiadott kerettanterv. A helyi tervezésű tartalom kialakítása során az iskola alapul használja a 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról (továbbiakban: NAT 2012) alapdokumentumban megfogalmazott elvek, célok, feladatokat, a köznevelési törvény - meghatározott paragrafusaiban írtakat, melyeket beépít a helyi tervezésbe.

A helyi tervezésű struktúra mind a négy évfolyamon azonos tematikára épül, hat koncentrikus kör szolgálja a tartalom elsajátítását. Ez egészül ki egy hetedik résszel, mely lehetőséget ad a tanmeneti tervezésben a magatartás és szorgalom értékelésének beépítésére.

Az osztályfőnöki óra struktúrája

sorszám	témakör
1.	Évindító
2.	Létezem

3.	Nem jó az embernek egyedül
4.	A közösségek
5.	Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek
6.	Az egészséges, környezettudatos élet
7.	A hasznos élet
8.	Magatartás és a szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése

Az osztályfőnöki tematika részletes kifejtése a helyi tantervben található.

3. 9. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

- a) A nevelők és a tanulók/ gyermekek személyes kapcsolatainak és a családlátogatásoknak egyik fő célja a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, megelőzése. Minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- b) Az intézményben a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok segítésére gyermek- és ifjúságvédelmi felelős működik, aki az óvodában is ellátja e tevékenységet. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős alapvető feladata, hogy segítse a pedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját.

Ezen belül feladatai közé tartozik különösen:

- ⇒ a tanulók/ gyermekek és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
- ⇒ családlátogatásokon vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében,
- ⇒ a veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot,
- ⇒ segíti a gyermekjóléti szolgálat tevékenységét,
- ⇒ a tanulók/ gyermekek anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi,
- ⇒ tájékoztatást nyújt a tanulók/gyermekek részére szervezett szabadidős programokról.

- c) **Az intézményi gyermekvédelem tevékenységének három fő feladata: a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzése, feltárása, megszüntetése.**

A gyermekvédelmi problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit az intézmény a gyermekjóléti és családsegítő szolgálat segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat. Intézményünk alapvető feladatai a gyermek- és ifjúságvédelem területén:

- ⇒ fel kell ismerni, és fel kell tárni a tanulók, gyermekek problémáit,
- ⇒ meg kell keresni a problémák okait,
- ⇒ segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához,
- ⇒ jelezni kell a felmerült problémát a gyermekjóléti szolgálat szakembereinek.

d) A tanulók, gyermekek fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében intézményünk együttműködik a területileg illetékes:

- ⇒ nevelési tanácsadóval,
- ⇒ gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal,
- ⇒ polgármesteri hivatallal, a jegyzővel,
- ⇒ gyermekorvossal, védőnővel,
- ⇒ továbbá a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

e) Intézményünk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:

- ⇒ a felzárkóztató foglalkozások,
- ⇒ egyéni fejlesztés,
- ⇒ a tehetséggondozó foglalkozások,
- ⇒ az indulási hátrányok csökkentése,
- ⇒ óvoda-iskola átmenetet segítő program,
- ⇒ a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- ⇒ a pályaválasztás, továbbtanulás segítése,
- ⇒ a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, gyermeknek, szülőnek),
- ⇒ egészségvédő és mentálhigiénés programok, egészségvédelmi projektnap szervezése,
- ⇒ a családi életre történő nevelés,
- ⇒ a napközis és a tanulószobai foglalkozások,
- ⇒ az intézményi étkezési lehetőségek,
- ⇒ az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- ⇒ a tanulók szabadidejének szervezése (egyéb foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- ⇒ a tanuló/gyermekek balesetek megelőzését célzó tevékenységek,
- ⇒ a tanulók/gyermekek szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás),
- ⇒ a szülőkkel való együttműködés,
- ⇒ esetmegbeszélések,
- ⇒ tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról,
- ⇒ mentori rendszer működtetése.

Az intézményi gyermekvédelem fontos feladata, hogy az intézményben jelentkező kezdődő teljesítmény-, magatartás- és kapcsolatzavarokat az intézmény saját problémamegoldó kapacitásának bővítésével helyben legyen képes kezelni, megelőzve a deviáns karrier kialakulását.

<i>Milyen ügyben?</i>	<i>Kitől?</i>	<i>Ki kérheti a segítséget?</i>
ingyenes óvodai, napközi ellátás, menzai díj	polgármesteri hivatal, jegyző, ügyintéző	szülő, törvényes képviselő óvoda, iskola
nevelési problémák, viselkedésterjesztési- és kapcsolatzavar	nevelési tanácsadó, gyermek-pszichiátria	szülő, törvényes képviselő iskola, óvoda
családi konfliktusok, életvezetési problémák	gyermekjóléti szolgálat	szülő, törvényes képviselő iskola, óvoda

a kiskorú súlyos retardációja, fogyatékoság gyanúja	szakértői bizottság	szülő, törvényes képviselő iskola, óvoda (iskola, óvoda javaslata szükséges)
fogyatékos kiskorú elhelyezése (érzékszervi, mozgás)	polgármesteri hivatal, megyei önkormányzat szociális osztálya	szülő, törvényes képviselő iskola, óvoda (szakvélemény szükséges)
védő- óvó intézkedések kérése	gyámhatóság	iskola, óvoda, nevelési tanácsadó
segélyek (bármilyen formája)	polgármesteri hivatal, gyámhatóság és (vagy szociális osztály)	szülő, gyermek-és ifjúságvédelmi feladatokat ellátó személy, törvényes képviselő
kiskorú szökése, csavargása esetén	rendőrség	szülő, óvoda, iskola, törvényes képviselő
kiskorú bűnelkövetése esetén	rendőrség	szülő, iskola, törvényes képviselő
kiskorú alkoholizálása, kábítószer élvezete esetén	házi orvos, nevelési tanácsadó, gyermekpszichiátria	szülő, iskola, törvényes képviselő
kiskorú súlyos veszélyeztetése, bántalmazása	házi orvos (láttelel), rendőrség	szülő, óvoda, iskola, törvényes képviselő, bárki
öngyilkossági szándék, kísérlet esetén	nevelési tanácsadó, gyermekpszichiátria	szülő, iskola, törvényes képviselő, bárki

3. 10. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Intézményi nevelő és nevelő-oktató munkánk egyik alapvető feladata a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók fejlesztése, melynek alapja a gyermekek/tanulók egyéni képességeinek, fejlettségének, ismereteinek figyelembe vétele, a differenciálás; valamint különféle egyéni fejlesztő módszerek és szervezeti formák alkalmazása a tanítási folyamatban.

Munkánk során kiemelten kezeljük

- a sajátos nevelési igényű;
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő;
- a kiemelten tehetséges;
- a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók egyéni fejlesztését.

3.10.1. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai teendők

Tanulóink, gyermekeink családjai között egyre nagyobb mértékű anyagi differenciálódás tapasztalható. Néhány vállalkozó vagy értelmiségi család gyermeke mellett diákjaink többsége olyan családokban él, ahol mindkét vagy egyik szülő munkanélküli, sokan egyedül nevelik gyermeküket. Többen nagycsaládban élnek.

Pedagógiai rendszerünk kiindulópontja, hogy a tanulók közti különbségek rendkívül sokfélék, a személyiség széles dimenzióiban írhatók le, és nem korlátozhatók valamely tantárgyban elért iskolai eredményekben megmutatkozó különbségekre. A differenciálás nem azonosítható a felzárkóztatással és a tehetségneveléssel, a differenciálás tehát nem a tanulmányi eredményesség szintjeihez igazodik. A differenciálás mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítását jelenti, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a tanuló igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit. Nevelésünk, oktatásunk igazodik a tanulóhoz, és ez azt is jelenti, hogy igazodik ahhoz a közeghez, amelynek tanulóink részei.

Minden évfolyamon egy osztályunk van. Intézményünk eddigi gyakorlatában sem szerepelt a HHH és a nem HHH tanulók bármilyen szempontú elkülönítése. Iskolánkban a tanulólétszámból adódóan évfolyamonként egy-egy osztály indul. Az SNI és a HHH gyerekek a többi tanulóval együtt tesznek eleget tankötelezettségüknek.

Tárgyi feltételeink - a tornaterem kivételével - megfelelőek a különböző háttérű tanulók együttnevelésére, taneszközeink a korszerű módszerek alkalmazásához is jelentősen javultak.

Kilenc tanterem, ebből egy számítástechnika szaktanterem, egy természettudományi szaktanterem, illetve szertár, könyvtárszoba, tornaszoba, tálalókonyha biztosítja a nevelő-oktatómunka feltételeit.

Önerőből és pályázati forrásból kialakításra került egy fejlesztő szoba – mérete kicsi -, ahol az elméleti fejlesztés megoldható. Mérete miatt testi, mozgásos feladatok a szobában nem végezhetők, emiatt kialakításra került egy mozgásos fejlesztő szoba. A fejlesztő játékok alapkészlete megfelelő, folyamatosan bővíti az intézmény.

A szociális hátrányokkal küzdő gyermekek, tanulók esetében a segítségnyújtás alapja az óvodai és iskolai pedagógusok, hit-és erkölcsstan-oktató, a vallástanár, a gyermek-és ifjúságvédelmi munkatárs és a szülők közvetlen partneri együttműködése. Pedagógusaink olyan továbbképzésekre kapcsolódtak be, amelyek segítik a különböző háttérű és fejlettségű tanulókkal történő eredményesebb felkészítő munkát.

Tudatos pedagógiai munkával arra törekszünk, hogy nevelési- és oktatásszervezési keretünket mihamarabb az alábbi kívánalmak jellemezzék:

- Biztosítjuk minden gyermek számára a lehetőséget képességei kibontakoztatásához.
- Az előzetes, otthonról hozott tudást, kultúrát minden gyermek értéként képviselheti.
- Tudatosan figyeljük és fejlesztjük a gyermekek csoport-szociális készségeit.
- A szülő, a család (mint partner) résztvevője az iskolai folyamatoknak, erős a család- iskola-gyermek közötti kommunikáció.
- Együttműködő, elfogadó, előítéletek nélküli környezetben dolgozunk.
- Megvalósul az oktatásban, nevelésben érintett intézmények szervezett, tudatos együttműködése.

- Az iskolai hatékonyság visszajelzésére tanulókövetést végzünk.
- Pedagógusaink állandóan gazdagítják az ebben felhasználható pedagógiai, módszertani repertoárjukat.

Cél: az esélyegyenlőség megteremtése, kiegyenlítés, a lemorzsolódás veszélyeinek elkerülése.

Az intézmény feladata, hogy a lehetőségekhez képest a támogatások különféle rendszerén keresztül próbáljon enyhíteni a szociális hátrányokon.

Megvalósítási stratégia:

- ⇒ helyzetfelmérés, a hátrányos helyzetű tanulók regisztrációja;
- ⇒ az okok pontos megfogalmazása.

Határidő: szeptember

Felelős: gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, intézményegység-vezető

Az elérni kívánt végállapotot az alábbiakban határozzuk meg:

- ⇒ anyagi okok miatt gyermek / tanuló nem maradhat ki az étkeztetésből;
- ⇒ tanuló nem maradhat alapvető tanszerek nélkül;
- ⇒ egy napos kirándulásról gyermek / tanuló nem hiányozhat;
- ⇒ tanulók és a szülők tájékoztatása a szociális szolgáltatásokról.

A szociális hátrányok enyhítését, az esélyegyenlőségi intézkedések megvalósulását az alábbi tevékenységek szolgálják:

1. Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.
2. Óvoda-iskola átmeneti program.
3. Egyéb foglalkozás: napközi, tanulószoba szervezése.
4. Motiválás arra, hogy a gyermek tanulószobai vagy napközis ellátásban részesüljön.
5. Felzárkóztató illetve tehetséggondozó programok szervezése (felzárkóztatás, egyéni fejlesztés, szakkörök, nem szakrendszerű oktatás, Sztárai Tehetséggondozó Műhely, Apró Kezek Kuckója).
6. Mentálhigiénés, drog megelőzési programok (osztályfőnöki órák, egészségvédelmi projekt nap, kapcsolattartás pszichológussal, az iskolarendőrrel és egyéb szakemberekkel).
7. Pályaorientációs tevékenység osztályfőnöki órákon.
8. Az osztályfőnökök gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenysége.
9. A nevelők, a tanulók, szülők segítő, személyes kapcsolatai.
10. Komplex tehetséggondozó programok (kórus működése, tanulmányi kirándulások stb.).
11. Komplex táborozások, kirándulások, országjárások (hittantáborok, angol nyelvi és egyéb-tábor, tanulmányi kirándulások).
12. Felvilágosító munka családlátogatásokon, szülői értekezleteken, gyermek-és ifjúságvédelmi fogadóórán, hirdetőtáblán a szociális juttatások lehetőségeiről.
13. Táborozási hozzájárulások.
14. Diákétkeztetés.

15. Ebédfizetési kedvezmény rendkívül hátrányos esetekben (vállalhatja: intézmény, gyülekezet, magánszemély).
16. Pályázati lehetőségek felkutatása, pályázatírás.
17. Ösztöndíjak (Útravaló –MACIKA, Duna-Dráva Alapítvány)
18. Gyűjtőakciók szervezése, diakóniai munka.
19. Utazási támogatás: utaztatás, bérletvásárlás.
20. Pedagógus felügyelet a tanítás megkezdése előtt egy órával.
21. Együttműködési megállapodások: szakszolgálatok, Siklós Város Önkormányzata, CKÖ, középfokú intézmények, kapcsolatépítés Tehetségpontokkal.
22. Szoros kapcsolat a fenntartó egyházközséggel és más történelmi egyházakkal, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.
23. Az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata.

Halmazottan hátrányos helyzetű tanulóink szociális állapotából és fejlettségéből eredő hátrányuk ellensúlyozása céljából iskolánk az EFOP-3.1.5-16-2016-00001: A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása című projektbe. A projekt megvalósítási ideje: 2017. január 2. – 2020. szeptember 30.

Az alábbi főbb tevékenységek valósulnak meg a projekt során:

- Általános iskolánk komplex támogató fejlesztése, központi támogató koordinációval egyedi és differenciált intézményi fejlesztési programokon keresztül.
- Intézményünkben a végzettség nélküli iskolaelhagyással veszélyeztetett tanulók közvetett és közvetlen, célzott támogatása, iskolai és későbbi munkaerő piaci sikerességéhez szükséges feltételek javítása.
- A köznevelési intézmények hálózatosodásának elősegítése.
- Az Oktatási Hivatal által működtetett területi és térségi pedagógiai szakmai szolgáltató és módszertani támogató rendszer fejlesztése, a befogadó oktatási célú fejlesztés érdekében oktatásszervezési intézkedési tervek fejlesztésének elősegítése.

A lemorzsolódást megelőző módszertani elemek

Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanóraszervezés, tevékenységközpontú oktatás

- Alkalmazása 1-8. osztályban.
- Feladat: fokozatosan növelni a differenciált tanóraszervezések számát.
- Alkalmazása: az elvégzett akkreditált képzés, gyakorlata, segédanyagai és mentorálása alapján.

Kooperatív óraszervezés

- Alkalmazása 1-8. osztályban.
- Feladat: fokozatosan növelni a kooperatív tanóraszervezések számát.
- Alkalmazása: az elvégzett akkreditált képzés, gyakorlata, segédanyagai, és mentorálása alapján.

Drámapedagógia

- Alkalmazása 1-8. osztályban.
- Feladat: fokozatosan növelni a kooperatív tanóraszervezések számát.

- Alkalmazása: az elvégzett akkreditált képzés, megszerzett szakvizsga alapján.

Projektoktatás

- Alkalmazása 1-8. osztályban.
- Feladat: fokozatosan növelni a projektek számát.
- Alkalmazása: az elvégzett akkreditált képzés alapján.

Továbbtanulásra felkészítő program

ÁLTALÁNOS CÉLOK:

Az intézményünkben végző diákok képességeiknek megfelelő középiskolákban folytassák tanulmányaikat. A HHH tanulók közül minél több gyermek érettségit adó középiskolába folytassa tanulmányait.

KONKRÉT CÉLOK:

Tanulói hátrányok csökkentése.

Felzárkóztatás.

Tehetséggondozás.

A tanulók iskolai sikerességének elősegítése, különös tekintettel a HHH tanulókra.

Ismerkedés különböző szakmákkal, foglalkozásokkal.

Középiskolák kínálatának megismertetése.

A középiskolába történő jelentkezés előkészítése, lebonyolítása.

CÉLCSOPORT: 5-8. évfolyamos tanulók, kiemelten 8. osztályos és HHH tanulók.

5.-6. osztályban

- Osztályfőnöki órákon beszélgetés a foglalkozásokról, érdeklődés felkeltése, pályaismertetés.
- Magyar és matematika differenciált foglalkoztatás.
- Matematika magasabb óraszám.
- Az angol nyelvet nem emelt óraszámú tanulók: matematika problémamegoldás...; szövegértés... óra

7. osztályban

- Pályaorientációs foglalkozások osztályfőnöki órákon
- Tantárgyi előkészítők a középiskolára felkészítés érdekében.
- Az angol nyelvet nem emelt óraszámú tanulók: matematika problémamegoldás...; szövegértés... óra

8. osztályban

- Pályaorientációs foglalkozások osztályfőnöki órákon.
- Továbbtanulási elképzelések összegyűjtése, leírása.
- Pályaválasztási füzet megrendelése, tanulmányozása.
- Középiskolai pályaválasztási nyílt napokon való részvétel.
- Osztályfőnökök családlátogatása, egyeztetés a szülőkkel.
- Pályaválasztási szülői értekezlet.
- Jelentkezési lapok kitöltése, szülőkkel való aláírás.
- Középiskolák bemutatkozása, toborzása.
- Középiskolai szórólapok kiosztása.
- Jelentkezési lapok elküldése.
- Központi írásbeli vizsgán való részvétel.
- Mérések.
- Tantárgyi előkészítők a középiskolára felkészítés érdekében.
- Az angol nyelvet nem emelt óraszámú tanulók: matematika problémamegoldás...; szövegértés... óra

A PROJEKT RÖVID LEÍRÁSA: A tanulók középiskolára felkészítése, a megfelelő pályaválasztás segítése már ötödik, hatodik osztályban megkezdődik. A tanulók osztályfőnöki, technika- és életvitel órákon, valamint a többi tanórán is, ismerkednek különböző szakmákkal, a tudományok alapjaival. E foglalkozások alkalmat adnak a tanulók érdeklődésének felkeltésére, irányítására, képességeik fejlesztésére.

A tehetséges tanulók szakkörökön, mikro műhelyekben bővíthetik ismereteiket. A gyengébben teljesítők, lassabban haladók képességfejlesztő foglalkozásokon vehetnek részt matematikából, magyar nyelvből.

A hetedikes osztályfőnöki témakörök a pályaválasztással kapcsolatban:

- ⇒ Pályaorientációs foglalkozások osztályfőnöki órákon
- ⇒ Tantárgyi előkészítők a középiskolára felkészítés érdekében.
- ⇒ A munka szerepe az ember életében.
- ⇒ Szellemi és fizikai munka, a hit, az értelem, az érzelem, a fizikum szerepe a munkában.
- ⇒ Az iskolaválasztás gondolata: „Isten mire hívott el, hol a helyem?”

A nyolcadikos osztályfőnöki témakörök a pályaválasztással kapcsolatban:

- ⇒ „Hat napon át munkálkodjál és végezd minden dolgodat...” (2 Móz 20)
- ⇒ A harmonikus élet összetevői.
- ⇒ Sokoldalú ismeretszerzés, tanulás, tudás, művelődés. A munka, mint az elégedettség forrása. A művészetek és az emberi kultúra egyéb elemei. *A művészek, tudósok alkotásaikban megnyilvánuló Isten-élménye.* A választott életpálya és az élet kényszerei.

3.10.2. Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló - A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Az egy csoportba / osztályba kerülő gyermekek, tanulók csak életkorban állnak közel egymáshoz, ezen kívül különböznek adottságaikban, fejlettségükben, képességeikben, tudásukban, felkészültségükben, azaz fejlettségi mutatóikban.

Gyermekeink, tanulóink egy része kimagasló eredményekre képes, intellektuális és egyéb tevékenységekben. Ők a kiemelkedő képességűek, potenciális tehetségek, akik kiemelt figyelmet érdemelnek.

Alapelv: A tehetség a társadalom egyik legfontosabb újratermelő értéke, így annak kiválasztása és gondozása alapvető fontosságú. A tehetséget fejleszteni kell, hiszen a társadalom csak így léphet előre.

A tehetséges gyermek mindennap tehetséges.

„A tehetség nevelésének kérdése, nevelésméleti alapról nézve, a nevelésnek nem külön problémája, hanem nyilvánvalóan ez a nevelés, nagy, örök kérdése;... hiszen a nevelés feladata; minden egyes embernek lehetőleg teljes kifejtése; ... amit évezredek óta újra meg újra kívánnak tőle: az egyéniség jogának a nevelésben való érvényesítése.” (Imre Sándor)

Tehetség= az a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képesség, amely az emberi tevékenység egy bizonyos területén az átlagosat messze meghaladó teljesítményt tud létrehozni.

A tehetség meghatározása egyben ki is jelöli feladatainkat:

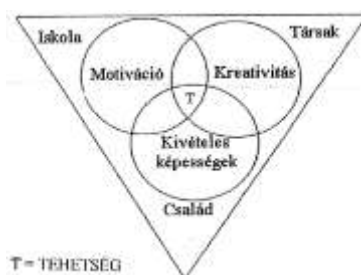
A tehetség jellemzői: átlagosnál magasabb intelligencia, magas fokú kreativitás, a következtetés képessége, önálló útkeresés, szorgalom és kitartás, kíváncsiság, érdeklődés, előítéletektől való mentesség, bizonytalanság tolerálása, felügyelet elvetése, becsvágy, kockázatvállalás, divergens gondolkodás, folyamatos kommunikáció.

A tehetség felismerése általában nem egyszerű feladat.

A tehetség kibontakozását serkenti: a megfelelő légkör megteremtése, a motiváció, a tanár ösztönző attitűdje, a bizalom, a megfelelő szervezeti strukturáltság, a játékoság, az értékelés késleltetése.

Gátolja: az érdektelenség, a kreativitás lebecsülése, a túlzott fegyelem, a teljesítménykényszer.

Az intézményi tehetségkonceptió a Renzulli – Mönks - féle modellt veszi alapul.



Programunkban jelen van:

- tehetségazonosítás,
- tehetséggondozás,
- tehetség-tanácsadás,
 - a tehetséggel szorosan összefüggő területek (pl. gondozás, tehetség-identifikáció)
 - a tehetséggel lazábban összefüggő, de lényeges területek (pl. tanulási probléma, kreativitás, pályorientáció, motiválás, életvezetési probléma)
- nyomon követés (5.; 7. évfolyam), s az általános iskola befejeése után is (1 év- 9. osztályban; 5 év - 19 éves korban zárás) – életút figyelemmel kísérése.

Tehetséggondozó munkánk főként a gazdagításra, dúsításra épül.

Az intézményi modell tehetséggondozó programjában a gazdagítás Passow szerinti mind a négy fajtája megtalálható:

- ✓ mélységbe történő gazdagítás;
- ✓ tartalmi gazdagítás;
- ✓ feldolgozási képességek gazdagítása;
- ✓ tempóban történő gazdagítás.

Fellelhető mennyiségi gazdagítás, de a domináns a minőségi gazdagítás.

Olyan tehetségfejlesztő programot szeretnénk, melynek elsődleges célja a tanulók képességeinek feltárása, fejlesztése a leghatékonyabb pedagógiai módszerekkel, eszközökkel, olyat, mely nagy hangsúlyt fektet a személyiség fejlesztésére is.

Valljuk, nem várható el, hogy minden intézményben mindenfajta tehetség gondozásához kellő szakmai potenciál álljon rendelkezésre, fontos viszont, hogy a tehetséget-ígéretet az adott intézményben felismerjék, s a gyermeknek találjanak megfelelő tehetséggondozó programot.

Az óvodában az Apró Kezek Kuckója létrehozásával azt a nevelőtestületi igényt is szeretnénk megvalósítani, hogy az óvodai tehetséggondozó munkánkat még tervszerűbben és tudatosabban végezzük.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy megtaláljuk gyermekeinkben a tehetség csíráját, azt a képességet, ami-ben a legfejlettebbek, hogy azt támogatva, szakszerűen fejlesztve segítsük a fejlődésüket. E segítség ne csak az erős oldal fejlesztésére irányuljon, hanem álljon koherenciában az óvodai alapprogramban megje-löltekkel: a gyermek teljes, egész személyiségének harmonikus fejlesztésével.

Nagyon fontos alapelvünk: a tehetséges óvodás elsősorban gyermek, éppen ezért feladatunk, hogy élménydús környezetet teremtsünk számukra. Tehetségfejlesztés megalapozása, érzelmi alapok le-rakása, lehetőségek megkínálása a feladatunk.

Az óvodáskorú gyermekek tehetséggondozása gazdagító program keretében újszerű próbálkozás volt óvo-dánk életében, s látni, hogy érdemes volt elindulni ezen az úton.

Az Apró Kezek Kuckójában végzett fejlesztő munka lehetőséget kínál arra, hogy bővítsük, még in-kább személyre szabottabbá tegyük a tehetséggondozás feltételeit.

A műhelymunkához kapcsolódó rendezvények, programok segítik, megerősítik partnerkapcsolatainkat, kü-lönösen a szülő- intézmény kapcsolatot. A tágabb környezet is betekintést nyerhet munkánkba.

Alapelveink:

- Óvodai jól-lét megteremtése.
- A tehetséges gyermek erős oldalát fejlesztjük, miközben tehetségével összefüggő gyenge oldalait kiegyenlítjük.
- A műhelymunka során olyan, biztonságot nyújtó, elfogadó légkört teremtünk, melyben tág cselek-vési szabadságot biztosítunk, különféle megoldási lehetőséget adunk egy-egy feladat elvégzése során.

Tehetséggondozásunk célja a műhelymunkában:

A tehetséggondozó műhely fő profilja: Vizuális- téri képességek fejlesztése.

- A tehetségígéretnek **felfedezése, gondozása gazdagító program keretében** (felismerni, ösztönözni, motiválni), kiemelt célként kezelve a vizuális-térbeli képességeinek fejlesztését. (felismerni az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket)
- **Lehetőséget biztosítani, hogy kreativitásukat újszerű, az óvodában kevésbé használt technikák megismerése által megmutathassák, valamint elmélyüljenek a már ismert technikákban** (agyagozás, gurigami, makett-építés, batikolás). A foglalkozások sikerélményhez, önbizalomhoz juttatják a gyermekeket, közben fejlődik kez ügyesséjük, finommozgásuk, fantáziájuk.
- **Célunk, az egész személyiség fejlődéséhez hozzájárulni.** A művészeti tevékenység segítségével mozgósítani az erkölcsi, esztétikai és intellektuális érzelmeket, kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit.
- **A gyermek ún. erős oldalának fejlesztése mellett a gyenge oldalának erősítése.**
- **A tehetséggondozó műhelyünket a pedagógiai programunkhoz, a gyermekek életkori sajátosságaihoz, a napirendhez szervesen illeszkedve kívánjuk működtetni.**

Feladataink:

- a téri-vizuális tehetségterület tehetség-ígéreteinek megtalálása, fejlesztése,
- sokféle tevékenységek kínálata, ezzel segítve a gyermekeknek érdeklődési irányaik megismerésében,
- egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés,
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése,
- elfogadó és támogató környezet kialakítása,
- a tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel,
- pedagógusok, szülők, egyéb partnerek szakmai kompetenciájának növelése a tehetséggondozás témakörében, előadáson való részvétel,
- partneri kapcsolat tehetségfejlesztési szakemberrel a tehetséges gyermek fejlesztésének érdekében, tehetség-tanácsadás,
- lazító program megvalósítása,
- a szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében,
- a tágabb környezet megismertetése a műhelymunkával.

A pedagógiai fejlesztés folyamata

Az általános érvényű fejlesztési folyamat.

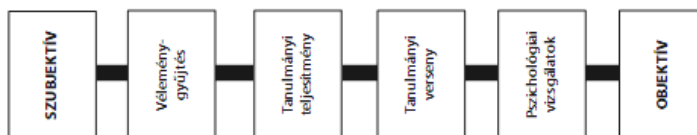


A tehetségdiagnosztikai folyamat egy része beépült a délelőtti keretekbe, másik része tanórán kívül zajlik.

Az azonosítási munkában mérést végeznek az osztályfőnökök, a tanulás-módszertani tréner, a drámapedagógus, segítik a munkát a szaktanárok.

A tehetségdiagnosztikai munka dandárját: az óvodapedagógusok, a mikro műhelyek vezetői, pszichológus végzik.

A tehetségazonosítás során az alábbi megismert módszereket használjuk:



Óvoda:

Az általunk használt tehetségazonosító módszerek az óvodában:

- ⇒ **Dokumentumelemzés**- anamnézis: a gyermek fejlődéséről, szociokulturális háttéréről, családlátogatás tapasztalatai;
- ⇒ **Szülői kérdőív**
- ⇒ **Tulajdonságlista**
- ⇒ **A gyermekek megfigyelése**, megfigyelések rögzítése az egyéni fejlődés nyomon követésére szolgáló Ovi Szolga rendszerben. A fejlődés nyomon követésének regisztrálását, - amelyet az óvodapedagógusok a gyermek óvodába kerülésétől az elhagyásáig vezetnek- az OVI-SZOLGA számítógépes szoftver segítségével végezzük. Minden gyermek fejlődését félévente értékeljük ennek a programnak a segítségével, hogy az érési folyamathoz igazított támasznyújtás módjait, eljárásait megtervezhessük.

Megfigyelendő területek:

1. Értelmi fejlettség:

1. 1 Pszichés funkciók:

- Ismeretszerzési igény (megismerés, kíváncsiság)
- Hallás
- Látás
- Érdeklődés
- Figyelem
- Emlékezet
- Gondolkodás
- Képzelet

1. 2. Anyanyelvi fejlettség:

1. 2. 1. A beszéd tartalma, technikája:

- Beszédszólás
- Beszéértés
- Beszédfegyelem
- Szókincs
- Beszélő kedv

1. 2. 2. Beszédhiba, beszédzavarok

1. 2. 3. Nonverbális kommunikáció

2. Testi fejlettség:

2. 1. Fizikai jellemzők:

- Gyorsaság
- Erőnlét
- Teherbírás
- Állóképesség
- Ügyesség
- Edzettség

2. 2. Mozgásfejlettség:

- Nagymozgások
- Finommotorika

2. 3. Mozgáskoordináció

2. 4. Tájékozódás testen, térben, síkban

3. Szociális fejlettség:

3. 1. Perszonalitás (ÉN)

- Jellemfejlődés
- Pozitív énkép
- Érzelmek
- Önállóság
- Motiváltság az iskolára

3. 2. Kudarctűrő képesség

3. 3. Szociális képesség:

- Kapcsolatteremtő képesség
- Együttműködő képesség

- Feladattudat, feladattűrés, szabálytudat

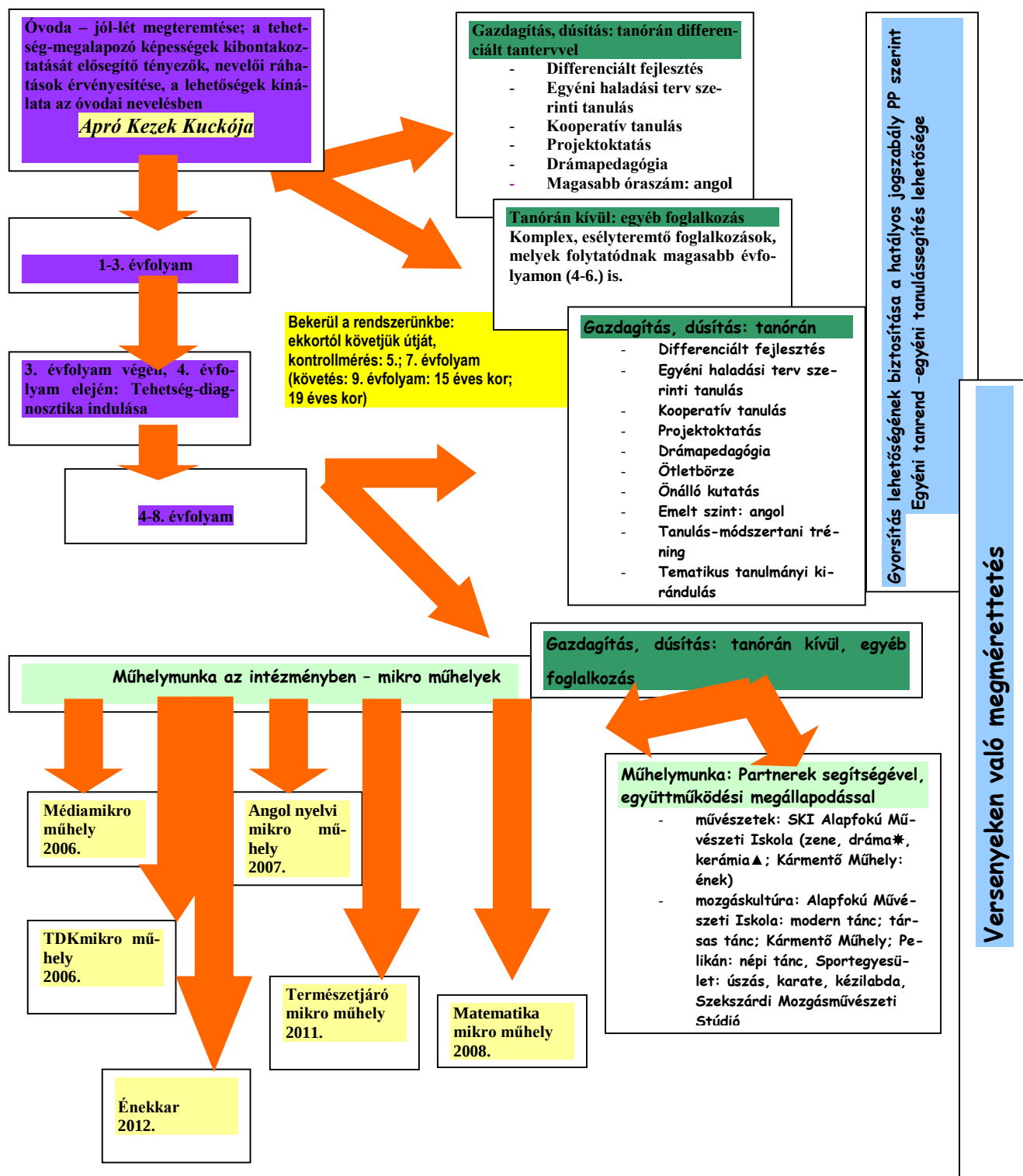
Valamennyi mérési eredmény az **OVI-SZOLGA szoftver** dokumentációjában jelenik meg.

Iskola:

- Renzulli – Hartman skála a kiemelkedő tanulók viselkedésjellemzőinek becslésére
- Tulajdonságlista értékeléshez
- A tehetséges gyermek tipikus erősségei és az ezekhez társuló problémák
- Problémák, melyek tehetségre utaló jelek lehetnek
- Problémamentes tehetségek azonosítása tulajdonságlista segítségével
- Alulteljesítő tehetségek azonosítása
 - tanuláshoz fűződő viszony feltárása
 - tanulási szokások kérdőív
 - tanulás iránti attitűd
 - motivációs sajátosságok megragadása irányított interjúkérdésekkel
 - énkép, önértékelés
 - bemutatkozó játék
 - énkép – máskép(p)
 - jövőkép
 - megismerési képességek
 - figyelemvizsgálat
 - verbális és vizuális emlékezetvizsgálat
 - analógiás és logikai gondolkodásvizsgálat
- Kreativitásvizsgálatok a tehetség azonosításához
- Kreativitás feltérképezése – játékok segítségével
- Kreatív szabadidő tevékenység
- Tehetséges tanulók azonosítása – tanári vélemény kérdőív
- Önértékelés teszt
- Tanulótársak jellemzése
- Szorongásvizsgálat

Ezt kiegészíti még: pl. szaktanári véleménygyűjtés, de a kompetenciamérés, versenyek, vetélkedők, nyelvi szintfelmérő eredménye is.

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program



*A dráma részben már helyben történik, saját – drámából szakvizsgázott – nevelőnkel telephelyként.

▲ Helyben történik a fejlesztés telephelyként saját nevelővel.

Tevékenységszervezés

Feladataink a tehetséggondozás területén:

- A tehetség felismerésére különböző pedagógiai helyzeteket kell teremtenünk.
- Tehetségazonosítás szakemberek segítségével.
- Óvodásaink körében- a tehetség-megalapozó képességek kibontakoztatását elősegítő tényezők, nevelői ráhatások érvényesítése, a lehetőségek kínálata.
- Iskolai nevelésünk - oktatásunk tevékenységközpontú legyen, hisz a képesség a tevékenykedtetés során fejlődik.
- Minél többfajta foglalkozást biztosítsunk, hogy többfajta képességük fejlődjön, ugyanis ezzel lehet a tehetséges tanulók számát sokszorozni.
- Ne csak az elméleti tantárgyak követelményeit kiválóan teljesítők között keressük a tehetséges tanulókat! Figyeljünk az alulteljesítőkre!
- Korán, az iskoláskor kezdő szakaszán kezdjük a képességfejlesztést, mert így jobb eredményt érünk el. A zenei és a matematikai kiemelkedő képesség már ekkor megmutatkozik.
- Az idegen nyelvek tanítását is minél korábban jó elkezdni. Ezért indítjuk már első osztálytól az idegen nyelvekkel való ismerkedést játékos formában, melyet a legtehetségesebbek 4. osztálytól emelt óraszámában, ötödik évfolyamtól emelt óraszámábanegy csoportban folytathatnak.
- A választott tanterv, a tárgyi és személyi feltétel befolyásolja a jó adottságok kibontakoztatását.
- A tehetség sokféle, ezért a tehetséggondozás az egész nevelőtestületünk feladata.
- Heterogén összetételű osztályainkban a differenciált oktatás, az egyénre méretezett tudásanyag elsajátítása biztosítja a kiemelkedő képességűek optimális foglalkoztatását és fejlesztését.

Az egyén szintjéhez igazodó, speciális képzést szolgáltat:

- **Óvoda:**

1. Apró Kezek Kuckója

Tehetségterületünk: **térbeli – vizuális.**

A műhelymunkában résztvevő gyermekek életkora: 5-7 év.

A tehetséggondozó műhely fő profilja: **térbeli - vizuális képességek** fejlesztése.

Mikro - csoportos tevékenység: batikolás, origami / gurigami, makett-építés, kasírozás, agyagozás.

- **Iskola:**

1. a szakkörök, művészeti foglalkozások, mikro műhelyek,
2. az egyéni pályázatok,
3. tanulmányi versenyek,
4. lehetőséget adunk a rendszeres gyűjtőmunkára,

5. megismertetjük a tudományos kutatás egy-egy módszerét, megmutatjuk, hogy lehet a szakirodalmat önállóan feldolgozni, értelmezni.

□A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

- A tehetség felismerésére különböző pedagógiai helyzeteket kell teremtenünk. A felismerés és fejlesztés szervezeti kerete lehet az óvodai foglalkozás, a tanóra, vagy egyéb foglalkoztatás (művészeti foglalkozás, sportköreink, napközis foglalkozásaink, mikro műhelyek stb.)
- Tehetség-azonosító méréseket végzünk, melynek segítségével a szubjektivitástól egyre közelebb kerülünk az objektív azonosításig.
- Óvodai csoportjaink, osztályaink heterogén összetétele miatt fontos a személyre szabott, differenciált foglalkoztatás, mely nagyban elősegíti az optimális fejlesztést.
- Az eredményes fejlesztéshez elengedhetetlen az óvadás – itt csakis a játék „erejével” -, a kisiskolás játékos módszerekkel történő motiválása és sikerélményekhez juttatása is.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelően előnyben részesítjük a gyermekek, tanulók konkrét cselekedtetését, tapasztalatszerzését (tevékenységközpontúság).
- A gondolkodási műveletek gyakoroltatása, mellyel szorosan összefügg az anyanyelv tudatos, pontos használata.
- Ismerkedés az információforrások lehetőségeinek használatával (könyvtár, Internet).
- A szakirodalom önálló feldolgozásának, értelmezésének, a tudományos kutatás egy-egy módszerének az életkori sajátosságokhoz igazodó bemutatása.
- Részvétel tanulmányi versenyeken, pályázatokon.
- Tanulmányi séták, kirándulások során lehetőség nyújtása rendszeres gyűjtőmunkára.
- Bekapcsolódás a művészeti iskola csoportjainak munkájába, lehetőség biztosítása a csoportoknak a bemutatkozásra intézményen belül és kívül.
- Sportrendezvények, vetélkedők.
- Bekapcsolódás nyári alkotótábor, tehetséggondozó tábor szervezésébe.
- Az osztálytanítók, alsóban tanító szaktanárok figyelemmel kísérik és értékelik is a gyermekek iskolán kívüli sport- zene- és egyéb tevékenységeit.

□A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

- Értékeket képviselő, korszerű ismeretátadás
 - A gyermek tevékenységére épülő tanulás, gyakorlás.
 - A megismerés életkori és egyéni jellemzőit figyelembe véve és ezekre alapozva az önálló tanulás képességének kifejlesztése.
 - Egyénre szabott, hatékony tanulási módszerek, eljárások kiépítése.
 - A tanulók nyitottságának, érdeklődésének, tanulási igényének kihasználása, fejlesztése.
 - A tanulók már meglévő képességeinek megfelelő differenciált foglalkoztatás.
 - Egyéni bánásmód alkalmazása.
 - Az önművelődés igényének és szokásának felkeltése, kibontakoztatása, gyakoroltatása.

- A kognitív képességek (figyelem, megértés, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlesztése, erősítése, a gondolkodási kultúra kiművelése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása.
- Tudatos szervezésre, tervezésre szoktatás.
- Az ismeretek elsajátításához megfelelő, nyugodt, célszerűen berendezett környezet kialakítása.
- Az önállóság, önkiszolgálás fokozatos fejlesztése.
- Segédkönyvek, kézikönyvek, lexikonok, egyéb tanulást segítő eszközök (szótár) megismertetése, használata.
- Megfelelő munkatempó kialakítása.
- Pontosságra, fegyelmezettségre nevelés.
- A kitartás, önfegyelem, türelem fejlesztése.
- Az alkotó és kritikus gondolkodásmód képességének kifejlesztése.
- A kommunikációs képesség fejlesztése, a megfelelő önkifejezés kialakítása.
- A szomatikus képességek – edzettség, teherbíró képesség, fizikai képességek – megfelelő mozgással történő fejlesztése.
- Az alkalmazkodóképesség fejlesztése, megfelelő, kiegyensúlyozott emocionális és affektív tulajdonságok kialakítása.
- A technikai, manuális képességek fejlesztése gyakorlati úton, különböző játékos tevékenységek során.
- A tehetséges tanulókkal kiscsoportos, ill. egyéni foglalkozás, mikro műhelyi munka.
- A hiányosságokból eredő hátrányok csökkentése, felzárkóztatás egyénileg, ill. kiscsoportban.
- A tanulók esélyegyenlőségének megteremtésére való törekvés, a kíváncsi intézkedések meghozatala, végrehajtása.

a) A magyar irodalom és a magyar nyelv tanításához kapcsolódóan

- Legkézenfekvőbb a **differenciált foglalkoztatás a tanítási órán**. A tehetséges vagy egy adott téma iránt érdeklődő gyerekek számára külön feladatok kijelölése, amelyek önállóságot, kreativitást kívánnak. Egy probléma sokoldalú megközelítésére inspirálni a tanulókat, más-más nézőpont más-más eredményeinek átgondolására. Ne fogadjanak el minden megállapítást, merjék megkérdőjelezni, fejlesszék érvelési készségüket önálló, eredeti véleményük megvédésében.

A tananyagban rejlő játékos tudatos kihasználása, a kreativitás kibontakoztatása, a sokféleség felfedeztetése fontos eszköze a tehetséggondozásnak.

A tehetséges tanulókat már azzal is ösztönözzük, ha nem erőltetjük rájuk saját véleményünket, ha természetesnek vesszük, sőt ösztönözzük őket arra, hogy nemcsak társaik, de a tanár véleményével is merjenek vitatkozni. Bátorítsuk az egyéni látásmód kialakulását!

- **Egy-egy témakörből kiselőadások tartása, megadott vagy egyénileg gyűjtött irodalom alapján. A tananyagban nem szereplő témák feldolgozására inspirálni az érdeklődő diákokat.**

- Egyes témakörökből **kis kiállítások tervezése, rendezése** terepe lehet annak, hogy ismereteiket tágabb körbe helyezték, más művészeti ágak vagy a mindennapi élet érdekes szeleteit ismerjék meg, hasonlítsák össze. Lépjenek ki a szokásos tantárgyi keretből.

- **Tantárgyunkból sok iskolai és magasabb szintű verseny van. Ezekre diákjainkat a tanítási órán kívül is felkészítjük.**

- A **gyűjtőmunka**, az egyéni ismeretszerzés évről évre fontosabb szerepet kap. Ezt azonban segíteni, irányítani kell. A könyvtár és az Internet nagy lehetőséget nyújt erre, de meg kell tanítani diákjainkat a módszeres, tudatos, hatékony ismeretszerzésre megtervezett feladatokkal. (pl. tematikus kis bibliográfiák összeállítása, mit hol érdemes keresni stb.)

- **Rendhagyó irodalomórák tartása – a saját alkotásokból, vagy kedvenceik bemutatásából.**

Az iskolai ünnepek, rendezvények, a gyülekezeti alkalmak, szolgálatok, szavaló és próza-mondó versenyek segítenek az előadói tehetséggel megáldott tanulók felfedezésében, illetve tehetségük ápolásában, megfelelő teret jelentenek arra, hogy sikereket érjenek el.

- **Bekapcsolódás a média tehetséggondozó mikro műhely munkájába.**

- **A tananyagban rejlő játékosság, kreativitás kihasználása igen fontos, a kreatív képességek fejlesztése, a sokoldalú látásmód, a fantázia bátorítása része a tehetséggondozásnak.**

- **Felmenő rendszerben 2013-14-től prioritást élvezve megemeljük a szabad órakeret terhére a magyar nyelv és irodalom tantárgy óraszámát több évfolyamon.**

b) A történelem... , a hit-és erkölcsstan tanításához kapcsolódóan

Tantárgyainknál a tehetséggondozásnak két alapvető formáját gyakoroljuk:

□Tanórák keretében:

- referátum, melyet előre kiadott témában - vagy tanári segítséggel vagy önállóan - a tanuló feldolgoz, és társait tájékoztatja;
- fogalmazás, ismert tényanyag feldolgozásával, fantázia, kreativitás beleszővésével egy-egy esemény megörökítése (pl.: zenész voltam Mátyás király esküvőjén; néprajzkutató vagyok az Ormánságban; Kálvin János vagyok stb.);
- gyűjtőmunka: forrásanyag felkutatása, újságcikkek, képanyag akár albumba gyűjtve (pl.: Siklós története, híres egyházi és helytörténeti személyek; népi mesterségek stb.);
- tantárgyi koncentráció: magyar irodalom (pl.: várháborúk hősei – Gárdonyi Géza: Egri csillagok, kurucok, labancok: Őrsi Ferenc: A Tenkes kapitánya), ének (pl.: Gábor Áron rézágyúja – erdélyi hadműveletek tárgyalásakor), rajz (a hallott események képi megjelenítése – pl.: lovagi játékok papírra vetése);

- manuális tevékenységek - készítenek (az ügyesebbek) kőbaltát, vár makettet, vízimalmot stb.;
- műsorkészítés – tanári segítséggel – versek, dalok, történelmi megemlékezések összeállítása (pl.: megemlékezés az aradi vértanúkról vagy az 1956-os eseményekről, a reformációról ...).

□ **Tanórán kívül, egyéb foglalkozáson, tevékenységek során:**

- ⇒ **Legáltalánosabb a tehetséges (és a plusz munkát szívesen vállaló) tanulók versenyeztetése.** Minden versenytípuson megmérettünk már, általában a következők: - iskolai; - városi; - területi; - országos; - levelező; - Internetes.

A versenyek témájuk szerint is sokfélék, kötődhetnek:

- neves személyekhez
- évfordulókhoz
- aktuális témakörökhöz
- helytörténeti témákhoz.

Egyéb, több tanulót is megmozgató feladatok:

- Kossuth Szövetség feladatainak megoldása.
- A hit-és erkölcsstanból felvételiző tanulók felkészítése.
- Hittantábor komplex feladatainak megoldása.

- ⇒ **Bekapcsolódás a Sztárai Tehetséggondozó Műhely TDK mikro műhelyi tevékenységébe.**

- ⇒ **Tematikus hittantábor.**

c) A matematikai tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A matematika és a számok világa összefüggések, szabályok, rendszerek kimeríthetetlen tárháza, ezért a szellemi tevékenység kiváló terepe már kevés ismeret és tapasztalat birtokában is.

A kisgyermeknél mutatkozó kiemelkedő matematikai képesség és érdeklődés, melyet elsősorban a magasabb szintű gondolkodás és az absztrakciós képesség korai megjelenése jellemez, többnyire más területre kanyarodik. A korai matematikai tehetség tehát több szempontból is jelentős.

A számolásban kiváló csodagyerekekből - akik főképpen kiemelkedően hosszú távú emlékezetükkel tűnnek ki – nem feltétlenül lesz matematikus tehetség. A vízválasztó ezen a területen is a tizenéves kor. A matematikai tehetség változik az életkorral, nem lehet ugyanazokat az eljárásokat használni kisgyermeknél, mint tizenéveseknél.

- Kiemelt feladatnak tekintjük a matematikai tehetség korai felismerését, fejlődésének elősegítését.

A matematikai tehetségnek igen sok jellemzője van. A tanulók ezen tulajdonságainak felismerése teszi lehetővé a matematikai tehetség korai azonosítását.

Feladatunk felfigyelni a következő főbb tulajdonságokra:

- kitartás és feladat-elkötelezettség a problémamegoldásban,
- fáradhatatlan, ha matematikáról van szó,
- csodálatba ejtik a tények, formulák stb.,
- keresi a problémákat,
- kíváncsi emlékezete van számokra, formulákra, viszonyokra, megoldási módokra stb.,
- rugalmas a gondolkodása a matematikai struktúrák és minták terén,
- könnyen fordít a gondolkodásán,
- kiemelkedően jó vizuális képzelet jellemzi,
- problémák és absztrakt viszonyok vizualizációjának képessége mutatkozik,
- a részleteken felülemelkedik, az összetettet egyszerűbbé teszi,
- a problémát gyorsan formalizálja és általánosítja,
- hasonló problémákra már a közbülső logikai lépések kihagyásával reagál,
- egyszerű, egyenes és elegáns megoldásokat keres,
- verbális problémákat is egyenletbe tud megfogalmazni és kezelni.

□ A matematikai tehetség fejlesztése

A matematikai tehetségek fejlesztése iskolánkban –ahogy a legtöbb tehetséggondozó területen történik- két dimenzió két típusába sorolható: iskolai, illetve iskolán kívüli, gyorsító, illetve gazdagító.

A matematikai tehetségek fejlesztésekor igyekszünk figyelembe venni sajátos munkamódszerüket. Tapasztalatunk szerint a matematikai tehetségek szeretnek versenyezni, a team-munka azonban nehezükre esik. Szívesebben dolgoznak egyedül, és konzultálnak tanárunkkal.

□ A tehetséges tanulók foglalkoztatásának színterei, tevékenységi formák

- Az iskolán belül a tehetségnevelést a tanítási órán a tananyag „gazdagításával” való-síthatjuk meg, a differenciált foglalkozás keretében. A tananyagot horizontálisan és vertikálisan is dúsíthatjuk.

A tehetséges tanulóktól elvárjuk:

- több példa megoldását (mennyiségi differenciálás), illetve ugyanazon anyagrész elmélyültebb feldolgozását (minőségi differenciálás);
- egy feladat többféle megoldása közül a legrövidebb, legcélravezetőbb, legötletesebb megoldás megkeresését;
- a diszkusszió elvégzését;
- szakirodalom tanulmányozásával készült kiselőadások megtartását;
- egy-egy tudós (Thalész, Bolyai) életéről, munkásságáról beszámoló készítését.

□ A tanítási órán kívül az egyén szintjéhez igazodó képzést szolgálja:

⇒ **egyéni felkészítés a tanulmányi versenyekre**, annak speciális jellegének megfelelően (aszerint, hogy a feladat megoldási menetének leírása, vagy teszt kitöltése a feladat);

- ⇒ a feladatmegoldó versenyeken való rendszeres részvétel (házi, városi, megyei, országos, illetve különböző levelező matematikai versenyek).
- ⇒ bekapcsolódás a Sztárai Tehetséggondozó Műhely matematika mikro műhelyi tevékenységébe, ahol zömmel jó képességű, tehetséges tanulók vannak, új közösség szerveződik, ezáltal a tanuló személyisége is formálódik; a közösség jobban ösztönöz precíz munkára, kitartásra, önfegyelemre nevel, ugyanakkor segíti a tanulót a helyes önkritikára, mások munkájának objektív megítélésére.

□Az iskola keretein kívül a tehetségneveléssel kapcsolatos feladatok:

- ⇒ a gimnáziumok által szervezett tehetséggondozó versenyeken való részvétel,
- ⇒ a tanulók beszerzése más szervezetek által működő szakkörbe, tehetséggondozó műhelybe,
- ⇒ részvétel pl. Matematika Táborban (gyorsítási lehetőség a matematikai tehetségek gondozásában).

d) Tehetséggondozás formái angol nyelvből

- az angol nyelv tanulásának indítása 1. évfolyamtól.
- 5. évfolyamtól egy csoport emelt óraszámában tanulhatja az angol nyelvet.
- differenciált foglalkozás: idegen nyelvű kiskönyvtár kialakítása referencia anyag, könyvnyitott olvasmányok feldolgozása az országismeret és kultúra tanításához.
- klasszikusok könnyített változatának olvasása idegen nyelven.
- testvérkapcsolatok, baráti levelezés kialakítása, csereutak szervezése, melyek lehetővé teszik, hogy tanulóink jobban megismerjék, gyakorolják a nyelvet, és megismerkedjenek az adott ország életével, kultúrájával.
- tanulóink felkészítése a Jane Haining fordulóra, az országos Lorántffy és egyéb versenyre, a városban és a térségben meghirdetett nyelvi versenyekre: műfordító, szépkiejtési, vers- és mesemondó, nyelvhasználat és szövegértés, projektverseny stb.
- A 2005/06. tanévtől hagyományteremtő céllal idegen nyelvből vers-és prózamondó versenyt szervez az intézmény a térség diákjainak, valamint országos szinten a református iskolák tanulóinak.
- nyelvvizsgára felkészítés szülői igény esetén,
- külföldi diákok fogadása.
- bekapcsolódás a Sztárai Tehetséggondozó Műhely angol mikro műhelyi tevékenységébe.

e) A tehetség, képesség kibontakoztatásának feladatai a természettudományos tantárgyak keretein belül

A természettudományos tantárgyak oktatása során arra törekszünk, hogy a tehetségeket minél korábban felismerjük, és a fent felsorolt módszerek lehető leg szélesebb alkalmazásával kibontakoztassuk.

Az 1-4. a természettudományos tárgyak megalapozását a környezetismeret, 5-6. osztályban a természetismeret tantárgy keretén belül valósítjuk meg. A 7-8. osztályban: földrajzot, biológia és egészségtant, fizikát és kémiát tanítunk.

Sok szaktanár követi a kiemelkedő képességű tanulók felismerését, mely könnyíti, de nehezíti is a munkát. Szoros nevelői együttműködést igényel.

A differenciált foglalkozás keretében:

- Feladatlapokon szorgalmi feladatok.
 - Kiselőadások, referendumok.
 - Gyűjtőmunka.
 - Egyéni kísérletek, megfigyelések rögzítése.
 - Versenyeken való részvétel: komplex természettudományi (Táncsics); egyéb: versenynaptár szerinti.
- ⇒ **Bekapcsolódás a Sztárai Tehetséggondozó Műhely TDK és természetjáró mikro műhelyi tevékenységébe.**

Elérendő cél a jövőben az erdei iskola mozgalomba történő bekapcsolódás, melynek keretében sok differenciált foglalkozást tartható:

- Célunk az erdei iskolában, hogy fejlesszük a tanuló
 - megfigyelő, rendszerező képességét,
 - önálló munkára nevelését,
 - logikus gondolkodását.

f) A tehetséggondozás a vizuális kultúrához kapcsolódóan

□ **Óra alatti: differenciált munkavégzés:** - nehezebb, összetettebb feladat

- a kötelező feladat továbbfejlesztése
- iskolai mini tárlatok (termek, folyosó)

□ **Órán kívüli, de osztály, nagyobb csoport:** - kiállítások látogatása

- művészeti tanulmányseták – utak

□ **Órán kívüli, de egyéni:** - szorgalmi vagy kötelező fejlesztő feladatok

- (otthon) - művészettörténeti ismeretek bővítéséhez, mélyítéséhez cikkek, könyvek ajánlása, adása
- kiállítások, családi vagy osztálykirándulásra „előkészítés”, megnézendő képzőművészeti alkotások ajánlása

□ **Órai és órán kívüli:** - pályázatok, rajzversenyeken részvétel

□A művészeti iskola kerámia tanszakán való alkotás: - órákon nem alkalmazható anyagokkal, (itt felfejlesztés, kibontakoztatás, eszközökkel, tehetséggondozás) - teljesebb feladatsor.

g) Tehetséggondozás az ének-zenéhez kapcsolódóan

- **kórusmunka**, fellépések: Siklós város rendezvényein, Drávaszabolcsi Kórustalálkozó, szeretetvendégség, ünnepi rendezvények, gyülekezeti alkalmak, szolgálatok,
- **hangszeroktatás – tehetséges gyermekek Zeneiskolába irányítása**, intézményi szinten bemutatkozási lehetőség biztosítása: szeretetvendégség, ünnepi rendezvények, gyülekezeti alkalmak, szolgálatok,
- **versenyekre való felkészítés:**
 - kórusverseny
 - népdaléneklési verseny
 - szóló hangszer verseny
 - zsoltáreneklési verseny

- zenetörténeti és zeneelméleti ismeretbővítés
- színház- és hangverseny-látogatás
- a város és az iskola ünnepségein való részvétellel ismeretbővítés.

h) A testnevelés és sport tanításához kapcsolódóan

A testnevelés és sport tantárgy természetén – lévén készségtárgy, az órák tervezésénél, megtartásánál rendszeresen figyelembe kell vennünk, az egyénre szabott terhelést. Éppen ezért nagyon sokszor a differenciált foglalkoztatást alkalmazzuk a tanítási órákon.

Minden gyermeknek meg kell kapnia a lehetőséget és a segítséget, hogy képességének megfelelő terhelést kapjon és teljesítsen.

A differenciált foglalkozásokon a gyengébb képességű tanulókkal inkább a felzárkóztatásra, a sikerélmény megszerzésére, a testmozgás fontosságára, a testnevelés megszerettetésére, az élete során a mindennapos fizikai aktivitás igényének kialakítására törekszünk.

A közepes és jó képességű tanulókat a különböző sportágak /ISK háziversenyeken segítjük abban, hogy megfelelő terhelés érje őket, ezáltal a tehetségüket maximálisan kibontakoztathassák.

Iskolánkban ezt szolgálják a kézilabda, labdarúgó és/vagy egyéb sportfoglalkozások.

A 2012-13. tanévben felmenő rendszerben elinduló mindennapos testnevelés keretein belül elindult a **Kölyökatlétikai Program**, mely a testmozgás fontosságán kívül e terület kiválóságainak megtalálására is lehetőséget ad.

A sportfoglalkozásokon, a háziversenyeken kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók indulnak a „**Diákolimpia**” különböző versenyein.

Az iskola célja nem az „elitképzés”, mégis lehetőséget kell biztosítani, hogy kiemelkedő sport teljesítmények elérésére.

Az igazán tehetséges tanulók, - azért, hogy tehetségüket maximálisan kibontakoztathassák – a város különböző sportegyesületeiben – edzők irányítása – mellett érhetik el

Kiemelkedő sport teljesítményeket elért tanulóink főként az úszás, kézilabda és a labdarúgás területén vannak.

A tehetséggondozásunk kiterjed a református iskolák mezőtúri országos úszóversenyére is, melyre elvisszük tehetséges úszóinkat.

Partneri kapcsolatban állunk a Siklósi Úszó Szakszakkal.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységi formák bővítését a jövőben – tornaterem megléte esetén - szándékunk van megváltoztatni.

Bekapcsolódás a Sztárai Tehetséggondozó Műhely természetjáró mikro műhelyi tevékenységébe.

i)A tehetség kibontakoztatása és gondozása az alapfokú művészetoktatásban – telephely működtetése

Az alapfokú művészetoktatás szerkezeti rendszere, tanterve lehetővé teszi, hogy a speciális képességű tanulók tehetségének kibontakoztatásával, gondozásával iskolarendszerű oktatás keretében foglalkozzunk. Ez a hosszantartó, de tartalmában változó, egyre differenciáltabb pedagógiai munka lehetővé teszi, hogy a tanulók egyéni képességeit egyre jobban megismerve a tehetség-igéretekből alkotni tudó tehetséges embereket formáljunk.

A tehetséggondozást a differenciált oktatás mellett a csoportos foglalkoztatás, az egyénre való odafigyelés, a technikai ismeretek sokszínűsége jelenti.

Az intézmény együttműködési megállapodást kötött az SKI Alapfokú Művészeti iskolával, mint bázishellyel.

j)Sztárai Tehetséggondozó Műhely



Tehetségpontunk logója



Tehetségpont

A Sztárai Tehetséggondozó Műhely működésének szabályozása külön szervezeti és működési szabályzatban történik.

3.10.3. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek, valamint a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése

A családok napjainkban egyre kevésbé tudják ellátni szocializáló, védő funkcióikat, emiatt nagyok a társadalmi elvárások az intézményes neveléssel szemben.

A szokásrendszerek, a harmonikus személyiség, a pozitív énkép kialakulása a nyugodt és biztonságos családi háttérrel feltételezi. Zaklatott világunkban azonban már ezekben a korai életszakaszokban sem biztosítottak a testi, lelki fejlődés feltételei.

A beilleszkedési és magatartási gondokkal küzdő gyermekek, tanulók esetében a tanulási esély-egyenlőség megteremtéséhez legfontosabb feladatunk a prevenció és a folyamatos gondozás.

Pedagógusaink – gyermekvédelmi felelőseink és fejlesztőpedagógusunk segítségével - igyekeznek megismerni a tanulási, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulóink személyiségét, családját. Nagy türelemmel, figyelemmel, törődéssel keresik a problémák okait. A beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel összefüggő pedagógiai tevékenység sok időt, figyelmet, empátiát igényel, mely a hagyományos tanári munkarendbe és munkaidőbe nehezen illeszthető be. A környezetnek és itt a pedagógusoknak nagyon nagy a szerepe, mert több odafigyeléssel, türelemmel, toleranciával és szeretettel tudunk igazán sokat segíteni. Mindezekon kívül komoly pedagógiai feladat az osztálytársakkal és a többi tanulóval elfogadtatni, hogy ezek a gyerekek különleges bánás- és másfajta elbírálásmódban részesülnek.

Nagyon fontosnak tartjuk a tanulási, beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztését, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátjává válhat.

Az elérendő cél a gyerekek, tanulók felelősségtudatának, önfegyelmének, kezdeményező-készségének, csoportmunkára való alkalmasságának kialakítása.

Feladatunk:

- A gyermek, a tanuló személyiségének és környezetének megismerése, a problémák gyökerének feltárása.
- A fejlesztő módszerek megbeszélése, egyeztetése a családdal.
- A megfelelő beilleszkedés hatékony segítése.
- A szülők segítése a családi, a nevelési konfliktusok megoldásában.

Ennek érdekében fejleszteni szükséges a gyermek önismeretét, önbizalmát, együttműködési, kapcsolatépítési képességét, szerepelni tudását, konfliktuskezelői képességét.

A fejlesztés szinterei az óvodai, iskolai, osztályközösségi és a hitéleti programok.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló, valamint a tanulási kudarcnak kitett tevékenységek

- ⇒ Intézményünknek van óvodája. **A leendő elsős tanító az iskolakezdést megelőző évtől rendszeresen látogatja az óvodai foglalkozásokat, és ismerkedik a gyerekekkel. Így már korábban információt kap az óvodapedagógustól a magatartási és egyéb problémákkal küzdő gyerekekről.**
- ⇒ **A tanító már az iskolakezdést megelőző évben felveszi a kapcsolatot a családdal, törekszik a rendszeres együttműködésre.**
- ⇒ Az iskola egyik kiemelt feladata a szilárd alapkészségek kialakítása. Az anyanyelv kialakítása során az 1-4. osztályban tanítók a tanulók már meglévő nyelvi tudását fejlesztik, tervszerűen alakítják, illetve gazdagítják az olvasást és a szóbeli és írásbeli nyelvhasználatot. **Az osztály - illetve órakeretben folyó tevékenységek feladata az anyanyelvi jártasságok, készségek, képességek fejlesztése.**
- ⇒ Az 1-4. évfolyamon **Meixner Ildikó tankönyvcsaládja** segítségével tanítjuk a magyar nyelv és irodalmat. (A dyslexia és dysgraphia megelőzése.)
- ⇒ Az intézmény 2006-ban a MRE kiskunhalasi Református Pedagógiai Szolgálatával **együttműködési megállapodást** kötött, akik segítik mentorálással, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, beszédfejlesztő szakember kollektívájukkal munkánkat.
- ⇒ Szoros kapcsolat a helyi más óvodai intézményekkel, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal.
- ⇒ **Egyéni foglalkozások** - A tanulási-, magatartási- és beilleszkedési nehézséggel (BTM) küzdő gyermekek fejlesztése egyénre szabottan történik a Nevelési Tanácsadó szakvéleményében foglaltaknak megfelelően, melyhez **egyéni fejlesztési tervet** készít a fejlesztésben részt vevő szakember gyermekenként, tanulónként. Egyéni fejlesztési terv végrehajtása, a végrehajtás és az elért eredmények értékelése, visszacsatolás a következő év fejlesztési tervébe. Az egyéni fejlesztést a Nevelési Tanácsadó szakvéleményében megjelölt időkeretben végzi.

Egyéb tevékenységek:

- ⇒ törekvés arra, hogy a gyermek, a tanuló minél több sikerélményhez jusson csoportban, illetve a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során,
- ⇒ az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- ⇒ kooperatív technikák alkalmazása,
- ⇒ projekt-módszer,
- ⇒ tevékenységközpontú pedagógiák,
- ⇒ tanulásmódszertan tanítása,
- ⇒ önismereti foglalkozások,
- ⇒ drámajáték,
- ⇒ fejlesztő eszközök fokozottabb használata a tanítási órákon;
- ⇒ a tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása, IKT eszközhasználattal,
- ⇒ felzárkóztató órák, fejlesztő foglalkozások;
- ⇒ képesség-kibontakoztató felkészítés és integrációs felkészítés;
- ⇒ nevelők és a tanulók személyes kapcsolata;

- ⇒ az intézményi könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- ⇒ a középiskolai továbbtanulás irányítása, segítése;
- ⇒ iskolai sportkör, szakkörök; Sztárai Tehetséggondozó Műhely,
- ⇒ a tanulók szabadidejének szervezése (egyéb foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok);
- ⇒ egyéb foglalkozás: napközi, tanulószoba;
- ⇒ szabadidős foglalkozások (pl. színház- és múzeumlátogatások);
- ⇒ a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás);
- ⇒ a szülőkkel való együttműködés;
- ⇒ családlátogatások; esetmegbeszélések,
- ⇒ tanácsadás,
- ⇒ szülők és a családok nevelési gondjainak segítése;
- ⇒ szülők tájékoztatása a családsegítő és a gyermekjóléti és családsegítő szolgálatokról, szolgáltatásokról;
- ⇒ folyamatos konzultáció a csoport óvodapedagógusaival, az osztályban tanító pedagógusokkal és a gyermek-és ifjúságvédelmi feladatokat ellátó munkatárssal;
- ⇒ mentori rendszer működtetése.

3.10.4. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók együttnevelése az intézményben

Intézményünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, illetve a tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, integrált formában folyik.

Intézményünk munkavállalói a teljes, funkcionális integráció hívei – és pedig az integrációban az inkluzív pedagógia, azaz a sajátos nevelési igényű gyermeket befogadó pedagógia szemléletét érvényesítve.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd [Nkt. 4. § (23)]

Intézményünk az alapító okiratban leírt sajátos nevelési igényű integrálható gyermekeket tudja fogadni.

Tárgyi feltételek: az alapító okiratban megjelölt, fogadható gyermekek fejlesztésének jogszabály által előírt alapfeltételei biztosítottak. Az intézmény rendelkezik fejlesztő helyiséggel, alapfelszereltsége biztosított. Mérete nem felel meg a szabványnak, elméleti fejlesztés folytatható, emiatt egy másik helyen mozgásfejlesztő szobát alakított ki.

A fogyatékosághoz kötődő tárgyi feltételeken túl mobilizálható bútorok, számítógépterem, AV eszközök, multimédiás táblák, képességfejlesztő játékok, eszközök segítik a fejlesztő munkát.

Személyi feltételek:

- gyógypedagógus végzettségű pedagógus alkalmazása – tanulásban akadályozottak pedagógiája -, valamint
 - utazó gyógypedagógus szakemberek segítik az intézményi munkát.
- Intézményünk a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait. Együttműködési megállapodásokban rögzített szakemberek: logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, tiflopedagógus, logopédus.

Fejlesztési feladat:

- 1 fő gyógypedagógiai asszisztens alkalmazása létszámnövekedés esetén,
- létszámbővülés esetén utazó gyógypedagógus felvétele, megbízása a rehabilitációs munkához, a megfelelő óraszám biztosításához,
- pedagógus szakvizsga,
- pedagógusaink közül minél többen végezzenek el speciál - pedagógiai tanfolyamot.

Az együttnevelés tényezői

A törvényi háttér meglehetősen elengedhetetlen, de önmagában kevés, ennél sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a **szubjektív tényezők**.

 Biztosítani kell:

- ⇒ a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló beilleszkedését és együtt haladását a többiekkel, ez segíti a nyitottabb személyiség formálását,
- ⇒ a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók a foglalkozásokon, a tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt, a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által adott javaslatok beépítését az egyéni fejlesztési tervekbe, mely egyben kötelezettség is,
- ⇒ a pedagógusok, a szülők és a többi gyermek, tanuló felkészítését, a fejlesztő szemlélet érvényesítését, dysfunkció - specifikus módszerek alkalmazását, folyamatos értékelést, együttműködést a szakemberekkel.
- ⇒ A fejlesztő terápiák programjai az intézmény programjának tartalmi elemeivé válnak.

 A sajátos nevelési igényű gyermek iránti elvárás fogyatékosságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota befolyásolja. Egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet. Kiemelt feladatot jelent ennek felismerése és gondozása.

 A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai - orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni. Az egyes fogyatékossági típusnak megfelelően más - más terület kap nagyobb hangsúlyt.

-  Speciális segédeszközök használata, elfogadtatása, azok következetes használatára és megőrzésére nevelés folyamatos feladat kell, hogy legyen.
-  Törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
-  A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja csoportos, kiscsoportos vagy egyéni formában.
-  Elengedhetetlen, hogy a fejlesztésben résztvevő pedagógusok, szakemberek team-munkában dolgozzanak, együtt kell meghatározni a tennivalókat.
-  Alapvető tényező továbbá, hogy a pedagógusok jártasak legyenek differenciált tanulás-szervezésben.

A differenciálás az a folyamat, melynek során a pedagógus a tanulási folyamatot az egyes gyermekek egyéni szükségleteihez rendeli.

Ezáltal tudja a tanulóhoz igazítani a tananyag tartalmát, szintjét, a tanulás ütemét, az alkalmazott módszereket, az ellenőrzés, értékelés, számonkérés típusát stb. Ez a fajta tanulásszervezés az osztály valamennyi tagjának számára kedvező. A pedagógus így kaphat képet arról, hogy ki milyen téren kiemelkedő, tehetséges, illetve ki és miben marad el társaitól. Az erősségekre építve és támaszkodva határozhatja meg azokat az eljárásokat, módszereket, amelyekkel az elmaradott területek fejleszthetők.

Az óvodapedagógusoknak is csak úgy tudják ellátni feladataikat, ha érvényesítik a differenciált szervezést munkájukban.

 A szülők szerepe, befolyásoló hatása is jelentős a fejlesztés hatékonysága szempontjából. Elsősorban az egyéni igényekhez szabott, optimális, támogató környezetet kell biztosítaniuk. Nagy szerepet játszanak abban, hogy a beilleszkedés sikeres legyen, folyamatos kapcsolatot kell tartaniuk a gyermek pedagógusával és a gyógypedagógussal.

-  Az intézmény és a szülők közti ideális kapcsolatnak a következő alapelvekre kell épülnie:
 - a gyermek másságát – még ha nehéz is – a szülőnek el kell fogadnia,
 - a szülő és a szakember kölcsönösen tiszteljük egymást, az információáramlás kölcsönös legyen,
 - érezzék a szülők, hogy a nevelési, illetve nevelési-oktatási folyamatban résztvevő pedagógusok elfogadják gyermekük egyediségét, érezzék, hogy ők is részesei a nevelési, illetve nevelési - oktatási folyamatnak,
 - a szülőnek tudnia kell, hogy a pedagógus és a gyógypedagógus szakember minden apró jelzése a gyermekért van, fontos, hogy megértse ezt, s ne vegye bánátnak, támadásnak.

 **A pedagógusoknak** nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az ép (nem különleges bánásmódot igénylő) gyermekek szüleit sem, empátiás készséget kell kialakítani bennük, mert fontos, hogy a szülők támogassák gyermeküket a sajátos nevelési igényű tanulók elfogadásában.

 Nagyon fontos, hogy a másságot elfogadó környezet segítse a sérült kisgyermek eredményeit, erőnyeit, sikeres próbálkozásait.

 **A pedagógusok feladata,** hogy ismertessék a csoporttársakkal, osztálytársakkal a dysfunkció mibenlétét, a segítségnyújtás lehetőségeit, a különbözőség fogalmát, a miben vagyok erős, miben vagyok gyengébb nézőpontjából.

 Meg kell találni azt az egyensúlyt, hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló pont annyi segítséget kapjon, amennyire szüksége van: se többet, se kevesebbet. A túlzás az önálló életvitel elsajátítását gátolja.

3. 10. 4. 1. A sajátos nevelési igényű gyermekek / tanulók jogainak érvényesülése

 A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy fogyatékoságát megállapították.

 A különleges bánásmódot a gyermek, tanuló életkorától és állapotától függően, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok (a továbbiakban: szakértői bizottság) szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

 A köznevelési törvényben szabályozott különleges bánásmódhoz való jog konkrét tartalmát tehát a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak adják meg.

 A másik oldalon ezzel párhuzamosan megtalálhatjuk a szülő, a nevelési, a nevelési-oktatási intézmény, az állam, illetve egyéb köznevelési feladatot ellátó szervek kötelezettségeit.

 A sajátos nevelési igényű tanulónak joga van a szakértői véleményben foglalt köznevelési intézményben óvodai / iskolai - tanulói jogviszonyt létesíteni, a szülőnek pedig, kötelezettsége oda beírtni őt.

 Intézményünk megjelenik a szakértői bizottság intézményi listáján, mely a befogadásra alkalmas intézményi lista.

3.10.4.2 A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

 Az Óvodai nevelés országos alapprogramja dokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

 A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akarat-erő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

 A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A sajátos nevelési igényű gyermekek és az ép gyermekek magas színvonalú együttnevelése egyre nagyobb feladatot ró a magyar köznevelésre. Óvodánk ezeknek a kihívásoknak szeretne megfelelni.

A hangsúly nem a pusztán együttléten, hanem az együttes tevékenyedésen, a közös játékon, a közös tanuláson, a kölcsönös kommunikáción van. Ezzel magasabb értéket kínálva a sajátos nevelési igényű gyermekek, mint részvétet és védettséget.

Mint az integrálásban résztvevő óvoda:

- a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztési igényeit,
- a fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek kell meghatározni,
- külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermekek minden segítséget megkapjanak hátrányainak leküzdéséhez.

- A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerekek szükségletei szerint.

- Pedagógusaink részt vesznek az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

⇒ Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra. Megjelent szakirodalom tanulmányozása folyamatos feladat.

⇒ Intézményünk széleskörű szakmai szolgáltató partnerkapcsolatai (BMSZSZSZK, RPI Kiskunhalas, Mohács EMGYI, Éltes Pécs) szakmai tanácsadás segíti munkánkat, illetve a fogyatékosságnak megfelelő utazó pedagógus segíti a munkát.

Célunk: Segíteni a sajátos nevelési igényű gyermek beilleszkedését, javítani képességét tudatos, tervszerű munkával önmagához mérten képességeit kibontakoztatni szakemberek segítségével.

Célunk, hogy ne maradjanak előttünk rejtve olyan részképesség-kiesések, amelyeket az intelligencia óvodáskorban elfedhet, de iskoláskorban tanulási nehézséget okozhatnak.

Célunk a mozgáskoordinációs problémák kezelése, az iskolát kezdő gyermekek tanulási nehézségeinek, zavarainak megelőzése, az SNI gyermek integrált keretek közötti nevelése az egyéni képességeik optimális elérése érdekében.

Óriási előny, hogy befogadó óvodaként módszertani hangsúlyeltolódások is megfigyelhetők: aktivizáló, kevésbé verbális jellegű, mozgalmasabb, kreatívabb nevelési módszerek kerülnek előtérbe, az együttnevelés hatékony bevezetése szemléletváltással, újfajta együttműködési lehetőségek kialakításával jár együtt.

Az együttnevelés sajátos szervezeti intézkedési formát igényel, amely a már meglévő különböző társadalmi rendszerek – szervezetek, intézmények, intézményrendszerek – közötti együttműködést és az információcsere megkönnyítését tűzi ki célul.

A meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak a gyermekek között fennálló különbségek ellenére minden gyermek számára szükségesek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság - együttes, amely a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelhetőségének jellegzetes különbségeit fejezi ki. A különleges gondozási igény a gyermek életkori sajátosságainak fogyatékosság által okozott részleges vagy teljes körű módosulása.

A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok a sajátos nevelési igényű gyermekeknél ugyanúgy összhangba kell, hogy kerüljenek, mint más gyermekeknél. A sajátos nevelési igényű gyermeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, az elvárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez.

Valamennyi sérült, különleges bánásmódot igénylő gyermek fejlesztéséhez egyedi, egyéni fejlesztési tervet is kell készíteni.

 **Sikerkritériumnak** a gyermek beilleszkedését, egyenlő hozzáférését a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődését tekintjük, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- az együttnevelésünk megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés-specifikus módszertani eljárások alkalmazása;
- a gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógusaink tevékenységük során szükség esetén a gyógypedagógus iránymutatásával egyéni fejlesztési tervet készítenek, individuális módszereket, technikákat alkalmaznak. A foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik, valamint a gyermek fejlődésének elemzése alapján, ha szükséges, készek a módszerek változtatására.
 - o Készek egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keresni.
 - o Alkalmazkodnak az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez
 - o Együttműködnek a különböző szakemberekkel és az iránymutatásaikat képesek beépíteni pedagógiai folyamataikba.
 - o Folyamatosan kapcsolatot tartanak a szülőkkel, szakemberekkel.
 - o Részt vesznek a befogadó közösség felkészítésében.

Az intézménybe kerülés feltételei az óvodánkba: (ha a gyermek sajátos nevelési igényű)

- ⇒ Az óvoda mind a nevelési év elején, mind nevelési év közben felvesz SNI gyermekeket, de egy-egy csoportba maximum két gyermek kerülhet be.
 1. *A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermek fogadását befolyásolja az intézmény személyi, tárgyi feltételeinek megléte, a fejlesztés lehetőségének biztosítása.*
 2. *Beillesztésig új gyermek nem vehető fel.*
- ⇒ Adminisztratív formai feltételek: A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye szükséges:
 -  A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye szükséges a felvételhez, mely a sérülés mértékétől függően megállapítja az integrálás lehetőségét, kijelöli az integráló intézmény nevét, feltünteti a kompetens szakember jelenlétét, meghatározza a fejlesztési irányokat, a felülvizsgálat időpontját.
- ⇒ A szülő kéri az intézmény kijelölését a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottságtól.
- ⇒ Az intézménynek jeleznie kell fogadóképességét.
- ⇒ A felvétel követelménye, hogy a szülők ismerjék meg az intézmény programját, a gyermek egyéni fejlesztésével kapcsolatos lehetőségeket, amellyel az intézmény rendelkezik.

A gyermekét átíráthatja másik intézménybe. A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozóan tudnia szükséges:

-  Ha a sajátos nevelési igényű gyermek szülője óvodát kíván változtatni, szándékáról a szülőknek írásban tájékoztatni kell a szakértői bizottságot.
-  Új fogadó intézményt kell keresnie gyermekének.
-  Amennyiben a kiválasztott óvoda az adott fogyatékosagra tekintettel szerepel az intézményi jegyzékben, a szakértői bizottság a bejelentést írásban tudomásul veszi, és módosítja a szakértői véleményt amennyiben a gyermeket fogadja a választott intézmény.

Módszereink, terápiáink:

Óvodapedagógusaink a pedagógiai program megvalósítása során a kötelezettségnek megfelelően az egyes tevékenységbe beépítik az óvodai sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelveit. Ennek megjelenítése megtalálható az óvodai pedagógiai programban olvasható. Az alábbi feladatok beépítéshez, a fejlesztés megvalósításához irányt mutatnak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének feladatai óvodai nevelés során:

 **A látássérült gyermek** fogadásának meghatározója a látásélesség mellett a látássérülés kóros tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, a kapcsolódó fogyatékoság.

Aliglátó és gyengénlátó gyermekek esetében nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is.

- A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

- Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

- Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

Óvodai feladatok:

- testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet biztosítása,
- a gondolkodás és a beszédfejlődés miatt a környezet vizuális megismertetése,
- nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság,
- térbeli tájékozódás a látás felhasználásával,
- a finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése,
- a látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt,
- az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése,
- a hallási figyelem és megkülönböztető képesség fejlesztése.
- taktilis érzékelés fejlesztése.

A hallássérült gyermek

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

Óvodai feladatok:

- a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve a nyelvi kommunikáció meg-
alapozása, megindítása, fejlesztése,
- az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében,
- aktív nyelvhasználat építése (beszédértés, szókincsfejlesztés, szájról olvasási készség fejlesztése),
- beszédérthetőség folyamatos javítása,
- munkajellegű tevékenységbe való bevonás,
- érzelmi élet fejlesztése,
- alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása.



Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

- Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés.

- A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Szükségesnek tartjuk a folyamatos gyógypedagógiai megsegítését, az együttműködést a szülővel és a gyógypedagógussal.



Beszéd fogyatékos gyermek esetén az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, eltérő különböző okok miatt.

A beszéd fogyatékos gyermeknél a beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak rész-képességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

- A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az **aktív nyelvhasználatot segítő**, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján.

- A gyermek egyéni képességeihez igazodó fejlesztőmunka során **kiemelt feladatunk, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését.**

Óvodai feladat:

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
- értelmi fejlesztés
- mozgásfejlesztés
- észlelési funkciók fejlesztése

- vizuomotoros koordinációs készség javítása
- az érzelmi élet fejlesztése,



A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású- az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő- részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Óvodai feladatok:

- a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása,
- a várakozás és a kivárási okozta feszültségeket csökkenteni,
- a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat felállítani,
- a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicsőítést fokozottan alkalmazni,
- megelőzni a teljesítménykudarckra épülő a másodlagos zavarok, inadaptív viselkedéskialakulását,
- az eredményes iskolakezdéshez szükséges készségek megalapozása.

A tanulási nehézségek, zavarok akadályozottságának kiszűrése

- Akiknél ötéves korig semmilyen diagnosztikai módszer alkalmazását nem tartjuk szükségesnek, a fejlődést megfigyelési módszerek és a mindennapi tapasztalat alapján elemezzük.
- Diagnosztikai eljárás:
 - o Alapozó terápia - mérés,
 - o Sindelar - vizsgálat,
 - o Az iskolába készülő gyermekek DIFER mérése.

A vizsgálatok nemcsak a különböző lemaradásokra figyelmeztetnek, hanem a tanulási zavarok megelőzését, a tehetséges gyermekek felfedezését is szolgálják.

3.10.4.3. A sajátos nevelési igényű tanulók oktatása-nevelése az iskolában

Célunk: az SNI fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztési programja a helyi tantervben található

4. Az intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok – a szülő, a gyermek, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

4. 1. Az intézmény közösségének együttműködése

Nevelőmunkánk egyik alapelve a **partnerközpontúság**, amely állandó párbeszédet, információ-cserét, a lehetőségek és a szándékok egyeztetését jelenti.

Az intézményen belül és kívül (gyermekek és felnőttek) több közösség együttese formálja az intézmény egész arculatát.

Feladatunknak tekintjük a partnerközpontú működés folyamatosságának biztosítását, továbbfejlesztését, partnereink bevonását céljaink elérésében.

Minőségpolitikánk fontos része partnereink elégedettségének figyelemmel kísérése, megfelelni elvárásainak. Feladatunk az eljárásrendben meghatározottan folyamatos igény-és elégedettségmérés partnereink körében. Az intézmény azonosította partnereit, évenként frissíti a partneri listát.

Az együttműködés folyamatait a pedagógusok irányítják, s felelnek a hatékony és sikeres teljesülésért.

4. 1. 1. Az intézményvezetés kapcsolattartása, illetve az intézményvezetés és a nevelőtestület együttműködése

Az intézményt az igazgató egyszemélyi felelőssége mellett vezető testület segíti. A vezető testület az intézményi élet egészére kiterjedő konzultatív, véleményező és javaslattevő joggal rendelkező testület.

a) A vezető testület tagjai:

☐ intézményvezető;
☐ iskolai intézményegység-vezető
☐ óvodai intézményegység-vezető;
☐ gazdasági vezető;
☐ a hit-és erkölcs-tan-oktató; /vallás-tanár
☐ intézményfejlesztési csoportvezető;
☐ az igazgatótanács elnöke;
☐ munkaközösség-vezetők.

b) A vezetők közötti kapcsolattartás formái

Az intézmény vezetősége a munkatervben rögzített időközönként vezetői megbeszéléseket tart. Rendkívüli vezetői értekezletet az intézményvezető az általános munkaidőn belül bármikor összehívhat, s az intézményvezetés tagjaiból bárki kezdeményezhet.

c) Az intézményvezetés, az igazgatótanácsi képviselő és a nevelők kapcsolattartási rendje

A nevelőtestület különböző közösségeinek együttműködése az igazgató segítségével a megbízott pedagógusvezetők, illetve a választott képviselők útján valósul meg.

Az intézményvezetés az aktuális feladatokról a tanári szobában, illetve az óvodai nevelői szobában elhelyezett hirdetőtáblán, valamint írásbeli tájékoztatókon (pl. havi naptár), havi munka és egyéb értekezleteken értesíti a nevelőket.

Az intézményvezetés tagjai, és az igazgatótanács nevelőtestületi képviselője kötelesek:

- az intézményvezetés, igazgatótanács ülései után tájékoztatni az irányításuk alá tartozó pedagógusokat az ülés döntéseiről, határozatairól,
- az irányításuk alá tartozó pedagógusok kérdéseit, véleményét, javaslatait közvetíteni az igazgatósághoz, az intézményvezetéshez, az igazgatótanácshoz.

A nevelők kérdéseiket, véleményüket, javaslatukat szóban –megbeszéléseken, munkaértekezleteken, egyéb értekezleteken, fórumokon, szakmai közösségi alkalmakon - vagy írásban egyénileg vagy munkaköri vezetőjük, illetve választott képviselőik útján közölhetik az igazgatósággal, az iskola vezetőségével, az igazgatótanáccsal.

4. 1. 2. A szakmai munkaközösségek együttműködése

Az intézmény szakmai munkaközösségeinek tevékenységét az igazgatóhelyettes irányítja, fogja össze.

Intézményünk jelenleg működő szakmai munkaközösségei:

- az 1-4. évfolyamot átfogó munkaközösség
- az 5-8. évfolyamot átfogó munkaközösség
- hitéleti munkaközösség

A működő munkaközösségek: az 1-4. évfolyamot átfogó munkaközösség, hitéleti munkaközösség, tehetségfejlesztő munkaközösség.

Az intézményben tevékenykedő szakmai munkaközösségek folyamatos együttműködéséért és kapcsolattartásáért a szakmai munkaközösségek vezetői felelősek.

A kapcsolattartásnak különböző formái vannak, melyek közül mindig azt kell alkalmazni, amelyik a legmegfelelőbbben szolgálja az együttműködést.

A **kapcsolattartás formái:** értekezletek, megbeszélések, hospitálások, esetmegbeszélések, tájékoztatók.

A szakmai munkaközösségek vezetői a munkaközösség éves munkatervének összeállítása előtt közös megbeszélésen egyeztetik az adott tanévre tervezett feladataikat különös tekintettel a szakmai munka alábbi területeire:

- a munkaközösségen belül tervezett ellenőrzések és értékelések,
- intézményen belül szervezett bemutató órák, továbbképzések,
- intézményen kívüli továbbképzések,
- a tanulók számára szervezett pályázatok tanulmányi, kulturális és sportversenyek.

Az intézményi kapcsolattartás rendszeres és konkrét időpontjait a munkaterv tartalmazza, melyet a hivatalos közlések helyén – a faliújságon – esetenként külön is jelezni kell.

A szakmai munkaközösségek vezetői az intézményvezetés ülésein rendszeresen tájékoztatják egymást a munkaközösségek tevékenységéről, aktuális feladatairól, a munkaközösségeken belüli ellenőrzések, értékelések eredményeiről.

4. 1. 3. Az óvoda és az iskola együttműködése

A kapcsolattartás rendjével szemben támasztott követelmények:

- Az intézménynek az intézményegységgel folyamatos, napi kapcsolatot kell fenntartania.
- A napi kapcsolattartásnál az intézményvezetőnek és az intézményegység-vezetőnek is kezdeményeznie kell a kapcsolatfelvételt.
- Az intézményvezető a kapcsolattartásnál köteles figyelembe venni azt, hogy az egyes vezetői döntéseinél, illetve vezetői jogkörben eljárva az intézményegységet, illetve annak munkavállalóit hátrányos megkülönböztetés nem érheti, az intézmény munkáját, rendezvényeit úgy kell megszerveznie, irányítania, hogy az intézményegység is megfelelő súlyt kapjon.
- Az intézményegység-vezető, az egyes óvodapedagógusok kötelesek minden fontos eseményt, körülményt, tényt időben jelezni az intézményvezetőnek.

Intézményünkben, az óvodában a vezető intézményegység-vezetői minőségben van jelen. Az intézményegység-vezető tagja az intézményvezetésnek, melynek havi ülésein, valamint a munkaértekezleteken, egyéb értekezleteken lehetőség nyílik információcserére.

A zavartalan feladatellátás érdekében folyamatos kapcsolatot tart fenn az intézményegység-vezető az intézmény igazgatójával, igazgatóhelyettesével és a gazdasági vezetőn keresztül az óvoda ügyeit intéző közös alkalmazottakkal.

A kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélés, tájékoztatás,
- telefonon egyeztetés, jelzés,
- írásos tájékoztatás,
- értekezletek,
- az intézményegység ellenőrzése.

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

• **Az iskolába való bekerülés előkészítése**

Idő	Feladat	Cél	Hely	Résztvevő	Felelős
Szeptember	Az elsősök igazgató általi köszöntése a tanévnyitó ünnepi istentiszteleten. A gyülekezet Énekeskönyvvvel köszönti őket. Az elsősök ellátogatnak az óvoda szüreti mulatságára.	Növekedjék a kicsik biztonság érzete, az iskolai közösséghez tartozás alakuljon ki. Megfelelő motiváltság az iskolakezdéshez.	templom	Óvodapedagógusok, iskola nevelői, tanulók, gyülekezet	Óvodai intézményegység-vezető, 1. osztályos osztályfőnök, gyülekezet
Október	Az óvónők látogatása az első osztályban DIFER mérés elvégzése. Fejlesztési tervek készítése	Tapasztalatok szerzése az 1. osztályosok beilleszkedéséről. Eredményes iskolakezdés segítése. Egyénre szabott fejlesztés.	iskola, 1. osztály iskola iskola	Óvodapedagógusok 1. oszt. osztályfőnök, tanítók Elsős osztályfőnök, csoportvezető óvodapedagógusok, tanulók	Óvodai intézményegység-vezető Alsós szakmai munkaközösség vezető Alsós szakmai munkaközösség vezető
November	Közös szakmai értekezlet	Az óvoda és az iskola tisztában legyen egymással szembeni elvárásaival.	Óvoda vagy iskola	Óvodapedagógusok és alsós nevelők	Alsós szakmai közösség vezető
December	Iskolás gyermekeink köszöntik az óvodásokat Mikulás napján. Közös karácsonyi ünnepély rendezése az óvoda és az iskolás gyerekek részvételével.	A gyerekek fokozatosan szokják meg egymás társaságát, ismeretlen helyzetekben találják fel magukat, önbizalom fokozása nagyközönség előtt, formálódjon a megfelelő magatartásuk ünnepélyeken.	óvoda templom	Az óvoda és az iskola növendékei, nevelőtestületek, meghívottak, érdeklődők, gyülekezeti tagok	A munkatervben megjelölt személyek, óvodapedagógusok.

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

Idő	Feladat	Cél	Hely	Résztvevő	Felelős
Január	Tanítói látogatás az óvodában, a gyerekek megfigyelése feladatvégzés közben.	Tapasztalatok szerzése a munkavégzés közbeni figyelemről, fegyelemről, motiváltságról, önállóságról.	óvoda	Nagycsoportosok, óvodapedagógusok, leendő elsős tanító, vagy alsós szakmai vezető,	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető
	Az óvónők tájékoztatása az 1. osztályosok félévi eredményeiről.				
	Nagycsoportosok látogatása az iskolában.	Ismerkedés az iskola épületével, hogy ne idegenként érezzék majd magukat tanévkezdéskor.	iskola	Nagycsoportosok, óvodapedagógusok, leendő elsős tanító, vagy alsós szakmai vezető	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető
	Iskolanyitogató program indítása	Beiskolázás segítése			
Február	Iskolalátogatás – a város óvodásai	Ismerkedés az iskola épületével, hogy ne idegenként érezzék majd magukat tanévkezdéskor	iskola	Nagycsoportosok, óvodapedagógusok, leendő elsős tanító, vagy alsós szakmai vezető	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető
Március	Játszóház	Ismerkedés az iskola épületével, hogy ne idegenként érezzék majd magukat tanévkezdéskor.	iskola	Nagycsoportosok, óvodapedagógusok, leendő elsős tanító, vagy alsós szakmai vezető	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető, leendő 1. osztályos nevelő
Április	A nagycsoportosok látogatása a napköziben.	Ismerjék meg a leendő elsősök a napközis nevelőt, a napközi egy napi szokásrendjét.	iskola, napközi.	Leendő elsőosztályosok, napközis nevelő, óvónők	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető
	A napközis nevelő látogatása az óvodában.	Megismerkedni a leendő iskolások óvodai szokásrendjével, szociális viselkedésével, játékkultúrájukkal.	óvoda	Leendő elsőosztályosok, napközis nevelő, óvónők	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

Idő	Feladat	Cél	Hely	Résztvevő	Felelős
Május	A nagycsoportosok látogatása az iskola 1. osztályában. Tanító látogatása az óvodában.	Érzelmileg éljék át a gyerekek, hogy hamarosan ők is iskolások lesznek, megfigyelhessék a helyes tanórai viselkedést, a tanórák rendjét. Összehasonlító tapasztalatokat szerezni nagycsoportosok foglalkozás alatti viselkedésének, feladattartásának, koncentrálsának változásáról, fejlődéséről.	iskola, óvoda	Leendő elsőosztályosok, óvónők, 1. osztályos nevelő, szülők	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető
Június	Szülői értekezlet a leendő 1. osztályosok szüleinek Részvétel az óvodai évfázón Az óvodapedagógusok tájékoztatása az első osztályosok által elért eredményekről.	A szülők kapjanak szakmai segítséget az iskolakezdéshez szükséges tennivalókról, a beszerzésre váró taneszközökről A leendő elsős tanulók verbalitásának, önfigyelmének megfigyelése Legyen az óvodapedagógusoknak információjuk a volt gyerekeik eredményeiről.	iskola óvoda	Leendő elsőosztályosok szülei, 1. osztályos nevelő Óvónők, nagycsoportosok, szülők, leendő elsős tanító, jelenlegi 1. osztályos nevelő	Intézményegység-vezető és alsós munkaközösség vezető

4. 1. 4. A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése

A tanulókat az intézmény életéről, az intézményi munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az intézmény igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon,
- az intézményi hirdetőtáblán,
- a hétfői és pénteki áhítatot követően – szóbeli hirdetések,
- az intézmény honlapján,
- a diákközygyűlésen.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról az osztályfőnökök és a szak-tanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetben, ellenőrzőn, szöveges értékelő lapon keresztül írásban) tájékoztatják.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az intézmény vezetésével, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy a szülői szervezettel, illetve a részükre szervezett heti „Beszélgetésünk” igazgatói fogadóórán személyesen az intézményvezetőnek.

4. 1. 5. A tanulók részvételi jogának gyakorlása az intézményi döntési folyamatban

4. 1. 5. 1. Tanulói jog, hogy válasszon a diák a pedagógiai program keretei között a választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá a pedagógusok közül. [Nkt. 46 § (6) b]

E tanulói jogról a helyi tanterv 5. 4., illetve 6. 1. és 6. 2. pontja rendelkezik.

4. 1. 5. 2. A diákkörök

A tanulók közös tevékenységük megszervezésére diákköröket hozhatnak létre. Az iskolában működő diákkörök fajtáit a pedagógiai program és a házirendis tartalmazza.

A diákkörök döntési jogkört gyakorolnak – a nevelőtestület véleménye meghallgatásával – saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákkörműködésben.

A diákkörök saját tagjaik közül egy-egy képviselőt választhatnak az iskolai diákkörműködés (diákkörműködés) vezetőségébe.

1. Amennyiben élnek e jogukkal az adott diákkör tagjai diákkörműködés (diákkörműködés) vezetőségébe minden tanév szeptember 15-ig válasszák meg képviselőjüket.

2. A megválasztott diákköri képviselőről minden tanév szeptember 21-ig a diákkör tájékoztatassa a diákkörműködés (diákkörműködés) munkáját segítő nevelőt.

4. 1. 5. 3. A tanulók érdekeinek képviseletére az iskolában diákkörműködés (diákkörműködés) működik.

A diákönkormányzat (diákpresbitérium) feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.

A diákönkormányzat (diákpresbitérium) vezetőségében a 4-8. osztályokból két-két diák vesz részt, akiket az osztály választ meg tanévenként.

A diákönkormányzat (diákpresbitérium) saját szervezeti és működési szabályzata szerint működik az intézményben. Éves munkájukat megtervezik.

A diákönkormányzat (diákpresbitérium) tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.

A diákönkormányzat (diákpresbitérium) a tanulói érdekképviselőtől túl részt vesz az iskolai élet – tanórán kívüli, egyéb foglalkozás – alábbi területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában:

- a tanulmányi munka (versenyek – kiemelten: angol-német vers-és prózamondó verseny, vetélkedők, pályázatok stb.);
- iskolai felelősi rendszer;
- sportélet, túrák, kirándulások szervezése;
- kulturális, szabadidős programok szervezése (kiemelten: farsangi bál, sulibuli, Sztárai nap, Bibliai kvíz),
- környezet-és egészségvédelmi projektnap,
- a tanulók tájékoztatása.

Ezekben a kérdésekben

- az osztályközösség véleményét az osztály éves munkatervének összeállítása előtt az osztályfőnököknek ki kell kérniük;
- a diákönkormányzat (diákpresbitérium) vezetőségének véleményét az intézmény éves munkatervének összeállítása előtt az igazgatónak ki kell kérnie.

Ezekben a kérdésekben a tanév folyamán az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat (diákpresbitérium) iskolai vezetősége javaslatokat tehet az osztályfőnököknek, a nevelőtestületnek és az igazgatónak.

A magasabb jogszabályok alapján a diákönkormányzat (diákpresbitérium) véleményét ki kell kérni:

- az iskola szervezeti és működési szabályzatának jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a házirend elfogadása előtt.

- Az iskolai diákönkormányzat (diákpresbitérium) működéséhez szükséges feltételeket (helyiségek, berendezések használata stb.) az intézmény vezetése (ill. fenntartója) teljes körűen térítésmentesen biztosítja.

- Az iskolai diákönkormányzat (diákpresbitérium) működését az intézmény saját költségvetéséből teljes körűen finanszírozza. A diákönkormányzat (diákpresbitérium) egyéb, saját bevételeinek felhasználásáról maga dönt.

4. 1. 5. 4. Az iskolai diákközségi ülés

Az iskolai diákközségi ülést évente legalább egy alkalommal össze kell hívni, melyen az intézmény igazgatójának vagy megbízottjának a tanulókat tájékoztatnia kell az intézményi élet egészéről, az intézményi munkatervről, a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről, az intézményi házirendben meghatározottak végrehajtásának tapasztalatairól.

Az évi rendes diákközségi ülés összehívását a diákönkormányzat (diákpresbitérium) vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározott időben. Az iskolai hagyomány szerint a diákközségi ülés a májusban vagy júniusban van. A diákközségi ülés összehívásáért az igazgató felelős.

- Az évi rendes diákközségi ülésen a diákönkormányzat (diákpresbitérium) és az intézmény képviselője beszámol az előző diákközségi ülés óta eltelt időszak munkájáról, különös tekintettel a gyermeki jogok, a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről.
- A diákközségi ülésen a tanulók az intézmény életét érintő ügyekben kérdéseket intézhetnek a diákönkormányzat (diákpresbitérium), illetve az intézmény vezetéséhez, pedagógusaihoz.
- A diákközségi ülés napirendi pontjait a megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

A rendkívüli diákközségi ülés összehívását az iskolai diákönkormányzat (diákpresbitérium) vezetője vagy az intézmény igazgatója kezdeményezheti.

A diákönkormányzatot (diákpresbitériumot) az intézmény vezetésével, a nevelő tantestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában), a tárgyalásokon, a megbeszéléseken a DÖK (DP) segítő nevelő képviseli.

A kapcsolattartás formái: személyes beszélgetés, tárgyalás, értekezlet, gyűlés, diákközségi ülés, írásos tájékoztatók faliújságon, honlapon, tájékoztató füzetben, ellenőrzőn keresztül, dokumentumok átadása.

A tanulók, véleménynyilvánításának formái:

- a. személyes beszélgetés,
- b. írásos megkeresés;
- c. osztályfőnöki óra;

- d. kérdőíves kikérdezés;
- e. fegyelmi bizottságban való képviselet;
- f. képviselet az osztály szülői értekezletén;
- g. diákönkormányzat (diákpresbitérium);
- h. diákközségülés;
- i. Beszélgessünk! – tanulói igazgatói fogadóóra.

4. 1. 6. A pedagógusok és a szülők kapcsolattartása és együttműködése

A szülőket az intézmény egészének életéről, az intézményi munkatervről, az aktuális feladatokról az intézmény igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az intézmény igazgatója legalább félévente egyszer a szülői szervezet választmányi ülésén vagy az intézményi szintű szülői értekezleten,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein,
- az intézményi hirdetőtáblán,
- tájékoztató lapon,
- honlapon.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

a) Családlátogatás.

Feladata, a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében. Tájékoztatási lehetőség abban az esetben, ha a szülő az iskolával valamilyen okból nem tudja felvenni, illetve tartani a kapcsolatot.

Feladata, a gyermek és tanulói létszám növelése, a létszám megtartása.

b) Szülői értekezlet.

- össz-szülői értekezlet,
- osztályszülői értekezlet évente három alkalommal;
- óvodai csoportok szülői értekezlete;
- réteg szülői értekezletek
 - pályaválasztási szülői értekezlet,
 - leendő első osztályos tanulók szülei részére,
 - kirándulások, táborok esetén a résztvevő tanulók szüleinek.

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- a szülők tájékoztatása
 - az intézmény céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,

➤ az országos és a helyi köznevelési-politika alakulásáról, változásairól,
➤ a pedagógiai programról,
➤ a helyi tanterv követelményeiről,
➤ az intézmény és a szaktanárok értékelő munkájáról,
➤ az óvodai csoportok életéről, tevékenységéről, neveltségi szintjéről,
➤ a tanuló osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
➤ az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
➤ a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatóságához,
➤ előző tanév végén a következő tanévre vonatkozó szükségletekről, lehetőségekről, tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, ruházati és egyéb felszerelésekről,
➤ az emelt szintű idegen nyelvtanításba kerülés lehetőségéről.
➤ A 7-8. osztályos szülők tájékoztatása a továbbtanulás lehetőségeiről, középfokú intézmények bemutatkozása, az adott évi beiskolázási rend ismertetése.
➤ A leendő 1. osztályos szülőknek az iskoláról, az iskolai év tanszereiről.
➤ Kirándulások, táborok előzetes teendői, kirándulási, tábori rend, egyéb tudnivalók.

c) Fogadóóra.

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy -egygyermek / tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

d) Nyílt óvodai nap / nyílt tanítási nap.

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az óvodai nevelő, illetve az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről, illetve ismerje meg személyesen az óvodai csoportmunkát, tájékozódjon az óvoda életéről.

e) Írásbeli tájékoztató.

Feladata aiskolai szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.
Az óvodai szülők tájékoztatása az óvodai életről, programokról, egyéb tudnivalókról.

f) Sztárai nap, Bibliai kvíz

Feladata a partneri működés erősítése.

g) Szeretetvendégség

Feladata a partneri működés erősítése.

h) Egyéni megbeszélések

Feladata a szülők tájékoztatása gyermekük óvodai, iskolai életéről, magaviseletéről, tanulmányi eredményeiről; segítségnyújtás a szülőknek a gyermek neveléséhez; valamint az együttes, összehangolt pedagógiai tevékenység kialakítása a szülő és a pedagógus között.

i) Intézményi rendezvények, programok.

j) Szolgálatok a vasárnapi istentiszteleten.

k) Versenyekre, kirándulásokra szülői kíséret.

l) Hittantábor, családi hittantábor szervezése.

m) Alkalmi beszélgetések.

n) Tehetség-tanácsadás

o) Esetmegbeszélések.

Hogyan kapcsolódhat be a szülő az intézmény közéletébe?

1. A szülő, mint „megrendelő”.
2. A szülő, mint nevelési, a tanulás-nevelési folyamat segítője.
3. A szülő, mint az óvodai / iskolai közélet szereplője.

1. A szülő, mint „megrendelő” kérheti

- emelt óraszámú angolos osztályba történő felvételt
- a gyermek-és ifjúságvédelem segítségét
- napközi otthoni, tanulószobai ellátást
- étkeztetésben való részvételt
- egyéb foglalkozások szervezését óvodában és az iskolában
- telephelyi alapfokú művészetoktatást
- tehetség-tanácsadást.

2. A szülő, mint a nevelési, a tanulás-nevelési folyamat segítője az alábbi területeken tevékenykedhet

- az Alapítvány támogatásában
- az ISK támogatásában
- az intézményi eszközparknak gazdagításában
- az intézmény esztétikai arculatának alakításában
- táboraink, tárgyi, környezeti feltételeinek jobbításában

Formái:

- pénzadomány
- tárgyi támogatás
- társadalmi munka

3. A szülő, mint a tanulási-nevelési folyamat szereplője

Minden olyan szülői kezdeményezés iránt nyitottak vagyunk, mely az intézményünkben folyó nevelési feladatainknak sikerességét támogatja, erősíti, színesíti.

Színterei: - értekezletek /szülői, illetve szülői szervezeti/
- szabadidős tevékenységek
- kulturális programok
- sportrendezvények

Kezdeményezője: - szülők fórumai
- osztályfőnök
- óvodapedagógus
- intézményvezetés

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei:

- A továbbfejlesztés lehetősége a még szorosabb partneri kapcsolatban rejlik.
- A szülői közösség választmányába a legaktívabb szülők bevonása.
- Még több tanórán kívüli program, egyéb foglalkozás szervezése, mely programoknak a szülők is részesei lehetnek.

A szülői értekezletek, a fogadóórák, és a nyílt tanítási napok időpontját az intézményi munkaterv évenként határozza meg.

A szülők a gyermekek / tanulók és a saját – a jogszabályokban, valamint az intézmény belső szabályzataiban biztosított – jogaiknak az érvényesítése érdekében szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselőik útján az intézményvezetéshez, az adott ügyben érintett gyermek osztályfőnökéhez, az intézmény nevelőjéhez, a diákpresbitériumhoz vagy az Igazgatótanácshoz, fordulhatnak.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az intézmény vezetésével, nevelőtestületével, a szülői szervezettel vagy az Igazgatótanáccsal. A hivatalos megkeresés szülői részről írásban történik.

A szülők és más érdeklődők az intézmény pedagógiai programjáról, szervezeti és működési szabályzatáról, illetve házirendjéről az intézmény igazgatójától, igazgatóhelyettesétől, az óvodai intézményegység-vezetőjétől, valamint nevelőitől az intézményi munkatervben évenként meghatározott igazgatói, illetve nevelői fogadóórákon is kérhetnek tájékoztatást, vagy – ettől eltérően – a pedagógussal, az intézményvezetéssel előre egyeztetett időpontban

Az intézmény pedagógiai programjának, szervezeti és működési szabályzatának és házirendjének előírásai nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az intézmény alkalmazottainak) joga van megismernie.

A pedagógiai program, a szervezeti és működési szabályzat, illetve a házirend egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az intézmény honlapján – www.siklosref.hu;
- az intézmény fenntartójánál;
- az intézmény irattárában;
- az intézmény könyvtárában;
- az intézmény nevelői szobájában;
- az intézmény igazgatójánál;
- az intézmény óvodai intézményegységében.

☒ **Intézményünkben eddig az időpontig nem jött létre iskolaszék, sem iskolatanács.**

☒ **A szülők az óvodai csoportok és az iskolai osztályok szülői képviseletére két-két fő delegálásával szülői szervezetet hoztak létre.**

A szülői szervezet és az intézményvezetés kapcsolatának formái, fórumai:

- szülői szervezet ülései,
- igazgatótanácsi ülések és egyéb értekezletek,
- egyeztetések,
- szóbeli és írásos tájékoztatás,
- speciális, alkalmi információszolgáltatás

Kommunikációs terv a szülőkkel való kapcsolattartásról

Tartalom	Alkalom	Rendszeresség	Dokumentálása	Résztevők
Családlátogatások indokolt esetekben	-	-	osztálynapló	szülők, tanulók, nevelők
Szülői értekezletek	évente háromszor	-	jelenléti ív	szülők, nevelők
Kihelyezett szülői értekezlet Alsó-szentmártonban	évente kétszer	-	jelenléti ív	szülők, nevelők
Fogadóóra		havonta	osztálynapló	szülők, nevelők
Nyílt nap	három	évente	osztálynapló	szülők, tanulók, nevelők
Telefonon	sürgős esetben	alkalomszerűen	osztálynapló	szülők, nevelők
Iskolavasárnap	egy	évente	intézményi munkaterv	szülők, tanulók, nevelők, gyűlekezet
Sztárai nap – családi hétvége	egy	évente	intézményi munkaterv	szülők, tanulók, nevelők, gyűlekezet
Negyedévenkénti szóbeli tájékoztató a gyermek előmeneteléről.	háromszor	negyedévente	értékelő lapok, jegyzőkönyv	szülők, tanulók, nevelők
Esetmegbeszélés	szükség szerint		osztálynapló	szülő, nevelők szülő, nevelők, gyermek
Családi istentiszteletek	nyolc alkalommal	évente	osztálynapló	szülő, nevelők, gyermek, gyűlekezet
Rendezvényeken: o Jótékonyági bál o Farsangi bál o Anyák napi istentisztelet o Karácsonyváró o Ballagás o Ballagási bankett o Tanévnyitó ünnepi istentisztelet o Tanévzáró ünnepi istentisztelet	egyszer egyszer egyszer egyszer egyszer egyszer egyszer egyszer	évente évente évente évente évente évente évente évente	intézményi munkaterv	Szülők, nevelők, gyűlekezet Szülők, tanulók, nevelők, gyűlekezet

4. 2. Az intézmény vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése intézményen kívüli intézményekkel, szervezetekkel...

Az intézményt külső kapcsolataiban az igazgató képviseli. Ezt a feladatát megoszthatja a külső kapcsolattartás jellegétől függően az intézményvezetés tagjaival és más személyekkel, eseti megbízással.

A külső kapcsolattartás hagyományos rendezvényeken, más jellegű alkalmi programokban, szerződéses és egyéb formában jelenik meg.

Az intézményi munka megfelelő szintű irányításának érdekében az intézmény vezetésének állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:

az intézmény fenntartójával	Siklós-Máriagyűd Református Társegyházközség
a Magyarországi Református Egyház szervezeteivel	MRE Zsinati Oktatásügyi Iroda
a területileg illetékes önkormányzati képviselőtestülettel és polgármesteri hivattal	Siklós Város Önkormányzata
a pedagógiai szak- és szakmai szolgálatokkal	Baranyai Pedagógiai Szakszolgálatok és Szakmai Szolgáltatások Központja
	Református Pedagógiai Intézet
	Református Pedagógia Szakszolgálat
	Éltes Mátyás EMGYI
	Meixner Ildikó EGYMI
a helyi nevelési és oktatási-nevelési intézmények vezetőivel és nevelő-testületeivel	Szent Imre Katolikus Általános Iskola
	SKI Batthyány Kázmér Általános Iskola
	SKI Kanizsai Dorottya Általános
	Köztársaság Téri Óvoda
	Hétszínvirág Óvoda
	SKI Táncsics Mihály Gimnázium és Szakképző Iskola
	Alapfokú Művészeti Iskola
a nem helyi nevelési és oktatási-nevelési intézmények vezetőivel és nevelő-testületeivel	Református iskolák, óvodák
	Pécsi Református Kollégium Nagyharsányi Általános Iskolája

	Egyházasharaszti Általános Iskola
Tehetségpont hálózattal, Tehetségsegítő Tanácscsal	Pécs – Baranyai Tehetségsegítő Tanács Pécs – Baranyai Tehetségsegítő Tanács Tehetségpontjai 1) - Apáczai Nevelési és Általános Művelődési Központ (ANK) Tehetségpont (2) - Baranyai Megyei Szakszolgálatok és Szakmai Szolgáltatások Központja Tehetségpont (3) - Hajnóczy József Kollégium Tehetségpont (4) - Megyervárosi Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium Árpád Fejedelem Gimnázium és Általános Iskolája (5) - Pannon Szakképzés Szervezési Társulás (6) - Pécsi Akadémiai Bizottság Szakképzési Albizottsága (7) - Pécsi Művészeti Gimnázium és Szakközépiskola Tehetségpont (8) - Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar (9) - Városközponti Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Társadalmiszervezetek: (10) - Baranya-SakkUtánpótlásnevelő és Versenyszervező Egyesület Tehetségpont (11) - BioRitmus Életmód és Mozgásművészeti Tehetségpont (Létrehozók:Pécsbányáért Egyesület, Keleti Városrészi Óvoda Sétatér utcai tagóvodája, Kovács Beatrix (Trixi Kreatív Mozgásstúdió),Napsugár Játszóker Alapítvány) (12) - Csányi Alapítvány -Pécsi Közösségi Ház Tehetségpont (13) - Minerva Könyvtár Egyesület (15) - Pécsi Tanoda Alapítvány Gazdasági partnerek: (14) - Baranya Megyei Mérnöki Kamara (15) - Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Ipar-kamara
	Megyén kívüli Tehetségpontokkal – egy-egy feladatra
a területileg illetékes nevelési tanácsadóval:	Többcélú Kistérségi Társulás Nevelési Tanácsadó 7800 Siklós Hajdú u.13.

A fenntartóval való kapcsolat:

A fenntartónak telefonon, faxon, levélben, e-mail-ben, szóbeli és írásos formában nyújt tájékoztatást az intézmény. Kötelezően megküldi a különböző statisztikai, pénzügyi, tanügy-igazgatási jelentéseket, az alapidokumentumokat, azok módosításait, minden nevelési/tanév elején a munkatervet, a félévi az év végi beszámolót, a MIP kötelező értékelését.

Az intézmény adatszolgáltatásai során betartja a Rkt. 36. § (1-2) bekezdését.

A kapcsolattartás egyéb formái, módja:

- presbiteri ülések,
- igazgatótanácsi ülések és egyéb értekezletek,
- egyeztetések,
- szóbeli és írásos tájékoztatás,
- speciális, alkalmi információszolgáltatás.

Más oktatási, nevelési, szakmai intézményekkel való kapcsolattartás:

- módszertani bemutatók, gyakorlatok;
- közös ünnepélyek, megemlékezések;
- rendezvények: szakmai, kulturális, sport és egyéb jellegűek;
- mentorálás, sajátos nevelésű gyermekek ellátása;
- hospitálás más intézményben;
- napi szakmai tájékozódás, tájékoztatás telefonon, e-mail-en vagy személyesen.

A kapcsolat rendszeressége a kapcsolat jellegétől függően alakulhat.

A munkakapcsolat megszervezéséért, irányításáért az igazgató, az intézményegység-vezető a felelős.

Az eredményes nevelő, illetve oktató- és nevelőmunka érdekében az intézmény rendszeres munkakapcsolatot tart fenn az alábbi intézményekkel, szervezetekkel, gazdálkodókkal:

az intézményt támogató alapítvány kuratóriumával	Sztárai Mihály Siklós Református Általános Iskolai Alapítvány 7800 Siklós Kálvin u. 18.
az alábbi közművelődési intézményekkel	Térségi Városi Könyvtár és Ismeretközpont: 7800 Siklós, Köztársaság tér 8.
	Örsi Ferenc Művelődési Ház 7800 Siklós Kossuth tér 15.
az alábbi társadalmi egyesületekkel, alapítványokkal	Vár-és Múzeumbaráti Egyesület 7800 Siklós Vajda János tér 8.
	Dr Horváth Béla Környezetvédő Egyesület 7800 Siklós Kossuth tér 3.
	Napforduló Szociális és Drogprevenációs Egyesület 7800 Siklós Köztársaság tér 8.
	„Fontos Vagy Nekünk” Egyesület 7800 Nagytótfalu Kossuth u. 45.
	Ormánság Szíve Közhasznú Alapítvány

az alábbi termelő, gazdálkodó szervezetekkel, vállalkozásokkal:	Várszínház Kft. 7800 Siklós Vajda János tér 8.
	Villány Kft: .
a területileg illetékes munkaügyi központtal	Munkaügyi Központ Siklói Kirendeltség 7800 Siklós Felszabadulás u. 88.
ÁNTSZ-szel	ÁNTSZ Városi Intézet 7800 Siklós Szent István tér 4.
egyházunk helyi gyülekezetének tagjaival, más gyülekezetekkel	
alkalmi támogatóinkkal: szülőkkel, vállalkozókkal	

A munkakapcsolat megszervezéséért, felügyeletéért az igazgató a felelős. Az egyes intézményekkel, szervezetekkel kapcsolatot tartó nevelőket az intézmény éves munkaterve, illetve együttműködési megállapodások rögzítik.

A tanulók egészségi állapotának megóvásáért az intézmény igazgatósága rendszeres kapcsolatot tart fenn a **Gyermekorvosi Rendelő 7800 Siklós Dózsa u. 5., valamint Fogászati Rendelő 7800 Siklós Felszabadulás u. 15.** illetékes egészségügyi munkavállalóival, és segítségükkel megszervezi a gyermekek, a tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatát. A kapcsolattartás részletes módját a szervezeti és működési szabályzat 8. 1. pontja szabályozza.

A tanulók veszélyeztetettségének megelőzése, valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok eredményesebb ellátása érdekében az intézmény gyermek- és ifjúságvédelmi felelőse rendszeres kapcsolatot tart fenn a **Többcélú Kistérségi Társulás Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat 7800 Siklós Mária u. 8.** A munkakapcsolat felügyeletéért az igazgató a felelős. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyes és folyamatos kapcsolatban áll a **családsegítő- és gyermekjóléti szolgálattal.**

A siklói Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal való kapcsolattartás rendje

Az intézményben zajló gyermek- és ifjúságvédelmi munka hatékonyságának alapfeltétele, hogy a siklói Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal való kapcsolatunk folyamatos és kölcsönös legyen.

A kapcsolattartás fórumai:

- **Tanév eleji kapcsolattfelvétel**

Téma: aktuális információk, a nevelési / a tanévre vonatkozó éves munka áttekintése

Ideje: nevelési év / tanév eleje (szeptember)

Résztevők: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, igazgató

- **A Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat éves szakmai beszámolója**

Téma: - aktuális problémák a tevékenységi területen

- a szakmai együttműködés hatékonysága

- javaslatok a hatékonyság növelésére

Ideje: naptári év eleje (február)

Résztevők: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, a Siklói Kistérségi Szolgáltató Központ-hoz tartozó települések iskolái, szociális intézmények képviselői

- **Szakmai előadások, konferenciák**

Téma: a gyermek- és ifjúságvédelem aktuális kérdései

Ideje: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása alapján, évi 2-3 alkalom

- **Esetjelzések, esetmegbeszélések**

Téma: egy-egy gyermek / tanuló aktuális problémája

Ideje: nevelési év / tanév során folyamatosan

Résztevők: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős (intézményvezető, intézményegység-vezetők, osztályfőnök, szaktanár)

- **Szakmai megbeszélések**

Téma: a nevelési év / tanév során felmerülő változások, aktuális problémák megbeszélése, kölcsönös tájékoztatás.

Ideje: nevelési év / tanév során folyamatosan

Résztevők: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős

- **A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat prevenciós munkája az iskolában**

Téma: erőszakkezelés, drogprevenció, egyéb felvilágosító előadások

Ideje: folyamatos, előre megbeszélt időpontban

Résztevők: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős (intézményegység-vezetők, osztályfőnök, osztályok)

Az intézmény vezetése a kötelező foglalkozás-egészségügyi szabályok betartásáért kapcsolatot tart fenn foglalkozás-egészségügyi orvossal, mely feladat végzését megállapodásban rögzítették

5. A belépés feltételei iskolánkba – felvétel - átvétel

Az intézményünk tanulói sorába hivatalosan azok a gyermekek kerülnek, akik az iskolával tanulói jogviszonyt létesítenek.

A tanuló – beleértve a magántanulót is – az iskolával tanulói jogviszonyban áll.

Intézményünkbe felvétel vagy átvétel útján lehet bejutni, amely jelentkezés alapján történik. A felvételtől és az átvételtől az intézmény vezetője dönt.

- A szülőknek jogában áll olyan iskolát választani, amelyik megfelel vallási és világnézeti meggyőződésének.
- Az intézményünket választó szülőknek a jelentkezés előtt **szándéknyilatkozatot** szükséges kitöltenie, melyben jelzik felvételi szándékukat.
- A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye előírása alapján arra törekszünk, hogy minél több református szülő és gyermek éljen az egyházi iskola lehetőségével. De nyitottak vagyunk, fogadjuk azokat a gyermekeket is, akik elfogadják az intézmény szellemiségét és értékrendjét.

Előnyben részesül a felvételnél és az átvételnél az a tanuló, aki lelkeszi ajánlást, igazolást hoz eddigi gyülekezeti kapcsolatairól.

- Iskolánk beiskolázási körzete: Siklós közigazgatási területe és a környező kistérség települései.
- **Az első évfolyamra** a felvétel beiratkozással történik.
- **Az iskola első évfolyamára történő beiratkozásnál a törvényi előírásokat vesszük figyelembe.** Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse.
- A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
 - a szülő személyi igazolványát;
 - a gyermek lakcímkártyáját;
 - az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító óvodai igazolást;
 - a gyermek egészségügyi könyvét a gyermekorvos felvételi javaslatával;
 - szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.
- Az **integrált nevelés**be azon gyermekek léphetnek be, akiknek a szakértői és rehabilitációs bizottság kijelölte intézményünket, s fogadásukra rendelkezik az intézmény az előírt személyi és tárgyi feltételekkel.

Az intézménybe, az iskolába kerülés feltételei: (ha a gyermek sajátos nevelési igényű)

- Az iskola mind tanév elején, mind tanév közben felvesz tanulókat, de egy-egy csoportba, osztályba maximum két-három tanuló kerülhet be az osztály létszámától függően.
 - *A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermek fogadását befolyásolja az intézmény személyi, tárgyi feltételeinek megléte, a fejlesztés lehetőségének biztosítása.*
 - *Beillesztésig új tanuló nem vehető fel.*
- Adminisztratív formai feltételek: A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye szükséges a felvételhez.
- A felvétel követelménye, hogy a szülők ismerjék meg az intézmény programját, a gyermek egyéni fejlesztésével kapcsolatos lehetőségeket, amellyel az intézmény rendelkezik.
- A szülőnek írásban kérnie kell a szakértői bizottságot, hogy intézményünket jelölje ki a gyermek fogadására, illetve a szakértői bizottságnak ki kell jelölni ezt követően az intézményt.

- Javasoljuk, hogy előtte érdeklődjenek a szülők, hogy tudja-e fogadni intézményünk gyermeküket.

A szülő a szabad iskolaválasztás jogán gyermekét átíráthatja másik iskolába.

A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozóan:

-  Ha a tanuló azonos intézménytípuson belül iskolát kíván változtatni, szándékáról a szülőnek írásban tájékoztatni kell a szakértői bizottságot.
-  A szülőnek új fogadó intézményt kell keresnie.
-  Amennyiben a kiválasztott iskola az adott fogyatékosagra tekintettel szerepel az intézményi jegyzékben, a szakértői bizottság a bejelentést írásban tudomásul veszi, és módosítja a szakértői véleményt, kijelöli az új fogadó intézményt.

Átvétel másik iskolából:

- Az 1. évfolyam tanév közbeni, valamint második-nyolcadik évfolyamba történő átvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát;
- a szülő személyi igazolványát;
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt (2. évfolyamtól);
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot, hivatalos nyomtatványt.

Az iskolánkba tanuló átvételéről a szülő kérésének, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának, az iskolában tanított idegen nyelv figyelembe vételével az intézmény igazgatója dönt. Ha az átvételt kérő tanuló előző tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag vagy változó minőségű, az igazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri az igazgatóhelyettes és az érintett évfolyam osztályfőnökének véleményét.

A vendégtanulói jogviszony létesítése - a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 49. §-ában leírtak szerint a szülő írásbeli kérelmére az intézmény vezetője engedélyezésével.

• Az iskola igazgatója

- a felvételi eljárásban a felvételtől, átvételtől tanulói jogviszonyt létesítő, vagy a kérelmet elutasító döntést hoz;
- köteles értesíteni a felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással; továbbá átvétel esetén az előző iskola igazgatóját is;
- a felvételi, átvételi kérelem benyújtásával kapcsolatos ügyintézés, a határidő-számítás, a mulasztás elbírására és a kérelem benyújtásával kapcsolatos eljárás során a köznevelés rendszerében hozott döntésekkel kapcsolatos szabályok alapján jár el.

6. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

☒ **A tanulmányok alatti vizsgaszabályzat célja:** az iskolánk tanulóinak tanulmányai alatti vizsgái szervezési rendjének kialakítása.

A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet előírásaiban szereplő szabályok szerint kell megszervezni.

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozóvizsgákra
- különbözeti vizsgákra
- javítóvizsgákra
- és pótló vizsgákra vonatkozik

☒ **A tanulmányok alatti vizsgaszabályzat hatálya** kiterjed az iskola azon tanulóira, akinek

- különbözeti vizsgát kell letennie vagy arra jelentkezik,
- osztályozó vizsgára jelentkezik vagy
- osztályozó vizsgára utasította a nevelőtestület határozatával,
- javítóvizsgára utasította a nevelőtestület határozatával, vagy
- pótló vizsgát tehet.

6. 1. Különbözeti vizsga:

Más iskolából érkező diákok, illetve a külföldi tanulmányok magyarországi folytatásaként tanuló diákok esetében

Más iskolából érkező diákok:

Az átvételt kérő, hozzánk jelentkező tanulóknak – ha a helyi tantervünktől eltérő oktatásban vettek részt – különbözeti vizsgát kell tennie azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult.

Azon tanulóink esetében, kik külföldi tanulmányaikat ismét Magyarországon folytatják, tanulói jogviszonyuk szünetelt:

A külföldi tanulmányok magyarországi folytatásaként tanuló diákoknak abból a tantárgyból kell különbözeti vizsgát tennie, mely tananyag, tantárgy ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.

- A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az igazgatónak határozatot hoznia a vizsgára jelentkező tanuló ügyében.
- Az iskolánkban szervezett különböző vizsgák letételéhez a pedagógus iránymutatást ad a felkészüléshez, tájékoztatja a tanulót és a szülőket.

- Amennyiben a tanuló bármely tantárgyból a különbözeti vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból két hónapon belül megismételheti. Ha az ismételt vizsgán

teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, illetve tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

- A vizsga jellegéről, módjáról, időpontjáról az igazgató a szülőt írásban értesíti.

- A vizsga kérelmét az iskola által készített formanyomtatványon vagy a szülői írásos kérelemben nyújthatja be a szülő/gondviselő.

Általános jelleggel az időpont: augusztus és június hó.

- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban beosztották, kijelölték számára a vizsga kezdetét.



6. 2. Osztályozó vizsga:

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- b) engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- c) ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- d) a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.
- e) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

- A vizsga kérelmét az iskola által készített formanyomtatványon vagy a szülői írásos kérelemben nyújthatja be a szülő/gondviselő.

A félévi időszakra vonatkozó kérelem beadásának ideje: december 15.

Az év végi időszakra vonatkozó kérelem beadásának ideje: május 15.

Az osztályozóvizsga letételét az igazgató engedélyezi 2 a-d) esetében.

Egy osztályozó vizsga – a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott kivétellel – egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik.

A vizsgák ideje:a félév, a tanév zárását megelőző egy-két héttel, illetve egyedi döntés függvénye lehet. A konkrét dátum a határozatban szerepel.

A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.
A 2 e) Kormányhivatal szerint.

- Az osztályozóvizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatásának kötelezettsége alól.

– Abból a tantárgyból, mely az intézmény pedagógiai programjában nem szerepel, igazgatói engedéllyel más iskolában, vendégtanulói jogviszonyban lehet osztályozóvizsgát tenni. (A vendégtanulói jogviszonyt a fogadó intézmény igazgatója létesíti a tanulóval.) Ez esetben az osztályozó vizsgákra a fogadó intézmény vizsgaszabályzatának rendelkezései vonatkoznak.

- **Vendégtanulói jogviszonyban: iskolánkban vizsgázó tanuló vizsgáira e vizsgaszabályzat vonatkozik.**



6. 3. Javítóvizsga

A tanév végén a maximum három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott tanulóknak lehetőségük van a hiányosságaik pótlására, majd erről számot adva sikeres vizsgateljesítményt nyújtva a következő évfolyamba lépni.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha

- 3 a) a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- 3 b) az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A javító vizsga ideje: az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban. A vizsganapokat az aktuális tanév munkaterve határozza meg. Különleges esetben, ettől eltérő időpontot az igazgató a tanuló kérésére kijelölhet. A javítóvizsga konkrét napjának ideje a bizonyítványosztáskor is kihirdetésre kerül.

– A javítóvizsga követelményeiről, témaköreiről a tanuló a vizsgára utalást követő két héten belül, de legkésőbb július 5-ig írásbeli tájékoztatást kap. A tájékoztatás formája lehet honlap és / vagy papír alapú.

A vizsga követelménye:

- a 3 a) esetében a minimumszint;
- a 3 b) esetén az évfolyamra jelölt általános követelmények szintje.

Elért kapott osztályzat: a minimumszint mérésre jelölt sikeres vizsgák esetén (2) elégséges az általános követelményszint sikeres elérése esetén bármely osztályzati fok.

– A vizsga pontos időpontjáról a vizsgázó, illetőleg a szülő minimum a vizsga előtt két héttel értesítést kap levélben.

– A javítóvizsga indokolatlan elmulasztása osztályismétlést jelent.

– A tanuló – előzetes jelentkezés nélkül – bizonyítványával jelenik meg a vizsgabizottság előtt.

- A vizsgázó tanulónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban beosztották, kijelölték számára a vizsga kezdetét.

– A rendkívüli okból, igazgatói engedéllyel elhalasztott javítóvizsgára készülő tanulónak részt kell vennie a következő felsőbb osztály tanulmányi munkájában, mulasztásait szabályosan igazolnia kell, munkáját a többi tanulóhoz hasonlóan kell elbírálni. A javítóvizsga sikeres letétele után a tanuló az osztálynak végleges tagja lesz, sikertelen vizsga esetén az előző osztályt kell megismételnie. A rendkívüli okból engedélyezett, elhalasztott javítóvizsgát legkésőbb szeptember 15-ig engedélyez az intézmény.

– Ha a tanuló vizsgáról neki felróható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedély nélkül eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné vizsgája eredménytelen, így az osztályismétlést von maga után.



6. 4. Pótló vizsgát

tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

A pótló vizsga időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban beosztották, kijelölték számára a vizsga kezdetét.



A vizsgák kezdési ideje:

- Iskolánkban a vizsga reggel nyolc órakor kezdhető el, szervezését úgy szükséges megoldani, hogy tizenhét óráig tarthat.
- A délelőtti időszakban mindig 8: 00 órakor, a délutáni időszakban: 14: 00 órakor kezdődik vizsga.
- Az utolsó vizsgát úgy kell szervezni, hogy 17: 00 órára befejeződhessen.



Az egyes vizsgák időtartama: A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő a jogszabálynak megfelelően: tantárgyanként hatvan perc. **Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani.** A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani.

A tanuló szóbeli feleletére felkészülési időt követően kerül sor, ez alatt vázlatot, jegyzetet készíthet. Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.

☒ **A vizsgáztatók személye, köre:** amennyiben lehetséges olyan pedagógus, aki jogosult az adott tantárgy tanítására. (2 fő) és a vizsgaelnök –munkaközösség-vezető - (1 fő)
A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.

- Ha a vizsgáztató bizottság, pedagógus a vizsgák alatt szabálytalanságot észlel, a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendeletben leírtak szerint jár el.

☒ **Független vizsgabizottság előtt zajló vizsga:**

A köznevelésről szóló törvény 46.§ (6) bekezdés „m” pontja a tanuló alapvető jogaként mondja ki, hogy tanulmányai során tehet az intézménytől, annak pedagógusaitól független tanulmányok alatti vizsgát, amely osztályozó vizsga és javítóvizsga lehet.

A vizsgára való jelentkezés szabályait a 20/2012. EMMI rendelet 73. §-a szabályozza.

☒ **A tanulmányok alatti vizsgán a sajátos nevelési igényű tanulónál, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulónál a vizsga során lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottságtól vagy a Nevelési Tanácsadótól(pl. harminc perccel több idő, segédeszközök használata, írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsga vagy szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsga...).**

☒ **A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak:**

TANTÁRGY	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
	VIZSGA		
ALSÓ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI👉	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Angol nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI👉	
Hit-és erkölcsstan		SZÓBELI	
Környezetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLATI
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Életvitel és gyakorlat			GYAKORLATI
Testnevelés és sport			GYAKORLATI
FELSŐ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI👉	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Angol nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI👉	
Hit-és erkölcsstan	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	

Természetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Fizika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI 	
Kémia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI 	
Biológia és egészség-tan	ÍRÁSBELI	SZÓBELI 	
Földrajz	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
Dráma és tánc			GYAKORLATI
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Informatika		SZÓBELI	GYAKORLATI
Technika, életvitel és gyakorlat			GYAKORLATI
Testnevelés és sport			GYAKORLATI

SZÓBELI  csak akkor van szóbeli, ha az írásbeli elégtelen.

- ☒ Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. A feladatlap előírhatja számológép, számítógép használatát, amelyet a vizsgaszervező intézménynek kell biztosítania.
- ☒ A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap dátumát, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.
- ☒ Az írásbeli vizsga javítása
 - Az igazgató által megbízott kérdező tanár az írásbeli dolgozatot piros tollal kijavítja, a tanuló hibáit jelöli.

☒ **Az osztályozó és javítóvizsga követelményeit a miniszter által kiadott kerettantervben szereplő követelmények alapján a nevelők szakmai munkaközösségei, illetve – amelyek tantárgynál nincs munkaközösség – a szaktanárok állapítják meg.**

A követelmények évfolyamonként és tantárgyanként a házirendben találhatók, illetve egyéb tudnivalók is találhatók a tanulmányok alatti vizsgákról a házirendben. A házirendben van a vizsgákra való jelentkezés formanyomtatványa is.

☒ **Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.**

☒ **Ha a tanuló részére engedélyezte az iskola igazgatója, hogy a sikeresen befejezett évfolyamot megismételje, kérelmére a magasabb iskolai évfolyamra lépésről a megismételt iskolai évfolyamon elért év közbeni érdemjegyek, félévi és tanítási év végi osztályzatok alapján kell dönteni.**

II. Az iskola helyi tanterve

1. Választott kerettanterv, a választott kerettanterv feletti óraszám - a szabad időkeret felhasználása, óraterv, választható tantárgyak, foglalkozások

Református intézményünk a helyi tanterv elkészítésekor figyelembe vette az 1995. évi I. törvény MRE köznevelési törvénye az 1998. évi II. és a 2005. évi II. törvény, és a Zs-184/ 2008. számú zsinati határozat módosításaival egységes szerkezetben (továbbiakban Rkt.) 30. § előírását, mely szerint az intézmény által készített pedagógiai program részét képező helyi tantervnek összhangban kell állnia az MRE nevelési alapelveivel, küldetésnyilatkozatával.

A nevelőtestület döntése – *a szülői igényeket maximálisan figyelembe véve* -, hogy iskolánk a hagyományos tanrend szerint működő intézmény legyen a jövőben is.

1. 1. A választott kerettanterv megnevezése

 E helyi tanterv adaptálja a miniszter által kiadott A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet:

1. sz. mellékletében szereplő	„Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára”, valamint a
2. számú mellékletében szereplő	„Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára” tanterveket.

Ezeken túl:

23/2013. (III. 29.) számú EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról

4. melléklet [11. melléklet az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelethez

- **Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára**

11.1. – Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)

 A helyi tanterv figyelembe vette a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendeletet a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve kiadásáról.

 Iskolánk a hit- és erkölcstan tantárgy esetében helyi tantervét a Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterve alapján készítette el.

A helyi tanterv a 2011. évi CXCV. tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült. Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató RPI szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma: 307 / 2013

 Az egyházi ének tantárgy esetében a Magyarországi Református Egyház Zsinata 2006 májusában a Zs-96/2006 sz. határozattal elfogadott Egyházi ének tantárgy kerettantervi ajánlását használja az intézmény, melynek 2007-ben javított változata készült. E javított változatot használja az intézmény.

 A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 1-2. mellékletében szereplő kerettantervek által előírt tananyagok a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeretnek csak a kilencven százalékát fedik le, **a fennmaradó tíz százalékot iskolánk pedagógusai a következő módon használták fel tantárgyi helyi tantervükben:**

1. református elemek, a magasabb szintű református tartalmi elemek beépítésére;
2. a kerettantervben szereplő tananyag, követelmények elmélyítésére, gyakorlásra;
3. a tanulói képességek, a tantervben meghatározott kompetenciák fejlesztésére.

 Iskolánk az ötödik évfolyamon választható **dráma és tánc**, illetve **hon- és népismeret** tantárgyak közül a **hon- és népismeret** tantárgyat tanítja.

 Iskolánkban a tanulók **az idegen nyelvi órákon az angol nyelvet** tanulják.

 A nevelőtestület döntése szerint intézményünkben **1. évfolyamon magyar nyelv és irodalom** tantárgyat tanítunk, **2-8. évfolyamon** bontva tanítjuk a tantárgyat, **magyar irodalom** valamint, **magyar nyelv a tantárgy neve**.

 Iskolánkban felmenő rendszerben **az egyházi ének** oktatása **3-4. évfolyamon** történik.

 Iskolánk miniszter által kiadott kerettantervben szereplő választható („**A változat**” illetve „**B változat**”) kerettantervek közül az alábbi tantervek alapján készítette el helyi tantervét:

évfolyam	választott kerettanterv
1-4. évfolyam	Ének-zene A változat
5-8. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom B változat
5-8. évfolyam	Matematika A változat
5-8. évfolyam	Fizika A változat
5-8. évfolyam	Technika, életvitel és gyakorlat 7. évfolyam B változat
5-8. évfolyam	Biológia és egészségtan B változat
5-8. évfolyam	Kémia B változat
5-8. évfolyam	Ének-zene A változat

1. 2. A választott kerettanterv feletti óraszám - a szabad időkeret felhasználása

 A miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott szabadon tervezhető órák számával az alábbi tantárgyak óraszámát növeltük meg azzal a céllal, hogy e tárgyból a készségfejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson, illetve az angol nyelv oktatását kezdi el az intézmény 1. évfolyamtól.

Az intézmény a szabadon tervezhető órakeret felhasználását az alábbiak szerint valósítja meg az 1-4. évfolyamon:

Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
A szabadon tervezhető órakeret felhasználása	2	2	3	3
angol nyelv	1	2	2	1
magyar irodalom	1		1	1
matematika				1

Az intézmény a szabadon tervezhető órakeret felhasználását az alábbiak szerint valósítja meg az 5-8. évfolyamon:

Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
A szabadon tervezhető órakeret felhasználása	2	3	3	3
angol nyelv emelt óraszámú tanulóknak	2	2	2	2
/ magyar nyelv és irodalom /matematika (csoportbontás) nem emelt óraszámú tanulóknak	1 / 1	1 / 1	1 / 1	1 / 1
magyar nyelv			1	
matematika		1		1

 Iskolánk 1. évfolyamtól indítja az angol nyelv tanítását, melyhez saját készítésű helyi tantervet állít össze. **Az angol nyelv kötelezőnél korábbi indításához készített helyi tantervet a miniszter által kiadott kerettanterv koncepciója alapján készítette el.**

 Azon tanulóink, akik 5. évfolyamtól nem tanulják emelt óraszámú az angol nyelvet heti 1-1 órában magyar nyelv és magyar irodalom – szövegértés, kommunikáció, illetve matematika – problémamegoldás... tantárgy oktatásában részesülnek. E tantárgyakon belüli modulok helyi tantervei szintén a miniszter által kiadott kerettanterv koncepciója alapján készültek.

 Helyi tantervünkben az óraszámokat heti bontásban lehet megtalálni a táblázatokban, ez a megoldás nem lehet akadálya annak, hogy az iskolában másként is megszervezhessük a tanórai foglalkozásokat. **Lehetőség van például rugalmas időkeret kialakítására, valamint intenzív epochákat és projekteket kialakítani az órák összevonásával.**

 Az órakeretek kialakítása során a református kerettanterv alapján a magasabb szintű tartalmi elemek beépíthetőségét, teljesíthetőségét is figyelembe vettük.

1.3.Helyi óraterv

Óraterv – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
magyar nyelv és irodalom ¹	7			
magyar nyelv		3	3	3
magyar irodalom		4	3	3
angol nyelv				2
matematika	4	4	4	4
hit-és erkölcsan	1	1	1	1
környezetismeret	1	1	1	1
éneke-zene	2	2	2	2
vizuális kultúra	2	2	2	2
technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
testnevelés és sport	5	5	5	5
A szabadon tervezhető órakeret felhasználása	2	2	3	3
angol nyelv	1	2	2	1
magyar nyelv és irodalom	1			
magyar irodalom			1	1
matematika				1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
hit-és erkölcsan ²	1	1	1	1
egyházi ének ³			1	1
Óraszám összesen	26	26	27	29

Intézményünkben a helyi tanterv tananyaga és követelményei csak a szabadon választott tanórákon való részvétellel teljesíthetők, az iskolánkba történő beiratkozás ennek tudomásulvételét jelenti, a szabadon választható órákat kötelezőként vállalják. Így teszünk eleget a 2011. évi CXCV törvény (Nkt.) 26. § (2) foglaltaknak, valamint a 110/2012. Kormányrendeletben (Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról) és a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 14. § (3) bekezdésében írottaknak

¹ Az iskola a magyar nyelv és irodalom tantárgyat a 2-8. évfolyamon megbontja magyar nyelv és magyar irodalom tantárgyra, helyi tantervét e bontás szerint alakítja ki évfolyamonként.

² A hit-és erkölcsan tantárgy ezen órája a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

³ Az egyházi ének a református hitoktatás részeként a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
magyar nyelv	2	2	2	2
magyar irodalom	2	2	2	2
angol nyelv	3	3	3	3
matematika	4	3	3	3
történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
természetismeret	2	2		
biológia-egészségtan			1,5	1,5
fizika			1,5	1,5
kémia			1,5	1,5
földrajz			1,5	1,5
éneke-zene	1	1	1	1
vizuális kultúra	1	1	1	1
hon- és népismeret	1			
informatika		1	1	1
technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
testnevelés és sport	5	5	5	5
osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
angol nyelv emelt óraszámú tanulóknak	2	2	2	2
magyar nyelv és irodalom /matematika (csoportbontás)	1/1	1/1	1/1	1/1
matematika		1		1
magyar nyelv			1	
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
hit-és erkölcsstan⁴	1	1	1	1

23/2013. (III. 29.) számú EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról

4. melléklet [11. melléklet az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelethez

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára
Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)

A kerettanterv kötelező tantárgyai és minimális óraszámai több esetben jelentősen eltérnek a miniszter által kiadott általános tanterv kötelező tantárgyaitól és minimális óraszámaitól.



A miniszter által kiadott két tanterv inkoherenciát mutat, s az állami jogszabály miatt nem tehető teljes mértékben koherenssé a két tanterv.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a miniszter által kiadott kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–8. évfolyamon

⁴ A hit-és erkölcsstan tantárgy ezen órája a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

A sajátos nevelési igényű enyhén értelmi fogyatékos tanulók óraterve 1-4. évfolyam

Óraterv – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
magyar nyelv és irodalom ⁵	7			
magyar nyelv		3	3	3
magyar irodalom		4	3	4
matematika	4	4	3	4
hit-és erkölcsstan	1	1	1	1
környezetismeret	2	2	2	2
éneke-zene	2	1	2	2
vizuális kultúra	1	2	2	2
technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
testnevelés és sport	5	5	5	5
informatika			1	1
A szabadon tervezhető órakeret felhasználása	2	2	2	2
magyar nyelv és irodalom	1			
magyar irodalom			1	
vizuális kultúra	1			
éneke-zene		1		
hit-és erkölcsstan		1		
matematika			1	1
egyházi éneke				1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
hit-és erkölcsstan ⁶	1		1	1
egyházi éneke ⁷			1	
Óraszám összesen	26	25	27	28

Megjegyzések az óraterv megvalósításához az 1-4. évfolyamon:

1. Egyházi intézményben jogszabályi lehetőség az etika tantárgy hit-és erkölcsstan tantárggyal való kiváltása.
2. Az 1-4. évfolyamon jelentkező környezetismeret plusz egy órája egyéni tanrend szerint valósul meg.
3. A 3-4. évfolyamon az informatika tantárgy tanítása egyéni tanrend alapján történik.

A sajátos nevelési igényű enyhén értelmi fogyatékos tanulók:

⁵ Az iskola a magyar nyelv és irodalom tantárgyat a 2-8. évfolyamon megbontja magyar nyelv és magyar irodalom tantárggyra, helyi tantervét e bontás szerint alakítja ki évfolyamonként.

⁶ A hit-és erkölcsstan tantárgy ezen órája a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

⁷ Az egyházi éneke a református hitoktatás részeként a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

Óraterv – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
magyar nyelv	2	2	2	2
magyar irodalom	2	2	2	2
angol nyelv	0	0	2	2
matematika	4	4	4	4
hit-és erkölcsstan	1	1	1	1
történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
természetismeret ⁸	2	2		
fizika			1,5	1,5
kémia			1,5	1,5
biológia-egészségtan ⁹			1	1
földrajz ¹⁰		1	1, 5	1, 5
ének-zene	2	2	1	1
hon-és népismeret	1			
vizuális kultúra	2	2	1	1
informatika	1	1	1	1
technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1
testnevelés és sport	5	5	5	5
osztályfőnöki	1	1	1	1
A szabadon tervezhető órakeret felhasználása	2	2	2	2
magyar nyelv			1	
magyar irodalom	1			
hit-és erkölcsstan		1	0,5	0,5
matematika	1	1		1
biológia és egészségtan			0,5	0,5
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
hit-és erkölcsstan ¹¹	1		0,5	0,5
Óraszám összesen	29	28	31,5	31,5

Megjegyzések az óraterv megvalósításához az 5-6. évfolyamon:

⁸ A természetismeret tantárgyat a 7-8. évfolyamon koherenssé tettük a miniszter által kiadott általános tanterv fizika, kémia és biológia és egészségtan tantárgyak megnevezéssel.

⁹ A biológia és egészségtan tantárgy, illetve a földrajz tantárgy esetében az éves óraszámot a kerettantervtől eltérően alakítja az intézmény: az 1-2, 2-1 óraszámú évi arányt: 1, 5 – 1, 5-re módosította.

¹⁰ A biológia és egészségtan tantárgy, illetve a földrajz tantárgy esetében az éves óraszámot a kerettantervtől eltérően alakítja az intézmény: az 1-2, 2-1 óraszámú évi arányt: 1, 5 – 1, 5-re módosította.

¹¹ A hit-és erkölcsstan tantárgy ezen órája a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

1. Egyházi intézményben jogszabályi lehetőség az etika tantárgy hit-és erkölcsstan tantárggyal való kiváltása.
2. Az ének-zene és a vizuális kultúra tantárgy plusz órája az 5-6. évfolyamon egyéni tanrend szerint valósul meg.
3. Az informatika tantárgy oktatása egyéni tanrend alapján történik az 5. évfolyamon.
4. A földrajz tantárgy oktatása egyéni tanrend alapján történik a 6. évfolyamon.

Megjegyzések az óraterv megvalósításához a 7-8. évfolyamon:

1. Egyházi intézményben jogszabályi lehetőség az etika tantárgy hit-és erkölcsstan tantárggyal való kiváltása.
2. A 7-8. évfolyam 4. matematika órája a normál tanterv szerint tanuló matematika modul órájával valósul meg.
3. Technika, életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy 7. évfolyam lévő plusz órája egyéni tanrend szerint, illetve a 8. évfolyam órája is egyéni tanrend szerint valósul meg.
4. Földrajz 7 - 8. évfolyam esetében az éves óraszámot a kerettantervtől eltérően alakítja az intézmény: az 1-2 órászámi évi arányt: 1, 5 –re módosította.

1.4. Választható tantárgyak, kötelezően választandó és szabadon választható tanítási óra

 Intézményünkben a helyi tanterv tananyaga és követelményei csak a szabadon választott tanórákon való részvétellel teljesíthetők, az iskolánkba történő beiratkozás ennek tudomásulvételét jelenti, a szabadon választható órákat kötelezőként vállalják. Így teszünk eleget a 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.) 26. § (2) foglaltaknak, valamint a 110/2012. Kormányrendeletben (Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról) és a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 14. § (3) bekezdésében írottaknak.

Ez egyben azt jelenti, hogy a szabad időkeret órái teljes mértékben beépítésre kerültek a helyi tantervbe, ezek a tanórák kötelezőek, a szabad időkeret terhére nem alakított ki az intézmény választható tantárgyakat, kötelezően választandó és szabadon választható tanítási órát.

Az 1-8. évfolyam óratervében megjelenített tanórákon az adott évfolyam adott osztályának valamennyi tanulója köteles részt venni:

 Iskolánk református egyházi intézmény. Iskolánkban a hit-és erkölcsstan tantárgy tanulása – melynek 3. és 4. évfolyamon része az egyházi ének tanulása -, és az áhítatokon való részvétel kötelező.

 A református általános iskolánk tanulói több keresztyén felekezethez tartoznak. Minden tanuló a saját felekezete szerinti hit- és erkölcsstan órán vesz részt, amennyiben a szülő ezt igényli szülői nyilatkozatában. E nyilatkozat tételére a beiratkozáskor kérjük a szülőket.

2.A helyi tanterv közös céljai, feladatok

2. 1. Fejlesztési területek – nevelési célok¹²

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás – cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

E fejlesztési területek – nevelési célok beépülnek az 1-8. évfolyam tantárgyi fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba. Érvényesülnek a tantárgyakhoz kapcsolódó egyéb iskolai foglalkozásokon, programokon.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a fejlesztési területek megegyeznek a NAT-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

▪ Erkölcsi nevelés

„A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű.”¹³

A tanuló erkölcsi gondolkodásának szintje eleinte konvencionális, rendre és fegyelemre törekszik, belátja, hogy teljesíteni kell az elvállalt köteleességeket.

Tudatosítani szükséges - az SNI gyermekeknél is -: A szabályokat minden körülmények között be kell tartani, kivéve az olyan szélsőséges eseteket, amikor azok más társadalmi kötelezettségekkel kerülnek konfliktusba.

A szakasz második felében, a felső tagozaton a tanuló erkölcsi gondolkodása posztkonvencionálissá válik, vagyis belátja, hogy a törvényeket a társadalom hozza és alakítja. Tudatosul benne, hogy az emberek különböző értékeket és véleményeket vallanak, és hogy az értékek és szabályok egy része viszonylagos. A tanuló megérti a normakövetés fontosságát.

Erkölcsi nevelésünkben alapelv: Isten ígéje, a Szentírás, mint a keresztyén ember vezérfonala.

E vezérfonal kell, hogy áthassa valamennyi tantárgy és egyéb foglalkozás tanítását, tartalmi anyagának elsajátítását.

A különböző tantárgyak tanulása és egyéb foglalkozások során a tanulók számtalan törvényt, rendeletet ismernek meg, e mellett több híres ember, történelmi és bibliai személyiség megismerésére is lehetőség adódik, mely segíti őket a normakövetés, s annak fontosságának megértésében.

A bibliai, egyháztörténeti és más neves személyiségek, de az osztályközösség tagjainak, a nevelőnek a példaadása, is segíti a tanulókat olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozásában és fejlesztésében, mint a köteleességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a

¹² A NAT 2012 és a kerettanterv felhasználásával.

¹³ NAT 2012

segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás.

A bibliai, egyháztörténeti és más neves, híres személyiségekről erkölcsi állásfoglalást fogalmazhatnak meg a keresztyén identitásnak megfelelő értékrendben.

A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

▪ Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

A kisiskolások különösen nyitottak, fogékonyak e fejlesztési terület irányában.

Ezért is olyan fontos, hogy a tanító minden lehetőséget - *pl. az olvasmányok tartalmát, a közös éneklés, zenélés élményét, a képzőművészeti alkotásokkal való találkozás alkalmait, a társadalmi, természeti és technikai környezetből szerzett tapasztalatokat és ismeretbővítést* - célirányosan használjon fel ahhoz, hogy a haza fogalmát megtöltse tartalommal. Gondoskodjon a nemzeti kultúra értékeinek átörökítéséről, ösztönzést adjon a nemzeti hagyományok ápolására és a hazaszeretet példáinak megmutatása mellett a hazaszeretet tevékenységekben megnyilvánuló gyakorlásához is teremtsen feltételeket.

Ez a pedagógiai tevékenység természetesen csak akkor lesz teljes értékű, ha már kisiskolás korban megkezdődik a hazánkban élő nemzetiségek és népcsoportok iránti figyelem és nyitottság megalapozása, a kulturális értékekkel való ismerkedés és az elfogadásukra, a megbecsülésükre, a tiszteletükre való ráhangolás.

A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet fel az európai azonosságtudat, az egyetemes kultúra iránti fogékonyság, mert a gyerek olyan kitekintés, élmény és tapasztalás birtokába jut, amely a későbbiekben utat nyithat, és feltételt képez az európai identitás fejlődéséhez.

Elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.

Mélyedjenek el, tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók, illetve a **kiemelkedő magyar református személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók** tevékenységének, munkásságának tanulmányozásában. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

Segítsük elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel. Alapozzuk meg tanulóinkban a nemzettudatot, mélyítsük el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megbecsülését.

A szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására, az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre szintén kiemelt szerepet kell szánni, motiválni, ösztönözni e tevékenységekre az ifjúságot. A lehetőségek szerint a tanulók a tanulási tartalommal adekvát (pl. múzeumbeli, stb.) környezetben szereznek ismereteket, tapasztalatokat és azokat a valóságban alkalmazzák.

▪ Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A köznevelés rendszerének egyik alapvető feladata olyan formális, nem formális és informális tanulási lehetőségek biztosítása, amelyek elősegítik a tanulók **aktív állampolgárrá válását**.

Az aktív állampolgári léthez **ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság** szükséges.

Az alapozás igényével már a kisiskolások nevelésében is megjelenik az állampolgárságra, demokráciára nevelés.

Itt elsősorban a **társadalmi tapasztalatok szerzése** (pl. foglalkozások megismerése, a társadalmi munkamegosztás konkrét eseteinek megfigyelése, a felnőtt szerepekhez kapcsolódó szerepjátékok, magatartásformák, személyközi kapcsolatok elemzése, modellezése konkrét esetek kapcsán), attitűdformálás, magatartási minták közvetítése a cél.

Továbbá olyan **személyiségvonások fejlesztése**, amelyek a későbbiekben nélkülözhetetlenek az értékes társadalmi tevékenységekben való részvételhez, az egyén boldogulásához (pl. feladattudat, a gyermek önmagáért és környezetéért érzett felelőssége, az együttműködés képessége, a közösség ügyei iránti érdeklődés, figyelem és tenni akarás, a véleménynyilvánítás igénye, a tolerancia, a türelem alapjai).

A fejlesztés keretét a célirányosan szervezett tanulási és szabadidős tevékenységek és a természetes élethelyzetek adják.

A sajátos nevelési igényű gyermekek eredményes szocializációját, iskolai pályafutását, a felnőtt lét megalapozását kiemelten segíti az egyes tantárgyakban is fontos szerephez jutó állampolgárságra és demokráciára nevelés.

▪ Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Intézményünk a **komplex személyiségfejlesztést** valósítja meg, melynek része a reális énkép és önismeret kialakítása.

Az iskolába kerüléssel együtt járó tanulási mód, környezet és tevékenységváltást lassú átmenettel szükséges segíteni és minél inkább törésmentessé tenni.

A tanító biztonságérzetet fokozó, a tanulási sikerek gyakori megélésének és elismerésének feltételrendszerét megteremtő, tapintatos és szeretetteljes bánásmódja teszi lehetővé, hogy a kisiskolások felfedezhessék belső értékeiket, a feladatokkal való megküzdés élményét, kipróbálhassák

fejlődő önállóságukat, s ne végzetes kudarcként, hanem hasznosuló tanulással éljék meg sikertelen próbálkozásaikat is.

A sokféle közös tevékenységben való részvétellel sajátíthatják el a gyerekek leginkább azokat az alapvető magatartási normákat, szabályokat és szokásokat, amelyek megalapozhatják a társadalmi, természeti és technikai környezetükkel kapcsolatos pozitív viszonyulásukat, elősegítve ezzel szocializációjuk sikerességét.

A személyiség fejlődését azzal segíthetjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezetet szervezünk a tanulók számára.

Énképük és önismeretük gazdagodásához ezért olyan tanulási környezetet célszerű biztosítanunk, amely fokozza az őket körülvevő személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, illetve kialakítja bennük az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyságot.

A Nemzeti Alaptantervben megnevezett nevelési értékek abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is aktív részeseivé válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának.

Ahhoz, hogy tanulóink képesek legyenek énképükbe integrálni az újabb és újabb ismereteket, folyamatosan gondoskodnunk kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját nevelésük, sorsuk és életpályájuk alakításában.

Ennek érdekében a Nemzeti Alaptanterv műveltségi területein a nevelés és oktatás pedagógiai szervezését a **tanuló ember szempontjából** közelítsük meg, és törekedjünk a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására.

▪ **A testi és lelki egészségre nevelés**

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

A kisiskolás egészséges fejlődését és eredményes tanulását döntő mértékben befolyásolja, hogy az iskola milyen mértékben és módon elégíti ki mozgásigényét. Ezért a mozgáskultúra célirányos, szervezett fejlesztése mellett naponta kellő időt szükséges biztosítani a kötetlen játékra és a szabadlevegőn szervezett mozgásra.

A tanulók egészséges tanulási környezetének megszervezése, elhelyezése, a humánus, szeretetteljes bánásmód és szorongásmentes légkör megteremtése mellett a tanítónak figyelemmel kell kísérnie - a testi-lelki egészség védelmében - a gyermekek testi fejlődését és otthoni neveltetését is, hogy adott esetben teljesíthesse védő-segítő feladatait.

A lelki egészség fontos összetevője a kortárskapcsolatok szerveződése, a közösségben elfoglalt pozíció, a barátkozás sikeressége. Ezek kedvező alakulásához esetenként a tanító segítségével indított irányítása is szükséges. **Olyan pedagógiai eljárások alkalmazása kívánatos, amelyek**

hatására a mellőzést, a kirekesztést, a sértő elzárkózást, a féktelen indulati megnyilvánulásokat felváltja a csoportban az elfogadás, a türelem, készség az együttműködésre, az egymás segítése, az őszinte hangneme, a kölcsönös megbecsülés.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékévé váló tiszteletére is nevel.

A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait. Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drog-fogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat.

Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki.

Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

■ A családi életre nevelés

„A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. ... A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése.”¹⁴

A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről.

A keresztyén nevelés hármasságán nyugszik – keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola -, egyik alappillére a keresztyén család.

A tantárgyak tanulása során találkozhat a tanuló olyan családmintákkal, erkölcsi normák közvetítésével, mely hozzájárul ahhoz, hogy felismerjen és megfogalmazzon családban betöltött szerepeket, feladatokat. Ezáltal megismerheti a majdán rá váró feladatokat.

¹⁴ NAT 2012

E pozitív családi minták, erkölcsi normák segítségével eljut annak felismeréséhez, hogy a család, a harmonikus párkapcsolat, a házasság érték.

▪ Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

„A NAT ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és - megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.”¹⁵

- Iskolánk tanulói e fejlesztési feladatot napi szinten gyakorolhatják, mivel **inkluzív intézmény vagyunk**. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése mellett működteti iskolánk a hátrányos helyzetű tanulók megsegítésére az integrált felkészítés programját.

- Így gyermekeinknek lehetőséget biztosít arra, hogy tapasztalatot szerezzenek a fogyatékkal élőkkel való együttélésről, amelynek során felismerhetik a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is.

- Fokozatosan tudatosul bennük, hogy társaival kölcsönösen egymásra vannak utalva.

- Adott helyzetekben képesek felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaikért helyt is tudnak is állni. Mindezek gyakorlása hozzásegíti őket a tudatos, felelős állampolgári létehez.

- **A Biblia tanításait követve járjanak azon az úton, mely megtanítja őket a másokért való felelősségvállalásra, a szolgálat örömére.**

▪ Fenntarthatóság, környezettudatosság

Az ember felelős a teremtett világért, hiszen Isten ránk bízta, hogy őrizzük és műveljük azt.

Az iskolába lépő kisgyerek az óvodából sok olyan hasznos tapasztalatot, élményt és érzelmi alapvetést hoz, amelyik megalapozza az 1-4. évfolyam tudatosító, attitűdformáló, szokásalakító tevékenységét a környezettudatos magatartás formálásához.

A kisiskolások környezeti nevelésében kiemelt szerepe van a személyes tapasztalatoknak és az ismételten átélt élethelyzeteknek. Ezek többféle nézőpontból történő megbeszélésének, értékelésének, a vélemények ütköztetésének és a pozitív magatartásformák folyamatos gyakorlásának. Különösen fejlesztő hatásúak a gyermekek környezetében megfigyelhető és jól érzékelhető környezeti problémaszituációk megoldására szervezett - a gyerekek öntevékenységre, ötleteire építő - kreatív feladatok és projekt-jellegű tevékenységek.

¹⁵ NAT 2012

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók **környezettudatos magatartásának**, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a **társadalmak fenntartható fejlődését**.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

Mindez úgy valósítható meg, ha a különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit. A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

▪ Pályaorientáció

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció.

Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a válság, a vágyak és a realitások összehangolása. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a **munka világáról**. Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődéseiknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket.

A pályaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. A pályaorientáció területén található kulcskompetenciák közül kiemelt figyelmet igényel **a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége** egyéni és társadalmi szinten egyaránt.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a **szociális és társadalmi kompetenciák** tudatos, pedagógiailag megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszer kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítés, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan szükséges a **társadalmi-állampolgári kompetenciák** körét is meghatározni, nevezetesen a jogokat érvényesítő, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzéséről van szó. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezi a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség, szoros összefüggésben az ún. **cselekvési kompetenciák** fejlesztésével.

Minden tárgy oktatásában jelen kell, hogy legyen az interkulturális kompetencia. Az egy közösségben élés, tanulás, az iskola belső életének harmóniája érdekében is szükséges, hogy a magatartás szintjén is megvalósuljon a másik kultúráját értékelő, elfogadó, ismerő kompetencia.

Az interkulturális tanulás célja:

- A tanulóknak tudatosuljon, hogy minden ember különböző, ami kulturális viselkedési és gondolkodási szokásait illeti.
- A tanulóknak alakuljon ki megértés az iránt, hogy az embereket viselkedésükben és gondolkodásmódjukban olyan változó tényezők befolyásolják, mint életkor, nem, szociális környezet.
- A tanulóknak alakuljon ki az a képesség, hogy más kultúrákban megfelelően értékeljenek általánosításokat (sztereotípiák, klisék, előítéletek), s ismerjék meg, hogy az emberek miképp értékelik, hogyan látják saját kultúrájukat.
- A tanítás keltse fel a tanulóknak az érdeklődést és kíváncsiságot, hogy önállóan is akarjanak célnyelvi kódokat megfejteni, s ezzel járuljon hozzá az élethosszig tartó tanulás képességének kialakításához.
- A tanulóknak alakuljon ki empátia és tisztelet a célkultúra jellemző viselkedési formái és eltérő értékrendszere iránt.
- A tanulóknak alakuljon ki érzékenység más kultúrák megértő befogadása iránt.

Az interkulturális kompetencia az értő és a szó minden jelentésében „emberi” kommunikációt segíti elő és hozzájárul a nyitott, toleráns magatartásforma kialakításával.

■ Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világ gazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Kialakítjuk tanulóinknál a gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudást. Alapvető szerepet vállalunk abban, hogy tudatos fogyasztóvá váljanak.

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát; e tudás általános műveltségünk részévé vált.

A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javaikkal okosan gazdálkodni képes egyének nélkül nem képzelhető sem működő demokrácia, sem életképes piacgazdaság. Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helytállni a globális versenyterben, elemi érdeke, hogy **állampolgárai nyitottak legyenek a gazdaság világa felé.**

A társadalom számára is nélkülözhetetlen, hogy **tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt. Értsék a fogyasztás gazdaságot mozgató szerepét, saját fogyasztói magatartásuk jelentőségét, felelősségét.**

Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy **a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket. Ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekeik kapcsolatát.** Hozzájárul annak a képességnek a kialakításához, hogy megtalálják az egyensúlyt a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is. Nemcsak az egyén létérdeke, hogy okos döntéseket tudjon hozni, amikor hitelekéről vagy megtakarításokról van szó, hanem a társadalomé is. Ezért is kell az iskolai nevelés során kellő figyelmet fordítani a **gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztésére**, és a személyiségnevelés fontos részének kell tekinteni az okos gazdálkodás képességének a kialakítását, továbbá azt, hogy tudjanak eligazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások, marketinghatások és viselkedésmódok között.

- A tanulók tantárgyi ismereteik alapján felismerik a gazdasági rendszerek változását, viszonylagosságát, hibáit és fejlődését.
- Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát.
- A pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek elsajátítása lehetővé teszi, hogy a tanulók lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát.
- Felismerhetik saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén.
- Érzékelik az anyagi és kapcsolati tőke szerepét és értékét saját életükben.
- Tanulmányaik megláttatják velük, hogy milyen életszínvonalon éltek az emberek, ezen ismeretek hozzájárulnak ahhoz, hogy a jelenben is eligazodjanak, felismerjenek néhány összefüggést az életszínvonal, a globális problémák és a fenntarthatóság kérdései között.
- **Felismerhetik, hogy a hitben élő család életében mi az igazi gazdagság.**

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében kiemelt figyelmet szükséges fordítani azon tananyagtartalmakra, melyek felkészítik a tanulókat a változó társadalmi – gazdasági helyzet adta lehetőségekre

▪ Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét.

Az 1-4. évfolyamos iskolaszakasz tanulási tevékenységeinek egyik leglátványosabb eredménye az új nyelvhasználati módok, az olvasás és az írás megtanulása és használatának eszközzé fejlesztése. Tekintettel arra, hogy a nyelvhasználati módok megtanulása egymásra épül, fejlesztésük pedig szorosan egymáshoz kapcsolódik, a velük való foglalkozás helyes arányainak kialakítása különös figyelmet igényel a tanítótól.

A különböző nyelvhasználati módok tanulásának pszichológiai és szociokulturális feltételeiben igen jelentős eltérések tapasztalhatók a tanulók körében. Ezért súlyos hiba, ha a tanítás feszített tempójú, egységes haladási ütemet vár el a tanulóktól, nincs tekintettel eltérő jellemzőikre, fejlesztési szükségleteikre. Az olvasás és az írás, valamint a szövegalkotás tanulásának kezdeti időszakában a szokásosnál is nagyobb szerepe van az egyéni különbségek figyelembevételének, a differenciált fejlesztésnek. Ilyen módon érhető el, hogy az olvasás, a szóbeli és az írásbeli önkifejezés élmény, örömteli tevékenység lehessen a gyermeknek.

Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók saját olvasatuk szerint értelmezhesék a szöveget, kapjanak ösztönzést arra, hogy felépítsék magukban annak képi világát. Az értő olvasás fejlődésében fontos lépés az a tapasztalat, hogy a szöveg nemcsak irodalmi élményt nyújthat, hanem ismeretforrás is, s az így megszerzett tudás felhasználható újabb feladatok megoldásához.

Az anyanyelv emeltebb igényű használatának megalapozása is kisiskolás korban veszi kezdetét az ösztönös nyelvhasználat tudatosítási folyamatainak beindításával.

A kommunikációs kultúra korunkban nélkülözhetetlen összetevője a különféle ismeretforrások használatának és felhasználhatóságának korai megtapasztalása, s ennek részeként az elektronikus média használatának megalapozása a számítógép elemi szintű kezelésének megismerésével.

Az információs és kommunikációs kultúra a megismerést, az eligazodást, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálása, felfogása, megértése, szelektálása, elemzése, értékelése, felhasználása, közvetítése, alkotása.

Kiemelt feladat a **megismerési képességek fejlesztése**, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre, amelyek az információs és kommunikációs kultúra szerves részét képezik. Kommunikációs kultúránk szerves része az anyanyelv tudatos és igényes használata, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere.

A köznevelés egész időszakában minden műveltségi területen nagy gondot kell fordítani a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását.

A református internetes oldalak, lapok, folyóiratok ismerete lehetővé teszi számukra olyan médiatartalmak megismerését, mely a helyes irányba vezeti el őket.

Törekedni kell arra, hogy az SNI gyermek képességeihez mérten értse az új és hagyományos médiumok nyelvét.

Az iskolának az **elektronikus média** hatásmechanizmusainak megértésére, általában a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során.

Az információs és kommunikációs kultúra részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője.

▪ A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata.

Kisiskolás korban a tanulási képesség az érdeklődés, a kíváncsiság és a kompetenciára törekvés által motivált közös és egyéni tanulási tevékenységek keretében: problémahelyzetek megoldásával, kreativitást igénylő érdekes feladatokkal, a már megszerzett tudás szüntelen mozgósításával, új helyzetekben való felhasználásával fejleszthető leginkább.

E tevékenységek közben alakulnak a későbbi - felnőtt kori - munkavégzéshez nélkülözhetetlen akarati jellemzők, érzelmi viszonyulások és képesség összetevők (tervezés, döntés, visszacsatolás, együttműködés, megbízhatóság, sikerek megélése, a kudarcok elviselése, újrakezdés, kitartás, önellenőrzés, értékelés stb.) is.

Szükséges, hogy ne csak a tanító direkt irányítása mellett, hanem szabadon választható témákban, kötetlen szervezésű és társas tanulási helyzetekben is kipróbálhassák képességeiket a tanulók.

Az önálló tanulás képességének megalapozásához az olvasás-szövegértés fejlődésének függvényében néhány elemi tanulási technika tapasztalati megismerése és többszöri kipróbálása, valamint alapvető tanulási szokások (pl. tanulási sorrend, időtervezés, könyvtárhasználat, szöveghasználat, önellenőrzés, hibajavítás) alakításának megindítása is hozzá tartozik.

A tanulás a pszichikum módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon annak szerkezetével, hozzáféréssel, elsajátításával kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. A tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében. Vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket. Az **eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása**, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában:

- az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív csoportmunka; az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra művelése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása; az alapkészségek kialakítása (az értő olvasás, az íráskészség, a szám-fogalom fejlesztése).

A tanulás fontos színtere és eszköze az **iskola könyvtára és informatikai bázisa**. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A **könyvtár használata** minden ismerette-

rileten nélkülözhetetlen, hiszen informatikai szolgáltatásai az iskolai tevékenység teljességére irányulnak. Használatának technikáját, módszereit – az önálló ismeretszerzés érdekében – a tanulóknak el kell sajátítaniuk. Váljanak rendszeres könyvtárhasználóvá, igazodjanak el a lakóhelyi, az iskolai, valamint a regionális és országos könyvtárakban. Ismerjék a könyvtári rendszert, a könyvtárban való keresés módját, a keresést támogató eszközöket, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információs értékét. Sajátítsák el az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technológiáját, és alakuljon ki bennük a rendszerezett tudás átadásának képessége.

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az **informatikai eszközök** és az elektronikus oktatási segédanyagok használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos **tanulási módjait, stratégiáit, stílusát**, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és ruházza fel azokat életszerű tartalommal. Törekedjen a **gondolkodási képességek**, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, a mindennapokban történő felhasználására.

Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Ezzel párhuzamosan érdemes nagy hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb lehetőségek kiválasztásának területeire. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál kiemelten fontos az egyénre szabott motiváció, az egyéni tanulási módok feltárása és biztosítása.

2. 2. Tantervi cél, feladat az alapfokú nevelés-oktatás 1-4. évfolyamára - a NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Közös célok, feladatok

- A kisgyermek természetes érdeklődésének és nyitottságának megőrzése, orientálása és továbbfejlesztése.
- A személyes képességekbe vetett hit és önbizalom megteremtése, megóvása és megerősítése.
- A kisgyermek fokozott játék-és mozgásigényének kielégítése.
- Az önismeret fejlesztése az önmagára vonatkozó ismeretek és tapasztalatok gyarapításával és megbeszélésével.
- A mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése.
- A mozgás, a rendszeres testedzés, a sportjátékok iránti kedv felkeltése és megerősítése.
- A társakkal végzett közös tevékenységek élményének és örömének megerősítése.

- A társas kapcsolatok kialakításához és gazdagításához szükséges beállítódások és képességek kialakítása és gyakoroltatása.
- A tanulás, az elsajátítás élményének és örömeinek megismertetése.
- A megismerés, a megértés, a tanulás iránti érdeklődés és nyitottság megőrzése és továbbfejlesztése.
- A tanulók ösztönzése saját környezetük megismerésére és megértésére.
- A tanulók érdeklődésének felkeltése tágabb környezetük megismerése és megértése iránt.
- Az egészséges élet értékének felismertetése és tudatosítása a tanulóknál.
- Az egészséges életmód mindennapi feltételeinek és összetevőinek megismertetése.
- A tanulóhoz, a közös játékokban és feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarat tulajdonságok tudatosítása és fejlesztése.
- Az önálló tanulóhoz szükséges motívumok kialakítása és megerősítése.
- Egyszerű minták és sokoldalú lehetőségek adása az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.
- Az idegen nyelvek tanulása iránti igény felkeltése.
- A szóbeli és írásbeli nyelvhasználatához szükséges alapkészségek fejlesztése, gyakoroltatása.
- A narratív, a lényegkiemelő és a szabálykövető képességek kialakítása és folyamatos fejlesztése.
- A mindennapi életvitellel összefüggő gyakorlatias ismeretek nyújtása.
- Elemi ismeretek közvetítése a természetről, a társadalomról, a művészetekről, az emberiség és a hazánk történelméről.



Tantervünk fontos pedagógiai célnak tekinti a **játékosság fokozását az 1-4. évfolyamon**.

- Pedagógiai módszereinket és tanmeneteinket olyan irányban módosítjuk, hogy a tanulók iskolai motivációját ezzel az eszközzel is növelhessük. **Szükségesnek tartjuk ennek a játékosságnak a révén megkönnyíteni az átmenetet az óvoda és az iskola között, és a tanulás okozta nehézségek oldására is figyelmet kívánunk fordítani ebben az érzékeny és meghatározó életkorban.**



Az alapfokú nevelés-oktatás az 1-2. évfolyamon az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe - tanulási módszerek kialakítása, iskolai fegyelem és figyelem, kötelesség-érzet kialakulása -.



Fogékonyra teszi saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek: játék és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését. **Fokozatosan vezetjük át a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.**



A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában - élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti az alapvető képességeket és alapkészségeket, közvetíti az elemi ismereteket, szokásokat alakít.

 Ez az iskolaszakasz a kíváncsiságtól és érdeklődéstől **motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek** célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. **Mintákat és gyakorlóterepet ad, magatartási normákat, szabályokat közvetít** a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. **Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség érését.**

 Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, segíti a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatát. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermek szociális-kulturális környezetéből vagy a szokásostól eltérő ütemű éréseéből, fejlesztési szükségleteiből fakadhatnak. Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése különösen jelentős. Az alsó tagozat **harmadik-negyedik évfolyamán** meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. **Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.**

 A fejlesztést a tanító az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel és bánásmóddal szolgálja. Az alapvető képességek, készségek, kompetenciák fejlesztésében a tanulói tevékenységekre épít. Az ehhez felhasznált tananyagtartalmak megtervezésekor, valamint a feldolgozás tempójának meghatározásakor, a pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanulócsoporthoz, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti irányadónak.

2. 3. Tantervi cél, feladat az alapfokú nevelés-oktatás 5-8. évfolyamára - a NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Közös célok, feladatok

- Az önértékelés képességének kialakítása és fejlesztése.
- Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése.
- A rendszeres testmozgás és a sport iránti igény megerősítése és kielégítése.
- A tanulóban meglévő szolidaritásérzés, együttműködő-és segítőkészség értékének tudatosítása és fejlesztése.
- A szociális képességek fejlesztése, az érzelmi intelligencia mélyítése és gazdagítása.
- Az egészséges életmóddal összefüggő pozitív beállítódások, magatartások és szokások megerősítése.
- A környezettel való harmonikus és konstruktív kapcsolathoz szükséges ismeretek, képességek és készségek kialakítása és fejlesztése.
- A tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítása.
- A szűkebb és tágabb környezet természeti értékeinek, történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, megóvására történő ösztönzés és nevelés.
- A lakóhely tanulási terepként történő felhasználása az ismeretek alkalmazásának gyakorlásához.
- Az emberiség előtt álló globális problémák megismerése.
- A megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékének tudatosítása.

- Az értelmes tanulás feltételének megteremtése az érzékelés útján szerzett tapasztalatok gyűjtésével, rendszerezésével és sokoldalú értelmezésével.
- A képi reprezentációk szerepének tudatosítása a tanulásban és a mindennapi életben.
- Aktív tevékenységekre lehetőséget adó feladatok adása a tanulóknak: kísérletek, megfigyelések, projektek stb.
- A kritikai és a kreatív olvasás képességének fejlesztése.
- Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak az elsajátíttatása, gyakoroltatása.
- A problémamegoldó gondolkodás és döntésképeség megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése.
- Az önálló tanulás és az önművelődéshez szükséges ismeretek és képességek megalapozása.
- A tudományos ismeretek megértéséhez és elsajátításához szükséges szemléleti keretek és alapfogalmak megismertetése.
- A megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre.
- A képi reprezentációk értelmezéséhez és tanulásban való felhasználásukhoz szükséges vizuális képességek fejlesztése.
- A kulcsfogalmak tartalmának folyamatos gazdagítása és mélyítése.
- A problémaszituációkban is könnyen alkalmazható és működőképes fogalomrendszer kiépítése.
- A véleményformálás és a vélemények, érvek kifejtéséhez, értelmezéséhez, megvédéséhez szükséges képességek kialakítása.
- Az elvont fogalmi és elemző gondolkodás megalapozása.
- A kritikai gondolkodás megalapozása és fejlesztése.
- Az idegen nyelvtudás mindennapi életben történő felhasználási lehetőségeinek megismertetése.
- Az idegen nyelvű kommunikáció fejlesztése.
- A közösségek demokratikus működésének megértését elősegítő alapelvek megismertetése.
- Az emberi cselekedetek és konfliktusok értelmezése okaik, következményeik és az emberi értékekkel való összevetésük szempontjából.
- Az egyéni és a közérdek, a többség és a kisebbség fogalmának tisztázása a környezeti, társadalmi és kulturális konfliktusok megbeszélése kapcsán.
- Az európai és a nemzeti azonosságtudat erősítése, ápolása.
- Más népek és kultúrák megismerése iránti igény és beállítódás kialakítása.
- Más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerése.
- A tanuláshoz, a feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarati tulajdonságok fejlesztése.
- A komplex és különböző forrásokból származó információk kezeléséhez szükséges képességek kialakítása és fejlesztése.
- Az önálló, felnőtt élettel kapcsolatos helyes döntések megalapozása.
- A tanulók felkészítése a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra.

- Az általános műveltség megalapozásához szükséges ismeretek átadása. Az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeinek megismerése.
- Az önálló és kritikus attitűd kialakításának megkezdése a médiákkal kapcsolatban.
- Az információs technológia adta lehetőségek felhasználása a tanítás – tanulás folyamatában.
- Életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtése az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat-és problémamegoldáshoz.

 Az alapfokú nevelés - oktatás felsős korosztályának szakasza szervesen folytatja az alsós szakasz, időszak nevelő-oktató munkáját, a készségek és képességek fejlesztését. **A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.**

 **Az 5-6. évfolyamon – az 1-4. évfolyamhoz hasonlóan – továbbra is az alapkészségek fejlesztése kap fő hangsúlyt.** Ez a szakasz – igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz – figyelembe veszi, hogy a 10–12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. **Az 5–6. évfolyamokon ezért az integratív-képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik, a serdülőkor kezdetétől (7-8. évfolyam) viszont előtérbe kerül az elvont fogalmi és elemző gondolkodás.**

 **A nem szakrendszerű oktatás megőrzésével nagyobb esélyt teremt az intézmény a sikeres iskolai pályafutásához a gyermeknek.**

 **A szakrendszerű oktatás a tudástartalmak megalapozásának folytatására fektet hangsúlyt az intézmény.**

 **A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaeorientációra.**

 Az iskola az 1-4. évfolyamokhoz hasonlóan az 5-8. évfolyamokon is különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekeket együtt neveli. **Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a középiskolai, illetve szakiskolai továbbtanulásra, és előkészíti őket a társadalomba való beilleszkedésre. Ennek érdekében kiemeli a kommunikációs, a narratív, a döntési, a szabálykövető, a lényegkiemelő, az életvezetési, az együttműködési, a problémamegoldó, a kritikai, valamint a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket, kulcskompetenciákat.**

 **A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása, fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív - interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.**

 **Fejleszti a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek. A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségekben való élet során fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési**

készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját. Rávezet a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékére. Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.

 Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával is kívánjuk megvalósítani.

 A felső tagozat szocializációs folyamatában **az iskola tudatosítja a közösség demokratikus működésének értékét és néhány általánosan jellemző szabályát. Tisztázza az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban. Megalapozza a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására. A demokratikus normarendszert kiterjeszti a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra is.**

 Az iskolának a felső tagozaton is **kiemelkedő feladata a nemzeti, a nemzetiségi és az etnikai hagyományok tudatosítása és az ápolásukra való nevelés.** Nevelési-oktatási tevékenységével az iskola fejleszti a tanulóknál a nemzeti azonosságtudatot, képviseli az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt. Erősíti az Európához tartozás tudatát, és egyetemes értelemben is készíti más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére. Ugyanakkor figyelmet fordít az emberiség közös problémáinak bemutatására.

 **Az 5-8. évfolyam, szervesen folytatva az 1-4. évfolyam munkáját olyan iskolai pedagógiai munkát feltételez, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.**

3. Az iskolánkban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

3. 1. Az iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközt (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.), használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket **hivatalosan tankönyvjegyzékben** szerepelnek.

A nyomtatott taneszközökön kívül néhány tantárgynál (*technika, életvitel és gyakorlat, vizuális kultúra, testnevelés és sport, hit-és erkölcsstan, egyházi ének*) egyéb eszközökre is szükség van.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában szülői értekezleteken) tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége. Iskolánkban szervezhetők be a tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök.

3. 2. Szabályoztuk:

- a tankönyvterjesztés rendjét;
- a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjét;

- a tankönyvtámogatás felhasználását.

3. 3. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei (illetve, ahol nincs munkaközösség, ott az egyes szaktanárok) határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.

3. 4. Alapelvnek tekintjük, hogy a tankönyv tartalma a lehető legnagyobb mértékben egyezzen meg a helyi tanterv tartalmával.

3. 5.

Vizsgált funkciók	A minőség összetevői
Motiváció	 illusztráltság,  érdekesség,  problémák bemutatása,  gondolkodást ösztönző egyéb megoldásokat tartalmaz
Ismeretátadás	 érthetőség,  életszerűség,  pontosság
Rendszerezés	 strukturáltság
Koordináció	 a többi tankönyvvel való összehangoltság
Differenciálás	 szintezett tananyag
Tanulásirányítás	 a tanórai és az otthoni tanulás folyamatát orientáló eszközök
Tanulási stratégiák tanítása	
Az önértékelés segítése	 az ismeretek alkalmazását gyakoroltató, illetve összefoglaló kérdések és feladatok
Értékekre nevelés	 érzelmi hatást keltő eszközök,  helyes értékrendet közvetítenek

3. 6. **A tankönyvet, tankönyvcsaládot felmenő rendszeren belül nem változtatjuk, kivéve**, ha az addig alkalmazott tankönyvet már nem adják ki, illetve különösen indokolt esetben a szakmai közösségi vélemény kikérésével lehetővé tesszük a változtatást.

3. 7. A tankönyv, tanulmányi segédlet, a tanuló számára kötelező taneszközök kiválasztásánál, ha a választás nem veszélyezteti a követelmények teljesítését, a tanuló számára **olcsóbb megoldást alkalmazunk**.

3. 8. **A sajátos nevelési igényű gyermekek számára a máságnak megfelelő tankönyv, tanulmányi segédlet, taneszközök kiválasztását követjük szükség szerint.**

3. 9. Nyelvoktatás esetében előnyben részesítjük azokat a tankönyvrendszereket, ahol rendelkezésre áll (beszerezhető) az egységes nyelvkönyv-, munkafüzet-, hang-, és képanyagrendszer.

3. 10. A tankönyvek kiválasztásánál és beszerzésénél a munkatankönyvekkel szemben előnyben részesítjük a tartós tankönyveket, hogy az intézmény könyvtára minél több tanulónk számára tudjon kölcsönzés formájában tankönyvet biztosítani.

3. 11. Pedagógusaink nem választhatnak olyan tankönyvet, amelynek igénybevétele az iskolai tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint nem biztosítható valamennyi tanulónak.

4. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei, a pedagógusválasztás szabályai

4. 1. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

- ⇒ Az első négy évben a differenciálás haladási ütem szerint történik. Az egységes alaptevékenységet osztályszerkezetben végezzük.
- ⇒ A biztos alapozásra fektetjük a hangsúlyt: olvasás, írás, a számolás, a beszédkészség fejlesztésére, emiatt is kapott a szabad időkeret terhére óraszámemelést egyes évfolyamokon a magyar nyelv és magyar irodalom, valamint a matematika tantárgy.
- ⇒ Egyes esetekben élünk a tömbösítés lehetőségével, külső helyszínek, szakemberek bevonásával az 1-8. évfolyamon.
- ⇒ Ötödik évfolyamtól a differenciálás a tanulásszervezés mellett a tantárgyi rendszerbe is belép.
- ⇒ A csoportbontást a tantárgy sajátos jellege, pedagógiai szempontok, a tanórák szervezése, tantermi adottságok, az osztálylétszámok határozzák meg.
- ⇒ Iskolánkban állandó jelleggel megjelenő csoportbontás:
 - 5. évfolyamtól emelt órázámban angol nyelvet tanuló nyelvi csoport;
 - 5. évfolyamtól az emelt órázámban angol nyelvet nem tanulók csoportja - matematika és magyar készség, képességfejlesztés tantárgyon belüli modul óra.

Az állandó jelleggel megjelenő csoportbontás alapja a tanuló angol nyelvi tudásszintje, az előző tanév során írt témazárók átlaga el kell, hogy érje a 80%-ot ahhoz, hogy a tanuló emelt órászámú idegen nyelv oktatáson vehessen részt.

Az intézmény jellegéből adódó specialitás:

Hit-és erkölcsan oktatása

Igény esetén egy adott évfolyam (esetleg több évfolyam) diákjaiból a református-, római katolikus hit-és erkölcsan a tanulók homogén csoportjainak megszervezése.

Egyéb foglalkozások szervezése

 **Alapelv: megfelelően biztosított személyi, tárgyi, eszközrendszer megléte esetén szervezhető, legyen összefüggésben a pedagógiai program cél-és feladatrendszerével.**

 Iskolánkban a szülők, a tanulók igényei, érdeklődései kielégítésére egyéb foglalkozások működnek.

 A tanulóknak joga, hogy igényeik, érdeklődési körüknek megfelelően válasszanak az iskola által meghirdetett egyéb foglalkozások közül, és kötelességük, hogy jelentkezés után azon részt vegyenek. Felelősséggel tartoznak társaikért is a tanulók, hiszen az egyéb foglalkozásból történő kimaradás esetlegesen a foglalkozás megszűnéséhez vezethet.

 Az egyéb foglalkozásokra – *napközi, tanulószoba lentebb* - a megelőző tanévben kell jelentkezni írásos formanyomtatványon. A formanyomtatványt az osztályfőnöktől kapják meg a diákok, s az osztályfőnöknek adják le szülői aláírással.

 Ha a szülők igénylik – az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban az első-negyedik évfolyamon napközi otthon, az ötödik-nyolcadik évfolyamon tanulószoba működik. Részvétel önkéntes.

 A napközi otthonba és a tanulószobai foglalkozásra tanévenként előre minden év májusában, illetve első évfolyamon a beiratkozáskor kell jelentkezni. Indokolt esetben tanév elején és közben is kérhetik a szülők a napközi otthoni elhelyezést, illetve a tanulószobai felvételt.

Az iskola a napközi otthonba és a tanulószobára minden hátrányos helyzetű, valamint felügyeletre szoruló tanulót felvesz.

Amennyiben a napközis vagy tanulószobai csoportok létszáma meghaladná a köznevelési törvényben előírt létszámot, a felvételi kérelmek elbírálásánál előnyt élveznek azok a tanulók,

- akiknek mindkét szülője dolgozik,
- akik állami gondozottak vagy nevelőszülője van,
- akik halmozottan hátrányos helyzetűek,
- akik nehéz szociális körülmények között élnek.

 Fejlesztő foglalkozások, egyéni fejlesztés: Egyénre szabott fejlesztő programmal BTM-es és SNI tanulók számára, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus segítségével csoportban és egyénileg. Részvétel kötelező.

 A felzárkóztató foglalkozásra a tanító, a szaktanár jelöli ki, javasolja a tanulókat. Részvétel a felzárkóztató foglalkozáson nevelői javaslatra ajánlott, e foglalkozások a tanuló képességeinek fejlesztését, tanulmányi eredményeinek javulását szolgálják.

 Sztárai Tehetséggondozó Műhely (SZTM): matematika, angol, tudományos diákkör, média, természetjáró mikro műhelyek - A műhelybe kerülés, tagság szabályai: SZTM szervezeti és működési szabályzata szerint: www.siklosref.hu oldalon megtalálható.

 Iskolánkban sportkör labdarúgás szakágban működik. Részvétel önkéntes.

 A tanév diákköreinek létrehozására javaslatot tehetnek a diákok az intézmény igazgatójának, de szülők, nevelők, illetve a diákönkormányzat (diákpresbitérium), a szülői munkaközösség vezetősége is kezdeményezheti a megelőző tanévben áprilisig.

 Az iskola által szervezett, finanszírozott diákkör, szakkör megalakításához minimálisan 13 fő részvétele szükséges - ettől való eltérést indokolt esetben az intézmény fenntartója engedélyezhet. A szakkörök, diákkörök indításáról a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév végén előzetes felmérés alapján az intézmény nevelőtestülete dönt. Részvétel önkéntes.

 Az énekkarba felvételtől az énekkar vezetője dönt. Részvétel önkéntes.

 Egyes térítéses egyéb foglalkozás – pl. kirándulás, színházlátogatás – szervezését az osztályfőnök vagy kijelölt pedagógus koordinálja. A kijelölt osztályfőnök vagy pedagógus tart kapcsolatot a szülővel.

 A tanulmányi kirándulások, osztálykirándulások tervezettek, a több napos kirándulás tervét az osztályfőnök köteles az adott év osztályfőnöki munkatervében megjeleníteni.

 A délutáni egyéb foglalkozások közül a napközi, a tanulószoba az utolsó tanítási órát követően kezdődik, a többi egyéb foglalkozás szervezésére 13. 00. óra és 17. 00 óra között kerül sor. A napközi, a tanulószoba 16. 00 óráig tart, igény esetén 17. 00 óráig felügyeletet biztosít az intézmény.

 Az egyéb foglalkozásról való hiányzást a szülőnek, gondviselőnek igazolnia kell.

 A tanítás nélküli munkanapokon szervezett ingyenes iskolai programokon, a valamint a Csendesnapokon, a Sztárai napon a részvétel kötelező.

 *Iskolánk telephelye a helyi Alapfokú Művészeti Iskolának. Kerámia és színjátszó tanszak működik intézményünkben. Tanulói jelentkezés, részvétel az Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja és egyéb szabályzata szerint.*

 **Egyéb foglalkozások az intézményben (Is. még Pedagógiai program 1. kötet 40 – 46. oldal):**

-  napközi otthon, tanulószoba
-  iskolai sportkör, tömegsport
-  szakkörök, diákkörök
-  énekkar
-  Sztárai Tehetséggondozó Műhely (SZTM): matematika, angol, tudományos diákkör, média, természetjáró mikro műhelyek
-  felzárkóztatás
-  versenyek, vetélkedők, bemutatók, pályázatok.
-  tanulmányi kirándulások. (térítési díj nélküli, illetve térítéses foglalkozás is lehet)
-  múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás: (térítési díj nélküli, illetve térítéses foglalkozás is lehet)
-  imaközösségi alkalom, Dörmögő Kör
-  áhítat
-  csendesnap
-  szabadidős foglalkozások: (térítési díj nélküli, illetve térítéses foglalkozás is lehet)
-  felvételi előkészítő
-  nyári táborok
-  *Alapfokú Művészeti Iskola*

4. 2. A pedagógusválasztás szabályai

- Iskolánk személyi feltételei nem teszik lehetővé a pedagógusválasztást, a tanulók viszont szabadon dönthetnek arról, melyik egyéb foglalkozáson szeretnének tevékenykedni. Az előzetes mérés során mindig közöljük az egyéb foglalkozást vezető pedagógus nevét, amely segíthet a döntésben.

5. Sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó elvek, fejlesztési program

Sajátos nevelési igényű gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján megfelel a Nkt. előírásainak.

Az iskola képzési rendje

Képzési specialitások, irányok

Az integráció keretében biztosítjuk azokat a modern oktatási modelleket, amelyek lehetővé teszik a sajátos nevelési igényű tanulók számára a kerettantervi követelményeknek, a NAT-nak való megfelelést. Figyelembe vesszük „A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveit”, alkalmazzuk a megfelelő sajátos nevelési igény típusánál.

Az irányelvben foglaltak célja, hogy a sérült tanulókat a nevelés, oktatás ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő műveltségi területeken valósuljon meg, az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez.

A sérülésből adódó hátrányok kompenzálása érdekében a sajátos nevelési igényű tanulók – egyéni igénytől függően – heti óraszámuk a törvényi %-ának megfelelő időben szakemberek közreműködésével rehabilitációs célú fejlesztő terápián vesznek részt, melynek óraszám kialakításában a szakértői és rehabilitációs bizottság által megjelölt habilitációs óraszámot követjük. Lehetőség szerint bővítjük ezt az óraszámot.

A kötelező tanórákon és speciális foglalkozásokon a tananyag elsajátítására, annak módszereire a szakvéleményeket, javaslatokat figyelembe kell venni.

A sajátos nevelési igényű tanulóinkat a nevelés-oktatás minden folyamatába aktív résztvevőként kívánjuk bevonni, alkalmazva az Irányelvek tantárgyi és tananyagtartalmi előírásait, a tanulók egyéni specializáltságait, fejlődési ütemét.

Kiemelt feladat tehát: minden gyerekben a speciálisat, a rá jellemző egyedi sajátosságokat meglátni és megkeresni. Az egyéniesített segítséget minden gyereknek meg kell adni, illetve minden gyereket képességei szerint kell terhelni.

Ennek megfelelően törekedni kell:

- A tananyag változatos feldolgozására.
- A teljesítményszintek széles sávjának elfogadására.
- A tanulók sokoldalú tevékenykedtetésére.
- Az egyéni stílus és ütem figyelembe vételére.
- Az együttműködő tanulás (csoport, pármunka, kooperatív tanulási technikák) kialakítására.
- A tananyag differenciált feldolgozására.

A tanítási órák kiemelt módszere a differenciálás, a tanulók egyéni képességeit és követelményeit figyelembe véve.

A differenciálás területei:

- célok, követelmények
- a tananyag tartalma
- alkalmazott módszerek
- tanulásirányítás, óraszervezés

A tanítási órákon kötelezően igénybe vehető speciális szolgáltatások:

A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság javaslatainak megfelelő oktatási módszerek biztosítása.

Gyógypedagógiai megsegítés.

A nem kötelező tanórák és az egyéni felzárkóztatás lehetőségei az alábbiak szerint módosulnak:

A sajátos nevelési igényű tanulók a Nkt-nek, illetve a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményében foglalt javaslatoknak megfelelően **speciális foglalkozásokon** vesznek részt.

Ezek az alábbiak lehetnek:

- egyéni fejlesztő foglalkozás,
- csoportfoglalkozások,
- terápiás foglalkozások.

A foglalkozások a tanulók egyéni képességeinek, fejlesztési követelményeinek figyelembe vételével történnek.

A foglalkozások célja: **személyre szabott szakszerű segítségnyújtás.**

Az eredményesség érdekében a foglalkozások tartalmáról, a választási lehetőségekről a szülőket is tájékoztatni kell.

A foglalkozások költségtérítés nélkül vehetők igénybe.

A fejlesztési terv alkalmazásának célja

- A gyermekek sok területen (sokszorosan) sérült személyiségének és magatartásának eredményesebb fejlesztése, szocializációjuk és rehabilitációjuk jobb iskolai előkészítése.
- Intézményes segítségnyújtás a többszörösen hátrányos helyzetű gyermekeknek: egy rendszerszerűen felépített program keretében lelki egészségük kialakításához és fenntartásához.

Koncepciója

- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szükségleteiből (állapotából és helyzetéből) indul ki.
- A humán értékek átadására törekszik.
- A tanulók fejlődési érdekét kívánja szolgálni.
- Az életre készíti fel a gyermekeket.
- Az integratív hatásrendszer előnyeire épít.
- Az elsajátítási folyamatban a tanulók motiváltságát, aktív és örömteli részvételét szeretné elérni.

A LÁTÁSSÉRÜLT TANULÓK FEJLESZTÉSE

Látássérültnek tekinthető az a személy, akinek egészséges szemén korrekcióval mérhető látásélessége az ép látás 30%-a, vagy ennél kevesebb, illetve látóérszűkülete nem több 20o-nál.

Intézményünkben ezen belül fogadni tudjuk a következő típusokat:

- **aliglátók** azok a tanulók, akik minimális látással rendelkeznek: fényt érzékelők, ujjolvasók, nagy tárgylátók (vízus: fényérzés -0,1);
- **gyengénlátók** azok a tanulók, akiknek az életvitelét nagymértékben korlátozza a csökkent látásteljesítmény (vízus: 0,1-0,33).

A látássérült tanulók fejlesztésének alapelvei, célja:

A látásukat praktikusán jól használó aliglátó és a gyengénlátó tanulókat a látó-halló (tapintó) életmód jellemzi. A fejlesztési feladatok megtervezésekor, a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni, hogy a látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a haptikus (bőr- és mozgás-érzékelés együttese) és hallási – beállítódás is jellemzi. A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó és a gyengénlátó tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

Kiemelt feladat: Fontos az ép érzékszervek – hallás, tapintás, szaglás, ízérezékelés – fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tanítása. A pedagógus segítse a látássérült tanulót a mindennapi élet tevékenységeiben.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

- Sajátítsák el a nemzeti, kulturális örökségünk megismerésének a látássérült embereket segítő módjait is, pl. tapintható tárlatok, akadálymentes weblapok látogatása.
- Tanulják meg a könyvtárak látássérült személyeknek nyújtott szolgáltatásainak igénybevétele.
- Ismerjék meg a tanulók az Európai Unióról a látássérült emberek számára készült, esélyegyenlőséget biztosító kiadványokat, hangos könyveket.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- Ismerkedjenek meg a fogyatékos személyek esélyegyenlőségét biztosító törvényi lehetőségeket, érdekvédelmi szervezeteket.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Megfelelő tanulási környezet kialakítása.
- Felkészítés az ép látásúakkal való kapcsolatépítésre, a közösségbe való beilleszkedésre.
- Az önállóság iránti igényük fejlesztése, elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódásterén.
- Az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése révén a pozitív, reális énkép kialakítása.

A testi és lelki egészségre nevelés

- Ismerjék meg látássérülésük kórokat, az ebből eredő következményeket:
 - fizikai terhelhetőségüket (pl. nehéz súlyok emelésének kerülése),
 - javasolt és ellenjavallt mozgásformákat, sportokat,
 - az egészséget károsító tényezőket, a helyes táplálkozás előnyeit,
 - gyengén látásból fakadó fokozott baleseti veszélyeket.
- A tanulók sajátítsák el a higiénés szabályokat, a szem óvásának, tisztán tartásának módját, tartsák be a látáskímélő előírásokat.
- Az egészségvédő magatartás szokásainak fejlesztésével az egészséges életmód iránti igény kialakítása, a káros szokások elkerülése.
- Látás - mozgás koordináció fejlesztése, a járási, testtartási hibák, túlmozgások megszüntetése.

A családi életre nevelés

- Az életvezetéséhez szükséges rend szeretetének és megtartásának kialakítása.
- A családi életre való felkészítésben figyelmet kell fordítani a következő témára: a látássérülés szerepe a közös élet alakításában.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- Az empátia, a segítő magatartás kialakítása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- Közvetlen tapasztalatot biztosítása a természeti, társadalmi valóságról.
- A környezet kölcsönhatásainak megfigyeltetése modellezés révén.
- A vizuális megfigyelés, képzelet, emlékezet fejlesztése.
- Az egyéni igényeknek megfelelő közvetlen környezet tudatos át-, illetve kialakításának ismerete.

Pályaorientáció

- Ismerjék meg az általuk eredményesen, sikeresen végezhető munkaterületeket, foglalkozásokat.
- Az önkorrekció, az együttműködés képességének fejlesztésére, a rugalmas gondolkodás elsajátítására.
- Felelősségük kialakítása saját sorsuk és életpályájuk alakításában.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- Pozitív attitűdjük kialakítása az értékteremtő munka iránt.
- A gazdálkodás képességének alapozására, életkoruknak megfelelően fejlődjön a pénzzel való bánni tudás képessége.

Médiatudatosságra nevelés

- Szerezzenek jártasságot az internet-használatban képernyőolvasó programmal.
- Ismerjék az információözönben és a közösségi portálokból rejlő veszélyeket is.

A tanulás tanítása

- Az önfejlesztés igényének kialakítása, különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában.
- A csoportos tanulás módszereinek, így a kooperatív tanulási technikáknak a megismertetését.
- Az akarati tulajdonságok erősítése a látássérülés hátrányainak leküzdéséhez.
- Érdeklődésük felkeltése, és irányítása a környezet, a látható világ megismerése iránt.
- A vizuális differenciáló képesség (pl. képek, betűk, számjegyek stb. olvasása) fejlesztése.
- Hosszabb idő biztosítása a térérzékelés és a testséma kialakulásához a működő érzékszervek aktív bevonásával.
- Céltudatos és kitartó akarati tulajdonságok kialakítása az önálló tanulás és a későbbi munkavégzés céljából.
- Grafomotoros képességek (betűalakítások, betűkapcsolások, vonalközbe írás stb.) fejlesztése.
- Optikai segédeszközök használatának megtanítása.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Anyanyelvi kommunikáció

- Tanári irányítással képessé válik a kommunikációban használt paralingvisztikai eszközök használatára (a beszédhang minőségének változtatása, az arckifejezések, gesztusok alkalmazása).
- A nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Idegen nyelvi kommunikáció

- A pozitív attitűd magában foglalja az idegen nyelvek iránti érdeklődést, amelynek tanulását meg könnyíti az optikai segédeszközök készségszintű használata.

Matematikai kompetencia

- Speciális szemléltetés és segédeszközök biztosítása mellett a gyengénlátó, aliglátó tanuló is ismeri és használja a matematikai jeleket, képleteket, modelleket, geometriai ábrákat, grafikonokat.

Természettudományos kompetencia

- A gyengénlátó, aliglátó tanuló kompetenciája kiterjed a gyengén látással kapcsolatos biológiai és fizikai ismeretekre is.

Digitális kompetencia

- Az aliglátó tanuló esélyegyenlőségének megvalósulása a tanulásban feltételezi az IKT eszközeinek használatát.
- Az ismeretek kiegészülnek, a látássérült embereket érintő weboldalak ismeretével.

Szociális és állampolgári kompetencia

- A saját szembetegséggel kapcsolatos ismeretek megszerzése, higiéniai szabályok betartása, a látáskímélő életmód kialakítása.
- Fokozott figyelem a konstruktív kommunikáció képességének kialakítására, mások bizalmának elnyerésére, eredményes stressz-, frusztráció-, és konfliktuskezelésre.
- A látássérült személyek pozitív diszkriminációs lehetőségeinek ismerete.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

- A sikerorientáltság, az innovációra való hajlam kialakítása.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

- Élményei, érzései színvonalas kifejezése erős kontrasztos hatást biztosító képalkotó technikák elsajátításával, a megfelelő rajzeszközök használatával, aliglátás esetén pedig agyag mintázásával, plasztikával biztosítható.
- Tudatosuljon benne, hogy társas kapcsolatai alakításában jelentősége van saját külső megjelenése esztétikumának is.

A hatékony, önálló tanulás

- A tanuló képes szokásrend kialakítására a megfelelő tanulási környezet megteremtésében.
- A hatékony tanulás feltétele a személyiség és a látássérülés szempontjából leghatékonyabb tanulási módszerek begyakorlása.

A NAT alkalmazása a tanterv készítésénél, módszerek, eljárások

A gyengénlátó, aliglátó tanuló esetében is a kerettantervek tananyagát és követelményeit, fejlesztés feltételeit alkalmazzuk, a szakvéleményben megadott javaslatok alapján. Minden műveltségi terület oktatásában érvényesül a látásteljesítményhez igazodó szemléltetés, a látássérülés tényét figyelembe vevő munkakörülmények kialakítása, a látóképeség kihasználására nevelés, valamint speciális tantárgyi módszertani eljárások alkalmazása, szükség esetén a feladatok megvalósításához hosszabb időkeretek kijelölése, az egyéni adottságok figyelembe vétele az értékelés során.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások

Művészetek - kiemelt fontosságú terület:

- △ Személyiségformáló, személyiségkorrekciós hatása rendkívül nagy a készségek és képességek mellett.
- △ Ének-zene: ismeretanyagában a hallásos tanulás kerül előtérbe.
- △ A dráma és tánc a tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, alkotó- és kapcsolatteremtő képességük, kommunikációjuk fejlesztésében kiemelt szerepet kap.
- △ Vizuális kultúra: a hangsúlyt a síkábrázolás helyett a plasztikus megjelenítés (mintázás) kapja.

Anyanyelv és irodalom

- △ Kommunikációs készség kialakítására, fejlesztésére nagy súlyt helyezünk.
- △ Analizáló - szintetizáló olvasástanítás módszerét alkalmazzuk.
- △ Írás tanításánál törekszünk saját adottságainak megfelelő betűméretben az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképekre.
- △ Kiemelt feladat a gyengénlátó, aliglátó tanulók segítése a metakommunikáció értelmezésében, önálló alkalmazásában.

Matematika

- △ Hangsúlyt fektetünk a fejszámolási készség fejlesztésére.
- △ A szemléltetéshez és a tanulói munkához speciális eszközöket használunk (vonalzó, körző).
- △ A mérés és szerkesztés jelentősen függ a látássérülés mértékétől, ezért a pontosság szempontjából engedményeket teszünk.
- △ Ép érzékszerveiket (tapintás, hallás) aktívan használják ismeretszerzés közben.

Idegen nyelvek

- △ Fontos a mindennapokban előforduló nehezített élethelyzetek gyors megoldását lehetővé tevő információkérés, tájékozódás, segítségkérés, fejlett kommunikációs készség kialakítása az idegen nyelv használatában.

Ember és társadalom

- △ Adaptált történelmi térképek, használata, a térképjelek ismerete.
- △ A hit-és erkölcsstan keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a gyengénlátó, aliglátó tanulót sérülése feldolgozásához is, valamint tanulja meg, hogyan élhet etikusan a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel.

Ember és természet

- △ *Vizuális megfigyelőképességének fejlesztése* széles tapasztalati bázis biztosításával (hallás, szaglás, tapintás kiegészítő szerepe).
- △ A tervszerű megfigyelés elsajátítása.
- △ Az IKT lehetőségeinek kihasználása.
- △ A gyengénlátó, aliglátó tanuló kompetenciája kiterjed a gyengén látással kapcsolatos biológiai és fizikai ismeretekre is.

Földünk és környezetünk

- △ Filmek, fotók bemutatásához besötétíthető terem szükséges.
- △ Engedmény adható a térképről történő helymeghatározás leolvasásában, távolságmérés pontosságában.

Informatika

- △ A szabályos gépirás tanítása, annak érdekében, hogy a mindennapi életben adódó írásbeli feladatokat esztétikus külalakban készíthessék.
- △ Lehetőség szerint ismerjék meg az elektronikus könyvtárat és igénybevételét.

Életvitel és gyakorlat

- △ Fokozottabb hangsúlyt kapnak azonban a személyiségállapothoz igazított, az önállóságot segítő életviteli technikák.
- △ Kiemelt figyelmet kell fordítani a balesetmentes szerszámhasználatra.
- △ Speciális tartalmakkal egészül ki a közlekedési ismeretek, a háztartáskultúra témakör.

Testnevelés

- △ A rendszeres fizikai aktivitás kiemelt cél.
- △ Az állapotuknak megfelelő speciális mozgásnevelésben vesznek részt, amely segíti:
 - a mozgásbiztonság kialakítását (pl.: futás közben),
 - a mozgás-látás koordinációjának fejlődését,
 - a tájékozódó képesség fejlődését,
 - a helyes testtartás megőrzését,
 - a meglévő mozgásszervi betegségek korrekcióját.

A fejlesztés színterei

- ➞ tanóra,
- ➞ egyéb foglalkozás
 - napközi, tanulószoba,
 - fejlesztő, felzárkóztató foglalkozás,
 - szakkörök,
 - Sztárai Tehetséggondozó Műhely mikro műhelyfoglalkozások.

A gyengénlátó, aliglátó tanulók rehabilitációs, fejlesztő foglalkozásai általában a következő területeket érintik:

- látásnevelés (a látási funkciók fejlesztése, optikai és elektronikus segédeszközök használata),
- speciális IKT ismeretek átadása (pl. gépirás, nagyító-, beszélő szoftverek, laptop használat),
- mozgáskorrektúra (finommozgás, nagymozgás),
- az olvasási készség fejlesztése,
- tájékozódásra nevelés (tájékozódás vizuális támpontok alapján, tájékozódás hosszú fehér bottal, közlekedési önállóság),
- tapintó írás-olvasás aliglátó (Braille-írás, -olvasás),

- személyiségkorrekció,
- diszlexia, dysgraphia, diszkalkulia,
- logopédiai ellátás,
- gyógytestnevelés,
- mindennapos tevékenységek (önkiszolgálás, egészségmegőrzés).

Együttműködés a tanulók fejlődését segítő intézményekkel, szervekkel:

- iskolaorvos,
- védőnő,
- szemész szakorvos,
- szülők,
- gyógypedagógus,
- pszichológus.

Egyéb feltételek biztosítása:

- pedagógusaink továbbképzése,
- szakemberek előadásai,
- tankönyvek, segédanyagok.

A HALLÁSSÉRÜLT TANULÓK FEJLESZTÉSE

A hallássérült tanulónál a hallás csökkenése miatt, a szokásostól eltér a beszéd, a nyelvi kommunikáció és ennek következtében a személyiség fejlődése. Átalakul a külvilágról való információ felvétel, lelassul az ismeretszerzés, nehezebbé válik a szocializálódás.

Intézményünkben integrálhatóak:

- Az enyhe fokban nagyothalló tanulók (a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztesség 30–45 dB közötti)
- A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott hallássérült tanulóknál, akiknél fizikai értelemben közel ép beszédhallás mérhető.

Fejlesztésük alapelvei:

A hallássérült tanuló egyéni fejlesztését, ennek lehetőségeit, meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka és egyéb személyiségjegyek. A fejlesztés a szurdopedagógiában használatos módszerek alkalmazásával valósul meg.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Önállóságra nevelés,
- pozitív személyiségjegyek feltárása, fejlesztése,
- fogyatékkal együtt élve tudjanak beilleszkedni a munka világába.

A családi életre nevelés

- Pozitív családminták bemutatásával.

Médiatudatosságra nevelés

- A vizuális csatornák kiemelt fejlesztése,
- térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismertetése, szókincs, fogalmak bővítése,
- a társas kapcsolatokhoz szükséges kommunikációs képességek és magatartási normák alakítása, fejlesztése,
- a hallássérültek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

- Az identitástudat kialakítását életkoruknak megfelelő gyakorlat orientált módszerek (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások), közvetlen élmények segítik, kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal.

Fenntarthatóság, környezettudatosságra nevelés

- Tevékeny részvétellel, vizuálisan biztosított élményekkel felismertetni környezet alakításának óvásának szükségességét.

A tanulás tanítása

- Az azonos évfolyamon tanuló halló társak teljesítményének megközelítése,
- az információs kommunikációs technológiák megismertetése,
- hatékony tanulási módszerek: csoportos tanulás, kooperatív tanulási technikák.

Testi, lelki egészségre nevelés:

- A hallásjavító eszközök használata,
- életmódjuk, életvitelük alakítása, komplex kommunikációs lehetőségek fejlesztése, káros szokások kerülése, szexuális nevelés,
- a mozgás, a sport területén kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el,
- segíti a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezelését.

Pályaorientáció

- A legnagyobb önállóság elérése,
- a továbbtanulás megalapozása,
- a reális pályaválasztás előkészítése.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- Az életkornak megfelelő pénzzel való bánásmódra nevelés.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Anyanyelvi kommunikáció

- Kíváncos, hogy az érintett tanulók szókinccse, kommunikációja a szakszerű szurdopedagógiai, segítséggel megközelítse a halló gyermekek nyelvi szintjét.

Kiemelt feladatok:

- Spontán beszédhasználat.
- A kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása.
- Az önálló szövegértő olvasás fejlesztése az alsó tagozaton hangsúlyosabban köznapi témájú szövegekre támaszkodva.
- A beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása.
- A nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél, mind a feldolgozásnál.
- Konkrét tapasztalatokon alapuló szókinccsfejlesztés.
- A kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása.
- Hallás útján megszerezhető információk.

Idegen nyelvi kommunikáció

- Hallásállapotához, anyanyelvi szintjéhez igazodva történik.
- Köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés.
- Lehetőség van az értékelés alóli felmentésre.
- Differenciált, redukált ismeretanyag.

Matematikai kompetencia

- Valóságos élethelyzetekben történő a konkrét tárgyi tevékenykedtetés, a manipuláció.
- Speciális szemléltetés és tananyagok – interaktív tábla és digitális tananyagok lehetőség szerinti alkalmazása.

- A matematikai tartalmakat leíró nyelvi kifejezésformák begyakorlása.
- Nyelvi fejlettségüknek megfelelő szintű szöveges feladatok.
- Több idő, rendszeres gyakorlás, többszöri ismétlés biztosítása.

Természettudományos kompetencia

- Legyenek tisztában a tanulók (életkori szinten) a hallássérüléssel kapcsolatos ismereteknek.
- Ismerjék fel a hallásjavító készülékek (hallókészülékek, CI) működési zavarait, a meghibásodás jelzéseit.
- A legteljesebb megértés érdekében szemléltetés, kísérletezés, természeti folyamatok, jelenségek modellezése történik.

Digitális kompetencia

- Megismernek olyan keresőprogramokat, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében.
- A gyűjtött információkból új digitális tartalmak kialakítása, létrehozása.
- Kapcsolatot építsenek ki halló emberekkel, illetve kapcsolatot tartsanak sorstársaikkal.
- Megismerik az internet veszélyforrásai is.
- A vizuális kommunikáció is mind nagyobb teret nyer a tanulás folyamatában, azaz a multimédia közvetítésével többféle csatornán, többféleképpen és többszöri ismétlést biztosítva jusson el ugyanaz az információ.

Szociális és állampolgári kompetencia:

- Reális énképpel, önkontrollal, empátiával, toleranciával rendelkezik.
- Ismeri a frusztráció és stressz kezelésének technikáit.
- Fontos a konfliktuskezelés, a meggyőzés, kapcsolatépítés, csoportszellem és az ezekhez kapcsolódó kommunikáció elsajátítása.

Kezdeményezőképeség és vállalkozási kompetencia:

- Meg kell ismertetni a számukra elsajátítható szakmákat, továbbtanulási lehetőségeket, és mindazokat a segítő technikákat, melyek megkönnyítik beilleszkedésüket a középiskolákban.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

- A képi, térbeli gondolkodás, a kreativitás, a problémák felvetése és megoldási utak keresése, az empátia, az elfogadás, az ízlés kialakulása a nyelvi fejlesztés és a személyiség formálására eszközei.

A hatékony önálló tanulás

- Különböző tanulási technikák megismertetése (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata).
- Az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása (könyvtár, internet).

A NAT alkalmazása a tanterv készítésénél, módszerek, eljárások

- Az egyes pedagógiai szakaszokra fordított idő meghosszabbodhat.
- A jó beszédpélda biztosítja a hallássérült tanuló beszédfejlődésének erősödését.
- Optimális ültetésrend kialakítása.
- Törekvés a pedagógus és a gyermektársak beszédérthetőségére.
- A pedagógus győződjön meg arról, hogy érti-e őt a gyermek.
- Utasítások írásban történő kiadása.
- Megfelelő szemléltetőeszközök biztosítása.
- Ismeretlen szavak részletes magyarázata.
- Differenciált tanulásszervezés.
- Zöngés és zöngétlen mássalhangzó-párok differenciálása.

Az egyes műveltségi területek hangsúlyos, speciális feladatai:

Magyar nyelv és irodalom

- △ Komplex nyelvi fejlesztés, amely tartalmában – az alsóbb évfolyamokon hangsúlyosabban – integrálódik a közvetlen környezet társadalmi és természetismereti anyagába.
- △ Speciális fejlesztési részterületei valamennyi évfolyamon:
 - egyéni társalgás- a köznap nyelv elemeinek elsajátítása.
 - hallás-, ritmus-, mozgásnevelés a dráma és tánc segítségével,
 - a tudatos anyanyelvtanulás,
 - az olvasás technikájának kialakítása és eszközszintű használata,
 - az írás technikájának kialakítása és ennek eszközszintű használata,
 - a szókincs bővítése, fejlesztése,
 - beszédérthetőség fejlesztése,
 - nyelvi kombinációs készség, vizuális emlékezet fejlesztése.

Idegen nyelvek

- △ A hallási fogyatékos tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanításának szűkített programja a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik.
- △ Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

Matematika

- △ A fogalmi gondolkodás megalapozása.
- △ Megfelelő nyelvi kommunikáció.

Ember és társadalom

- △ A hallássérült számára legyenek életszerűek, használhatóak a tanultak és segítsék őt akadályozott helyzetében.
- △ Tér- és időviszonyok kialakítása.
- △ Tájékozódási képesség kialakítása.

Földünk és környezetünk

- △ Gyakorlati, alkalmazható ismeretek nyújtása.

Művészetek

- △ A hallás- és zenei nevelés tantárgy tartalma részben megegyezik az „ének-zenével”.
- △ Az önkifejezés, információszerzés megalapozása.
- △ A kreativitás fejlesztése: vizuális kultúra sokoldalú művelése.
- △ A természeti, társadalmi környezet hangjainak megismertetése.
- △ Az emberi beszéd akusztikus felfogásának segítése.

Informatika

- △ A korszerű technikák alkalmazása - számítógép, vizuális eszközök.
- △ Az internet által kínált kommunikációs lehetőségek tudatos, kulturált elsajátítására.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

- △ Direkt módon alapozza meg a munkavégzésre történő felkészülést, a pályaválasztást.
- △ A manuális készségek magas fokú fejlesztése.
- △ Mozgások összerendezettségének fokozása.
- △ Felkészít a közlekedés és a magas szintű technika világában való részvételre.

Testnevelés és sport

- △ a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés,
- △ a motoros képességek fejlesztése,
- △ fizikai kondíció növelése,
- △ egészséges életre nevelés,
- △ mozgásigény kialakítása,
- △ a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

A nagyothalló tanulók pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációja

A nagyothalló tanuló fokozottabban támaszkodik a látására, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.

– Nagyothalló tanulóknál kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás.

Az egyéni anyanyelvi nevelés keretében történik:

- a nyelvi kommunikáció megindításának támogatása,
- a beszédfejlődés természetes vonulatának bejárása, az érthető, megközelítően természetes ritmusú beszéd kimunkálása,
- a még hiányzó beszédhangok kialakítása, automatizálása illetve a meglévő hibás hangok korrekciója,
- a szupraszegmentális elemek megfelelő használatának tudatosítása, a helyes beszédprozódia állandó gyakorlása,
- a grammatikai, pragmatikai hiányosságok korrekciója
- a szókincs folyamatos bővítése, a szavak, kifejezések értelmezése.

– A hallásjavító műtéten átesett gyermekek rehabilitációja, habilitációja, amelynek célja a speciális hallás- és beszédfejlesztés annak érdekében, hogy a környezet hangjainak felismerésétől a beszédhangok differenciálásán keresztül a beszédértés és az érthető beszéd birtokába jussanak.

Kiemelt feladat a tehetséggondozás.

BESZÉDFOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTÉSE

Beszéd fogyatékos az a tanuló, aki a receptív és/vagy expresszív beszéd/nyelvi rendszer szerveződése, fejlődési eredetű vagy szerzett zavara életkorától eltérő, különböző klinikai képekben megmutatkozó tüneti sajátosságai, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus fejlődése miatt a későbbi társadalmi beilleszkedés szempontjából veszélyeztetett.

Az akadályozottság megmutatkozhat a hangadásban, a hangzó beszédben, a beszéd folyamatosság felbomlásában, a beszéd észlelésében, megértésében, kivitelezésében, valamint az írás, olvasás, számolás területén.

A kommunikációs nehézségek miatt különböző pszichés eltérések (magatartási zavarok), tanulási akadályozottság is kialakulhat. A beszéd-rendellenesség felléphet a beszédfejlődés különböző szakaszaiban, de érintheti a már kialakult beszédet, nyelvet is.

Az oktatás a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció a fogyatékoság jellegétől függ.

Intézményünkben a következő típusok integrálhatóak:

- nyelvfejlődési zavar beszédfejlődési gyengeség: (megkésett/akadályozott beszédfejlődés, diszfázia)
- orrhangzós beszéd,
- artikulációs zavar: (pöszesség, orrhangzósság),
- beszédritmus-zavar: (dadogás, hadarás),
- centrális eredetű szerzett beszédzavarok: (disarthria),
- hangképzési zavar: (diszfónia),
- beszédészlelési, megértési zavar.

Az általános iskola első két évfolyamára összpontosul az ismeretszerzés beszéddel összefüggő eszközrendszerének elsajátítása, ezért ez különleges a gondozás szempontjából – amely elsősorban a módszertani és habilitációs /rehabilitációs teendőkben fogalmazódik meg. A fejlesztésében meghatározó a sokoldalú percepció fejlesztés, melynek során a kinezteziás, a hallási, a látási, a beszédmotorikus benyomások egymást erősítve fejlődnek.

Fejlesztési területek, nevelési célok

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

- Hazánk történelmének és jelen eseményeinek megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalmi folyamatok megismerésére, a társadalmi szintereken való eligazodásra.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- Fel kell készíteni a felnőtt lét és a tágabb környezet megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. A gyermekek állapotuktól függően, nyelvi-kommunikációs zavaraiak kompenzálása után, jussanak el az önállóság általuk elérhető optimális szintjére, képességeik kibontakoztatásával váljanak a társadalom aktív, cselekvőképes tagjává.

Családi életre nevelés

- Kiemelt feladat az önálló családi életre való felkészítés, az erkölcsi normák és harmonikus családi minták közvetítése.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- Nagy jelentőséggel bír az együtt érző, segítő attitűd kialakítása, a szociális érzékenység és az önkéntes feladatvállalás képességének kialakítása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság, Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A tanulóknak ismeretet kell szerezni a célszerű gazdálkodás, pénzhasználat, fogyasztás és környezettudatosság területén.

Média tudatosságra nevelés

- A beszédfigyatekos tanulók esetén kiemelt jelentőséggel bír, hogy használni tudják az ismeretszerzés legmodernebb eszközeit (pl. internet). A számítógép írástechnikai segédeszközként történő használata.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Erősödjének pozitív személyiségjegyeik, alakuljon ki önismeretük, fejlődjön önbizalmuk és kudarctűrő képességük, személyiségük váljon harmonikussá,
- a fejlesztést úgy építsük fel, hogy az: az egész személyiségre irányuljon, a gyermekben reális énkép alakuljon ki, önbizalma, kudarctűrő képessége, feladattudata, kitartása, aktivitása, belső motivációja fejlődjön.

Testi és lelki egészségre nevelés

- A tanuló motiválása beszédhibája leküzdésére; felkészítése a maradandó tünetek elfogadására, s ezzel való együttélésre,
- külön figyelmet kell fordítani az *érzések megfelelő kezelésére*, kifejezésére,
- a káros szenvedélyek megelőzése.

Pályaorientáció

- A kapcsolatteremtés és fenntartás képességének javítása alapvető feladat.
- Tájékoztassuk a szülőket, milyen továbbtanulási lehetőségek állnak gyermekeik előtt - integráltan oktató középiskolák, gimnáziumi tagozatok, ezt a tanuló is ismerje meg.

Tanulás tanítása

- A fejlesztést tervszerűen, tudatosan kell felépíteni: beszédállapot felmérés – egyéni terápiás terv - tudatos módszerválasztás - komplexitás a fejlesztésben – folyamatos kísérés,
- munkánk során nagy hangsúlyt kell fektetnünk a sokoldalú percepciók fejlesztésére: fel kell használnunk, hogy a látási, hallási, kinezteziás, beszédmozgási ingerek benyomások erősítve fejlődnek,
- tudatosan használjuk ki a transzferhatásokat, megismerve a beszédfigyatekos tanuló „erős oldalait”, ezekre építve, a fejlesztést különböző átviteli megoldásokkal tegyük eredményesebbé,
- a fejlesztés segítségével a sajátos nevelési igényű gyermekek is tudják teljesíteni minden műveltségi területen a minimum követelményeket.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Anyanyelvi kommunikáció

- A grammatikai rendszer tudatos felépítése, megerősítése,
- az expresszív beszéd fejlesztése, kommunikációs stratégiák kiépítése, gyakorlása, megerősítése, beszédtudatosság kialakítása,
- a beszédértés és olvasás értés fejlesztése,
- a szövegfeldolgozás során a nyelvkülönböző szintjeit elemenként értelmező, a tanulót tapasztalati úton információhoz juttató oktatás,
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása,
- a mentális lexikon folyamatos fejlesztése,
- számítógépes programok használata (helyesírás ellenőrző program, stb.),
- a pragmatika elemeinek közvetítése és használatának tudatosítása a gyermekek kommunikációjában,
- a nem verbális kommunikáció elemeinek közvetítése és használatának tudatosítása a gyermekek kommunikációjában.

Idegen nyelvi kommunikáció

- A multiszenzoros technikák (auditív-, vizuális-, verbális-, drámatechnikák) használata,
- a verbális és nem verbális kommunikációs csatornák (gesztikulációs-vizuális) egyidejű alkalmazása,
- a koncentrációt és az emlékezetet fejlesztő gyakorlatok,
- az írásbeli kommunikáció használatát, a számítógépes olvasó- és helyesírás - ellenőrző programok is segítségével,
- a gátlásainak feloldása az idegen nyelv kommunikációs helyzetben történő használata során.

Matematikai kompetencia

- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, konkrét cselekvésekhez kötött helyzetekben,
- a fogalmak kialakításakor (pl. a számok közötti viszonyok, relációk megértési nehézségei esetén, stb.) különös figyelmet kell fordítani a megfelelő tempó kialakítására,
- építeni kell a tanulók maximális együttműködésére, a mozgással társított szemléltetésre, az eszközhasználatra és az analóg cselekedtetésre.
- az interaktív tábla és digitális tananyagok lehetőség szerinti alkalmazása.
- a matematikai szakkifejezések és a szaknyelv használatának fokozatos megkövetelése.

Természettudományos és technikai kompetencia

- Rövidített, tömörebb, képpel, segédeszközökkel támogatott szövegek alkalmazása,
- a mindennapi tapasztalatokból kiindulva, kis lépésekben történő megvalósítás,
- a természeti jelenségeknek alternatív módon, több fogalmi szinten, az összes érzékszerv bevonásával való közvetítése,
- a természettudományos ismeretek interneten keresztül is közel hozhatók.

Digitális kompetencia

- Feladatunk azoknak a digitális programoknak a megismertetése, melyek megkönnyítik az ismeretszerzést, az interperszonális kapcsolatépítést, a számítógép alternatív csatornaként működhet a mindennapi kommunikációban.
- A pedagógus feladata, hogy a tanulók figyelmét a konkrét eszközök és szoftverek használatán, illetve a kommunikáció élményén túl arra irányítsa, miként lehet az információs társadalomban a beszédfogyatékoságból eredő hátrányokat minimalizálni.

Szociális és állampolgári kompetencia,

- Az adaptív viselkedés kialakítása, fejlesztése, hogy az őt körülvevő társadalmi és gazdasági környezet eseményeit képes legyen feldolgozni, szükség esetén azok menetébe bekapcsolódni:
 - fokozatossággal,

- gyakorlati bemutatással,
- ismeretek szituációs helyzetekben való kipróbálásával,
- mindennapi tapasztalatához köthető társadalmi feladatok szemléltetésével.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

- Fokozatosan el kell sajátítania a beszéd fogyatékos tanulónak azt a képességet, hogy rátaláljon a megfelelő kommunikációs stratégiára, képes legyen az egyedi kommunikációs helyzetekhez alkalmazkodni.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

- Az esztétikai tudatosság, a művészeti kifejezőképeség egy kiegészítő kommunikációs eszköz a kommunikációjában zavart tanuló számára, egyben társadalmi integrációjukat is elősegíti. Ezen a kompetenciaterületen az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagítása a kommunikáció minden szintjét fejleszti.
- A megfigyelőképeség, tér- és időérzék fejlesztése a látvány és a mozgás ábrázolásával, térbeli rendezés; szín-, forma és szerkezeti érzék alakítása lehetőséget biztosít a beszéd fogyatékos tanuló speciális készségfejlesztésére.

A hatékony, önálló tanulás

- Egyénre szabott módszerek,
- a mindennapi életből vett gyakorlati helyzetek cselekvéses vagy vizuális modellezése,
- a gondolkodási képességek fejlesztése, mind a képzeleti, mind a fogalmi gondolkodás terén,
- az új ismeretek megszerzése iránti interiorizálódott motiváció kialakítása.

A NAT alkalmazása a tanterv készítésénél, módszerek, eljárások

A Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye alapján iskolánkban együtt neveljük az ép értelmű beszéd fogyatékos és a nem fogyatékos gyermekeket. A gyermekek számára biztosítjuk az ép beszélő környezetet, a sajátos nevelési igényükből fakadó többszolgáltatásokat.

A gyermekek fejlesztése inkluzív (befogadó) osztályokban tanítási órákon, tanórán kívül – a sérülés típusától, súlyossági fokától függően egyéni, vagy csoportos - speciális fejlesztő foglalkozásokon, szabadidős tevékenységekben, szakkörökben, tehetséggondozó mikro műhelyekben, valamint napközis, tanulószobai foglalkozás keretében történik.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom

- △ A megfelelő beszédtechnika kialakítása fontos része az anyanyelvi nevelésnek, ezeket alsó tagozaton a nevelés minden színterén kiemelten végezzük.
- △ Az anyanyelvi fejlesztésnél figyelembe véve a sérülés jellegét az egyes műveltségi részterületek más-más hangsúlyt kaphatnak:
 - az írás, olvasás előkészítő szakaszának időtartamát növeljük,
 - olvasás-, írástanítási módszerként a hangoztató-elemző, illetve a dislexia-prevenációs módszert használjuk,
 - beszéd fogyatékos tanulóknál hosszabb begyakorlási és érési szakaszokat tervezünk,
 - az anyanyelvi fejlesztés a kommunikációs szándék megvalósítására törekszünk a nevelés-oktatás minden területén,
 - a nevelőtestület tagjai törekszenek, hogy mindig jó beszédpéldát nyújtva, helyes beszédtechnikával kommunikáljanak a gyermekekkel.

Művészetek. Testnevelés és sport

- △ A beszéd-rendellenességgel küzdő tanulóknál gyakran tapasztalhatók a nagy- és finommozgások zavarai, a testtudat a testérzet a testséma kialakulatlansága, a téri tájékozódás fejletlensége is.
- △ A testnevelés, a művészetek tárgyak jól szolgálják a téri orientáció - mozgás - ritmus fejlesztését, mely hatással van a beszédkoordinációra.

Idegen nyelv

- △ Minden esetben körültekintően járunk el, a minősítés alóli felmentés helyett a módszerek változtatását is lehetségesnek tartjuk.

Tanórán alkalmazott módszerek, eljárások:

A pedagógusok a szakértői vélemények, alapos megfigyelések, a gyógypedagógus, a fejlesztő pedagógus valamint a pszichológus segítségével, a tanulók egyéni sajátosságainak ismeretében a differenciálás különböző módjait alkalmazzák:

- segítségadásban: a feladat megismétlése a beszéd fogyatékos tanulónak megfelelő nyelvi szinten,
- a feladatok szintjén: mennyiség, technikai kivitelezés: - írás területén gyereknél, rajzos vagy szóbeli megoldás, illetve szóbeli felelet helyett írásbeli válasz,
- szociális keretek szintjén: párban, vagy csoportban végzett munka oldja az akadályozott tanuló elszigetelődését,
- tanulási stílus szerint: auditív, vizuális, vagy motoros területre támaszkodik inkább a gyermek,
- a célok szintjén: egyes beszéd fogyatékos tanulóknál mérlegelni kell, mi az a minimális tudás, amelyet egy-egy szakasz határára el kell érni, melyre a további szakaszok épülhetnek,
- értékelésben: a tanulót önmagához, fejlődéséhez kell mérni.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció

- Logopédiai terápia: sérülés-specifikus egyéni vagy csoportos megsegítést foglal magában, egyéni fejlesztési terv alapján. A logopédus munkájában komplex ellátásra törekszik, feladata a beszéd-rendellenességek kompenzálása, a funkciófejlesztés, az olvasás-, írásvárok redukciója.
- A terápia nem zárul le a beszédhiba javulásával, megszűnésével, utógondozásra is szükség lehet, amely jelenti a beszédállapot szinten tartását, ellenőrzését, az esetleges visszaesések prevencióját. További cél a másodlagos tünetek megelőzése, a sérült pszichés funkciók fejlesztése.

Az utógondozás sikerét a logopédussal való szoros együttműködés segíti.

A logopédus feladatai:

- a fogadó pedagógusok tájékoztatása a beszéd fogyatékoság típusáról, a gyermek fejlesztési lehetőségeiről, az alkalmazható módszerekről, szakirodalomról,
- a beszédben akadályozott gyermek „erős” és „gyenge” oldalainak bemutatása,
- konzultáció a pedagógussal a tanuló fejlődéséről, előmeneteléről,
- kapcsolattartás a beszéd fogyatékos gyermek, valamint a befogadó osztály tanulóinak szüleivel,
- kapcsolattartás a rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztésben résztvevő más szakemberekkel - a komplex fejlesztés team-munkát igényel (pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő),
- a beszédben akadályozott gyermek orvosi vizsgálatának kezdeményezése.

Tanórán kívüli tevékenységek – egyéb foglalkozások:

- A délelőtti tanítási órákon megszerzett ismereteket itt mélyítjük el, olyan tanulási technikákat alakítunk ki, amelyek lehetővé teszik a megközelítően önálló ismeretszerzést.
- Komplex személyiségformálásra törekszünk, az egyéni sajátosságokat szem előtt tartva.
- A sikeres szocializációhoz szükséges normák, szabályok kialakítására, gyakoroltatására törekszünk.
- Olyan szabadidős tevékenységeket teszünk lehetővé, amelyek jótékonyan hatnak az anyanyelvi fejlettségi szintre: emlékezet-, szerialitás-, szókincs-, gondolkodás-, mozgás-, figyelemfejlesztő játékok.
- Szakkörök, tehetséggondozó mikro műhelyek:

A beszédben akadályozott gyermekek is megtalálhatják iskolánkban azokat a tevékenységeket, egyéb foglalkozásokat, amelyek érdeklődésüknek megfelelnek. Gátolt kommunikációjukban is oldódik a szorongásuk, ha valamilyen területen sikereket érhetnek el.

AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTÉSE

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak.

Az orvos, gyógypedagógia és pszichológus által végzett pszichodiagnosztikai vizsgálatokkal állapítható meg a kognitív funkciók lassúbb fejlődése.

A tanulási akadályozottság elsősorban az iskolai helyzetekben előforduló probléma, amely többnyire a beiskolázáskor jelentkezik, egyes esetekben már óvodáskorban is megjelenik a gyanú a gyermek várható sikertelen iskolai előmeneteléről.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő attól függően, hogy milyen egyéb rendellenességeket mutatnak. Ezek változó mértékben és mindig egyedi kombinációban jelennek meg, a tanulási képesség különböző mértékű fejlődési zavarát is mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

Problémák, zavarok mutatkozhatnak a következő területeken:

- az észlelés: egyensúlyészlelés zavarai, taktilis-kinesztetikus észlelés eltérései, auditív észlelés zavarai, vizuális észlelés,
- kivitelezés,
- beszédfejlődés,
- a késztetések területén (passzivitás, túlérzékenység, hiperaktivitás),
- az általános pszichés állapotban (levertség, féltelenség, szorongás),
- a motiváció alakulásában (motiválatlanság, megközelíthetlenség),
- a munkavégzésben (gyors kifáradás, vontatott tempó, impulzivitás),
- az önirányításban (rövidzárlati cselekvések, labilitás),
- az önértékelésben (kisebbségi érzés, hiányos énkép, túlzott elbizakodottság, egocentrizmus),
- és a szociális beilleszkedésben (elszigeteltség, kapcsolatteremtési nehézségek, túlzott alkalmazkodás, belátás hiánya, agresszivitás).

A tanulási akadályozottság a tanulás minden területére kiterjed, hosszan tartó, végigkíséri a gyermek egész iskolai pályafutását. A tanulási képesség fejlődésében olyan átfogó zavar következett be, ami jelentősen akadályozza a gyermek tanulását, gyógypedagógiai eszközökkel ezen az állapoton sokat lehet fejleszteni, és meg lehet előzni a tanulási akadályozottság további romlását.

Gyógypedagógusunk együttműködve a többi pedagógussal hozzásegíti őket az örömmel és figyelemmel végzett eredményes tanuláshoz. A segítség a gyermek egyéni fejlesztését és a tanulási környezet alakítását egyaránt jelenti.

A nevelésükhöz szükséges feltételek:

- a) a fogyatékosság típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógiai tanár/terapeuta, gyógypedagógus foglalkoztatása;
- b) speciális tanterv, amely iskolánk esetében a normál tantervbe integráltan található meg,¹⁶ tankönyv és más segédletek, illetve
- c) a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakszolgáltatások biztosítása.

Az alapfokú iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

Alsó tagozatban a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiai alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének.

¹⁶ Néhány esetben nem valósítható meg az integrált tanterv kialakítása.

E szakaszban nagyobb hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése. Indokolt esetben lehetőséget adunk egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartam alatt történő elsajátítására is.

Felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

Az integrált keretek között nevelt enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlesztésének célja, feladata, lehetősége

- ☞ A tanulásban akadályozott gyermekek többségi iskolai integrációjának az a célja, hogy ezek a gyermekek a pedagógiai többlétszolgáltatásokat ne kortárs csoportjaiktól elkülönülten, hanem velük együtt kapják meg. A tanulók nevelése, oktatása heterogén csoportokban történik, így nagyobb esélyük van a sikeres szocializációra.
- ☞ A gyermekek többsége jól érzi magát más gyermekek között, egymástól sokat tanulnak, gyakran utánozzák egymást. A tanulásban akadályozott gyermek számára előnyös lehet, ha a nála gyorsabban, könnyebben fejlődő gyermekek között lehet, mert viselkedése, beszéde változhat. A közös tanulás és a közös játékfejlesztő hatású lehet. Nagyon kell azonban ügyelni arra, hogy ezeket a gyermekeket osztálytársaik ne közösítsék ki, hanem ténylegesen befogadják. Ennek érdekében a pedagógusok nagyon sokat tehetnek: megfelelő légkör kialakítása, ahol a gyerekek megtanulhatják, hogy az emberek közti különbségek nem akadályozzák a kapcsolatot és együttműködést; ahol mindenki biztonságban érezheti magát.
- ☞ A pedagógus számára többletmunkát jelent, ha az osztályba enyhén értelmi fogyatékos gyermek jár. Mindenképpen szükséges korszerű tanulás-szervezési és tanulásirányítási módszereket bevezetni, amelyek lehetővé teszik a tanulók képességeihez igazodó differenciált feladatátadást, kis-csoportos oktatási formákat, modern teljesítményértékelési eljárások alkalmazását.
- ☞ Szükséges együttműködni a gyógypedagógussal, munkájában fel kell használni a szakértői véleményben szereplő információkat.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

- ☞ Ki kell, hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- ☞ A demokratikus jogok gyakorlására ajánlott iskolai szinten belül lehetőséget adni (diákönkormányzat) a közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- ☞ A mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése a megfelelő önértékelés, a saját személyiségének megismerése érdekében.

A testi és lelki egészségre nevelés

- ☞ A fizikai képzés és a rendszeres testedzés, az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat.

Családi életre nevelés

- ☞ Kiemelt feladat az önálló életvezetésre való felkészítés. Ennek meg kell jelennie a nevelés-oktatás teljes intervallumában, s kiemelten fontos szerepet kap a gyakorlás, a saját élmény, a tapasztalat.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A szociális érzékenység, az együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének kialakítása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell, jelentkezzen.

Pályaorientáció

- Az eltérő képességű tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest az iskolának feladata a munka világáról képet nyújtani.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A lehetőségekhez igazodóan fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta lehetőségekre (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok).
- A tanulóknak gyakorlati ismereteket kell szerezni a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás területén.
- A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése.

Médiatudatosságra nevelés

- Képességeiknek megfelelően értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét. Ismerjék az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségeket. Tudatosuljon bennük, az ezekben az alkalmazásokban lévő veszélyforrások, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmi érintkezés megkülönböztetése.

A tanulás tanítása

- Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál fontos az egyénre szabott motiváció, az egyéni tanulási módok feltárása és biztosítása. Felkészítés az egész életen át tartó tanulásra.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Anyanyelvi kommunikáció

- Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. Az anyanyelv elsajátítása során kiemelt az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit.
- Az anyanyelv tanítása a beszédnek, mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak megfelelően, elemi formáiban és alaptípusaiban gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Idegen nyelvi kommunikáció

- Egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, figyelem, emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg.

Matematikai kompetencia

- A tapasztalások útján megszerzett matematikai tudást praktikusán fel tudja használni a társadalmi lét különböző területein.
- A tanítás- tanulás folyamatában döntően a társadalmi lét során létrejött helyzetekben ismer-tjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekap-csolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahaszná-lat kialakítása.

Természettudományos és technikai kompetencia

- A gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása.
- Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek, bővítése.

Digitális kompetencia

- Középpontban a munkához, az életvitelhez és a szabad idő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzés és készségfejlesztés áll.

Szociális és állampolgári kompetencia

- Az állampolgári kompetencia – az enyhén értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva biztosítja.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

- A tanítási-tanulási folyamatban az enyhén értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait.
- Tudja fogadni mások segítségét.
- Tudjon segítséget kérni és adni.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

- Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzést.

Hatékony önálló tanulás

- Az írás, olvasás, számolás, az IKT eszközök használata, amelyek lehetővé teszik, hogy képes legyen az enyhén értelmi fogyatékos tanuló önálló ismeretek szerzésére.
- Képes legyen felismerni, hogy miben tud elsajátítani új ismereteket, és tudjon segítséget, tanácsot, információt kérni.
- Legyen képes közös munkában, csoportban dolgozni.

A NAT alkalmazása a tanterv készítésénél, módszerek, eljárások

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom

- △ Az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció megerősítése:
 - vizuális észlelés – jelfelismerés,
 - akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
 - a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- △ A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése.
- △ Grafomotoros készségek fejlesztése.
- △ Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- △ Szavak olvasásának begyakorlása – szóemlékezet, vizuális, akusztikus memóriafejlesztés.
- △ Szövegösszefüggések megláttatása, szövegértés fejlesztése.
- △ A helyesírási szokások megerősítése.

Idegen nyelvek

a) Beszédszándék:

- az idegen nyelven történő megszólaltatás gátlásainak oldása,
- szükségletek, motívumok, felébresztése az idegen nyelv tanulása iránt,
- idegen nyelvű információhordozók iránti kíváncsiság felkeltése,
- erősíteni az Európában való eligazodás, kommunikálás igényét,

- az idegen nyelvi témákban feldolgozott, begyakorolt szavak megértése, értelmezése.
- b) *Beszédértés:*
- egyszerű – a témához kapcsolódó – szavak, kérdések felfogása, megértése, megválaszolása,
 - kapcsolatfelvétel a tanult témakörökben,
 - igények egyszerű kifejezése.
- c) *Beszédkészség:*
- képesség – a tanult témákban – egyszerű kérdések megfogalmazására és azok megválaszolására.

Matematika

- △ A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- △ Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.
- △ Ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- △ Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- △ Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése, és a tapasztalatok összefoglalása.
- △ A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- △ A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- △ A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- △ A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- △ Az alkotás örömeinek átélése. Az érzelmi, akaratilag életük fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek megismertetése, elfogadtatása.
- △ Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelte és a tényleges megoldás összevetése.

Ember és társadalom

- △ Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd pedig, az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- △ Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, nemzeti társadalom, a világ nemzetei.
- △ Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése, bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- △ A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- △ A kommunikációs képességek fejlesztése.
- △ A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- △ Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- △ A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- △ Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- △ Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazása.

Ember és természet

- △ Figyelem-, emlékezet fejlesztése, a kíváncsiság, az érdeklődés felkeltése.
- △ Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.

- △ A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése.
- △ A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, viszony-
szavak pontos használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idői és téri változás
észlelése, értelmezése.
- △ A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése.
Ok-okozati összefüggések, probléma felismerés, megoldások keresése.
- △ Szokások, szokásrendszerek kialakítása.
- △ A tanulási szokások (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, írá-
nyított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- △ Kísérletek, saját tapasztalat, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapaszt-
alatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Földünk és környezetünk

- △ A gondolkodási funkciók fejlesztése: megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás,
probléma-felismerés, ok-okozat összefüggés meglátásának képessége.
- △ A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- △ A rész–egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és térképösszefüg-
géseinek felismerése.
- △ Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a
jelek, a szimbólumok világában.
- △ Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum
tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- △ Az idő észlelés fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- △ Kommunikációs képességek – kérdezni tudás, szakkifejezések használata.
- △ Tanulási szokások megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeret-
szerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, munkalap használata.

Művészetek

- △ Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatte-
remtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- △ Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás, fejlesztése.
- △ Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- △ A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- △ Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- △ A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funk-
ció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- △ A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- △ A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- △ Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- △ Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazda-
gítása.
- △ Felelősségérzet kialakítása és fejlesztése magunk és környezetünk iránt, ok-okozati össze-
függések, következmények felismerése, következtetések levonása.

Informatika

- △ Érzékszervi megismerések.
- △ Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- △ Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- △ Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- △ Csoportosítások, következtetések.
- △ Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- △ A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagáló-képesség fejlesztése.
- △ A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.

- △ Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- △ Analízis, szintézis.

Életvitel és gyakorlat

- △ A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák, felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- △ A probléma felismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, kíváncsiság, motíváltság ébrentartása.
- △ A cselekvőképesség fejlesztése, önellátás, környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- △ Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- △ A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- △ A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- △ Szociális képességek fejlesztése.

Testnevelés és sport

- △ Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- △ Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- △ Fejlessze a mozgásos alapt technikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet. Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- △ A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyszavak felfogása, használata, a téri biztonság erősítése.
- △ A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- △ A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás belátatása.
- △ Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Módszerek, eljárások

Olyan befogadó környezet megteremtése, ahová a fogyatékos gyermek is szívesen illeszkedik:

- etikai módszerekkel emberi méltóságukra épülő nevelés,
- pedagógiailag differenciáló, az egyén képességeit fejlesztő, határait tiszteletben tartó nevelés,
- gyakorlati /munkára nevelő/ jelleg,
- egyedi tulajdonságok figyelembe vétele,
- a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása,
- fejlesztésükben az életkori sajátossághoz igazodó módszerek választása.

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció

- Célja a gyermek szocializációja, eredményes társadalmi integrációja
- Korrektív és kompenzációs megsegítés, amely az integrált tanulók sérülésével összefüggő funkciókat, képességeket fejleszt, illetve a másodlagos tünetek megelőzésére törekszik.
- A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a tanítási órán kívüli programokon keresztül, illetve a helyi tanterv részeként valósul meg,
- A folyamatos vagy szakaszos pedagógiai diagnosztizálás jellemzi.

Megvalósítás keretei

- Az egyéni haladási ütemre építkező, s az ahhoz igazodó tanórai tanulás.
- A sérülés specifikus felzárkóztatási lehetőség biztosítása a rehabilitációs és rehabilitációs órák keretében.
- Tanórán kívüli – egyéb foglalkozások, tehetség kibontakoztatást, felzárkóztatást segítő foglalkozások, szakkörök biztosítása az arra igényt tartó tanulók számára.

Szükségeik kielégítéséhez fontos:

- olyan tanterem, amelyben többféle kisebb tér kialakítására van lehetőség,
- humánus, befogadó osztályközösség,
- tanulás szervezése, differenciálása
- a közérdekű és mindennapi életet szolgáló információkhoz való hozzájutás biztosítása,
- az állapotának megfelelő hatékony egészségügyi ellátás biztosítása.

Az egyéniesített neveléshez szakirányú képzéssel rendelkező gyógypedagógiai tanárt, logopédust, pszichológust is be kell vonni a fejlesztő munkába.

Színterek

- tanórán a kortárs csoporttal együttnevelés differenciálással,
- tanórán kívül – egyéb foglalkozáson, szünetben a téri tájékozódás fejlesztésére vonatkozó játékok,
- rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások speciális szakember segítségével

A PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK FEJLESZTÉSE

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz

- diszlexia,
- diszortográfia,
- diszkalkulia,
- diszgráfia és diszpraxia, mint a motoros képességek fejlődési zavara, valamint ezek maradványtüneteinek fennállása,
- a fentiek együttjárása miatt a kevert specifikus tanulási zavarok;
- hiperaktivitás és figyelemzavar.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében abban is megmutatkozik, hogy

- a tanulók általában fáradékonyabbak, a meteorológiai változásokra érzékenyebbek,
- az átlagnál, nehezebben tűrhetnek zajokat, viselik el a várakozás, kivárás okozta feszültséget, aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak,
- gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, esetleg egyedüllétre, támasznyújtásra,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat, valamint
- a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicsőítést.

A fejlesztés alapelvei

- Pontos diagnózis és fejlesztési szempontok, módszerek igénylése, vizsgálatok elvégzése.
- A tanulási zavarok kialakulásáért felelős funkciók fejlesztése.
- Tankötelezettségük teljesítését szakember segítségével végezzék.

- A sajátos nevelési igényű tanulók túlterhelésének elkerülése a fejlesztő folyamatban.
- A tanuló fejlettségének megfelelően a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása.
- Pozitív énkép és önértékelés kialakítása.
- A tanulás iránti motiváció és a kudarcűrő képesség növelése.
- Kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása.
- A társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A fejlesztés céljai, feladatai

A specifikus tanulási zavarok hátterében a megismerési képességek különböző zavarai állnak, amelyek az olvasás, az írás, a helyesírás vagy a számolás területén önálló, (körülírt) vagy kevert típusú zavar (együttjárás) formájában jelenhetnek meg.

Diszlexia – az olvasási képesség zavara, a specifikus tanulási zavarok leggyakoribb formája, amely önmagában és más jelenségekkel kombinálódva fordulhat elő.

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus olvasászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás készségét, segítse az olvasás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a) a betűbiztonság és az összeolvasási készség, a fonológiai tudatosság,
- b) a rövid távú emlékezet,
- c) az auditív, vizuális és mozgáskoordináció fejlesztése,
- d) a testséma biztonságának kialakítása,
- e) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő analízis-szintetizáló módszerrel,
- f) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- i) az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával,
- j) speciális olvasástanítási program alkalmazása,
- k) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

Diszortográfia – a helyesírási képesség zavara, nagy gyakorisággal társul diszgráfiával, de az együttjárástól függetlenül egyik önálló megjelenési formája a specifikus tanulási zavaroknak

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus helyesírászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő helyesírási készségét, segítse elő az anyanyelvi kompetencia kialakulását, az írott nyelv használatának korosztályi szintű alkalmazását.

A fejlesztés feladata:

- a fonológiai tudatosság és beszédészlelési képesség,
- a rövidtávú emlékezet fejlesztése,
- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása,
- a figyelem és az önértékelési képesség fejlesztése.

Diszgráfia – az írás grafomotoros jellemzőinek zavara.

A fejlesztés célja:

A specifikus írászavar javításának feladata az iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő írás készséggel rendelkezzen, képes legyen azt a kommunikáció egyik formájaként használni ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

A fejlesztés feladatai:

- a) a mozgáskoordináció fejlesztése különös tekintettel a manipulációs mozgásokra,
- a) a testséma biztonságának kialakítása,
- c) a vizuo-motoros koordináció fejlesztése,
- d) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés),
- e) a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése,
- f) sikertudat kialakítása.

Diszkalkulia – a számolási képesség specifikus zavara.

A fejlesztés célja:

A specifikus számolási zavar esetén a fejlesztő munka feladata iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a számolási-matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

A fejlesztés feladatai:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése,
- b) Matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása,
- c) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése,
- d) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése,
- e) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása,
- f) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése,
- g) segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- h) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,
- i) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása,
- j) a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása,
- k) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Hiperaktivitás és figyelemzavarok - A pszichés fejlődés zavarainak egyik alcsoportját alkotják azok a sajátos nevelési igényű tanulók, akik nagyfokú impulzivitásukkal, a célirányos, tartós figyelem zavarával küzdenek.

A fejlesztés célja

- a figyelemszabályozás és a viselkedés egyensúlyának megteremtése.

A fejlesztés feladatai

- team munka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés,
- speciális figyelem-tréning,
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése,
- fokozott egyéni bánásmód,
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése,
- feladatok idői struktúrájának megtervezése és kivitelezése,
- motiválás, sikerélmény biztosítása.

Szükséges hangsúlyozni, hogy ezeknek hátterében elsődlegesen idegrendszer működési zavar, az ún. végrehajtó funkciók zavara és nem környezeti ártalom húzódik meg.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a NAT-ban rögzítettektől.

Fejlesztési területek – nevelési célok

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

A kulcskompetenciák fejlesztése

- A NAT-ban foglaltak az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő kulcskompetenciák (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.
- Az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését a helyi tanterv kiemelten kezeli. E feladatok minden műveltségterületen meg kell, hogy jelenjenek. Célzottan szerepet kaphat az Ember és társadalom, a Művészetek és ezen belül a Dráma és tánc fejlesztési feladatai között.

A NAT alkalmazása a tanterv készítésénél, módszerek, eljárások

Magyar nyelv és irodalom

- A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése.

Az **Idegen nyelvek** tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt.

A **Művészetek** műveltségi területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

A **Testnevelés és sport** műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során szenzoros integrációs programok valamint logopédiai ritmika alkalmazása is javasolt.

A **Matematika** területén a kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációs feladatok is kiemelt feladata.

A megvalósítás színterei

- minden tanórán, diszkalkulia esetén kiemelten matematika órán
- rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozás,
- felzárkóztató foglalkozáson,
- tanórán kívüli tevékenységek – egyéb foglalkozások,
- szabadidő, képességfejlesztő játékok.

Értékelés:

- A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulót szakértői vélemények alapján az igazgató mentesíti / mentesítheti az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből, az értékelés és minősítés alól, illetve egyéb pozitív diszkriminációra jogosult.

A mozgáskorlátozott tanulók fejlesztésének elvei, gyakorlata később - aktualitás esetén - kerül ki-dolgozásra.

6. A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban tör-ténő ellenőrzési, értékelési módja, diagnosztikus, formatív és szummatív for-mái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei, értékelés, a ma-gasabb évfolyamra lépés feltételei, helyi záradék, intézményi mérési rendszer

6. 1. Az értékelésről általában és az értékelés célja

Az értékelés a tanítási-tanulási folyamat minden mozzanatára kihat. A pedagógusok értékelő magatartásá-nak és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért sikerek, eredmé-nyek megerősítése.

Az integrált oktatást vállaló iskoláknak az értékelés kérdése külön figyelmet igényel. Az egyéni különbsé-gekre figyelő, az egyéni érési ütemnek teret engedő intézmények nehezen tudják megvalósítani az osztály-zatokban kifejeződő, minősítő értékelést.

Az értékelés célja:

- az önértékelés képességének kialakítása,
- motiváció az elképzelt vagy elvárt jövőkép elérése érdekében,
- a teljesítményszint és tudásszint jelzése,
- jelezze a pedagógus számára a tanuló fejlődését, fejleszthetőségét,
- tájékoztassa azülőt, hogy milyen gyermeke viszonya az iskola követelményeihez.

Célunk továbbá, hogy az értékelés

- ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be;
- számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött;
- jelenjék meg, hogy a gyermek saját lehetőségét mennyire használta ki.

Az értékelés legyen

- sokszínű, változatos, ösztönző, serkentő hatású,
- folyamatos, rendszeres, minden tevékenységre kiterjedő,
- tárgyilagos, objektív, a tanuló személyiségét fejlesztő, segítő szándékú,
- következetes, szakszerű és felelősségteljes,
- differenciált stratégiák alkalmazása;
- céljai és követelményei legyenek mindenki számára ismertek.

	Diagnosztikus	Formatív	Szummatív
	Az értékelés típusai		
Az értékelés funk-ciója	csoportba sorolás esetén az előze-tes készségek és tudás felmérése, a tanulók jellemzői alapján a taní-tási mód kiválasztása, tanulási problémák esetén az okok megha-tározása	visszacsatolás a tanulóhoz és a tanárhoz a hibák azo-nosítása a tananyagon be-lül, megoldási módok kiala-kítása céljából visszacsatolás szülőnek	a tanulók minősítése, kategorizálása

Értékelésünk alapja:

- diagnosztikus – helyzetmegállapítás (év eleji mérés, tanulási folyamatba beépített mérés...)
- formatív – folyamatos
- lezáró – minősítő (év végi mérés)

A folyamatos értékelés funkciói:

- visszajelzés diáknak a zökkenőmentes továbbhaladás érdekében,
- jelzés a szülőknek a diák adott tantárgybeli előmeneteléről.

A folyamatos értékelés fajtái: órai értékelés szóban, szóbeli felelet értékelése, gyakorlati, illetve manuális tevékenység értékelése szóban és osztályzattal, írásos értékelés, szülőknek tájékoztató füzet, ellenőrző útján...

Félévi és tanév végi

A félévi és tanév végi – ellenőrzőben, ill. bizonyítványban rögzített – értékelés funkciói.

Félévkor visszajelzése annak, hogy a tanuló hol tart a tantárgy ismeretanyagának, az abban való jártasságnak az elsajátításában. A félévi osztályzatnak kell kifejeznie azt, hogy a tanulói munka, aktivitás tendenciája megfelel – e, a képességei szerinti legmagasabb szintű tudás megszerzéséhez vezet –e, visszajelzést kell adnia arról, hogy megtalálta –e a tanuló a tantárgy eredményes elsajátításához szükséges tanulási módszereket.

Év végén az osztályzatban kifejezett értékelés azt mutatja meg, hogy a tanuló milyen szinten sajátította el a tantárgy adott tanévre előírt követelményeit.

A félévi és év végi értékelés összhangban kell, hogy legyen az évközi értékelések során adott szóbeli, írásbeli és jegyekben kifejezett visszajelzésekkel.

Az év végi osztályzat a köznevelési törvényben foglaltaknak megfelelően születhet osztályozó vizsga eredményeként. Ekkor az értékelés az adott tanév tantárgyi követelményeinek elsajátítási szintjét jelzi.

Az előbbiektől eltérő, speciális értékelési forma a különbözeti vizsga. A különbözeti vizsgán kapott osztályzat azt jelzi, hogy a tanuló a befogadó csoport (osztály) tudásszint – skáláján milyen helyet foglal el (pl.: iskolaváltó, idegen nyelvi csoportba illeszkedő tanuló esetén).

6. 2. A magasabb évfolyamra lépés feltételei

- A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani.

- A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltétele megfelel a Nemzeti Köznevelési Törvény vonatkozó bekezdéseiben foglaltaknak.

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

- *A tanuló az első évfolyamon csak akkor utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztások miatt nem tudta teljesíteni.* Ha mulasztás miatti lemaradását pótolja, és a tantárgyak minimum követelményeit teljesíti, a nevelőtestület határozata szerint magasabb évfolyamba léphet.

- A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha sikeresen teljesítette az adott évfolyamon előírt tanulmányi követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból.

- A továbbhaladás követelményeit a helyi tantervek tartalmazzák. „Igazodási pont” a helyi tantervekben megjelenő **„A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén”** rész.

- A nevelők a követelményeket a tanulók egész évi tanulmányi munkája, évközi teljesítménye, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A második-nyolcadik évfolyamon a tanulóknak, minden tantárgyból legalább az **„elégéses”** év végi osztályzatot kell megszereznie a továbbhaladáshoz, illetve a **dráma és tánc** tantárgy szöveges értékelésében a **„megfelelt”** minősítést szükséges elérnie.

Az **enyhén értelmi fogyatékos tanulók** egyéni tanrend alapján tanulják a **hon-és népismeret** tantárgyat, mely szintén szöveges értékelésű, a továbbhaladáshoz a **„megfelelt”** minősítést szükséges elérniük.

6. 3. A bizonyítvány

- A bizonyítvány a tanuló egész éves teljesítményének minősítését tartalmazza.
- A bizonyítványt a tanuló az ünnepélyes tanévzáró istentiszteleten, illetve azt követően kapja kézhez, és az új tanév kezdetén, az első tanítási napon adja vissza osztályfőnökének.
- A bizonyítványban rögzíteni kell az SNI, BTM tanulóakra vonatkozó formaszöveget (ls. törzslap).
- Ha a tantárgy oktatása félévkor fejeződik be, a tanuló osztályzatát az év végi bizonyítványban is fel kell tüntetni.
- A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

6. 4. A tanulók minősítése

6. 4. 1. Tanulmányi előmenetel

- A tanulók tudását a szaktanár értékeli, az értékelés alapja: a NAT és a helyi tantervek követelményrendszere.
- Az év végi osztályzat, illetve az év végi szöveges értékelések a tanuló egész éves, folyamatos munkáját jellemzi.

Az értékelés különböző megnyilvánulási formáit használjuk az iskolában.

Szóbeli értékelés:

A tanítási órákon, egyéb foglalkozásokon naponta, aktuálisan történik szóbeli értékelés a tanuló tanulmányi munkájáról. Megfogalmazódhat a pedagógus, a társak részéről és önértékelés formájában

1. évfolyam – teljes tanév szintjén, illetve a 2. évfolyam félévéig a szöveges értékelés a jellemző. Megjelennek a negyedévenként történő értékelési módok is.

- 1. évfolyam: november, március
- 2. évfolyam: november

A szöveges értékelés arra is lehetőséget kínál, hogy a pozitívumok kiemelésével buzdítsa a tanulókat, sőt, a lehetséges fejlesztési irányt is megmutassa.

Az értékelési szempontok tantárgyak szerint meghatározottak.

A 2. évfolyam második félévétől ötfokozatú skálán történő értékelés történik, kivéve:

A szöveges értékelés a Mozanaplón használatával történik.

Fontos, hogy az integráltan oktatott, enyhén értelmi sérült tanulók értékelésekor a rájuk vonatkozó, az adott évfolyamon feltüntetett csökkentett vagy módosított követelményrendszer a meghatározó. **A szakvéleményeket, javaslatokat figyelembe kell venni a tanuló értékelésére vonatkozóan.**

Az 5 - 8. évfolyamon az angolt nem emelt óraszámban tanuló diákok heti plusz matematika és magyar nyelv és magyar irodalom tantárgy értékelése együtt történik a matematika és a magyar nyelv és magyar irodalom tantárggyal.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

Jeles (5):	- kiemelkedő teljesítmény, érdeklődése önálló ismeretszerzésben is megnyilvánul;
	- aktív, az ismereteket alkotó módon, szabatosan, áttekinthető formában képes kifejezni.
	- a „törzssanyagot” elsajátítja és alkalmazni is tudja;

Jó (4):	- az órákra rendszeresen felkészül, és aktívan bekapcsolódik az új ismeretek szerzésébe.
	- gondolatait szóban és írásban egyaránt szabatosan és áttekinthető módon képes kifejezni;
Közepes (3):	- kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére;
	- ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni
	- nem elég egyenletes az órákra való felkészülése;
Elégséges (2):	- a tantervi minimumot teljesíti;
	- szóbeli és írásbeli kifejezőkészsége gyenge, nehézkes;
	- ismereteit csak rendszeres tanári segítséggel tudja alkalmazni;
Elégtelen (1):	- nem tesz eleget a tantervi továbbhaladási követelményeknek.

Törekszünk a pozitív hozzáállás fejlesztésére.

A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében azokon az évfolyamokon, ahol érdemjeggyel, osztályzattal értékelünk, minősítünk minden tantárgyból egy-egy témakörön belül minden tanulónak legalább két érdemjegyet kell szereznie.

Ha a témakör tanítása hosszabb időt vesz igénybe minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni. Ez alól kivételt képeznek azok a tantárgyak, amelyeknek oktatása egy tanítási héten belül csak egy órában történik. E tárgyakból kéthavonta kell legalább egy érdemjeggyel értékelni a tanulókat.

A tanuló által szerzett érdemjegyekről, osztályzatokról a szülőt a tárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnök kéthavonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végezzük:

Témazáró dolgozat		Minimum követelményeket tartalmazó mérés	
Teljesítmény	Érdemjegy	Teljesítmény	Érdemjegy
Teljesítmény eredmény	Tel-Ér-	Teljesítmény eredmény	Tel-Ér-
0 – 33%	elégtelen (1)	0 – 50%	elégtelen (1)
34 – 50%	elégséges (2)	51 – 64%	elégséges (2)
51 – 75%	közepes (3)	65 – 80%	közepes (3)

76 – 90%	jó (4)	81 – 94%	jó (4)
91 – 100%	jeles (5)	95 – 100%	jeles (5)

Csak egy részterületet felölő számonkérés esetén, a tananyag nehézségi fokától függően a szaktanár módosíthatja a százaléktételeket.

Az iskolai beszámoltatás formái és rendje

Formái: 1. Szóbeli beszámoltatás:

 **Szóbeli felelet:** A tantárgyakból szóbeli feleltetést végzünk a tanórákon, melyre a tanuló a pedagógus döntése alapján érdemjegyet kap, melyet a pedagógus indokol. Az érdemjegyek kék színnel kerülnek beírásra az osztálynaplóba és az ellenőrzőbe. A félévi és év végi osztályzatoknál hangsúlyozottan vesszük figyelembe.

 **Kiselőadás, beszámoló:** A pedagógus a tantárgyhoz kapcsolódó anyagrészekből kiselőadás tartására jelölhet ki tanulót. Munkáját, annak színvonala szerint, kisjeggyel vagy naplóba kerülő érdemjeggyel értékelheti.

 **Memoriter:** Szó szerint megtanulandó vers- ill. prózai részlet, esetleg szabály, meghatározás, melyet a pedagógus előre közölve érdemjeggyel értékelhet.

2. Írásbeli beszámoltatás:

 **Témazáró dolgozat:** A témakörök végén a szaktanár vagy tanító, belátása szerint, témazáró dolgozatot írathat, melyet a már említett százalékos megoszlás alapján érdemjeggyel értékel, s piros jeggyel jegyez be az osztálynaplóba. Egy tanítási nap maximum két témazáró dolgozat íratható. A félévi és év végi osztályzatoknál hangsúlyozottan vesszük figyelembe.

 **Írásbeli felelet:** Írásbeli feleltetést végezhet a pedagógus a tanórán belátása szerint, melyet szövegesen vagy belátása szerint értékelhet. Az érdemjegy kék színnel kerül bejegyzésre. 2-4. osztályban másolást, látó – halló tollbamondást, tollbamondást és emlékezetből való írást kérünk számon.

 **Röpdolgozat:** Rövid, írásbeli feleltetési forma, mely kisebb súlyt képvisel az előzőeknél. Értékelhető ún. kisjeggyel is. A pedagógus belátása szerint három vagy öt kisjeggyből alkot egy érdemjegyet, melyet kék színnel jegyez be a naplóba és az ellenőrzőbe. 2-4. évfolyamon alpműveletek számolását kérjük számon.

 **Projekt:** Is. a projekteknél írottakat.

6. 4. 2. A magatartás és a szorgalom értékelése

Iskolánk értékeli, minősíti a tanulók magatartását és szorgalmát. A magántanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni.

Szóbeli értékelés: A tanítási órákon, egyéb foglalkozásokon naponta, aktuálisan történik szóbeli értékelés a tanuló magatartásáról, szorgalmáról. munkájáról. Megfogalmazódhat a pedagógus, a társak részéről és önértékelés formájában

Írásbeli értékelés:

6. 4. 2. 1. A magatartás értékelése

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél a 2. évfolyam második félévétől az egyes évfolyamokon a példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2) érdemjegyeket alkalmazzuk.
- A 2. évfolyam második félévétől a 2-8. évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónapban érdemjeggyel értékeli. A félévi és év végi osztályzatot az osztályfőnök a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. (Egyező állás esetén az osztályfőnök dönt.)
- Az 1. évfolyamon és a 2. évfolyam 1. félévében a tanulók magatartását negyedévente szóvegesen értékeljük, az 1-2. évfolyamon a félévi értesítőben is szóveges az értékelés. Az 1. évfolyam év végi minősítése is szóveges.
- Magatartás érdemjegy kialakításakor szem előtt tartjuk a következő szempontokat:

	Magatartás	Példás (5)	Jó (4)	Változó (3)	Rossz (2)
1.	Aktivitás, példamutatás	Igen magas fokú	Közepes	Gyenge	Negatív vagy romboló
2.	A közösségi célok érdekeinek figyelembevétele - munkában való részvétel	Igen Élen jár	Ellene nem vét Aktívan részt vesz	Ingadozó Közömbös	Szemben áll Érdektelen
3.	Hatása a közösségre	Pozitív	Befolyást nem gyakorol	Nem árt	Negatív
4.	Törődés társaival	Gondos, segítőkész	Segítőkész	Ingadozó	Közömbös, gátló
5.	Házirend betartása	Betartja, arra ösztönöz	Betartja	Részben tartja be	Sokat vét ellene
6.	Viselkedés, hangnem	Kifogástalan	Kívánnivalót hagy maga után	Udvariatlan nyegle	Durva, göromba
7.	Fegyelmezetttség	Nagyfokú	Megfelelő	Gyenge	Elégtelen

• Példás (5) az a tanuló, aki:
• elvégzi iskolai kötelességét;
• fegyelmezetten viselkedik a tanórán és azon kívül is;
• pontosan jár iskolába;
• a közösség alakítását, fejlődését, munkájával, jó kezdeményezéseivel, véleményének megfelelő nyilvánításával elősegíti, és társait is erre ösztönzi;
• osztályfőnöki vagy igazgatói dicséretet kapott valamilyen kiemelkedő teljesítményért;
• tisztelettudó, társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvarias, előzékeny, segítőkész;
• óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetét;
• nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;
• nincs igazolatlan órája;
• a kötelező templomi szolgálatokon kívül havonta legalább kétszer jár istentiszteletre;
• a Házirendet betartja, és társait is arra ösztönzi.

Jó (4) az a tanuló, aki:
• pontosan jár iskolába;
• fegyelmezetten viselkedik, illedelmes a tanórán és azon kívül is;
• általában megbízható, rendszeren elvégzi iskolai kötelességét;
• részt vesz az osztály és az iskola közösségi életében, a rábízott feladatokat elvégzi;
• nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;
• nincs igazolatlan órája;
• a kötelező templomi szolgálatokon kívül az istentiszteletekre havonta legalább egyszer eljár;
• a Házirendet betartja.

A példás és a jó magatartásnál felsorolt kritériumok közül 6 szempontnak kell megfelelni, a kötelező templomi szolgálatok látogatása 1 szempont a felsoroltak közül.

Változó (3) az a tanuló, aki:
• tanórán és tanórán kívül többször viselkedik fegyelmezetlenül;
• előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
• az osztály és az iskola közösségi munkájában csak ritkán vesz részt;
• osztályfőnöki figyelmeztetése, vagy intője, vagy megrovása van;
• igazolatlanul mulasztott;
• a kötelező templomi szolgálatokon kívül nem jár istentiszteletre;
• a Házirendet részben betartja.

Rossz (2) az a tanuló, aki:
• a Házirend előírásait sorozatosan megsérti;
• tanóra alatti, tanórán kívüli viselkedése fegyelmezetlen;
• nevelőihez, társaihoz való viszonya durva, goromba, megjegyzései sértőek;
• viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
• több szaktanári figyelmeztetést kapott, osztályfőnöki, igazgatói megrovása, vagy nevelőtestületi, ill. igazgatótanács fegyelmi büntetése van;
• 10-nél több igazolatlan órája van;
• a kötelező templomi szolgálatokon nem jelenik meg.

6. 4. 2. 2. A szorgalom értékelése

- A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél a 2. évfolyam második félévétől az egyes évfolyamokon a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) érdemjegyeket alkalmazzuk.
- A 2. évfolyam második félévétől a 2-8. évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetekben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt. (Egyező állás esetén az osztályfőnök dönt.)
- Az 1. évfolyamon és a 2. évfolyam 1. félévében a tanulók szorgalmát negyedévente szövegesen értékeljük, az 1-2. évfolyamon a félévi értesítőben is szöveges az értékelés. Az 1. évfolyam év végi minősítése is szöveges.
- A szorgalom érdemjegy kialakításakor szem előtt tartjuk a következő szempontokat:

	Szorgalom	Példás (5)	Jó (4)	Változó (3)	Hanyag (2)
1.	Tanulmányi munka	igényes	figyelmes	ingadozó	hanyag
2.	Munkavégzés	kitartó, pontos, megbízható	rendszeres	rendsztelen	megbízhatatlan
3.	Általános tantárgyi munkavégzés Önálló munkavégzés	mindent elvégez	ösztönzésre dolgozik	önállótlan	feladatait nem végzi el
4.	Többféle feladatot vállal-e?	igen	keveset	ritkán	nem
5.	Munkabeosztás - önellenőrzés - önálló munkavégzés	igen jó	jó	közepes	gyenge vagy nincs
6.	Tanórán kívüli információk felhasználása	igen sokszor, rendszeresen	előfordul	ritkán	egyáltalán nem
7.	Szolgálatok vállalása	rendszeresen	előfordul	ritkán	soha

Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- minden tárgyban rendszeresen elvégzi feladatait;
- munkavégzése pontos, megbízható, önálló;
- kötelességtudata magas fokú, munkatempója állandó, lankadatlan, mindig felkészült, figyel, érdeklődik;
- érdeklődése az iskolán kívüli ismeretanyagra is kiterjed. Egyes iskolai tárgyakban a tananyagon felül is produkál;
- szolgálatokon rendszeresen vállal feladatokat.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- figyel az órákon, házi feladatait lelkiismeretesen elvégzi;
- rendszeresen és megbízhatóan dolgozik;
- ösztönzésre rendszeresebben dolgozik és ellenőrzi önmagát;
- órákra általában felkészül, de különösebb érdeklődést nem mutat;
- többletfeladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyen való részvételt önként nem, vagy ritkán vállal;
- előfordul, hogy szolgálatokon feladatokat vállal, de ez nem rendszeres.

Változó (3) az a tanuló, aki

- munkája ingadozó, időszakonként dolgozik, máskor figyelmetlen, pontatlan;

• önállótlan, csak utasításra kezd dolgozni, nem ellenőrzi önmagát;
• felszerelése, házi feladata gyakran hiányos;
• érdemjegyeit több tárgyból is lerontja;
• szolgálatokon ritkán vállal feladatokat.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

• figyelmetlenül dolgozik;
• tanulmányi munkájában megbízhatatlan;
• feladatait rendszeresen nem végzi el;
• felszerelése hiányos, rendetlen;
• a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
• valamely tantárgyból félévi vagy év végi osztályzata elégtelen;
• szolgálatokon soha nem vállal munkát;

A félévi értesítőbe és az év végi bizonyítványba a következő bejegyzések írandók:

Kiválóan megfelelt
Jól megfelelt
Megfelelt
Felzárkóztatásra szorul

A tanuló Kiválóan megfelelt, ha

- ✓ Ismeri, és minimális tanári segítséggel tudja használni a kézikönyveket.
- ✓ Képes arra, hogy a témákban legalább 10 – 15 adatot, tényt gyűjtsön, és ezekről feljegyzést készítsen.
- ✓ Képes az általa gyűjtött adatokat, tényeket, adalékokat a tanár által megadott és önállóan megfogalmazott szempont szerint is csoportosítani egyedül vagy minimális tanári segítséggel.
- ✓ Képes önállóan megfogalmazni azt, hogy mire használhatók az általa gyűjtött adatok.
- ✓ Önállóan vagy minimális tanári segítséggel képes vázlatot, jegyzetet készíteni.
- ✓ Képes reprodukálni a tanári előadás kétharmadát.
- ✓ Értelmezni tudja a kötelező fogalmakat.
- ✓ Kronológiát önállóan tud elkészíteni.
- ✓ A projektmunkában élen jár. Tablókészítésnél irányító- koordináló szerepet játszik. Gyűjtőmunkája példamutató.
- ✓ Önállóan, kézikönyvek segítségével képes egy- egy résztema előadására.
- ✓ Önállóan "olvas" a térképről.

A tanuló Jól megfelelt, ha

- ✓ Ismeri, és minimális tanári segítséggel tudja használni a kézikönyveket.
- ✓ Képes arra, hogy a témákban legalább 10 – 15 adatot, tényt gyűjtsön, és ezekről feljegyzést készítsen.
- ✓ Képes az általa gyűjtött adatokat, tényeket, adalékokat a tanár által megadott és önállóan megfogalmazott szempont szerint is csoportosítani egyedül vagy minimális tanári segítséggel.
- ✓ Képes minimális tanári irányítással megfogalmazni azt, hogy mire használhatók az általa gyűjtött adatok.
- ✓ Önállóan képes vázlatot, jegyzetet készíteni.
- ✓ Képes reprodukálni a tanári előadás kétharmadát.

- ✓ Értelmezni tudja a kötelező fogalmakat minimális tanári segítséggel.
- ✓ Kronológiát önállóan tud elkészíteni.
- ✓ Tablókészítésnél irányító-koordináló szerepet játszik. Gyűjtőmunkája példamutató. A projekt munkában élen jár.
- ✓ Minimális tanári irányítással, kézikönyvek segítségével képes egy-egy résztéma előadására.
- ✓ Önállóan „olvas” a térképről.

A tanuló **Megfelelt**, ha

- ✓ Csak nagyfokú tanári irányítással tudja használni a kézikönyveket.
- ✓ Néhány adatról, tényről feljegyzést tud készíteni.
- ✓ Képes az általa összegyűjtött adatokat, tényeket egy, a tanár által megadott szempontok szerint csoportosítani.
- ✓ Tanári irányítással képes vázlatot, jegyzetet készíteni.
- ✓ Képes reprodukálni a tanári előadás egyharmadát.
- ✓ Meg tudja nevezni a fogalmakat.
- ✓ Részt vesz a tablókészítésben, a gyűjtőmunkában, projektben. Feladatvégzése hiányos.
- ✓ Tanári irányítással tudja használni a térképet.

A tanuló **Felzárkóztatásra szorul**, ha

- ✓ Nem teljesíti a továbbhaladás minimális követelményeit.

Amennyiben a tanuló iskolát vált, s szükséges a szöveges értékelés érdemjegyre / osztályzatra történő átváltása a következők szerint történik:

Kiválóan megfelelt	jeles (5)
Jól megfelelt	jó (4)
Megfelelt	közepes (3)
	elégséges (2)
Felzárkóztatásra szorul	elégtelen (1)

A megfelelt minősítés közepes (3), ha a tanuló

- hozzáállása a tevékenységekben változó;
- a projektben, szituációs játékokban aktívabb szerepet vállal. Egyéb esetben elégséges a minősítés.

6. 4. 3. Sajátos nevelési igényű tanulók beszámoltatásának formái, rendje

A tantárgyi számonkérések során az SNI tanulóink beszámoltatásának formáit és módjait részkepesség zavaraihoz igazítjuk.

- Az olvasási-írási nehézségekkel küzdő gyermekek számára biztosítjuk az írásbeli dolgozatok szóbeli feleletekkel történő kiváltását, illetve e gyermekeink számára célzottan több megszólalási lehetőséget adunk nemcsak a számonkérés, hanem a gyakorlás során is.
- Az írásbeli beszámoltatás során hosszabb időt biztosítunk egy-egy dolgozat elkészítésére, valamint indokolt esetben mi olvassuk fel a feladatlap utasításait (pl. környezetismeret, nyelvtan, matematika) a gyermek számára.
- A számolási nehézségekkel küzdő gyermekek a speciális segédeszközöket (korongok, pálcikák, számtábla, számológép) a dolgozatok során is használhatják.
- Az iskolai számonkérések során a témazáró dolgozatok mellett minél nagyobb számban tesszük lehetővé gyermekeinknek, hogy tudásukról röpdolgozatok, szóbeli feleletek (egy-egy lecke anyagából) formájában is számot adjanak.

Az egyéb SNI gyermekek esetében is maximálisan élünk a pozitív diszkriminációval.

Alkalmazott méltányosságok:

- Az írásbeli felelet szóbelivel is helyettesíthető.
- A szóbeli felelet írásbelire cserélhető.
- Írásbeli feleletnél a helyesírás figyelmen kívül hagyása.
- Rövidebb anyagrészekből beszámoló.
- Matematika órán számológép használata.
- Helyesírási szótár használatának engedélyezése.
- Kevesebb házi feladat.
- Élünk minden olyam pozitív diszkriminációval, amelyre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

6. 4. 4. A sajátos nevelési igényű tanulók értékelése

Az SNI tanuló értékelése az eltérő tanterv (enyhe értelmi...), illetve az egyéni fejlődési ütem, az egyéni különbségek maximális figyelembevételével történik. A tanuló teljesítménye önmagához mérten és előremutatóan kerül értékelésre, megőrizve a tanulási kedvet.

1-4. évfolyam: Az értékelés megjelenési formája (szöveges vagy érdemjeggyel történő) alkalmazkodik az adott évfolyam értékelési formájához.

- a napi értékelés a gyermek számára minden esetben pozitív, megerősítő, a legkisebb részteljesítményt is elismerő módon történik;
- apró jelzésekkel (csillag, matrica, a gyermek számára kedves cselekvés engedése jutalmazza a gyermeket);
- az elmarasztalás legsúlyosabb formája, ha a gyermek nem kap valamilyen pozitív megerősítést;
- mindezzel és a hangsúlyos szóbeli értékeléssel fejlesztjük ki a belső motivációt és a reális önértékelést és erősítjük az amúgy is labilis önbizalmukat.

Jogszámban értelmében, ha a tanuló első alkalommal nem tudott eleget tenni az első évfolyam követelményeinek, munkáját előkészítő jellegűnek minősítjük.

5-8. évfolyamokban a feldolgozott tananyag elsajátításának mértékét a tájékoztatóban ötfokozatú skálán jelezzük érdemjeggyel, osztályzattal minősítünk, illetve a dráma és tánc tekintetében szövegesen értékelünk itt is alkalmazkodva az adott évfolyamokhoz.

A félévi, tanév végi minősítés kialakításánál a témazáró dolgozatok mellett a röpdolgozatok, szóbeli feleletek osztályzatait hangsúlyosan vesszük figyelembe a motiváció fenntartása és a rész képesség zavaroknak megfelelő értékelés érdekében.

Az értékelésben kiemelt szerepet kap a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, és az egyéni fejlődési sajátosságokhoz való alkalmazkodás.

A fejlesztő értékelést a mindennapi tanítás- tanulás folyamatában is alkalmazzuk.

A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján adott tanulók méltányosságban részesülhetnek az értékelés és minősítés alól.

6. 5. Helyi záradék, helyi döntések

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 1. melléklet 39. pontja lehetővé teszi az iskolának helyi záradék kialakítását. Iskolánk élt e lehetőséggel, s a kiemelkedő tanulmányi eredmények elismeréséhez helyi záradékot alkotott.

Kitűnő rendű:

 Azoknak a tanulóknak, akik valamely tantárgyból dicséretet kaptak, félévi értesítőjükbe, illetve az év végi bizonyítványukba a **Kitűnő** minősítést kell bejegyezni.

Kitűnő a minősítés, ha a diák

- jeles osztályzatot kapott,

- a diák folyamatosan aktív órai munkát végez,
- szervező munkájával több tanulót is agilizál a közös feladatvégzésben,
- csoportmunkában elől jár, vezető szerepét jól látja el,
- versenyeken, vetélkedőkön jó eredménnyel vesz részt
- országos, területi, megyei megmérettetéseken az 1-5. helyezést éri el (ennek az egy kritériumnak a teljesülése már elégséges),
- jó szakköri munka, mikro műhelyi, énekkari tevékenység (zeneiskola, aktív sportolás) jellemzi,
- kreatív tevékenységet végez, kiállítási tárgyakat készít,
- aktív gyűjtőmunkát végez.

 Ha a tantárgyi dicséretetek száma eléri a hármat, a nevelőtestület az osztályozó értekezleten dönt arról, kapjon-e a tanuló kimagasló tanulmányi munkájáért dicséretet. Pozitív döntés esetén a tanuló év végi bizonyítványába nevelőtestület határozata alapján a következő záradék szöveg irandó:

Záradék:

„Kitűnő tanulmányi munkájáért nevelőtestületi dicséretben részesül.”

A döntés előfeltétele: a többi tantárgyból legalább jó minősítése legyen.

 Példás rendű:

Példás a minősítés 1. évfolyamon, ha a diák témazáró dolgozatainak átlaga az adott tanévben **meghaladja a 90 %-ot;**

- szorgalma az értékelési szempontsor alapján példás minősítésűnek felel meg
- magatartása példamutató, amennyiben az értékelési szempontsor alapján példás minősítésűnek felel meg.

Példás a minősítés 2-8. évfolyamon, ha a diáknak

- minden tantárgyból jeles osztályzata van,
- a diák folyamatosan aktív órai munkát végez,
- aktív gyűjtőmunkát végez.

Záradék:

1. a) Példás tanulmányi munkájáért, példamutató magatartásáért nevelőtestületi dicséretben részesül.

b) Példás tanulmányi munkájáért nevelőtestületi dicséretben részesül.

 Jeles rendű:

Jeles a minősítés 1. évfolyamon, ha a diák az adott tanévben a témazáró dolgozatainak átlaga **85- 90 % közé esik;**

- valamint szorgalma, magatartása az értékelési szempontsor alapján legalább jó minősítésűnek felel meg.

Jeles a minősítés 2-8. évfolyamon, ha a diák

- tanulmányi átlaga legalább: 4,75;
- közepes minősítése nincs, magatartása és szorgalma pedig legalább jó minősítésű.

Záradék:

2. a) Jeles tanulmányi munkájáért, példamutató magatartásáért nevelőtestületi dicséretben részesül.

b) Jeles tanulmányi munkájáért nevelőtestületi dicséretben részesül.

Az 1-8. évfolyamon a tanévzáró istentiszteleten a fenti minősítést kapott gyermekek vehetik át bizonyítványukat.

6. 6. Intézményi mérési rendszer

- **Az intézményünkbe járó iskolaköteles óvodás gyermekek körében a megelőző tanévben május hó végéig: Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer alkalmazása.**

Felelős: óvodapedagógusok, mérési csoportvezető

- **Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer méréseinek elvégzése szeptember végéig azon elsős diákoknál, akik más intézményből érkeztek.**

Felelős: 1 évfolyamon tanító nevelő, mérési csoportvezető

- **Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer méréseinek ismételt elvégzése az Oktatási Hivatalnak lejelentett gyermekeknél a jogszabály által előírt időre.**

Felelős: 1 évfolyamon tanító nevelő, mérési csoportvezető

- **Az alsó tagozat évfolyamaiban, szeptemberben (2-4. évfolyam) és májusban (1-4. évfolyam) diagnosztizáló mérést végzünk matematikából, helyesírásból, valamint hangos és értő olvasásból.**

Felelős: 1-4. évfolyamon tanító nevelők, mérési csoportvezető

- **A 6. és 8. évfolyamra kiterjedő országos ellenőrzés, vizsgálat matematika és olvasás-szövegértés mérési anyagát valamennyi tanulónál áttekintjük.**

Felelős: a matematikát és magyar nyelv és magyar irodalmat oktató nevelő, mérési csoportvezető

- **A felső tagozaton matematikából, magyar nyelvből a szaktanárok által összeállított mérőanyagot megíratjuk tanév végén: az 5-7. évfolyamon; félévkor a 8. évfolyamon.**

Felelős: a matematikát és magyar nyelv és magyar irodalmat oktató nevelő, mérési csoportvezető

- **természetismeretből 6. évfolyam végén,**

Felelős: A természetismeretet oktató nevelő, mérési csoportvezető

- **idegen nyelvből 6. és 8. évfolyam végén az országos mérést értékeljük**

Felelős: idegen nyelvet oktató nevelő, mérési csoportvezető

- **Negyedik osztályban: márciusban szintfelmérő mérés angol nyelvből.**

Célja: döntés az emelt óraszámú angol csoportba kerülésről.

- ⇒ Az emelt óraszámú angol nyelv tanulásához: a szintfelmérő mérés 85 %-os teljesítménye szükséges.
- ⇒ Ezt követően a szülőt tájékoztatni kell a lehetőségről, illetve nyilatkoztatni, hogy igényli-e gyermekének az emelt óraszámú oktatást.
- ⇒ A szülői nyilatkozatot iktatni kell.

Felelős: idegen nyelvet oktató nevelő, mérési csoportvezető

Évente az elektronikus naplóban rögzítésre kerülnek az összehasonlíthatóság miatt:

- **az intézményi szintű mérések eredményei, valamint**
- **az egyes évfolyamok tantárgyi eredményei.**

Felelős: a mérési csoportvezető

6. 7. A tanulók fizikai állapotának felmérését célzó program

A Magyar Diáksport Szövetség által kidolgozott Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Tesztel (NETFIT) történik a 2014/2015-ös tanévtől a tanulók fizikai állapotának mérése.

Mérési időszakunk:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. CXC. törvény 80. § (9) alapján az iskola az oktatásért felelős miniszternek a tanév rendjéről szóló rendeletében meghatározott mérési időszakban, tanévenként megszervezi - az 1-4. évfolyamon tanulók kivételével - a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát.

A mérést végző nevelő:

Az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa.

Mérési módszerünk:

A 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 81.§(5) (6) megfelelően hajtja végre az iskola a mérést. A pontos és egységes végrehajtást a rendelet 4. melléklete is segíti.

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak.

Testösszetétel és tápláltsági profil:

Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)

Testmagasság mérése

Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

Aerob fittségi (állóképességi) profil:

Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

Vázizomzat fittségi profil:

Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége

Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága

Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje

Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje

Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

Hajlékonysági profil:

Hajlékonysági teszt – térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A mérés eszközei:

A Magyar Diáksport Szövetség által összeállított, és ingyenesen az iskolák rendelkezésére bocsátott eszközcsomaggal történik a mérés:

- mérési útmutató,
- hanganyag az ingafutás, hasprés és fekvőtámasz gyakorlatokhoz,
- oktató DVD
- tesztek lebonyolításhoz szükséges eszközök (mérleg, testmagasságmérő, hajlékonyságmérő eszköz, kézi szorítóerő-mérő, mérőcsík, 20 m-es szalag, bioimpedencia-analizátor)

A mérést követő feladatok:

1. A lefolytatott mérés, vizsgálat eredményeit a vizsgálatot végző pedagógus a mérésben érintett tanulónként, osztályonként és évfolyamonként rögzíti. Az országos mérés, értékelés összesített és intézményekre vonatkozó eredményét az oktatásért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján az iskola közlésezi, és a mérés, értékelés során szerzett intézményi szintű adatokat a további feldolgozhatóság céljából hozzáférhetővé teszi.

2. Az eredményeket a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok közösen elemzik. A kapott eredmények alapján a tanulók az egészségszóna, "fejlesztés szükséges" és „fokozott fejlesztés szükséges” zóna valamelyikébe kerülnek. A kapott eredmények segítséget nyújtanak adekvát feladatok kiválasztásához és végzetéséhez.

3. A testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok meghatározzák a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket.

Felelős: a testnevelés tantárgyat tanító nevelők; mérési csoport

7. Nemzetiségek kultúrája

- Intézményünk kiemelten kezeli a nemzetiségek kultúrájának megismerését.

- Az integrált felkészítés programjának megvalósítása során a multikulturális tartalmak beépülnek az egyes tantárgyakba.

- A helyi nemzetiséghez – horvát, német, cigány – tartozók nemzetiségek kultúrájának megismerését a történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgy helytörténet tanítása részében 8. évfolyamon a Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon témakörben valósítja meg az intézmény.

A horvát, német és a cigány nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagtartalom:

- Kisebbségi identitás meghatározó elemei.
- Helytörténeti, településtörténeti vonatkozások.
- Helyi vonatkozású, az adott nemzetiséghez kapcsolódó nyelvi és irodalmi emlékek.
- Jellemző néprajzi, népzenei elemek, hagyományrendszer, az adott nemzetiségre jellemző értékrend vagy a mindennapi szokásrendszer meghatározó vonásai, a negatív sztereotípiák meg erősítése nélkül.
- A nemzetiség nyelve (válogatás az alapszókincs cigány és horvát szavaiból).
- Helyi kötődésű, az adott nemzetiséghez tartozó neves személyek ismerete.
- A helyi lakosság népszámlálás szerinti nemzetiségi arányai.

8. A tanulók jutalmazásának elvei

 **A dicséret, a jutalmazás a nevelés alapvető eszköze.**

 **Iskolánk dicséretben, kitüntetésben részesíti, illetve jutalmazza azt a tanulót:**

- aki képességeihez mérten tanulmányait kiemelkedően végzi,
- kitartóan szorgalmas, példamutató közösségi magatartást tanúsít,
- kiemelkedő eredményt ér el tanulmányi versenyen,
- nyelvtanulásban kimagasló eredményt ér el,
- eredményes kulturális tevékenységet folytat,
- kimagasló sportteljesítményt ér el,
- jól szervezi és irányítja a közösségi életet,
- a közösségért vállalt tevékenységét példásan végzi,
- tartósan vagy kiváló eredménnyel záruló együttes munkát végez, illetve
- egyéb módon hozzájárul az intézmény jó hírnevéhez.

 A kiemelkedő tanulói teljesítmény egyéni dicséretet von maga után. A kiemelkedő eredményű együttes munkát, és a példamutatóan egységes helytállást tanúsító közösséget csoportos dicséretben kell részesíteni.

 **A dicséretnek formái:**

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

		Ideje	Adományozza
Szaktanári dicséret	Kiemelkedő tantárgyi teljesítményért, szaktárgyi versenyért, vetélkedőért, diák-köri, szakköri munkáért.	A tanév folyamán, amikor érde- mes lesz rá a tanuló.	Tanító, szaktanár.
Napközis csoportvezetői dicséret	Kiemelkedő szorgalmával, magatartásá- val és közösségi munkájával folyamato- san példát mutat.	A tanév folyamán, amikor érde- mes lesz rá a tanuló.	Napköziben feladatot ellátó nevelő.
Osztályfőnöki dicséret (szóbeli, írásbeli)	Az osztályközösségért, az intézményért, a gyülekezetért végzett munkáért, a kör- nyezete rendjéért, a szolgáltatokon vállalt rendszeres munkáért.	A tanév folyamán, amikor érde- mes lesz rá a tanuló.	Osztályfőnök.
Igazgatói dicséret	Az iskola hírnevét öregbítő kiemelkedő tevékenységért, iskolán kívüli verseny- eredményért.	A tanév folyamán, amikor érde- mes lesz rá a tanuló.	Igazgató.
Nevelőtestületi di- cséret	Példamutató magatartásért és szorgalo- mért, kiemelkedő tanulmányi munkáért	A tanév végén.	Nevelőtestület.
Gyülekezet előtti di- cséret	Példamutató magatartásért és szorgalo- mért, kiemelkedő tanulmányi munkáért, a közösségért végzett tevékenységért.	A tanév folyamán, amikor érde- mes lesz rá a tanuló.	Az igazgató javasla- tára a lelkipásztor.
Gyülekezet előtti di- cséret	Gyülekezeten belül végzett szolgálato- kért.	A tanév folyamán, amikor érde- mes lesz rá a tanuló.	A lelkipásztor.
Oklevél	Egész tanévben kiemelkedő tanulmányi munkáért, szorgalomért, magatartásért, közösségi munkáért.	A tanév végén • az osztályközösség előtt vagy • a tanévzáró istentiszte- leten	Nevelő, nevelőtestület.
Jutalomkönyv	Ha iskolai szinten végzett kiemelkedő ta- nulmányi munkája, szorgalma, magatar- tása is példaként állítható, iskolán kívül elért eredményért vagy, mert nyolc éven át kitűnő tanuló volt.	A tanév folyamán, amikor érde- mes lesz rá a tanuló. Sztárai nap	Nevelő, nevelőtestület, gyülekezet.
„Akikre büszkék va- gyunk” táblára felke- rülés	Nyolc tanítási éven át jeles vagy kitűnő bi- zonyítványért, iskolai és iskolán kívüli versenyeken való rendszeres részvéte- lért. Sport és/vagy kulturális tevékenysé- gért.	A tanév végén.	Nevelőtestület.
„Versenyeredmé- nyeitekért büszkék vagyunk Rátok.”	Városi versenyeken több alkalommal do- bogós (1-3.) helyezést ért el. Területi szintű versenyeken többször, legalább három alkalommal az 1-10. he- lyen végzett. Megyei szintű versenyeken legalább há- rom alkalommal részt vett. Országos szintű versenyeken részt vett.	A tanév végén.	Nevelőtestület.
	Nyolcadikos diákként: nyolc éven keresz- tül 4, 5 vagy annál jobb bizonyítványért,	A tanév végén, a tanévzáró isten- tiszteleten.	Nevelőtestület.

Sztárai-díj	példás magatartásért, példaértékű közösségi munkáért, iskolai és iskolán kívüli versenyeken való rendszeres részvételért, társaiért, az intézményért, a gyülekezetért végzett szolgálataiért.		
--------------------	---	--	--

 **a Sztárai-díj** részletes szabályozása a Tanulói házirend mellékletében található. A **Sztárai - díj** adományozása a házirendben leírtak szerint történik.

 A dicséreteit a tanuló írásban megkapja, szülei tudomására hozza az iskola, bejegyzí az osztály-naplóba, a nevelőtestületi dicséretet a bizonyítványba és a tanulói törzslapra is.

 A jutalmazásokat az iskolai hirdetőtáblán és az áhítatokon is kihirdeti közösségünk, valamint istentiszteleti alkalmakon is tájékoztatásra kerül a nagyobb volumenű jutalom.

 A jutalmazás az osztályfőnöknél, az igazgatónál, a nevelőtestületnél, gyülekezetnél kezdeményezhető. Kezdeményezheti: pedagógus, osztályfőnök, igazgató, nevelőtestület, lelkipásztor és a diákönkormányzat (diákpresbitérium).

 Osztályközösség csoportos szóbeli és írásbeli dicséretben részesülhet, ha arra érdemes lesz - kiemelkedő eredménnyel végezte együtt közösségi munkáját, szolgálatait, egységes helytállást tanúsított - . E dicséretet kezdeményezheti közösség bármely tagja. E dicséret kihirdetésére, az írásos dicséret átadására mindig az iskolai közösség vagy a gyülekezet előtt kerül sor.

 Osztályközösség csoportos jutalomban részesülhet a vasárnapi istentiszteleten végzett szolgálataiért, iskolai versenyeken elért eredményekért, példamutató tanulmányi munkájáért és magatartásáért. A csoportos jutalmat a gyülekezet adhatja a nevelőtestület kezdeményezésére. A jutalom: anyagi hozzájárulás - mértéke: a gyülekezet döntése szerint - több napos tanulmányi kiránduláshoz. A csoportos jutalmat az adott tanévben az 1-4. évfolyam, valamint az 5-8. évfolyam egy-egy osztálya kaphatja meg. Amennyiben az adott tanévben nem szervez az iskola több napos kirándulást, a gyülekezet döntése szerint egy napos tanulmányi kirándulás esetén is adható e jutalom.

 Ha az osztályközösség eléri a 100 hiányzásmentes napot, egy nap „jutalomszabadságban” (tanítás nélküli munkanap) részesülhet, amelyet szabadon felhasználhat osztályközösségi program szervezésére (pl. kirándulás, múzeumlátogatás stb.). A jutalomnap kivételét egy héttel előtte be kell jelenteni az intézményvezetésnek. E „jutalomszabadságot” a következő tanévre átvinni nem lehet.

 A területi, megyei, regionális, országos tanulmányi versenyeken eredményesen szereplő tanulók jutalmazása az évente megrendezésre kerülő Sztárai napon történik.

 A kiemelkedő tanulmányi eredményt (*kitűnő; jeles, illetve 1. évfolyam: témazáró dolgozat %-os átlaga alapján elért tanulmányi eredmény*) elért tanulók könyvet és oklevelet kapnak, melyet a tanévzáró istentiszteleten vehetnek át a házirend és a pedagógiai program helyi záradék rész szabályozása szerint.

 A nyolc éven át kiemelkedő teljesítményt – tanulmányi eredmény, versenyeken való sikeres részvétel – nyújtó tanulók neve és fényképe az „**Akikre büszkék vagyunk**” – táblára kerül.

9. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

 **Nevelőtestületi alapelv:**

Krisztusban tehát egészen nyíltan megparancsolhatnám neked azt, ami a kötelességed volna, a szeretet miatt azonban inkább csak kérlek.

Filemon 8

 **Kérjük tanulóinkat és elvárjuk tőlük:**

- a házirendünkben megfogalmazott etikai kódex betartását;
- egyházi és nemzeti ünnepek alkalmával, iskolai és iskolán kívüli versenyeken, illetve olyan alkalmakon, mikor az intézményt képviselik – a házirendben leírt ünnepi viseletben való megjelenést;

- az intézmény szellemiségének megfelelő, elvárható magatartási normák betartását.

9. Az otthoni felkészüléshez előírt szóbeli és írásbeli feladatok meghatározásának elvei

1. **Pedagógiai felfogásunk és az iskolában kialakult szokásrend alapján arra törekszünk, hogy tanulóink a tantervi követelmények teljesítéséhez szükséges ismereteket a tanítási órákon és az iskolai foglalkozásokon sajátítsák el.** Ehhez olyan óraszervezési és irányítási formákat alakítottunk ki, ami során az ismereteket, készségeket a tanulói tevékenységek során szerzik meg tanítványaink. Ezt kiegészítve – és folytatva – a tanítási órákon elsajátított ismeretek elmélyítése, rögzítése, gyakorlása érdekében szükségét látjuk az otthoni rendszeres tanulásnak. Ennek fenntartása érdekében rendszeres feladat adásával (írásbeli és szóbeli házi feladat) segítjük a tanulók otthoni készülését.

2. **A tanulók optimális terhelése és a követelmények jó színvonalú teljesítéséhez szükséges ismeretek gyakorlásához az otthoni felkészülést is irányítani kell a pedagógusnak. Ezért a házi feladatok adása tudatos, tervezett tevékenység, következetesen alkalmazkodik az adott tanuló közösség szintjéhez, a tanulók tudásához, elsajátított képességeihez.**

A házi feladatok sohasem öncélúak, mindig az adott anyaghoz kapcsolódóak, segítik a tananyag megértését, elmélyítését.

3. **Hangsúlyozzuk, hogy az otthoni tanulás kiegészíti, nem pedig helyettesíti az órákon a pedagógus által irányított ismeretszerző tevékenységet.**

4. Az otthoni tanulást segítő feladatokat **differenciáltan is adhatjuk**, amely figyelembe veszi a tanulók teherbírását, képességeit is.

5. A felsőbb évfolyamokon az önálló tanulás, ismeretszerzés képességének kialakítását és az egyre korszerűbb ismeretforrások (multimédia, internet, TV-műsor, stb.) helyes használatának elsajátítását otthon elvégzendő feladatok adásával segítjük.

6. **Úgy tartjuk helyesnek, hogy a tanulókkal még az órán értelmezzük az otthonra szánt feladatot. A házi feladat adásával egy időben minden pedagógusnak meg kell győződnie meg arról, hogy a feladatot mindenki megértette és feljegyezte.**

Követelmények:

1. **Az otthoni felkészülést segítő házi feladatok közvetlenül a tananyaghoz kell, hogy kapcsolódjanak.**

2. **A házi feladat elsődleges célja a rendszeres készülés elősegítése. Ezért mindig adunk feladatot otthonra.**

Amire kiemelten figyelemmel vagyunk:

- Az 1-4. évfolyamon pénteken is annyi feladatot adunk, amennyi az egy óra; az 5-8. évfolyamon maximum két óra tanulmányi időben elvégezhető.
- Rövid szünetekre – őszi, téli, tavaszi – lehetőleg ne adjunk házi feladatot, kíváncsiak vagyunk, hogy a szünetet követő első tanítási napra felkészülten érkezzen a gyermek.
- A nyári szünet idejére is csak minimális feladatot adunk: pl.: a kötelező olvasmány elolvasása.

3. A házi feladat adásakor törekedni kell arra, hogy **ne legyen túlterhelő a tanulóra nézve.** Nem a nehéz, sok feladat segíti a felkészülést. Egy-két az értelmezést, gyakorlást segítő írásbeli feladat elegendő. Ha több gyakorlás is szükségeltetik, azt a tanítási órán, differenciált feladatadással kell biztosítani.

4. Figyelembe vesszük, hogy a tanulók valamennyi tanítási órán kaphatnak otthonra tanulni valót, házi feladatot, amik összességében nagyon leterhelhetik a gyermek szabadidejét. Feladatadáskor önmérsékletre törekszünk, mert tudjuk nem helyes, ha otthon még 3-4 órát tanulásra kell fordítania a gyermeknek.

5. **Megállapodunk, hogy azokat az anyagrészeket, amelyek feldolgozására a tanítási órán nem jutott idő, nem adjuk föl házi feladatként.**

6. **Az otthoni készülést segítő feladatok mennyiségi és minőségi megoldását minden alkalommal következetesen ellenőrizzük és értékeljük.** A tanulók munkájának ellenőrzése, javítása és értékelése a füzetben nyomon követhető, a következetes pedagógusi munka egyik kritériuma.

7. Iskolánk hagyományos tanrend szerint működik, egyéb foglalkozásként a szülők napközi és tanulószobai foglalkozást igényelhetnek. A napköziben és tanulószobán összevont tanulócsoportok működnek, ezért a szóbeli feladatok, memoriterek számonkérése nem mindig történhet meg. A tanulmányi időben a tanulók többnyire az írásbeli munkájukat készítik el.

Az írásbeli feladatok mennyisége annyi legyen, hogy a tanulási időben elkészüljenek vele tanulóink.

Arra törekszünk, hogy a tanulási idő védett legyen. Több diák a tanulási idő alatt iskolai vagy iskolán kívüli egyéb foglalkozáson is részt vesz. Ilyen esetben az írásbeli házi feladat elkészítésére sem jut kellő idő, ezt otthon szükséges pótolni.

8. **Az írásbeli feladatok mellett általában szóbeli felkészülést is igényel az otthoni tanulás** (pl. memoriterek, szabályok, stb.).

9. **A szóbeli feladatok adásánál, ugyanúgy, mint az írásbeli feladatoknál is, fontos követelmény, hogy egyértelműen és pontosan határozzuk meg a tanulók számára, hogy mi a megtanulandó anyagrész, az pontosan hol található a taneszközben, mit várunk a szóbeli tanulás eredményeképpen.**

10. **Csak annak a témának a megtanulása követelhető meg a tanulóktól, amelynek tárgyalása, értelmezése a tanórán megtörtént. Célszerűen az írásbeli feladatoknak is ehhez kell kapcsolódniuk.**

11. Az otthoni felkészüléshez adott feladatok adásakor vegyük figyelembe, a tanulók rendelkezésére álló taneszközöket, ismeretforrásokat.

12. Ha olyan eszkből adunk feladatot, ami nem közvetlenül áll a tanuló rendelkezésére (pl. könyvtári kutatómunka), győződjünk meg arról, hogy az iskolai könyvtárban elérhető-e a forrás.

13. **Alkalmanként – az arra képes tanulóknak – az új ismeretek feldolgozását segítő kutató, gyűjtő jellegű feladatokat is adhatunk.**

Követelmény, hogy az ilyen céllal adott megbízásokat mindig használjuk föl a tanításunkban, legyen meg a helye a tanulás folyamatában, építsünk a tanulói tevékenységre. Ezeket a tanulói munkákat is mindig értékeljük.

15. **Alapkövetelmény, hogy a tanuló elkészítse házi feladatát, a tanórához szükséges eszközei a tantárgyhoz kapcsolódóan a tanítási órán rendelkezésre álljanak.**

Elvárjuk, hogy ennek hiányát a tanuló a tanítási óra elején jelentse.

Tudjuk, hogy a hiány oka sokrétű lehet, arra törekszünk, hogy a házi feladat mindig pótlásra kerüljön.

10. A napközi és a tanulószobai foglalkozás

 **A napközi otthon a pedagógiailag szervezett nevelési folyamat kiterjesztése: a tanórán kívüli idő jelentős részére. Intézményünk továbbra is él az egyéb foglalkozás e lehetőségével.**

 A napközi céltudatos, tervszerű, szervezett nevelési szintér, mely mind szervezetiileg, mind tartalmilag szerves része az iskolában folyó munkának, a pedagógiai programnak.

-  Célját elsősorban a tanulási illetve szabadidős tevékenységek, egyéb foglalkozások megszervezése, irányítása, a közösségi élet kibontakoztatása révén valósítja meg.
-  A napközi otthon a gyermeki személyiségfejlődés egyik fontos szocializációs színtere. Alapvető sajátosságainál fogva (családias légkör, otthon jelleg, kötetlenebb forma) lehetőséget teremt a nevelési feladatok megvalósításához. Az esélyegyenlőségi intézkedés egyik formája.
-  A napközi otthon az alapvető szükségletek kielégítését szolgálja (szeretet, védettség, bizalom, megbecsülés, közösséghez tartozás).
-  A napközi otthon célja megegyezik az iskoláéval. Az iskola pedagógiai programjában lévő célok és feladatok határozzák meg a nevelési feladatokat is.
-  A tanórán kívüli nevelés alapvető feladata, hogy a gondjaira bízott gyermekek számára biztonságot adjon, és segítse a gyermek sikeres iskolai életét.

Nevelési területei:

- Az önálló tanulás
- Szabadidő-szervezés
- Egyéb foglalkozás: tehetséggondozás, hátránykompenzálás
- Társkapcsolatok
- Egészséges életmódra nevelés
- Környezeti nevelés
- Segítő nevelés

A napközi otthon nevelés célja

Egészséges életvitelű, másságot elismerő, pozitív beállítottságú, pozitív magatartású, szokásrendű személyiség kialakítása, aki képes tudásának bővítésére, és egészséges társas kapcsolatok kialakítására.

Alapelvek

- Családias jellegű légkörben megvalósuló személyiség fejlesztés.
- A napközi otthon otthonjellegének biztosítása.
- Szorongásmentes légkör megteremtése.
- Egyéni bánásmód alkalmazása.
- A gyermek önállóságának, személyiségének tiszteletben tartása.

A napközi otthoni nevelés feladatai

- A gyermek személyiségének harmonikus fejlesztése, a szocializáció megvalósítása.
- Nevelő munkánk korszerűsítése.
- Pedagógiai, szakmai, módszertani tevékenységünk összehangolása.
- Az egyes nevelési területek (egészséges életmód, tanulás, szabadidős tevékenység, társas kapcsolatok, környezeti nevelés) fejlesztését szolgáló egységes, összehangolt szokásrendszer kialakítása.
- A tanulók nevelését, fejlesztését megvalósító tanórán kívüli, egyéb foglalkoztatás.
- A tehetséges tanulók felismerése és gondozása.
- Esélyegyenlőség biztosítása.
- Kölcsönös elfogadáson alapuló viselkedéskultúra fejlesztése.
- Az önálló tanulást segítő motivációs rendszer kiépítése, tanulási technikák tanítása.

Nevelési területek, fő feladatok

Egészséges életmód szokásainak kialakítása

Fejlesztési területek

Napirend - a konkrét beosztást a házirend tartalmazza
/Javasolt napirend:

Az utolsó órát követően

- csoportátvétel, készülődés az ebédhez

- ebéd
- szabadidő szabaddidő, játékos testmozgás, illetve szabadidős foglalkozás
- egyéb foglalkozás
- uzsonna
- önálló tanulás: 15: 00 – 16: 00 óra között
- szülői igény esetén: felügyelet / szabadidős tevékenység 16: 00 órától

A napirend a csoportszobában jól látható helyen legyen. A napirend biztonságot ad a gyerekeknek, ami már önmagában is jobb, egészséget megőrző pszichés állapotot eredményez.

Étkezési szokások és egészséges életmód

- ✓ Az ebéd, uzsonna elfogyasztásához barátságos, nyugodt hangulatot biztosítunk.
- ✓ Az ebédtétési rendet a gyerekek órarendjének és életkorának megfelelően állítjuk össze, melynek betartása fontos követelmény.
- ✓ Az ebédlőben: az étkezés kisebb csoportokban, terített asztalnál, a természetes élethelyzetnek megfelelően történjen. Jó, ha a nevelő egy asztalnál eszik a gyermekekkel, így mintát ad a beszélgetéshez és a kulturált étkezéshez.
- ✓ Az asztalfelelősök, naposok gondoskodnak az étkezéshez szükséges eszközökről, a felszolgálat teendőiről asztaluknál.
- ✓ A naposok feladatait a Házirend tartalmazza.
- ✓ Az uzsonnát $\frac{3}{4}$ 15 órától ülve, szalvétán vagy tányéron fogyasztják el.

Személyes higiénia szokásainak kialakítása

- Javasolt a tisztasági csomag használata.
- Kézmosás - étkezés előtt és után, szabadidő után, tanulás megkezdése előtt, WC- használat előtt és után.
- Öltözködés az időjárásnak és a tevékenységnek megfelelően.
- Zsebkendőhasználat.

Pihenés

- Aktív pihenés biztosítása: ebéd után - beszélgetés, mesehallgatás, szabadidős tevékenység.

Tanuláshoz kapcsolódó egészségügyi szokások

- Szellőztetés, rendrakás a teremben.
- Nyugalmat adó környezet megteremtése.
- A csend fenntartása.
- A senkit nem zavaró segítségkérés, segítségadás módjának kialakítása.
- Kiscsoportok, vagy tanulópárok megszervezése, amelyben minden gyerek jól érzi magát.
- Egyéni szünet tartása a tanulás közben. (technikáinak megtanítása).
- Írásbeli munkák ellenőrzésének megszervezése. (ne legyen zavaró).

Szabadidő lehetőségei

- Az életkornak megfelelő mennyiségű szabadidő biztosítása.
- A szabadidős technikák megismertetése, napirendben való elhelyezése.
- Étkezés után kevés mozgást igénylő tevékenység biztosítása.
- Tanulás előtt sok mozgást igénylő tevékenység biztosítása.
- Pedagógus kezdeményezzen játékot a szabadban.

Az egészséges életmód alapozása a napközi otthon programjának tervezésében

Cél: A kulturált, egészséges életmód szokásainak elsajátítása

Fejlesztési követelmények:

A gyermek:

- ✓ Ismerje és alkalmazza a körülményeinek megfelelő higiénés szokásokat.
- ✓ Ismerje és alkalmazza a kulturált étkezés szokásait.
- ✓ Tartsa tisztán és rendben szűkebb és tágabb környezetét.
- ✓ Vegyen részt környezetének kulturált és esztétikus kialakításában.
- ✓ Rendszeresen játsszon, sportoljon a szabadban.

Tanulás, önálló munka szokásainak kialakítása, értelmi fejlesztés

Az önálló tanulás célja:

- Az önálló ismeretszerzés kialakítása.

Az önálló tanulás tárgyi feltételei:

- Taneszközök.
- Kiegészítő könyvek, kézikönyvtár.

Az önálló tanulás higiénés feltételei:

- Nyugodt légkör.
- Rendszeres, állandó tanulásszervezési gyakorlat.
- Motiváltság a feladatok elvégzésére.

A gyermek tanulási szokásainak, motiváltságának megismerése:

- Önálló-e feladatainak megjegyzésében?
- Ismeri-e a tanulási szokásokat, technikákat, gyakorolja-e azokat?
- Hogyan tanul könnyebben?
- Mennyire felkészült a tanulásra?

Az önálló tanulás kialakítását segítő tanulási technikáinak tanítása:

- Taneszközök helyes használata.
- Asztalrend szokásainak kialakítása.
- A tantárgyak tanulásának egyéni sorrendje.
- Időtervezés.
- Azonos tárgyon belül szóbeli és írásbeli feladatok sorrendje.
- A szóbeli tanulás technikája.
- A verstanulás technikája.
- Önellenzés technikája.
- Egyéni szünet.
- Idegen nyelv tanulásának technikája.

Az önálló tanulás szervezésének módszertani lépései:

- Előkészítés
- Önálló munka
- Számonkérés ellenőrzés
- Értékelés

Szabadidő tartalma, hasznos eltöltésével kapcsolatos szokások kialakítása

- Regenerálódást, egészséges fejlődést szolgál.
- Szabadidős kultúra kialakulását segíti.
- A tananyaghoz kapcsolódik.
- Segíti a tanulási nehézségek megelőzését.
- Lehetőséget nyújt a társas kapcsolatok alakítására.
- Személyiségfejlesztő hatású.
- A program szervezésekor a gyermekeknek a szabadidő élményét kell átélínie. Ehhez az élményhez a pedagógusnak választási lehetőséget kell adni.
- A szabadidő lehet: kulturális, kézműves jellegű tevékenység, sport, játék.

Társas kapcsolatok alakítása, társas együttélés szabályainak tudatosítása

A napköziben nyílik leginkább lehetőség a különböző társas helyzetek gyakorlására, és azok fejlesztésére.

Fejlesztés területei:

Önismeretet fejlesztés

- Ismerje saját képességeit.
- Legyen képes képességei fejlesztésére.
- Pozitív önértékelés kialakítása.
- Önbecsülés fokozása.
- Melyek azok a tulajdonságai, melyekkel jól tud teljesíteni munkája során.

Kommunikációfejlesztés

- Megfigyelni és észlelni.
- Verbálisan és nem verbálisan kifejezni magunkat.
- Meghallgatni és közölni.
- Érzéseket észlelni, kifejezni, érzésekkel bántani.

Együttműködés fejlesztése

- Tolerancia.
- Egymás elfogadása.
- Vezetői, szervezői együttműködési készség gyakorlása.
- Kölcsonös érdeklődés.
- Készség a kapcsolatteremtésre.
- Készség mások segítésére.
- Mások iránti türelem.

Konfliktuskezelés

- A konfliktusok megértése.
- Konfliktus kezelési technikák megismertetése.
- Vereségtől mentes konfliktus feldolgozás.
- Konkrét stratégiák gyakorlása a konfliktusok konstruktív kezelésére.

Környezeti nevelés

Környezettudatos magatartás, környezetért felelős életvitel, szokásainak kialakítása. A közvetlen környezet értékeinek megóvása, szépítése, a fenntarthatóság pedagógiájának érvényesítése.

Tevékenységek:

- Évszakokhoz kapcsolódó kézműves foglalkozások szervezése természetes anyagok felhasználásával. Projektek.
- Az iskola udvarának gondozása.
- A közvetlen környezet szépítése a gyermekek munkáiból.
- Természetismereti vetélkedő a diákönkormányzat szervezésében.
- Napközis egészségnap programjának összeállítása.
- Gyalogtúrák, séták a környéken.

Egyéb foglalkozás

- tehetséggondozás
- hátránykompenzálás

Heti értékelés

A heti értékelés gyermeki nyelven megfogalmazott konkrét nevelési feladatokat tartalmazza, mely segíti a helyes szokásrend kialakulását, az emberi, erkölcsi, etikai ismeretek alapozását eredményezi.

1. A hét különböző foglalkozásainak értékelés.
2. A heti céllal kapcsolatos jó és rossz tapasztalatok.

A tanulók önálló munkája

1. Az ügyeletes értékeli a felelősök munkáját.
2. A következő ügyeletes elosztja a munkát.
3. A tervek megbeszélése.
4. Fegyelmi felelősök – magatartás értékelése.

A következő heti feladatok ismertetése

1. Vélemények, javaslatok.
2. Heti cél megbeszélése.
3. Heti cél bejegyzése.

Napközi működési rendje (részletezve: SZMSZ, házirend)

- Az iskolánkban működő napközis csoportok alsó tagozatos osztályokból szerveződnek. Összevont csoportok működnek: 1-3. és 2-4. évfolyamos összevonás. (Tanulósobai igény hiányában a felsős gyermekek is bevonhatók a csoportokba.)

A napközi otthon működésére vonatkozó általános szabályok

- A napközi otthonba történő felvétel a szülő kérésére történik.
- Tanévenként minden év májusában illetve első évfolyamon a beiratkozáskor kell jelentkezni.
- A napköziből év közben csak indokolt esetben lehet kimaradni az igazgató jóváhagyásával.
- Év közben szülői kérelemre is felvehető a gyermek a napközibe, amennyiben van szabad hely.
- A napközibe minden jelentkezőt fel kell venni, különös tekintettel a védelembe vett, veszélyeztetett, és hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű – ez utóbbinál: előnyben részesítés - gyermekekre.

Napközis hagyományok

- ✓ Kézműves foglalkozások
- ✓ Napközis karácsonyi ünnepség
- ✓ Mesedélután
- ✓ Vidám napközi zárás
- ✓ Dicsérek, jutalmak átadása karácsonykor és napközi záráson
- ✓ Kirándulások, séták
- ✓ Könyvtárlátogatás
- ✓ Félévente legalább egy projekt megvalósítása.

A napközis gyermekek jutalmazása

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít, vagy
- a napközis csoport, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, vagy
- kulturális versenyeken, vetélkedőkön, előadásokon, bemutatókon vesz részt, vagy
- bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez,
 - az iskola **napközis dicséretben** részesíti. Évente két alkalommal adjuk át: karácsonykor és év végén.

Foglalkozási terv – a napközis csoportért kijelölt felelős pedagógus minden tanév szeptember 30-ig elkészíti a csoport foglalkozási tervét havi bontásban, melynek része az alábbi szempontsor alapján készített helyzetelemzés.

Helyzetelemzés

1. Névsor
2. A csoport étszáma: Leány: Fiú:
3. Veszélyeztetett tanuló
4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló
5. Egészségi állapot
6. Tanuláshoz, tanulmányi munkához való viszony
7. Kifejezőképesség, beszédkészség, logikai gondolkodás
8. Figyelemfelfejlettség
9. A feladat megértése
10. Magatartási szint

Tanulmányi munkával kapcsolatos célok, feladatok, elvárások, ajánlás – tanulás tanulása

1. évfolyam

Cél: A szokásrend kialakítása, tanulás külső feltételei (rend, világítás, testtartás, szemtávolság, csend, táskarendje, sorrendiség, pihenők beiktatása)

A tanulás belső feltételei (akarat, képességek, motiváció, tanulást segítő módszerek, kíváncsiság, érdeklődés, tudásvágy, akaraterő, cél, elhatározás)

Tanulási technikák: verstanulás technikája, versmondás helyes ejtéssel.

- Szóbeli tanulás technikájának kialakítása. Önálló tanulás technikájának tanítása.

2. évfolyam

Cél: A szokásrend alakítása és bővítése. Tanulási technikák

- Tapasztalatok és problémák a tanulási szokásokban. Az 1. osztályban tanultak felelevenítése, kibővítése (egyéni időterv, korosztálynak megfelelő kézikönyvek használata, kudarcátűrés, rövid és hosszú távú célok)

- Szóbeli tanulás technikájának kialakítása. Önálló tanulás technikájának tanítása

- ⇒ Legyenek képesek nevelői segítséggel adott ismeretet elsajátítani (nyelvtani fogalom, olvasmány feldolgozása, környezetismeret anyag)
- ⇒ - Legyenek képesek a közös munka során az önálló tanulásban is eszközként használni a tankönyvet s a vázlatot.
- ⇒ - Tudják alkalmazni önálló tanulásában a megismert tanulási technikákat.

3. évfolyam

Cél: Tanulási szokások felmérése, tanulási technikák kibővítése

- A pedagógus az osztályról, a tanuló önmagáról kapjon egy képet, ami meghatározza a következő feladatait. Válgjon szokásukká a teljes figyelemmel olvasás.

- ⇒ Tudjanak saját szavaikkal tartalmat mondani vázlat segítségével.
- ⇒ Törekedjenek arra, hogy a tanulásba valamennyi érzékszervüket bekapcsolják.
- ⇒ A tanulási szokások felmérésének elemzése során tanulójuk alakítsanak ki reális önképet. Megismerje a tanulási típusokat.
- ⇒ Győződjenek meg a jó tanulási szokások hasznosságáról.
- ⇒ Legyenek képesek a megismert tanulási normákhoz viszonyítani saját tanulási szokásait szükség esetén tudjanak, akarjanak azokon változtatni.
- ⇒ A tanulói típusok ismeretében tapasztalják meg saját hovatartozásukat, hasznosítsák egyéniségüknek megfelelően a megismert módszereket.

4. évfolyam

Cél: Tanácsok a tanuláshoz. A szellemi munka technikájának fejlesztése

A tanulási szokásokról a pedagógus és a tanulócsoport kapjon egy reális képet

- ⇒ Elvárható eredmények: Reális önkép kialakulása Tanulói válaszokban az összefüggések meglatatása, pozitív vonások erősödése. Tanulási technikák fogásainak elsajátítása. Tudjanak tanulási tanácsokat megfogalmazni, próbálják megvalósítani azokat. Tanulási technikák (Szöveges feladatok, idegen nyelvek tanulásának technikája).
- ⇒ Ismerjék tanulóink a tanórai figyelem fontosságát (értelmét, szükségességét), az otthoni tanulást megkönnyítő technikákat, a rendszeres tanulás hatékonyságát.
- ⇒ Tudják alkalmazni, típusuknak megfelelően, a szaktárgyak tanulására vonatkozó technikákat.

Ajánlás

Szeptember

A tanulás kedvező, objektív feltételeinek létrehozása, megfelelő környezet, nyugodt légkör biztosítása. Tárgyi feltételek megteremtése (szótárak, lexikonok biztosítása). Tanszerek célszerű elhelyezése. Egyéni sorrend a tanulásban. Leckefelelősök, leckefüzet használata. Szokásrend.

Október

Könnyebb, nehezebb feladatok elkülönítése az előkészítő szakaszban. Tudják eldönteni, hogy amennyiben az írásbeli feladat a szóbeli alkalmazása, akkor a szóbelivel kell kezdeni.

November

Megfigyelni, hogy a tanulás alatt követik-e a maguk által meghatározott tanulási sorrendet. Időtervezés.

December

Tanulási segédeszközök, kézikönyvek, lexikonok, szótárak használata. Lemaradókkal egyéni, differenciált foglalkozás. A szóbeli tanulás mozzanatainak tanítása.

Január

A verstanulás technikájának tanítása. A szóbeli tanulás technikájának megfigyelése más-más gyereken, annak értékelése. Tanulópárok alakítása.

Február

Az önellenőrzés kialakítása. Szóbeli felkészültség ellenőrzése. A tanulási technikák alkalmazásának ellenőrzése.

Március

Lényegkiemelés a szóbeli tanulás során. Memoriterek kikérdezése páros formában. Egymás kölcsönös segítése. Önállóság fokozása. Minden gyerek rávezetése a legkedvezőbb tanulási technika alkalmazására.

Április

Tanulási segédeszközök használata. A tanulás előkészületi szakaszának betartása.

Május

Szóbeli tanulás technikájának megfigyelése. Önellenőrzés ellenőrzése, memoriterek kikérdezése. Az időtervezés ellenőrzése, esetleges megakadások okainak feltárása.

Június

Olvasmányok ajánlása a nyári szünetre. Önművelődés iránti igény fokozása. Könyvtárlátogatás.

Tanulószo

- ☞ A tanulószo és a napközi otthon egymással rokon intézmények. A köztük való azonosság a nevelő munka részlegesen közös, illetve azonos céljában, feladataiban és tartalmában (a tanulók rendszeres és maradéktalan felkészítésének biztosítása, az egyéni tanulás segítése, helyes tanulási szokások és módszerek kialakításának segítése, felzárkóztatás, tehetséggondozás, felügyelet, a szociális gondoskodás különböző formái, stb.) mutatkozik meg.

A tanulószoba célja, feladatai

A tanulószoba nem önálló intézményi szerkezet, hanem az általános iskola szerves része. Nevelőmunkájával az iskolai nevelő-oktató munka célját, eredményeinek segítését, hatásainak elmélyítését és kiterjesztését szolgálja.

Más tekintetben azonban a tanulószoba az órán kívüli nevelés egyik speciális területe, illetve színtere, a társadalmi (diák szociális) gondoskodás egyik intézménye. Így sajátos feladatai is vannak.

Az 5-8. osztályos tanulók önálló tanulásának segítése, felzárkóztatása, valamint a tehetséggondozás.

Rendeltetéséből eredően az iskolai nevelés célja, feladatai megvalósításának segítése érdekében a tanulószobának az alábbi általános feladatokat kell megoldania:

- biztosítani a rászorulóknak a nyugodt és maradéktalan felkészülést;
- segítséget adni a tanulmányi munkában való önálló előrehaladáshoz, az értelmi erők és az egyéni tanulási módszerek fejlesztéséhez, a tanulmányi színvonal emeléséhez;

A tanulószoba általános érvényű feladatai megvalósításával együtt egy sor differenciált jellegű feladat megvalósítását is szolgálja a maga sajátos eszközeivel és lehetőségeivel:

- a hátrányos helyzetűek segítését;
- az elmaradók felzárkóztatását;
- a továbbtanulási esélyek növelését;
- a tehetségek gondozását;
- az iskolai pályaválasztási munka segítését;
- a szociális gondoskodás meghatározott – az iskola lehetőségeitől függő – formáinak biztosítását (pl. tanulói étkeztetés, felügyelet)

Foglalkozási terv – a tanulószobai csoportért kijelölt felelős pedagógus minden tanév szeptember 30-ig elkészíti a csoport foglalkozási tervét havi bontásban, melynek része az alábbi szempontsor alapján készített helyzetelemzés.

Helyzetelemzés

1. Névsor
2. A csoport étszáma: Leány: Fiú:
3. Veszélyeztetett tanuló
4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló
5. Egészségi állapot
6. Tanuláshoz, tanulmányi munkához való viszony
7. Kifejezőképesség, beszédképesség, logikai gondolkodás
8. Figyelemfelfllettség
9. A feladat megértése
10. Magatartási szint

Tanulószobai foglalkozások

- étkezés igény szerint;
- önálló tanulás;
- tanuláson kívüli szabadidős foglalkozások;
- egyéb foglalkozások;
- heti értékelés;

Tanulás

- segítse a tanulók önálló tanulási, művelődési, önművelődési képességének fejlesztését; ennek érdekében:

- segítse a tanulókat a tanulás helyes szokásainak, az eredményes és gazdaságos tanulás különböző – az egyén fejlettségének, a tantárgyak sajátosságainak és a konkrét feladat jellegének legjobban megfelelő tanulási módszerek, eljárások, technikák kialakításában és továbbfejlesztésében;
- segítse a hatékonyabb tanulást, a tanulók értelmi és erkölcsi fejlesztését, hogy ne csak feladatokat, leckeiket végezzék el, hanem tudjanak és akarjanak tanulni, egyszerűen, megtanuljanak tanulni is;
- eredményezze az általános tanulmányi színvonal megszilárdítását, emelését mind a csoport, mind az egyes tanulók vonatkozásában.
- A tanulószoba vezető fontos feladata a tanulószobai tanulás megszervezése, ellenőrzése, értékelése.

Heti értékelés

- A hetente tartott értékelés, valamint a havi értékelés a tanulók iskolai és tanulószobai teljesítményének, tevékenységének és vállalásainak figyelembe vételével kell történnie.
- Az értékelő jellegű foglalkozásokat fel kell használni a tanulói önértékelés erősítésére, a helyes tanulási szokások, a célravezető, eredményes és gazdaságos tanulási módszerek megszilárdítására, alakítására és fejlesztésére.

Feladatok

- a hét különböző foglalkozásainak értékelése;
- a heti céllal kapcsolatos jó és rossz tapasztalatok;
- a tervek megbeszélése;
- fegyelmi felelősök magatartás értékelése;
- következő heti feladatok ismertetése;
- vélemények, javaslatok.

Tanuláson kívüli szabadidős foglalkozások

Az órán kívüli tanulói elfoglaltság figyelembevételével az időkeretek a hét meghatározott napjára (vagy napjaira) össze is vonhatók.

Egyéb foglalkozás

- tehetséggondozó foglalkozások
- hátránykompenzáló foglalkozások

Étkezés a tanulószobán

A tanulószobán az étkezés nem tartozik a tényleges tanulószobai foglalkozások körébe. A tanulószobások iskolai étkeztetésének helyi rendje ügyeleti formában történik.

A tanulószoba-vezető feladatai

- az iskolai munkaterv általános és – a tanulószobára vonatkozó – konkrét feladatainak (valamint a tanulószobai munka előző évi igazgatói értékelésének) figyelembevételével összeállítja a tanulószoba éves munkatervét (programját), figyelemmel kíséri és segíti az ebből adódó feladatok érvényesítését (a feladatokat a nevelőkkel megbeszéli és közösen kialakítják az érvényesítéshez szükséges egységes eljárásokat, módszereket);
- gondoskodik a program ismertetéséről - tanulókkal, szülőkkel - ; a tanulószobai csoport helyiségében – a heti foglalkozási renddel együtt történő – kifüggesztéséről, betartásának folyamatos ellenőrzéséről;
- kapcsolatot tart a szakmai közösséggel, szaktanárokkal, különböző fórumokon képviseli a tanulószoba érdekeit;
- ellátja a tanulószobai munkával összefüggő egyéb adminisztratív feladatokat (megnyitja, illetve vezeti a tanulószobai naplót, rendszeresen ellenőrzi, gondoskodik a hiányzások igazolásáról, stb.

A megfelelő nevelői tanulásirányítás nélkülözhetetlen kellékei

- a tanulószobára beosztott nevelőnek pontos tájékoztatást nyújtó leckeüzetek;
- a tankönyvek nevelői példányai, melyeket célszerű, ha a leckeüzetekkel együtt a tanulmányi felelősök a nevelő számára áttekinthetően az asztalára előkészítenek;
- az eredményes tanuláshoz szükséges iskolai szemléltető eszközök (pl. földrajzi – és történelmi térkép, földgömb, különböző szemléltető képek, modellek, stb.), melyeket a nevelőnek előzetesen elő kell készítenie;
- különböző szótárak (értelmező-, helyesírási, idegen szavak szótára, illetve idegen nyelvi szótárak), lexikonok, melyeket a tanulók számára hozzáférhetővé, alkalmazásukat pedig motiválttá kell tenni, illetve alkalmazásukhoz segítséget kell adni;

A tanulószobai felvétel azonos a napközire vonatkozó felvétellel

A napközis és a tanulószobai nevelő az **időkereteket rugalmasan kezelheti** igazodva a mindenkor tanuló összetételéhez, feladatokhoz.

11. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása az iskolában

A Nkt. 27. § (11) bekezdésben meghatározottak szerint szervezzük meg.

A helyi megvalósítás rendje a pedagógiai program 2. kötet **A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő elvek, célok, feladatok** fejezet 1. 1. 5. **Egészségnevelés** tartalma altéma 1. 1. 5. 10. pontjánál.

12. Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

 **Az esélyegyenlőség érvényesítése a köznevelésben kiemelt feladat.**

 Az egyenlő bánásmód követelményének és a szegregációmentességnek, mint esélyegyenlőségi alapfeltételnek a köznevelési intézményen belül érvényesülnie kell.

 A gyerekek, a tanulók esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, megsegítések tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket, segítik tehetségük kibontakoztatását.

 Az intézményben tilos a hátrányos megkülönböztetés (bármiféle okból), továbbá minden olyan különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy kedvezés, amelynek célja vagy következménye az egyenlő bánásmód megszüntetése vagy akadályozása. A feladatellátás módjára vonatkozó döntések, intézkedések meghozatalakor a gyermek, a tanuló mindenekfelett álló érdekét kell figyelembe venni.

 **Pedagógiai program készítésünk során kiemelten szem előtt tartottuk az egyenlő bánásmódról szóló törvényt, illetve azokat az egyéb törvényeket, rendeleteket, melyekben megfogalmazódik az esélyegyenlőség biztosítása. A pedagógiai programunk szellemisége, a megjelölt célok, feladatok mindegyike az esélyegyenlőség biztosításának irányát mutatja.**

 **A munkánkat átfogó evangéliumi szellemben történő nevelés elve mellett, - melyben nevelésünk alapja a bibliai emberszemlélet -, megfogalmaztuk az esélyegyenlőség elvét.**

 **Esélyegyenlőségi célkitűzések** intézményünkben: Olyan körülményeket kell kialakítani, hogy megvalósuljon:

- ⇒ a megkülönböztetés megszüntetése,
- ⇒ az egyenlő bánásmód,
- ⇒ az emberi méltóság tiszteletben tartása,
- ⇒ a társadalmi szolidaritás.

 **Intézményünk integráló jellegű intézmény.**

 **Képesek vagyunk mind a különleges bánásmódot igénylő, mind a hátrányos helyzetű (HH), ill. halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók integrált nevelésére-oktatására.**

-  **Fogadjuk az alapító okiratunkban megjelölt sajátos nevelési igényű gyermekeket is.**
-  **2010 óta Tehetségpont vagyunk.**
-  **Széleskörűen rögzítettük pedagógiai programunkban a szociális hátrányok enyhítését szolgáló feladatokat, a tanulási kudarcnak kitett tanulókat segítő programot, a gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat.**
-  **Támogatjuk pedagógusaink továbbképzését, hogy minél nagyobb arányban megismerjék az egyéni bánásmód, a differenciált oktatás, fejlesztés módszertanát.**
-  **Minden tervezett infrastrukturális és tartalmi, szakmai fejlesztés esetén kiemelt figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű tanulók nevelési / oktatási helyzetének javítására a beruházások megvalósítása során.**
-  **Az esélyegyenlőség biztosítását az alábbi területekre kiterjedően értelmezzük:**
- a) a nevelésbe/oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása,
 - b) a nevelés/oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás,
 - c) a teljesítmények értékelése,
 - d) a neveléshez/oktatáshoz kapcsolódó tevékenységek, foglalkozások biztosítása és igénybevétele,
 - e) a neveléssel/oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés,
 - f) a nevelésben/oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása,
 - g) a tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint
 - h) a nevelésben/oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.
-  **Folyamatosan figyelemmel kísérjük:**
- o a településen élők, az intézményünkbe járó gyermekek, tanulók szociális helyzetét;
 - o közszolgáltatások elérhetőségét;
 - o beiskolázási mutatókat;
 - o a gyermekek / tanulók (HH/HHH, illetve SNI) eloszlását az egyes óvodai csoportokban /iskolai osztályokban;
 - o a gyógypedagógiai nevelést, oktatást;
 - o a lemorzsolódás arányát;
 - o a kompetencia mérések eredményeit;
 - o a továbbtanulási mutatókat;
 - o a tehetséggondozás eredményeit;
 - o a tanórán kívüli programokon, az egyéb foglalkozásokon való részvételt az általános iskolai oktatásban;
 - o az iskolán kívüli segítő programokon való részvételt az általános iskolai oktatásban;
 - o pályázati lehetőségeket;
 - o a humán-erőforrás alakulását;
 - o az infrastruktúrát és az ahhoz való hozzáférést;
 - o a módszertani képzettséget;
 - o az intézményi és szervezeti együttműködések (egyházak, kisebbségek, civil szervezetek és egyéb partnerek).
-  **Intézményünk az alaplokumentumokban megfogalmazott esélyegyenlőségi intézkedéseken túl az alábbi esélyegyenlőség biztosítását szolgáló dokumentumokkal rendelkezik:**
- ⇒ **Fenntartói szint:** Esélyegyenlőségi program - Az esélyegyenlőségi program – tartalmazza a helyzetelemzést, és a helyzetelemzésben feltárt problémákra – az esélyegyenlőségi intézkedési tervet.
- ⇒ **Intézményi szint:**
1. a Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda gyermekeit, tanulókat érintő esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód programja
 2. Kiegészítés a Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda gyermekeit, tanulókat érintő esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód programjához, intézményi alaplokumentumokhoz

13. Az egészségnevelési és a környezeti nevelési elvek

Egészségnevelési elvek:

A helyi megvalósításának részletes rendje a pedagógiai program 2. kötetének A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő elvek, célok, feladatok fejezetében található.

Környezeti nevelési elvek:

A helyi megvalósításának részletes rendje a pedagógiai program 2. kötetének Környezeti nevelési program fejezetében található.

14. A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések

7. 1. A pedagógiai program érvényességi ideje

- ⇒ Az óvoda 2013. szeptember 1. napjától szervezi meg először nevelő munkáját e pedagógia program alapján.
- ⇒ Az iskola 2019. szeptember 1. napjától az első és az ötödik évfolyamon szervezi meg először nevelő és oktató munkáját e pedagógia program alapján. A pedagógiai program felmenő rendszerben kerül bevezetésre.
- ⇒ Ezen pedagógiai program érvényességi ideje 2022. augusztus 31. napjáig szól.

7. 2. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- ⇒ A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- ⇒ Az óvodapedagógusok az óvodai intézményegység-vezetővel közösen minden nevelési évben értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását
- ⇒ Az iskolanevelők szakmai munkaközösségei minden tanév végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
- ⇒ A 2021-2022. nevelési év / tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen pedagógiai programot módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.

7. 3. A pedagógiai program módosítása

- ⇒ A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
 - az intézmény fenntartója;
 - az intézmény igazgatója;
 - a nevelőtestület bármely tagja;
 - a nevelők szakmai munkaközösségei;
 - a szülői munkaközösség.
- ⇒ A tanulók a pedagógiai program módosítását a diákönkormányzat (diákpresbitérium) képviselői útján javasolhatják a nevelőtestületnek.
- ⇒ A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó Siklós – Máriagyűd Református Társegyházközség Igazgatótanácsa hagyja jóvá. A pedagógiai program elfogadása előtt ki kell kérni a jogszabályban előírt véleményeket.

- ⇒ A módosított pedagógia programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától az első és az ötödik évfolyamtól kezdve felmenő rendszerben kell bevezetni.

15. A pedagógiai program nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- ⇒ Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára hozzáférhető.
- ⇒ A házirend elolvasható az intézmény honlapján. Az intézményi honlap internet címe: www.siklosref.hu
- ⇒ A pedagógiai programról minden érdeklődő tájékoztatást kérhet az intézmény igazgatójától, igazgatóhelyettesétől, az óvodai intézményegység-vezetőjétől, valamint az intézmény pedagógusaitól a nevelők fogadó óráján vagy – ettől eltérően – a pedagógussal előre egyeztetett időpontban.
- ⇒ A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
- a) az intézmény honlapján;
 - b) az intézmény fenntartójánál;
 - c) az intézmény irattárában;
 - d) az intézmény könyvtárában;
 - e) az intézmény nevelői szobájában;
 - f) az intézmény igazgatójánál;
 - g) az intézmény óvodai intézményegységében.

16. Záradékok

Intézményünk helyi pedagógiai programjának módosítását 2019. szeptember 9-én a Szülői Szervezet véleményezte és elfogadásra javasolta.

Siklós, 2019. szeptember 9.

Pálné Gudmon Erika

szülői szervezet vezetője

Intézményünk helyi pedagógiai programjának módosítását 2019. szeptember 2-án a Diákönkormányzat (Diákpresbitérium) véleményezte.

Siklós, 2019. szeptember 2.

Törő Dorottya Mikolt

diákpresbitériumvezető

Intézményünk helyi pedagógiai programjának módosítását 2019. augusztus 24-én az üzemi tanácsi képviselő megismerte, véleményezte.

Siklós, 2019. augusztus 24.

Radóné Pesti Edit

üzemi megbízott

Intézményünk helyi pedagógiai programjának módosítását a nevelőtestület 2019. augusztus 22-én elfogadta a 37./2019 (VIII. 22.) határozatával.

Siklós, 2019. augusztus 22.

Vadas Győzőné

nevelőtestületi képviselő

A Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai Programját az Igazgatótanács 22. /2019. számú határozatával 2019. szeptember hó 10. napján jóváhagyta.

Pintérné Lázok Orsolya

az Igazgatótanács elnöke

Fenti dokumentumok és melléletek az irattárban lettek elhelyezve.

Az így elfogadott és jóváhagyott dokumentumról a szülők és diákok tájékoztatást kaptak.

ph.

.....
Józsi Anita
igazgató



PEDAGÓGIAI PROGRAM

2. kötet – nevelési program - A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő elvek, célok, feladatok – egészségfejlesztési és prevenciós program; környezetvédelmi; fogyasztóvédelmi program



Tartalomjegyzék

1. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő elvek, célok, feladatok	5-33
1. 1. Egészségnevelési program	5
1. 1. 1. Bevezetés	5
1. 1. 2. Az egészségnevelési program az iskola működés rendszerében	6
1. 1. 3. Az egészségnevelés fázisai és meghatározói	7
1. 1. 3. 1. Helyzetkép	7
1. 1. 3. 2. Az egészségnevelő tevékenység	8
1. 1. 4. Testi és lelki egészségnevelés általános céljai	9
1. 1. 5. Egészségnevelés tartalma	11
1. 1. 5. 1. Higiénikus, egészséges életvitel	11
1. 1. 5. 2. Betegségek elkerülése, egészség megóvása	11
1. 1. 5. 3. Leleki egészség megóvása, krízis prevenció	12
1. 1. 5. 4. Függőséghez vezető motívumok feltárása, egészségkárosító szokások megelőzése	12
1. 1. 5. 5. Az egészséges táplálkozás	12
1. 1. 5. 6. A családi életre nevelés, szülővé nevelés témakörei	13
1. 1. 5. 7. Szabadidő – kultúra fejlesztése	13
1. 1. 5. 8. Áldozattá válás elkerülése, bűnmegelőzés	13
1. 1. 5. 9. Közlekedésre nevelés	14
1. 1. 5. 10. Mindennapos testnevelés	15
1. 1. 6. Az egészségnevelés módszerei és eszközei	16
1. 1. 6. 1. Az egészségnevelés formái, módszerei	16
1. 1. 6. 2. A módszerválasztás szempontjai	16
1. 1. 7. Az egészségnevelés erőforrásai	17
1. 1. 7. 1. Humán erőforrások	17
1. 1. 7. 2. Tárgyi erőforrások	18
1. 1. 7. 3. Anyagi erőforrások	19
1. 1. 8. Az egészségnevelés szinterei	19
1. 1. 9. Az iskola kapcsolatai az egészségnevelésben	20
1. 1. 9. 1. Belső kapcsolatok	20
1. 1. 9. 2. Külső kapcsolatok	20
1. 1. 10. Kommunikáció, továbbképzés, ellenőrzés, értékelés	21
1. 1. 11. Az egészségnevelési program végrehajtása	22
1. 1. 12. Kérdőívek – 1-2. melléklet	23
1. 2. Egészségnevelési program - Drogprevenciós program	26
1. 2. 1. Alapelvek	26
1. 2. 1. 1. A nevelési-oktatási intézményekben kialakítandó drogstratégia szükségessége	26
1. 2. 1. 2. A drogstratégia kialakítása	26
1. 2. 1. 3. A mentálhigiénés vonatkozás	27
1. 2. 1. 4. A drogfogyasztás okai.	27
1. 2. 2. Célok	28
1. 2. 2. 1. Rövidtávú célok	28
1. 2. 2. 2. Hosszú távú célok	28

1. 2. 2. 3. Az egészségnevelés	28
1. 2. 2. 4. A prevenció	29
1. 2. 3. Az iskolai drogstratégiából adódó feladatok megvalósítása	29
1. 2. 3. 1. Az iskola vezetésének a feladata	29
1. 2. 3. 2. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata	29
1. 2. 3. 3. A nevelőtestület feladata	30
1. 2. 3. 4. A védőnő és szükség esetén az iskolaorvos / egyéb szervek, szervezetek szerepe, feladata	30
1. 2. 4. Eljárások, alkalmazott módszerek	30
1. 2. 4. 1. Általános módszerek	30
1. 2. 4. 2. Prevenciós módszerek	30
1. 2. 5. Programvariációk	31
1. 2. 5. 1. Eszközök, személyi feltételek	31
1. 2. 5. 2. A megvalósítás szinterei	31
1. 3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	32
2. Környezeti nevelési program	34-58
2. 1. Bevezető	34
2. 2. Helyzetkép	34
2. 2. 1. Belső környezet	34
2. 2. 2. Külső környezet - Siklós környezetének, múltjának, jelenének rövid bemutatása; nevezetes épületek, szobrok a városban	34
2. 3. Erőforrások	38
2. 3. 1. Személyi források	38
2. 3. 2. Anyagi erőforrások	39
2. 4. Alapelvek, jövőkép, célok	39
2. 4. 1. Alapelvek, jövőkép	39
2. 4. 2. Célok	40
2. 4. 3. Konkrét célok, feladatok	41
2. 4. 4. A megvalósítás résztvevői, feladataik	41
2. 5. Tanulásszervezés és tartalmi keretek	43
2. 5. 1. Tanórai keretek, a tantárgyak lehetőségei	43
2. 5. 2. Egyéb foglalkozások	54
2. 6. Taneszközök	55
2. 7. Megvalósítási terv (éves munkatervi bontásban)	56
2. 8. Kommunikáció	56
2. 8. 1. Iskolán belüli	56
2. 8. 2. Iskolán kívüli	56
2. 9. Minőségfejlesztés: minőségbiztosítás és –ellenőrzés	56
3. Az iskola fogyasztóvédelemmel összefüggő nevelési feladatai	58-59
3. 1. A fogyasztóvédelmi nevelés célja	58
3. 2. A fogyasztóvédelmi nevelés tartalmi elemei	58
3. 3. A fogyasztóvédelmi nevelés szinterei az oktatásban	59
3. 4. Módszertani elemek	59
4. A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések	59
5. Záradékok	61

1. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő elvek, célok, feladatok

„Az ember életében három földi kincs van:
a tudás, az egészség és a szeretet”

Greguss Pál

„Minden szabad nekem, de nem minden használ.” (1 Kor. 6,12)

1.1. Egészségnevelési program

1. 1. 1. Bevezetés

Egyre nagyobb felelősség hárul a pedagógusokra a fiatalok egészségtudatos magatartásának kialakításában.

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket saját egészségük egyre nagyobb mértékű irányítására és javítására.

Az egészséges harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanuló cselekvő, tevékeny részvételével alakítható ki. Az iskolai környezet, mint léttér fontos szerepet játszik az egészséges testi, lelki, szociális fejlődés biztosításában.

Ebben a pedagógusok életvitelének, személyes példamutatásának is jelentős szerepe van.

A nemzetközi és a hazai elvárásoknak megfelelően a köznevelési törvény megkívánja a tanulók szemléletformálásának, pozitív attitűdjének, cselekvési kultúrájának újragondolását a pedagógusok részéről és a pedagógiai programok részeként az egészségnevelési programok kidolgozását.

Alapvetés

Biblia

A szolgálat elsődleges alappillére Jézus Krisztusba vetett hitünk. A keresztyén tanítás alapján meggyőződésünk, hogy Isten jónak teremtette az embert, amely a kísértésre adott rossz válasz következtében természetében megromlott és kiszolgáltatottá vált a kihívások felé. A sátán kísértése, emberölése a mai napig tart pusztító, liberális – a szabadság hamis értelmezéséből fakadó – és szinkretista áltudományok formájában, illetve kézzel fogható gyermek- és ifjúságellenes intézkedésekben. Nekünk kötelességünk, erre a testi-lelki harcra felkészíteni gyermekeinket, a jövőendő nemzedéket, hogy a kísértés idején felkészülten kerüljenek a harcba, amelyet jól felfegyverkezve Isten dicsőségére megvívjanak, és abból győztesen, testi-lelki egészségben kerüljenek ki.

A keresztyén ember fejlődése során felismeri Istentől nyert erőforrásait, amelyek felhasználása, saját életében a jó döntések meghozatalára, mások életében, pedig a megfelelő segítség megadására teszi alkalmassá.

Ottawai nyilatkozat

Egyre nagyobb felelősség hárul a pedagógusokra a fiatalok egészségtudatos magatartásának kialakításában. **Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket saját egészségük egyre nagyobb mértékű irányítására és javítására.**

Az Egészségügyi Világszervezet 1986-os Ottawai nyilatkozata a korszerű **egészségfejlesztés elveit és kulcsterületeit** a következőkben határozta meg:

- az egészséget támogató társadalompolitika fejlesztése,
- az egészséget segítő környezeti feltételek kialakítása,
- közösségi cselekvés,
- az egészséges élet egyéni készségeinek erősítése,
- az egészségügyi ellátás megelőzési szerepének hangsúlyozása.

Az egyházi oktatási intézményekben épp úgy a jövő nemzedékét nevelik, mint a világi iskolákban. A különbség az oktatói és nevelési tevékenység szellemiségében nyilvánul meg.

Az egyházi intézményekben felnövekvő nemzedék számára az egészséges, függőségektől mentes élettel kapcsolatos bibliai tanítás egyetemes érték.

A vallás szerepét az egészség megőrzésében és betegségek megelőzésében már évezredek óta ismeri az emberiség. **A hívő közösséghez tartozás egészségvédő tényező. A vallás olyan hit- és érték-rendszert közvetít, amely értelmet és irányítást, azaz egyfajta keretet ad az életnek.** A céltalanság, a sivárság csak ott jelenik meg, ahol ezek az életkeretek hiányoznak. Ezzel összefügg a vallás problémamegoldásban, konfliktusmegoldásban játszott szerepe. Az ima, a Teremtővel kialakított bizalmas kapcsolat segít feldolgozni az élet megpróbáltatásait, hiszen azok így értelmet nyernek. A vallásgyakorlók körében a káros szenvedélyek, így a dohányzás, az alkohol- és drogfogyasztás, alacsonyabb előfordulást mutatnak. Mivel ezek a magatartásformák nagyrészt fiatalok körében alakulnak ki, és válnak később valódi szenvedéllyé, különösen fontos, hogy e védőhatás az ő esetükben is működjön. A hit megakadályozhatja e szerek fogyasztását, hiszen biztosítja a közösséghez tartozást, a lelki élményeket, az útkeresés célját. Jelentős szerepet tölt be a hit a serdülők életében, spirituális útkeresésében és pszicho-szociális fejlődésében.

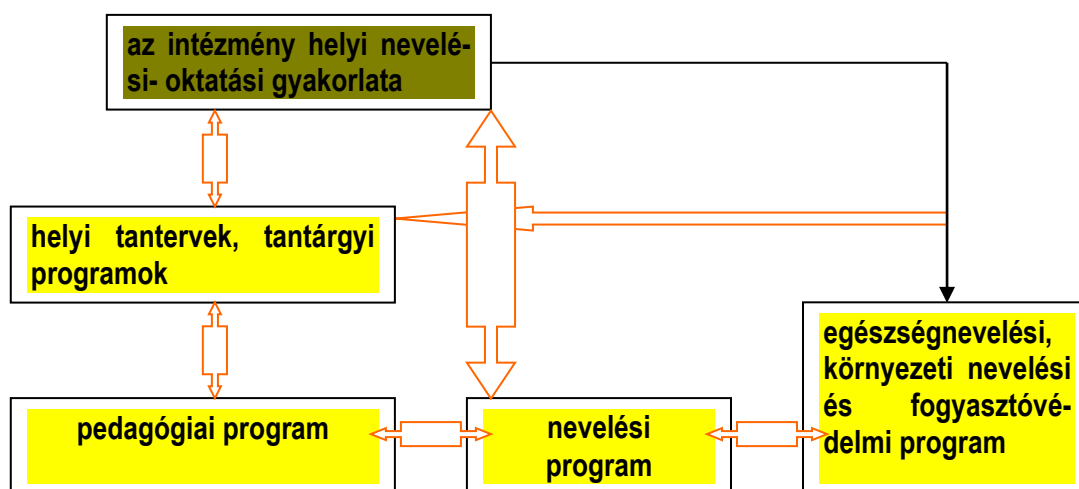
Mi pedagógusok fontosnak érezzük az Országos Református Tanáregyesület Etikai Kódexét, amit magunkra nézve kötelezőnek tartunk.

- A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet szerint: „Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz-kezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.”

1. 1. 2. Az egészségnevelési program az iskola működés rendszerében

A program tervezése és végrehajtása során figyelembe vesszük a partnereket, így a nevelőtestület, a diákok és a szülők elvárásait is.

Az egészségnevelés program helyét, kapcsolatait az iskola működés rendszerében az 1. ábra mutatja:



1. ábra

1. 1. 3. Az egészségnevelés fázisai és meghatározói

1. 1. 3. 1. Helyzetkép

A testi-lelki egészség helyi jellemzői

Tanulóink többsége nehéz szociális körülmények között él.

Az egészségi állapot: Az intézményi alkalmazottak egészségi állapotának vizsgálatát a törvényeknek megfelelően foglalkozási-és egészségügyi orvos látja el.

A gyerekek státuszvizsgálatát, rendszeres szűrését, a védőoltások beadását iskolaorvos, iskolai fogorvos végzi védőnők közreműködésével. Az iskolaorvosok a szükséges esetekben a megfelelő szakellátásra küldik tanulóinkat. A védőnők részt vesznek az iskolában történő egészségnevelésre irányuló tevékenységekben is. Az iskolafogászati szűrés minden évben teljes körűen történik.

Kíváncsún lennének, ha a tanulási nehézségek és rész képesség zavarok szűrésére már az első tanévben sor kerülne, és így mód nyílna az időben történő korrekcióra. Erre képzett szakember van iskolánkban.

Szűrővizsgálatok - Az iskola - egészségügyi gondozási munkaterv az iskola-egészségügyről szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet, valamint az 51/ 1997. (XII. 18.) NM rendelet figyelembe vételével készült.

A státuszvizsgálat, a szűrővizsgálatok, védőoltások, tisztasági vizsgálatok ütemezése az SZMSZ-ben, illetve az éves egészségügyi gondozási munkatervben található.

Az elmúlt évek szűrővizsgálatain a problémás területek – kiszűrtek száma alapján – az alábbiak voltak: látásélesség, színlátás, mozgásszervi, obesitas.

A szűrések eredményei alapján megállapítható, hogy **magas a mozgásszervi megbetegedések és a túlsúlyos gyermekek száma. Ez arra hívja fel a figyelmet, hogy az egészséges táplálkozás és a rendszeres mozgás fontosságának tudatosítása és lehetőségének megteremtése programunkban kiemelt feladatként kezelendő.**

Iskolánk tanulói között vannak allergiás, asztmás, epilepsziás problémákkal küzdő gyerekek is. Inkluzív intézményként alapító okiratunknak megfelelően fogadunk sajátos nevelési igényű gyermekeket:

A mulasztási adatok értékelésénél figyelembe kell venni, hogy a hiányzások okai nem kizárólag az egészséggel – betegséggel összefüggőek. Minden körülményt mérlegelve is megállapítható, hogy az egy főre évi hiányzás viszonylag magas. Ez összefüggésben lehet a tanulóink alacsony szintű fizikai állóképességével.

Az igazolatlan hiányzás nem jellemző intézményünkben.

Könnyített testnevelésben főként az aliglátó sajátos nevelési igényű gyermekeink részesülnek.

Tanulóink fizikai állapota siralmas képet mutat. Tanulóink 6 %-ának fizikai teherbíró-képessége tartozik a jó és a kiváló kategóriába. A jó és kiváló minősítést csak a rendszeresen sportoló gyerekek - akiknek a száma elég kevés iskolánkban - érték el.

A gyerekek keveset mozognak. Befolyásolja ezt az eredményt a testnevelés tantárgy nem megfelelő eszközállománya, a hiányzó tornaterem. Iskolánk jelenlegi helyzete a sport és testnevelés terén nagyon sok tennivalót kíván.

A sportversenyeken egyre kevesebben vesznek részt, illetve egyre kevesebben igénylik az iskolai sportkört is. Egyre több a felmentést „hozó” gyerek. A gerincbetegségben, illetve tartáshibával jelentkezőknél elvétve tapasztalható a tartásjavító - vagy gyógytestnevelés. Ez utóbbi problémát úgy próbálja áthidalni a testnevelést oktató kolléga, hogy beépíti a gerincjavító tornát a téli időszakban a sportkörtől foglalkozásokba, valamint a testnevelés órákba.

1. 1. 3. 2. Az egészségnevelő tevékenység - problémafeltárás

A problémafeltárást SWOT analízissel és kötetlen beszélgetésekkel végeztük. Feltérképeztük a jelenlegi egészségnevelési tevékenységünk erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit, veszélyeit és gátló tényezőit.

A) Erősségek

- ✓ egyházi intézmény vagyunk – lelki gondozás magas fokú,
- ✓ az iskola jó „hírneve”,
- ✓ 2 fő mentálhigiénés szakember;
- ✓ 1 fő szociális szakvizsgával rendelkező szakember;
- ✓ 2 fő elsősegélynyújtás területén kiképzett munkavállaló;
- ✓ 1 fő supervisor-i képzésen részt vett szakember,
- ✓ széleskörű együttműködési megállapodás –kör szakemberekkel,
- ✓ sok jól képzett, elhivatott pedagógus, innovatív képzés, kreativitás, jó képességű tanulók,
- ✓ hagyományok: nyári hittantáborok, tanulmányi kirándulások, ISK, bűnmegelőzési fórumon való részvétel: 7-8. osztály, természetjárás,
- ✓ évente: diák sportnap,
- ✓ egészségtan oktatása,
- ✓ egészségvédelmi projektek,
- ✓ drogprevenciós program működtetése,
- ✓ az iskola-egészségügyi szolgálat és a tanárok közötti kommunikáció,
- ✓ DADA program működtetése,
- ✓ aktív, a közösségnek sok segítséget nyújtó iskolarendőr

B) Gyengeségek

- ✓ sportolási lehetőségek
- ✓ elavult, leromlott állapotú nyílászárók,
- ✓ mellékhelyiségek nem korszerűek,
- ✓ az iskola nem megfelelő tisztasága a tanítás végére,
- ✓ egységesség hiánya, következetlenség,
- ✓ a házirend nem megfelelő betartatása.
- ✓ mindig azonos szülői kör a plusz feladatokban,
- ✓ nevelői túlterheltség a feladatok végzésében.
- ✓ ügyeletesi feladatvégzés

C) Lehetőségek

- ✓ ügyeleti munka folyamatos ellenőrzése
- ✓ kollegák részvétele a szakmai továbbképzéseken
- ✓ az iskola és a szülők kapcsolatának erősítése
- ✓ a szülők bevonása közös programokba
- ✓ tematikus szülői értekezletek szervezése
- ✓ az iskola-egészségügyi szolgálat és a tanárok egészségfejlesztő tevékenységének még hatékonyabb összehangolása

D) Veszélyek

- ✓ rongálás megjelenése
- ✓ erőszak, kisebbek bántalmazása
- ✓ dohányzás, alkohol, kábítószer fogyasztás megjelenése a tanulók körében
- ✓ elektronikus játék- és számítógép-függőség

E) Gátló tényezők

- ✓ szűkös anyagi lehetőségek
- ✓ tornaterem hiánya
- ✓ nincs saját konyha – beszűkült lehetőség szolgáltató választására,
- ✓ sportfelszerelések hiánya
- ✓ sportlétesítmények drága belépődíjai, magas utazási költség

1. 1. 4. Testi és lelki egészségnevelés általános céljai

Küldetés

- ⇒ a református nevelési intézmények tanulóinak támogatása az Istentől kapott egészség megőrzésében, az egészségtudat fejlesztésében;
- ⇒ a mentális egészség elérése, továbbá felkészítés a függőségek, különös tekintettel a drogok okozta veszélyekre a keresztyének reményteljes jövőképe az evangélium igazsága alapján történő felmutatásával;
- ⇒ a református intézmények pedagógusainak felkészítése és támogatása a fiatalkori devianciák által megjelenő kihívások kezelésében szakmai tapasztalatunk és Jézus Krisztusba vetett hitünk alapján.

Iskolánk egészségnevelési – általános – céljai a következők:

- testi, pszichikai, szellemi szempontból egészséges, hitben élő fiatalok nevelése,
- az egészséges életmód a harmonikus, erkölcsös és konstruktív életvitel rendjének kiépítése úgy, hogy ezek számukra alapértékké váljanak. Az ehhez szükséges ismereteket, készségeket, attitűdök elsajátításának kialakítása,
- primer prevenció keretében az egészségvesztés megakadályozása: különféle tényezők megszüntetésére való törekvés olyan tevékenységekkel és eszközökkel, amelyek egyrészt az általános egészségmegőrzését, másrészt a specifikus betegségek kialakulásának megelőzését segítik elő,
- a tanulók környezetismeret, természetismeret és biológia órákon szerzett ismereteire támaszkodva, azokat továbbfejlesztve tudatosítsa a 6 - 14- éves tanulóknak az ember és a környezet közötti kapcsolatot, hatékony kölcsönhatást,
- megismertetni a tanulókkal az egészségre kedvező és káros tényezőket, a betegség-megelőzési módokat, eljárásokat, tudatosítani a tanulóknak az egészséges életmód szabályait, normáit, a pozitív beállítódásokat,
- élethelyzetek, szituációk bemutatásával és elemzésével fejleszteni szemléletüket viselkedési normáikat, erkölcsiségüket, önmaguk és mások iránti felelősségérzetüket.

Cél: A tanulóknak tudatosítani az egészség, mint érték fogalmát, hogy az egészség váljon a legfőbb értéké számukra. Fontos rávilágítani a káros szenvedélyek egészségromboló következményeire, illetve elérni azt, hogy tudjanak nemet mondani bizonyos szituációknak.

Rövid távú cél:

- ✓ A már működő tevékenységek folytatása és bővítése.

Sikerkritérium: működnek az eddigi tevékenységek és újakkal bővülnek.

A rövid távú célok megvalósításának határideje:

Az adott tanévben 1-8. évfolyamokon koncentrikusan bővítve a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően, illetve a tananyagok tartalmához illesztve. 1-6. évfolyamon: a környezetismeret, természetismeret órán, 7-8. évfolyamon: a biológia és egészségtan órán, 5-8. évfolyamon az osztályfőnöki, testnevelés és sport órákon, valamint egyéb foglalkozásokon valósul meg.

Határidő: az adott tanév vége.

Középtávú célok:

- ✓ A tanulók ismerjék meg az egészséges táplálkozás és életmód alapelveit, és azokat építsék be mindennapi életükbe.
- ✓ Az intézmény tisztaságának, állagának megóvása.
- ✓ Legyen fontos az étkezés kultúrájának igényessége.
- ✓ Épüljön be életükbe az étkezés utáni fogmosás igénye.
- ✓ Legyen igényük a száj és a testi higiénia.

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- ✓ Tudják, hogy melyek a káros szenvedélyek, ismerjék fel azokat, tudjanak nemet mondani.
- ✓ Szerezzenek helyes és pontos ismereteket a nemi fejlődéssel kapcsolatban, illetve a szexuális életről.
- ✓ Szerezzenek ismereteket elsősegélynyújtásból.

Sikerkritérium: ha a gyerekek az iskolában megszerzett egészséggel kapcsolatos tudnivalókat ismerik, és törekednek azok betartására. Általános fizikai teherbíró képessége nő a diákoknak.

Hosszú távú célok:

- ✓ Az egészségnevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg. A konkrét, helyi sajátosságokat vegye figyelembe.
- ✓ Erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához kapcsolódó ismereteket.
- ✓ Tudják értelmezni és szelektálni a reklámokat, illetve tartsák szem előtt a mértéktartást.
- ✓ A pedagógusok és a szülők viselkedése mintaként szolgáljon a gyerekek számára.
- ✓ Épüljön be mindennapjaikba a testmozgás és az egészséges táplálkozás.
- ✓ Alakuljon ki bennük, hogy érték az egészség.
- ✓ Törekedjenek a lélek és a test harmóniájára.
- ✓ Minden rendelkezésére álló módszerrel elősegíti az intézmény a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését.

Sikerkritérium: hogy a tanulók ismerik önmagukat, személyiségüket, testüket, korlátaikat és lehetőségeiket. Tudják, hogy hova forduljanak szükség esetén tanácsért, segítségért.

Kiemelt jelentőséget tulajdonít az intézmény az egészséges táplálkozásnak, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak.

Olyan oktatási-nevelési gyakorlatot folytat az intézmény, amely tekintetbe veszi a pedagógusok, nem pedagógus munkatársak és a tanulók jól-létét és méltóságát, lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást. Teljesül küldetésünk.

1. 1. 5. Egészségnevelés tartalma

Az iskola egészségnevelési tevékenységének kiemelt feladatai:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmód gyakorlását szolgáló tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedésformákat;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel
 - a táplálkozás,
 - az alkohol- és kábítószer fogyasztás, dohányzás,
 - a családi és kortárskapcsolatok,
 - a környezet védelme,
 - elsősegélynyújtás,
 - az aktív életmód, a sport,
 - a személyes higiénia,
 - a szexuális fejlődés területén.

Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli, egyéb foglalkozás feladata.

1. 1. 5. 1. Higiénikus, egészséges életvitel

- ⇒ Az ember legfontosabb biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzőinek megismertetése (környezetismeret, biológia és egészségtan, technika és életvitel... órák).
- ⇒ Emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség (osztályfőnöki órák).
- ⇒ Egyén és közösség (osztályfőnöki, technika és életvitel... órák).
- ⇒ Kulturált viselkedés (valamennyi szaktárgyi órán, osztályfőnöki órák).

1. 1. 5. 2. Betegségek elkerülése, egészség megóvása**Tanórai kereteken belül:**

- ⇒ Testi és személyi higiénia (fogápolás, testápolás, fejtetvesség megelőzése...), tisztálkodás, öltözködés (osztályfőnöki, környezetismeret, természetismeret, biológia és egészségtan, testnevelés és sportórán)
- ⇒ Személyi higiénia-öltözködés (osztályfőnöki, technika és életvitel... órák)
- ⇒ Közlekedés kultúra és biztonság (osztályfőnöki, technika és életvitel... órák)
- ⇒ Étrend (napi, heti), (osztályfőnöki, környezetismeret, biológia és egészségtan, technika és életvitel... órák)
- ⇒ Baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás (osztályfőnöki, környezetismeret, természetismeret, biológia és egészségtan, testnevelés és sport, fizika, kémia, technika és életvitel... órán)

Tanórán kívüli keretek között megvalósítható:

- ⇒ Baleset-megelőzés (vöröskeresztes rendezvényeken)
- ⇒ Elsősegélynyújtás (vöröskeresztes rendezvényeken)
- ⇒ A testnevelési, tömegsport és iskolán kívüli sportrendezvényeken való részvétel
- ⇒ Életmód/életmódváltó- és sporttáborok szervezése
- ⇒ Egészségnevelési projektnap

1. 1. 5. 3. Léleki egészség megóvása, krízis prevenció

- ⇒ hit-és erkölcsstan oktatása,
- ⇒ Napi imádkozás,
- ⇒ Csendes napok, áhítatok, imaközösségi alkalmak, Dörmögő kör,
- ⇒ Beszélgetés katechétával, mentálhigiénés szakemberrel,
- ⇒ Önismeret, mely vonatkozik a fiatalok szociális egészségi és érzelmi állapotára, magatartásbeli hiányosságokra,
- ⇒ Stresszt oldó technikák: sikeres emberek életútjának bemutatása (művészek, feltalálók, bibliai személyek),
- ⇒ Emberismeret, empátia - osztályfőnöki órán,
- ⇒ Egyéni képességek és célok összhangja.

1. 1. 5. 4. Függőséghez vezető motívumok feltárása, egészségkárosító szokások megelőzése

- ⇒ egészségkárosító növények,
- ⇒ egészségkárosító élvezeti szerek,
- ⇒ serkentők, nyugtatók drogok,
- ⇒ szenvedélybetegségek,
- ⇒ függőséghez vezető okok feltárása, tudatosítása,
- ⇒ élvezeti szerek (drog, alkohol) egészségkárosító hatása, azok következményei.

1. 1. 5. 5. Az egészséges táplálkozás

- ⇒ Az étkeztetés szolgáltatója törekedjen a korszerű táplálkozásnak megfelelő ételek készítésére.
- ⇒ Gyümölcsprogramban való részvétel – 1-4. évfolyam.
- ⇒ Projekt az egyéb foglalkozásokon - salátabár, árubemutató, kóstolók, receptverseny, terítési verseny stb.

Egészséges táplálkozás előadásainak témák szerinti megoszlása:

1. óra:	A táplálkozás története
	Az energia
	Folyadékfogyasztás
	Az ízlelés
	Az emésztés
2. óra:	A növekedés
	Az életfontosságú tápanyagok
	- szénhidrátok
	- fehérjék
	- élelmi rostok
3. óra:	- zsírok
	Vitaminok
	Ásványi anyagok, nyomelemek
	Zöldségek, gyümölcsök
	Helyes táplálkozás
4. óra:	Adalékanyagok
	Táplálkozással összefüggő problémák
	A hagyományostól eltérő táplálkozási formák
	Ötletek a mindennapi vásárláshoz
5. óra:	A táplálkozás piramisa.
	Tesztek, feladatok töltése, kiértékelése

1. 1. 5. 6. A családi életre, szülővé nevelés témakörei

- ⇒ barátság, partnerkapcsolatok,
- ⇒ a család funkciója, jelentősége,
- ⇒ érzések – érzelmek – értékek,
- ⇒ családtervezés, a keresztyén családmodell,
- ⇒ terhesség, szülés, csecsemőgondozás,
- ⇒ AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek,
- ⇒ normálistól eltérő szexuális magatartás,
- ⇒ szülői felelősség – konfliktusok feloldása,
- ⇒ családalapítás, családjogi törvény,
- ⇒ betegbiztosítás, egészségügyi szolgáltatások igénybevétele módjai.

1. 1. 5. 7. Szabadidő – kultúra fejlesztése

A mai családok életére a túlterheltség, a túlhajszoltság a jellemző, ezért a szülő „nem ér rá” gyermekével foglalkozni. Hiányzik az értékorientált nevelés, így fiataljaink gyakran nem tudják mi a helyes és helytelen szórakozási mód. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknál a család különböző okok miatt nem tudja ezt a feladatot ellátni, illetve nem megfelelően. A gyermek gyakran negatív mintát lát.

Ezért különös hangsúlyt kell fektetnünk az ilyen szórakozási módok korrigálására is. Rá kell mutatnunk, és meg kell érteniük, hogy kulturált formában is lehetséges a kikapcsolódás: kirándulás, zenés esték, színház és/vagy mozi látogatás, könyvtár, stb.) A kulturált szórakozás megtanítása azért bír rendkívüli jelentőséggel, hogy fiataljaink a stressz és unalom elől ne az alkohol, drog és egyéb függő betegségek hazug világába meneküljenek.

1. 1. 5. 8. Áldozattá válás elkerülése, bűnmegelőzés

A társadalomban, az iskolában, a mindennapi életben, a médiában a tanulók egyre gyakrabban találkoznak erkölcstelenséggel, bűnnel. Az iskolában napjainkban egyszerre van jelen az áldozat, az áldozattá válás és a bűn elkövetője, de még az olyanok is, akik semleges hozzáállásukkal nem akadályozzák meg a cselekményt. Ezért kiemelt feladataink közé tartozik a bűnmegelőzés, az áldozattá válás elkerülésének biztosítása.

A tevékenység általános tematikája:

- a helyes életvitel kialakításának szempontjai
- a családon belüli erőszak előfordulásai, ezek negatív hatásai
- a média személyiségformáló szerepe, károsító hatása
- a szenvedélybetegségek megjelenési formái, prevenciók munka
- a biztonságos szexuális élet, az AIDS legfontosabb kérdései
- a fiatalok bűnözés megelőzése
- alternatívák a szabadidő helyes eltöltésére

Bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülésének iskolai céljai:

- A közösség biztonságának növelése
- Az emberi jogok érvényesülésének biztosítása
- Az élet minőségének javítása
- Sértetté válás veszélyének csökkentése
- A bűncselekményeket előidéző okok minimálisra csökkentése
- A bűnözés ismételt megelőzése, az áldozat segítése, kompenzációja

Az áldozattá válás iskolai feladatai:

- ⇒ döntéshozatal, problémamegoldás, stressz-kezelés, érdekvédelem képességének kialakítása,
- ⇒ erőszakmentes, problémamegoldó technikák tanítása. Többet ésszel, mint erővel....
- ⇒ az iskolán belüli kirekesztés felderítése, hatékony fellépés ellene,
- ⇒ az iskolai erőszak, a zsarolás áldozatainak védelme
- ⇒ a tantestület tagjainak védelme, a foglalkozásukkal kapcsolatos konfliktusokban,
- ⇒ önvédelmi képességek fejlesztése, reális kockázatok tudatosítása,
- ⇒ az igazságszolgáltató szervezetek és az intézmény együttműködési feltételei az áldozatvédelem érdekében,
- ⇒ az iskolakerülés és más deviáns cselekvésre reagáló programok kidolgozása,
- ⇒ jelzőrendszer működtetése,
- ⇒ az életmódjukban deviáns jellegzetességet mutató tanulók figyelemmel kísérése, segítése,
- ⇒ problémák jelzése,

⇒ a sportszerű viselkedés kultúrájának erősítése, a fizikailag gyengébbek védelme.

Az intézményben folytatott nevelő-oktató munka bűnmegelőző tevékenysége a hagyományos tanórai keretekben, illetve valamennyi osztály osztályfőnöki óráin szakértő előadókkal, célirányos előadásokon történik. A tanórai keretek adta lehetőségeken túl egyén foglalkozásokon is történhet, esetenként szülőkkel együtt.

A témával kapcsolatban évente projektet szervezünk minden évfolyam valamennyi osztályában.

Javasolt módszertani elem lehet még:

- Az alsó és felső tagozatban az *ígéretes fáján* minden év őszén vállalásokat, ígéreteket tenni, eszerint viselkedni, élni, ezeket értékelje az osztályfőnök.

1. 1. 5. 9. Közlekedésre nevelés

A közlekedés egyik legveszélyeztetettebb csoportja az általános iskolai korosztály. Életkori sajátosságai miatt a közlekedést a felnőttektől eltérő módon ítélik meg.

Megosztott figyelmüknek jellemzői, spontaneitásuk, észlelésük, a negatív példák, a tapasztalataik azt mutatják, valódi közlekedési helyzetekben nem megfelelően viselkednek. Ezért kiemelten fontos szerepe van az iskolai nevelési feladatok között a közlekedésre nevelésnek.

Az iskolai közlekedésre nevelés célja és feladata:

- ⇒ az iskolások utas- és gyalogos baleseteinek megelőzése,
- ⇒ a kulturált közlekedési magatartás kialakítása,
- ⇒ a tömegközlekedési eszközök biztonságos használatára történő felkészítés,
- ⇒ a közlekedéshez szükséges képességek, készségek fejlesztése,
- ⇒ az időjárási viszonyok közlekedést befolyásoló szerepével történő megismertetésük,
- ⇒ a biztonságos játék helyszíneivel történő megismerkedésük.

A nevelés színterei, módszerei:

A helyes közlekedési magatartás a gyermekek képességeinek függvénye, amelyeket valamennyi tantárgy a maga sajátos módszereivel, eszközeivel fejleszt, tanórai keretek között. Az 5-8. évfolyamon beépül az osztályfőnöki óra tematikájába is.

Fejlesztendő terület:

- látás, hallás, mozgás,
- közlekedési ismeretek szintje,
- elsősegély-nyújtási ismeretek szintje,
- készségek gyakorlása, tudatosítása,
- akarat és beállítódás.

Tanórán kívüli lehetőségek:

- versenyek, fórumok,
- kirándulások,
- tájékoztató anyagok, szórólapok, Közlekedési Kisokos füzetek,
- országos közlekedési programokban való részvétel.

1. 1. 5. 10. Mindennapos testnevelés

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel, hiszen tapasztaljuk, hogy a modern kor, és az azzal együtt járó technológiák az embert olyan életmódba kényszeríthetik, amely a mozgásszegény életmódhoz, a fizikai képességek hanyatlásához vezethet, áttételesen előidézve ezzel a szellemi teljesítmény romlását is.

Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszthető.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósuljon, az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontoknak kell teljesülniük:

- minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgás-programban;
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése;
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is;
- öröm és sikerélmény jelent a Kölyökatlétikai Program bevezetése, megvalósítása;
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás-programban; a testmozgás-program életmód-sportokat, életminőség-sportokat is megtanít (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében). a testmozgás-program játékokat és táncot is tartalmaz

Az iskola mindennapos testnevelés programja

A Nemzeti köznevelésről szóló törvény értelmében az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg.

A heti öt órából heti két óra kiváltható nem testnevelés órával:

- *kerettantervben meghatározott oktatásszervezési formák szerinti formákkal;*
- *iskolai sportkörben való sportolással;*
- *vagy – a tanuló - szülő - kérelme alapján – sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett sporttevékenységgel.*

Iskolánk a mindennapos testnevelés programjába beépíti a **Kölyökatlétikai Programot**. Nevelőnk 2012-ben tanfolyami kiképzésben részesült.

 **Intézményünkben a mindennapos testnevelés megvalósítása heti öt testnevelésóra keretében.**

Iskolánkban a mindennapos testnevelés mellett az alábbi testedzési, mozgási, sportolási lehetőségek vannak:

- ⇒ az iskolai sportkör szervezett foglalkozásai,
- ⇒ igény esetén a szervezett tömegsport foglalkozások, melyek tevékenységébe a tanulók bekapcsolódhatnak;
- ⇒ 2011-től természetjáró mikro műhely foglalkozásai;
- ⇒ játékos, egészségfejlesztő testmozgás beépítve a szabadidős és egyéb foglalkozásokba;
- ⇒ szervezett kirándulások;
- ⇒ szervezett korcsolyázás – önköltséges alapon -;
- ⇒ bekapcsolódhatnak a gyermekek a partner alapfokú művészeti iskola kínálta mozgásos tanszakok munkájába; a szintén partner helyi népi tánc csoportok szervezett foglalkozásaiba;
- ⇒ tanulónk bekapcsolódhatnak a helyi sportegyesületek által kínált tevékenységekbe.

1. 1. 6. Az egészségnevelés módszerei és eszközei

1. 1. 6. 1. Az egészségnevelés formái, módszerei

- kiállítás,
- egészséges ételek készítése, kóstolása,

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- tanórák (testnevelés és sport, környezetismeret, természetismeret, biológia és egészségtan, osztályfőnöki órák, technika és életvitel...),
- egyéb foglalkozások,
- könyvtári kutatómunka,
- sportbemutatók, vetélkedők, kirándulás, táborok,
- filmvetítés,
- kérdőívek, tesztek,
- rendezvények: előadások,
- egészségnap, egészség hónap – projektek.

1. 1. 6. 2. A módszerválasztás szempontjai

- tevékenységközpontú és életszerű legyen,
- élményközpontú, motiváló legyen,
- feleljen meg a tanuló életkorának,
- pozitív életszemléletet adjon,
- együttműködésre épüljön,
- sok játékos elemet tartalmazzon.

1. 1. 7. Az egészségnevelés erőforrásai

1. 1. 7. 1. Humán erőforrások

Humán erőforrások alatt a képességeket, kompetenciákat, kapacitásokat, tudást, gyakorlatot, motivációt, energiát és elkötelezettséget értjük. Az egészségnevelésben résztvevők eltérő háttérrel, tudással, készségekkel, attitűddel rendelkeznek. Ennek ellenére a tevékenységben résztvevők valamennyien a jobb egészség elérésén, a hosszú távú célokban megfogalmazottak megvalósulásán dolgoznak. Az egészséget, mint elérendő és óvandó célt kell tanítani, attitűdformálással, életmód alakítással, és öntevékenységre serkentéssel. A pedagógus saját egészsége - egészségmagatartása – a közösség számára minta.

Humán erőforrás az iskola valamennyi „lakója”, a tanárok és a diákok, valamint a technikai és adminisztratív munkavállalók. Mindenkinek megvan a maga, személyre szabott feladata az egészségnevelés teljességében. Az iskola szempontjából humán erőforrásnak tekinthető minden külső partner, akinek kapcsolata van az iskolával: ide tartozik a fenntartó, a tanulók szülei, civil szervezetek, a Gyermek- és Családsegítő Szolgálat, Nevelési Tanácsadó, a MRE kiskunhalasi Református Pedagógiai Intézetének szakszolgálat, a Városi Könyvtár, iskolák, a rendőrség, mentőszolgálat stb.

A programban részt vevő szakemberek:

- foglalkozási és egészségügyi orvos,
- iskolaorvos,
- iskolai védőnő,
- iskolai fogorvos,
- az SNI tanulók szűrővizsgálatát végző szakemberek,
- ÁNTSZ,
- rendészeti szervek,
- mentőszolgálat,
- Gyermek- és Családsegítő Szolgálat,
- az önkormányzat illetékes szakirodái,
- MRE kiskunhalasi Református Pedagógiai Intézetének szakszolgálat.

A pedagógusokat az alkalmazandó módszerek és ismeretek szempontjából fel kell készíteni, képességeik és ismereteik folyamatos fejlesztéséről gondoskodni kell.

Belső erőforrások

Jelenleg intézményünk két pedagógusa rendelkezik mentálhigiénés, egészségfejlesztő végzettséggel, 1 fő szociális szakvizsgával is. Többen tanúsítványt szereztek különféle akkreditált egészségnevelési programokon (tartásjavító gerinctorna, Gordon, Alapozó terápia, Sindelar stb.) Két munkatársunk elsősegélynyújtásra kiképzett munkatárs.

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

Belső erőforrások	Feladat, szerepkör	Erősségek
Intézményvezetés	Támogatja az egészségnevelési programokat. A minőségi munka részeként értékeli az ilyen tevékenységet, anyagi forrásokat igyekszik felkutatni.	Hiteles személyiségek a pedagógusok, diákok számára. Kreativitás, nyitottság, hasznosítható kapcsolatrendszer.
Tanítók, tanárok	Kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve tanítják az egyes egészségügyi tartalmakat, önálló modulként 6. osztályban az egészségtant. Programok szervezői, résztvevői, segítői.	Valamennyi pedagógus belátja, hogy minden nevelő feladata az egészségnevelés.
Osztályfőnökök	Évfolyamokra lebontva az egészségneveléshez kapcsolódó tartalmak feldolgozása. Ösztönző rendszert dolgoz ki.	Az aktualitások azonnali „kibeszélése” osztályközösségi szinten
Diákpresbitériumot segítő tanár	Segíti és koordinálja a program megvalósítását, kapcsolatokat teremt a külső támogatókkal.	Napi kapcsolat a diákokkal
Diákpresbitérium	Segíti és koordinálja a program megvalósítását. Ösztönző rendszert dolgoz ki.	Napi kapcsolat a diákokkal
Gyermekek- és ifjúságvédelmi munkát összefogó munkatárs	A hátrányos és a veszélyeztetett tanulók segítése. Egészséggel kapcsolatos programok, drogprevenció tervezése szervezése, pályázatokat ír.	Szaktudás, elkötelezettség, empátia. Szakmai kompetencia.
Iskolaorvos, védőnők, foglalkozásegészségügyi orvos	Segítik a munkavállalók munkáját az egészségmegőrzésben (elsősegélynyújtás, betegápolás stb.)	Szakmai kompetencia
Adminisztratív és technikai dolgozók	Támogatják a pedagógusi munkát, a programok háttérének és tárgyi feltételeinek biztosításával	
Diákok	A tervezett éves programban vesznek részt (tevékeny szerepvállalás önálló munkák és kezdeményezések).	Valamennyi diák érintett a programokban
Szülők	Előadások tartása, szemléltető eszközök gazdagítása, anyagi támogatás, külső erőforrások felkutatása,	Tevékeny részvétel a programokban.

1. 1. 7. 2. Tárgyi erőforrások

Iskolánk épületei (kisház, iskolaépület, tálalókonyha, ebédlő / tornaszoba épülete) folyamatos felújítást igényelnek, melyet mindig megteszünk anyagi lehetőségeink függvényében. Minden kiszolgáló, szükségleteket ellátó helyiségnél fokozott figyelmet fordítunk a tisztaságra, az egészséges környezetre.

Iskolánk az 1980-as évek közepén épült Siklós belvárosában, majd a 90-es években bővült. Az épület nem rendelkezik jó adottságokkal. (Nincs aula, nem megfelelő nagyságú néhány tanterem, nincs tornaterem, a szertárak száma sem elegendő). A tanítást 9 oktatási célú helyiség, 1 tanári munkaszoba, 1 tornaszoba – külön épület -, és 1 szabadtéri sportpálya szolgálja, mely nem szabvány méretű.

Az étkeztetést 26 fő befogadására alkalmas ebédlő és 1 tálalókonyha segíti. Nincs saját konyha, a gyermekek étkeztetését külső vállalkozó látja el, alapkövetelmény az egészséges táplálékok választékának biztosítása. Az iskolában nem üzemel büfé, s nincs büféautomata sem.

A viszonylag új iskolaépület komoly felújítást, nagyberuházást igényel. A közelmúltban történt tetőjavítás – beázások miatt – során derült ki, hogy az épület egy része nincs megfelelően szigetelve.

A vécék és mosdók, valamint a villanyvezetékek felújítása, kedvező változásokat hozna életünkben. A nyílászárók – különösen az ablakok – rendkívül rossz állapotban vannak, javításuk (cseréjük) halaszthatatlan.

Az elavult, illetve nem megfelelő szabványú fényforrások cseréje a tantermekben és a tanári szobában megtörtént. A hiányzó részek cseréje az anyagiak függvényében történik.

A fűtés alapvető, legszükségesebb korszerűsítésére 2011-ben került sor, de ez a terület további feladatot ró az intézményre.

A tantermekben a burkolat javítása 2011-ben történt meg.

2006-ban pályázati forrásból az eszközjegyzéknek megfelelő könyvtárszoba kialakítása történt meg.

2007-ben szülői segítséggel egy tanterem felújításra került.

Az iskolabútorok korszerűbbre cserélése 2007 és 2010 között valósult meg.

A folyosók, osztályterem zöld növényekkel való ellátottsága megfelelő, azonban lehetne még emelni a növények számát.

Alapvető higiéniai feltétel lenne a mosdókban a WC-papír, a szappan és a kéztörölő. Az iskola tisztasága a tanítás végére nem megfelelő.

A tantárgyi taneszköz ellátás átlagosnak, néhány területen gyengének mondható. Minden teremben van írásvetítő, mára már a legkorszerűbb szemléltető eszközökkel is rendelkezik az iskola, négy darab multimédiás tábla segíti a tanulók nevelését.

Az egészségneveléshez rendelkezésre állnak:

- ⇒ szemléltető képek,
- ⇒ fóliák, modellek,
- ⇒ szakkönyvek,
- ⇒ audiovizuális eszközök.,
- ⇒ interaktív tábla

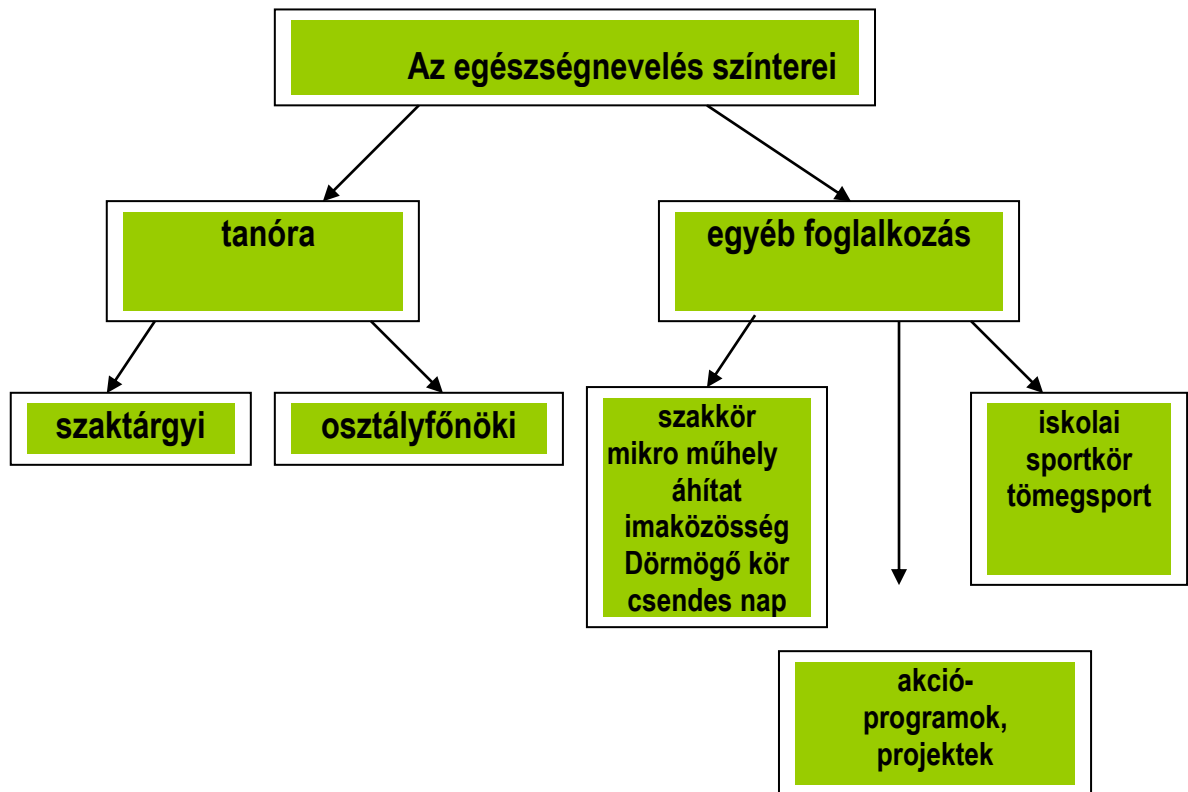
Az iskola udvarán jó időben kellemes ott tartózkodni, a tanulók ki is használják ezt, de az időjárástól függően a Házirendben foglaltak szerint is az udvaron, a friss levegőn kell tartózkodniuk.

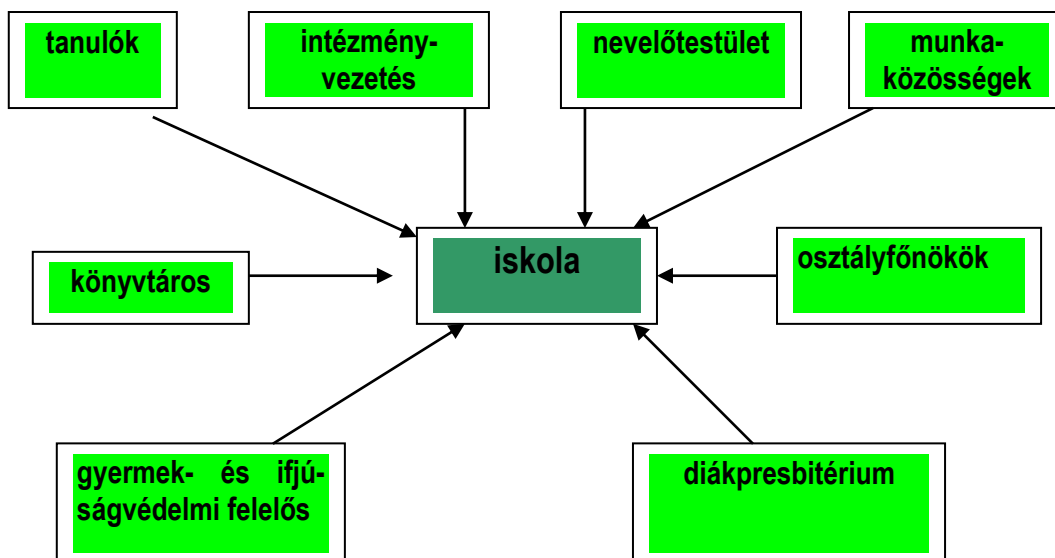
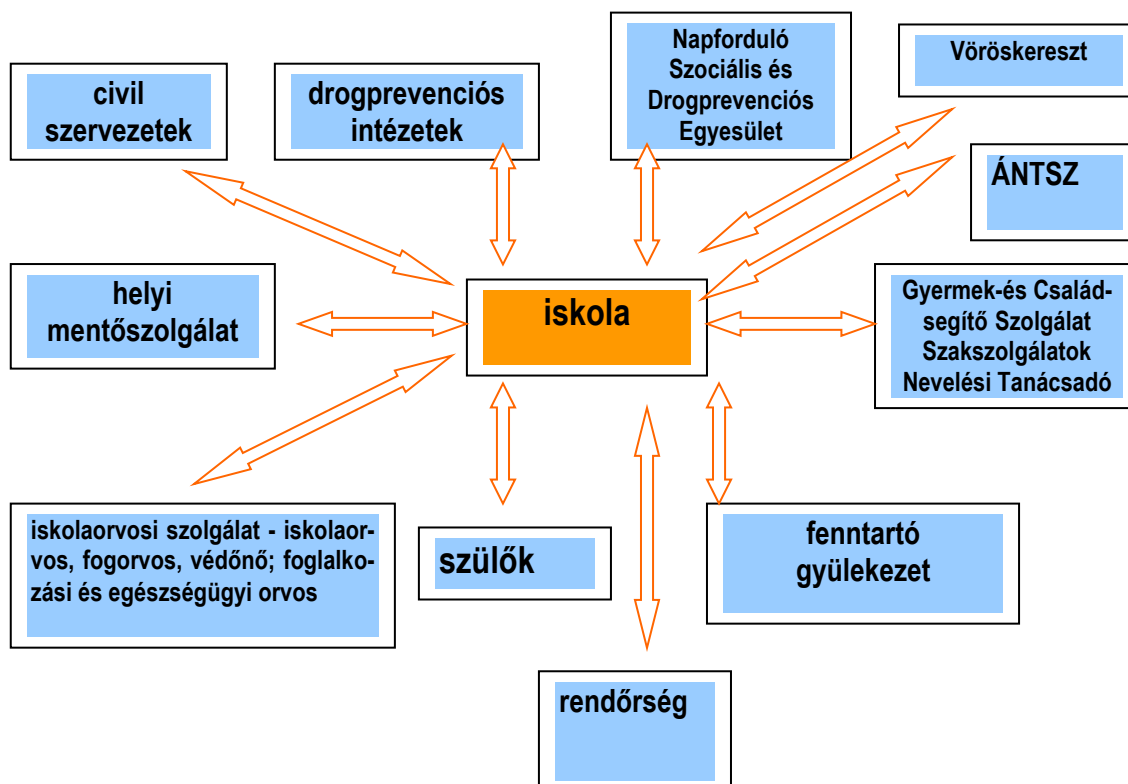
Nem rendelkezik iskolánk külön orvosi szobával, az iskola-egészségügyi szolgálattal kötött szerződés értelmében ők biztosítják az orvosi ellátás helyiségét.

1. 1. 7. 3. Anyagi erőforrások

- ⇒ költségvetés: az iskola költségvetésében pénzügyi háttérrel biztosítsunk az egészségnevelési program megvalósítására
- ⇒ karácsonyi vásár bevétele,
- ⇒ pályázati (országos, megyei, helyi) támogatások,
- ⇒ alapítványi támogatások.

1. 1. 8. Az egészségnevelés szinterei



1. 1. 9. Az iskola kapcsolatai az egészségnevelésben**1. 1. 9. 1. Belső kapcsolatok****1. 1. 9. 2. Külső kapcsolatok**

1. 1. 10. Kommunikáció, továbbképzés, ellenőrzés, értékelés

Kommunikáció

Intézményen belüli

Az intézményen belüli kommunikáció szerves része a szemléletformálásnak. Részben azért, mert az információhiány is gyakran oka az egészségkárosító tevékenységnek, de még ennél is fontosabb, hogy az egészségnevelési programot tervezni is csak csapatmunkában lehet. A gyerekek számára az épület különböző pontjain elhelyezett hirdetőtáblák, a DP képviselői és a pedagógusok nyújtanak információkat. A szülők a gyerekeken keresztül, a tájékoztató füzetek és a hirdetőtáblák segítségével, a szülői értekezleteken, fogadóórákon, értesülhetnek az intézményben folyó munkáról. A pedagógusok értekezleteken, megbeszéléseken, személyes beszélgetéseken vitatják meg az iskola életét meghatározó kérdéseket.

Intézményen kívüli

Az intézményen kívüli kommunikáció, kapcsolatrendszer alapvető eszköze az intézmény nyitottá válásának. Kifelé és befelé is tudatosítani kell, hogy az iskola egészségnevelési tevékenysége tágabb értelemben is közügy. Az iskola történetéről, jelenéről és egyéb aktuális hírekről informálódni lehet 2008-tól az intézmény honlapjáról is. A szűkebb és tágabb lakókörnyezet is részt vesz az iskola nevelőmunkájában.

Továbbképzések

Belső: nevelési értekezletek, tanfolyamok

Külső: rendezvényeken való részvétel. Akkreditált továbbképzéseken való részvétel.

Az egészségnevelési program működésének ellenőrzése, minőségfejlesztés

A felelősség meghatározása:

Mindazon személyek, akik részt vesznek a programok munkájában:

- intézményvezető
- DP segítő nevelő
- gyermek-és ifjúságvédelmi munkát összefogó munkatárs
- szakmai közösségek irányítói
- osztályfőnökök
- pedagógusok
- foglalkozás - egészségügyi orvos
- iskolaorvosok, védőnők, fogorvos,
- rendőrség,
- mentőszolgálat stb.

Az eljárás leírása:

Az egyes módszerekkel elért eredményeket összehasonlítjuk egymással, mert csak így lehet lemérni a hatást az egészségnevelési munkában:

a) tanári – tanulási - szülői kérdőívek kiértékelése. (Elégedettségi mérések)

b) statisztikai mérési adatok összehasonlítása:

- ⇒ gyógytorna adatok (felmentettek aránya),
- ⇒ rendszeresen sportolók és nem sportolók arányai,
- ⇒ mulasztási adatok,
- ⇒ fogászati - szűrési adatok,
- ⇒ iskolai balesetek gyakorisága,
- ⇒ szűrővizsgálati adatok,
- ⇒ alkohol, drogfogyasztás, dohányzási adatok,
- ⇒ testi higiénés állapotfelmérés,
- ⇒ tanulók fizikai állapot mérése,
- ⇒ családok, szociális helyzet felmérése

Azokat a célkitűzéseket mérjük, amelyek a tervezési folyamatban szerepelnek. Kiértékelésünk célja, hogy valódi különbségeket tudjunk kimutatni, s a kapott eredményeket tanulmányozzuk. Ez hozzájárul ahhoz, hogy az egészségnevelési tevékenység kiszámítható legyen, és továbbfejlődjön. A folyamatos nyomon követés és dokumentálás a legeredményesebb módja az ellenőrzésnek.

Évente:

- a) szakmai egyeztetés, a különböző szakmai szintek feladatainak koordinálása
- b) szakmai egyetértés a feladatok elvégzéséről
- c) a működő programok munkájának értékelése, IPR önértékelés (szakmai közösségi, nevelőtestületi, vezetői, gyermek-és ifjúságvédelem, IPR menedzsment)

A szakmai közösségi foglalkozásokon fontos a tapasztalatcsere, a helyi problémák hangsúlyozása. Folyamatos a kapcsolattartás az iskolaorvossal, védőnővel, s azokkal a személyekkel, akik a program eredményességét segítik. Az értékelés tehát rövidtávon hatásos, szükségszerű.

A hosszú távú eredményesség kiértékelésére a program végső stádiumában kerülhet sor. A diákok (8. o. végén) nyilatkoznak arról, hogy mennyiben változott meg az életmódjuk a program kezdetétől számítva, és hogy jövőendő életformájukra is kihatással lesz-e.

Az IMIP szerinti időpontokban

- a) Partneri elégedettségi mérések, klímatesztek (kérdőívek diákoknak, szülőknek, pedagógusoknak, klímatesztek valamennyi munkavállalónak).
- b) Teljes körű önértékelés – részegységeként.
- c) Statisztikai mérési adatok összehasonlítása.

Az értékelésnél nem csak az ismeretek elsajátítását, a tevékenységek gyakorlását kell figyelembe venni, hanem a tanuló által preferált gondolkodási és viselkedési módokat, általános viselkedésüket, magatartásukat is.

- e) 1. sz. melléklet: minden 5-8. évfolyamos tanuló kitölti az első osztályfőnöki órán, az 1-4. évfolyamon a szülőket kérjük a kitöltésre; 2. sz. melléklet: kollégák körében a minőségbiztosítással együtt

Kiértékelésre és dokumentálásra azért van szükség, hogy meggyőződjünk róla: az egészségnevelési tevékenység a kívánt hatást valóban elérte, segítségével új feladatok, célok tűzhetők ki.

1. 1. 11. Az egészségnevelési program végrehajtása

Az iskolánk egészségnevelési programjának végrehajtását éves munkatervünkben, a szakmai tanmenetekben, egyéb foglalkozások tervében részletezzük.

Egyéb javaslatok:

- ⇒ a tantermek szellőztetésének biztosítása szünetekben,
- ⇒ iskolapszichológus alkalmazása,
- ⇒ az egészségnevelés érdekében a szülői értekezletek felhasználása,
- ⇒ több hulladékgyűjtő elhelyezése az iskola területén,
- ⇒ a Kölyök Atlétikai Program továbbvitele,
- ⇒ további partnerépítés.

Kérdőívek

1. sz. melléklet

Az egészségi állapotot befolyásoló tényezők

A következő táblázatban található kérdések az egészséges életmóddal összefüggő különböző tényezőket és az egyén életmódjából következőket sorolja fel. Az egyes tényezők egészségre gyakorolt hatását 1-5-ig terjedő skálán lehet jelölni. Az 1-es azt jelenti, hogy véleményünk szerint az adott tényező egyáltalán nem befolyásolja az illető egészségi állapotát, az 5-ös pedig azt, hogy nagymértékben befolyásolja azt. A skála értékeit átlagoljuk.

Állítások	Értékelési skála	Átlag
A napi stressz mennyisége	1 2 3 4 5	
A dohányzás mértéke	1 2 3 4 5	
Az alkoholfogyasztás mértéke	1 2 3 4 5	
Környezeti ártalmak	1 2 3 4 5	
A családi élet kiegyensúlyozottsága	1 2 3 4 5	
Táplálkozási szokások	1 2 3 4 5	
Sportolási és szabadidő eltöltési szokások	1 2 3 4 5	
Egészségügyi ellátás színvonala	1 2 3 4 5	
Szűrővizsgálatokon való gyakorisága	1 2 3 4 5	
Veszélyeztetett adottságok	1 2 3 4 5	
Munkaidő hossza	1 2 3 4 5	
A család anyagi helyzete	1 2 3 4 5	
A lakóhely, település ahol él	1 2 3 4 5	
A végzett munka jellege	1 2 3 4 5	
Iskolai végzettség	1 2 3 4 5	
A családban előforduló betegségek	1 2 3 4 5	
Lakáskörülmények	1 2 3 4 5	
A drogfogyasztás mértéke	1 2 3 4 5	
A véletlen	1 2 3 4 5	
A család szétszakadt / pl. válás	1 2 3 4 5	
A család hitben él	1 2 3 4 5	

2. sz melléklet

**Javasolt szempontok
az iskola egészségmegőrző tevékenységének végig gondolásához**

1. A mi iskolánk az egészségnevelést tágan értelmezi, s ebbe az elgondolásba beletartozik az iskolai élet legtöbb vonatkozása, így például a közösségi kapcsolatok is.

- ☐ nagyon jellemző
- ☐ inkább jellemző
- ☐ inkább nem jellemző
- ☐ egyáltalán nem jellemző

2. A mi egészségnevelési elképzelésünk magába foglalja a testi -, lelki-, társadalmi-, és környezeti jellemzők egymásra hatását.

- ☐ nagyon jellemző
- ☐ inkább jellemző
- ☐ inkább nem jellemző
- ☐ egyáltalán nem jellemző

3. Nem kizárólag az ismeretek átadására összpontosítunk, hanem a tanulók aktív részvételét is fontosnak tartjuk.

- ☐ nagyon jellemző
- ☐ inkább jellemző
- ☐ inkább nem jellemző
- ☐ egyáltalán nem jellemző

4. Elképzeléseink kialakításában tekintettel vagyunk arra, hogy a tanulók egészségét számos iskolán kívüli hatás is befolyásolja.

- ☐ nagyon jellemző
- ☐ inkább jellemző
- ☐ inkább nem jellemző
- ☐ egyáltalán nem jellemző

5. Abból indulunk ki, hogy a jó egészségi állapot feltétele az, hogy ki-ki maga irányítsa és ellenőrizze saját életét.

- ☐ nagyon jellemző
- ☐ inkább jellemző
- ☐ inkább nem jellemző
- ☐ egyáltalán nem jellemző

6. A mi iskolánk tárgyi környezete az egészséget segíti.

- ☐ nagyon jellemző
- ☐ inkább jellemző
- ☐ inkább nem jellemző
- ☐ egyáltalán nem jellemző

7. Egészségnevelési elképzelésünk szem előtt tartja az iskolában dolgozók „jól-létének” biztosítását.

- ☐ nagyon jellemző
- ☐ inkább jellemző
- ☐ inkább nem jellemző
- ☐ egyáltalán nem jellemző

8. Egészségnevelési programunk a szülőkkel való együttműködésre épül.

- ☐ nagyon jellemző
- ☐ inkább jellemző
- ☐ inkább nem jellemző
- ☐ egyáltalán nem jellemző

9. Iskolánkban a hagyományos, biológia és egészségtan és osztályfőnöki órán túlmenő egészségnevelés folyik tantárgyi keretek között.

- ☐ nagyon jellemző
☐ inkább jellemző
☐ inkább nem jellemző
☐ egyáltalán nem jellemző

10. A mi iskolánkban nagy szerepe van a testnevelés óráknak és az egyéb sportnak.

- ☐ nagyon jellemző
☐ inkább jellemző
☐ inkább nem jellemző
☐ egyáltalán nem jellemző

11. A mi iskolánkban van:

- ☐ sportpálya ☐ tornaterem ☐ udvar (fűves) ☐ udvar (salakos) ☐ udvar (kő, beton)
☐ belső köztér (aula) ☐ orvosi rendelő ☐ étterem / menza

12. A mi iskolánkban a tantermekben van:

- ☐ neonvilágítás ☐ izzószálas világítás ☐ hagyományos pad ☐ mobil padok ☐ krétás, hagyományos tábla
☐ interaktív tábla ☐ mozdítható tábla

13. A mi iskolánkban a felsorolt egészségügyi ellátások közül a következők működnek

	Iskolaorvosi rendelés	Védőnői szolgálat	Pszichológiai tanácsadás	Mentálhigiénés tanácsadás
hetente				
havonta				
ritkábban				
nem működik				

14. A mi iskolánkban van:

- ☐ mosdó ☐ zuhanyzó ☐ vízüblítéses WC ☐ szennyvíz-elvezetés

15. Iskolánkban az egészségügyi és tisztálkodó helyiségek higiéniája:

- ☐ igen jó ☐ jó ☐ elfogadható ☐ rossz

16. Iskolánkban a következő egészséggel és az egészséges életmóddal kapcsolatos akciók, programok működtek az elmúlt év során:

- 1.....

 2.....

 3.....

17. Az elmúlt évben egy vagy több alkalommal pályáztunk egészséggel kapcsolatos támogatásokra:

- ☐ igen

Soroljon fel néhányat:

.....

- ☐ nem pályáztunk

1. 2. Egészségnevelési program - Droprevenció program

Mára egyértelművé vált, és ezt a felmérések is igazolják, hogy a kábítószer-problémák, ha különböző mértékben is, de jelen vannak az iskolákban. Ezért vált célszerűvé jelen programkötetünk részévé tenni a droprevenció programot.

Iskolánk drogstratégiájának kialakítása komplex folyamat, tanárainktól egységes együttműködést igényel.

1. 2. 1. Alapelvek

1. 2. 1. 1. A nevelési-oktatási intézményekben kialakítandó drogstratégia szükségessége

A felgyorsult társadalmi és gazdasági változások hatása érzékelhető a szülők és diákok szociokulturális háttérében. A demokrácia pozitív következményei (piacgazdaság, utazási lehetőségek) átforgatták az emberek gondolkodásmódját, életvezetését, szokásait, értékrendjét. Sajnos, a kedvező hatások mellett a negatív tényezők is megjelentek. Egyik alapvető gond ma az életminőség romlása, az indokolatlan halálozások számának rohamos növekedése. A rizikótényezők között az egészségtelen életmód, az egészségre káros emberi magatartás szerepel. A probléma megoldását az emberi viselkedés alakításában kell keresnünk.

Az egészséges életmód elemeit képező attitűdök már nagyon korán, a kisgyermekkorban szerveződnek, ezek alakításában alapvető szerep jut a családnak, különösen a szülőknek. A mai átlag család nem mindig tud eleget tenni, vagy gyakran nem fordít elég gondot egészségfejlesztési feladatának ellátására, ezért ilyen esetekben megnövekszik a nevelési intézmény szerepe.

Magyarországon igen erős a dohányzás és alkoholfogyasztás társadalmi elfogadása, a fiataloknál is ez tapasztalható: a dohányzást és az alkoholfogyasztást többségében nem helytelenítik. Kimutatható, hogy szoros összefüggés van a dohányzás és az alkoholfogyasztás gyakorisága és a kábítószer-fogyasztás között. A rendszeres dohányzók, a rendszeres alkoholfogyasztók között magasabb a legitim és illegitim drogot fogyasztók aránya.

A kábítószeres veszélyt jelentenek az egészségre, a közösségre és a társadalom egészére: fenyegetik a használat és hozzátartozóit egyaránt.

A drogstratégia szükséges, mert:

- 1.) A probléma jelen van.
- 2.) A család mellett a nevelési-oktatási intézménynek is feladata a nevelés.
- 3.) Szervezetten elérhető az ifjúság az intézményekben. Személyiségfejlesztés érhető el; van érzékelhető, viselkedésszabályozó hatása a foglalkozásoknak. A fiatalok jelentős része nem drog-, főleg nem illegális kábítószer-használó, és azt akarjuk, hogy ne is legyen.
- 4.) A stressz és a drog az élet részévé vált, alternatívákat kell adni a fiatalok számára a droggal szemben. Az iskolától az állam és a szülők is joggal elvárják ezt a munkát.
- 5.) A prevenció prioritása mindenképp fenn áll.

Azt, hogy a diákok mit tartanak értéknek, függ attól, hogy a család, a kortárs csoport és a társadalom mit közvetít a gyerekeknek, másrészt, hogy ezek az értékek milyen összhangban vannak egymással. Nagyon sokszor nem összhangról, hanem ellentétéről beszélhetünk. A pedagógus szerepe ebben a helyzetben az, hogy értelmezze deviáns értékeket, és megfelelő körülményeket teremtsen a konszenzus kialakítására. Konstruktív tétele érdekében. Olykor helyesebb a diákok többsége által képviselt javaslat elfogadása, mint a saját „jobb” ötletünk átvitele.

1. 2. 1. 2. A drogstratégia kialakítása

Elsődleges célcsoportjába a tanulók, másodlagos célcsoportjába a szülők és a pedagógusok tartoznak.

A drogstratégiának az egészséges életre nevelésben, az egészségfejlesztés rendszerében kell helyet kapnia.

Az egészséges környezethez való jog alapvető. A felnőtt társadalomnak életmódkövető magatartást kellene biztosítani. Az életminőség javításában a felnőtt korosztálynak élen kell járnia, hogy a társadalmi csapdákat ezen a területen ki tudjuk kerülni.

A társadalmi makro hatásokat mérsékelni szükséges, sajnos minden helyzetben nem ellenőrizhetjük, és nem is tudjuk ellenőrizni a tanulót és a környezetét, ahol megfordul.

Az egészségnevelés célja és azon belül a drogstratégiáé, hogy a tanuló megértse saját egészsége védelmének jelentőségét. Rendelkezzen olyan kompetenciákkal, hogy aktívan tenni tudjon érte. A figyelem felhívása mellett a prevencióra tevődik át a hangsúly, illetve alternatívák megmutatására.

1. 2. 1. 3. A mentálhigiénés vonatkozás

A tanulók ismeretszintje, fertőzöttsége eltérő:

Bővebb ismeretekkel rendelkeznek az egészségről, a szexualitásról, az ártalmas szenvedélyekről.	<i>Megerősítő, kompetencianövelő módon kell hatni</i>
Kevesebb vagy torzult ismeretekkel rendelkeznek, sok a drogfogyasztó (alkohol, cigaretta stb.)	Információátadó, ártalomcsökkentő módon kell őket befolyásolni, s főleg a döntéshozásban kell őket fejleszteni.
Tájékozatlanok, de tapasztalatokkal sem rendelkeznek.	<i>Segítő, fejlesztő, státuszteremtő hatást kell gyakorolni.</i>

1. 2. 1. 4. A drogfogyasztás okai

Az okok sokfélék lehetnek: kíváncsiság, kalandvágy, lázadás, a felnőttektől, a valóságtól történő eltávolodás, menekülés az iskolai, családi problémák elől, kortársak rábeszélése, unalom, önbizalomhiány, önigazolás, új közösségbe való befogadás utáni vágy.

A gyerek elhanyagolásával jellemzett **család** felelőssé tehető a drogfogyasztó magatartás egyik formájáért, a szűkebb vagy tágabb családban előforduló mértéktelen alkoholfogyasztás, nyugtató, altató szedése szintén növelik a fiatalok szerfogyasztásának valószínűségét.

Meghatározó az otthonról hozott minta, a szülők legális fogyasztásának gyakorlata és problémamegoldó jellege. Ha a szülők bármelyike láthatóan alkoholt vagy gyógyszert „használ” probléma-megoldás ürügyén, ezt a mintát a gyermek nagyon könnyen viszi tovább saját probléma-megoldó repertoárjába, mint feszültségcsökkentő lehetőséget, s ezzel a probléma-megoldás elodázható.

Az okok között szerepel a szélsőséges nevelési forma, a rideg korlátozó, illetve az autoriter szülői, nevelői magatartás. Az ellenőrzés hiánya, a túlzott szabadság, a csavargások, késői kimaradások következménynekülisége, a szórakozóhelyek válogatás nélküli látogatása jelenthet még kiváltó okot.

Bármilyen hiteltelen és elvtelen tiltás, amely a tapasztalatokkal ellentétes követelményt támaszt a gyermekkel szemben, fordított hatást vált ki.

A dohányzó, alkoholizáló felnőttek moralizálásai nemcsak hogy eredménytelenek, hanem inkább buzdítóak. Az otthoni körülmények elégtelen voltához párosuló és gyakori csalódást okozó következetlenség zavart okoz a gyermekben, és máshol keresi a stabilitást, a mintát.

Az érintett családokat sokszor jellemzi:

- ⇒ Szegényes interakciós folyamatok (harag, elfojtások, kölcsönös elzárkózás, rivalizálás).
- ⇒ Szülői követelés: értékeik iránti konformitást követel a gyermektől.
- ⇒ Kommunikációs mintákon nem kerülnek át a belső érzelmek; a családtagok érzelmi elszigetelésben élnek.

Befolyásoló tényező a **kortárscsoport** is: a fiatalok várakozást fogalmaznak meg csoporttagjaikkal szemben, egyfajta beteljesülési színtérként fogják fel a közösségüket.

Nagyon erős befolyásoló tényezővel bírnak a fiatalok szórakozóhelyeinek egy része, a koncertek és különböző rendezvények. Ezekben az esetekben erős a kortárscsoport befolyásoló ereje, és a nemet mondás algoritmusának hiánya miatt a gyermek könnyen válik elfogadóvá az egyébként számára is kellemetlen helyzettel szemben, de a kirekesztettséget vagy a jelentős presztízvesztést nem vállalja.

A **társtalanság, a magány** nem csak szocializációs zavart okoz, hanem személyiségfejlődési problémákat is, amelyek okai lehetnek a drog felé fordulásnak.

Az okok között szerepel a **stressz**, a feszültség csökkentésének eszközeként használni a drogot. Célszerű foglalkozni a stressz és a stressz-kezelés témakörével a drogprevenció munkájaként. Stressz kísérheti minden olyan tevékenységünket, amely az életünket befolyásolja, illetve testi és lelki megterhelést okoz (pl. stressz feleléskor, témazáró írásakor). Egyensúlyi helyzetét az ember akkor képes visszaállítani, ha megbirkózik a stresszel, vagy kimenekül belőlük.

A stressz lelki kísérőjelenségei a kellemetlen hangulatváltozások, pszichés állapot romlása; fáradékony-ság, ingerlékenység, levertség alakulhat ki. Megjelennek a félelmek, a szorongások. Ezekhez álmatlanság, emésztési zavarok és evési rendellenességek is társulhatnak. Ezekkel a lelki jelen-ségekkel meg lehet küzdeni (pl. pszichés energiát nyújtó tevékenységek: sport, zene, tánc, színház, tár-saság stb.), vagy el lehet menekülni a kísérő jelenségek elől (pl. káros és önsors rontó stressz-oldószerek alkalmazása: cigaretta, alkohol, kábítószer). Akár végzetes következménye is lehet, ha valaki nem tanul meg bánni ezekkel a stresszhelyzetekkel. A stressz és az alkalmazkodás igen szoros kapcsolatban állnak egymással, viszont a szervezet alkalmazkodási képessége és törekvése nem végtelen.

Megfelelő alkalmazkodással, vagyis a helyes stressz-kezeléssel gondoskodhatunk arról, hogy

- ⇒ legyen elegendő energia a napi helyzetek kezeléséhez,
- ⇒ legyen mód a szükséges energiák tartalékolására a vészhelyzetek elviseléséhez.

A pszichés energiákkal mindenki máshogy bánt:

- ⇒ van, aki fogyasztja, de soha sem tölti fel az energia készleteit,
- ⇒ van, aki ismeri és használja azokat a módszereket, amelyek révén legalább annyi energiára tesz szert, mint amennyit elhasznál, gondol arra is, hogy vészhelyzetben plusz energiákra lehet szük-sége.

Az egyénre szabott stressz-kezelési technikák megtanulhatók. Meg kell tanulni úgy bánni a stresszel, hogy jótékony hatása javunkra váljon, káros következményeit pedig elkerülhessük.

A helytelen attitűdök helyett helyeseket megtanítani nem kis feladat, hisz önmagában az ismeretátadás is nehézségekbe ütközhet a korosztály életkori sajátosságait ismerve.

1. 2. 2. Célok

1. 2. 2. 1. Rövid távú célok

Az 1-4. évfolyamon önismereti technikák elsajátítása.

5-6. évfolyamon a szerfogyasztási szokásokról képalkotás és önismeret önfejlesztési technikák erősítése.

A 7-8. évfolyamokon a megkezdett programok működtetése, szinten tartása, benne kiemelten a szerfo-gyasztás romboló hatásairól.

1. 2. 2. 2. Hosszú távú célok

Hosszabb távú cél a testi-lelki egészség megóvása, az „egészségesen élni jó” szemlélet kialakítása, pozi-tív életvezetési stratégiák, követendő minták erősítése. Ezen típusú célnál kell megemlíteni a prevenció és kompetencianövelés kapcsolatát. A gyermek megterhelés és konfliktustűrő képességének fokozása, a problémamegoldás kapacitásnövelése, egészséges életvitel tudatosítása, a „nemet mondás” technikáinak megtanítása.

1. 2. 2. 3. Az egészségnevelés

Az egészségnevelési programunkban fontos szerepet kapnak a kulturált magatartás és egészséges élet-mód, önismeret, a testi és lelki és szellemi harmónia, a káros szenvedélyek megelőzése, a családi életre-és felnőtt szerepre készülés, valamint a szexuális felvilágosítás témakörei.

A drogstratégiai munkában, a programok megvalósításában részt vesznek az osztályfőnökök, a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, a rendőrség munkatársa, az iskolaarendőr, az iskolaorvos, a védőnő, a testneve-lők, és az adott tantárgyak szaktanárai.

A drogprevenció munkában egyéni igények és szükséglet szerint továbbra is számítunk a szakmai szer-vezetek, egyesületek szakembereinek együttműködésére.

Meg kell tanítani a tanulóknak a szenvedélykeltő szerek visszautasítását, amelyhez elengedhetetlen, hogy megtanulják:

- apróbb sikertelenségek elviselését,
- konfliktusok megoldását,
- korlátokat felállítani és elfogadni,

OM azonosító: 027221

Székhely: 7800 Siklós, Vörösmarty u. 13.; telephely: 7800 Siklós, Kálvin u. 19.

Telefon / fax: 72-579-224

Email: sztarairef@siklosref.hu

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- érzelmeiket kifejezni, érzéseket kezelni,
- kapcsolatokat építeni,
- saját erőnyeiket és gyengéiket felmérni,
- a pozitív értékrend kialakítását.

Segíteni kell a tanulókat az egészségről kialakított, még egészségesnek tekinthető felfogásuk megszilárdításában, és a drogmentes életvitelhez szükséges képességek megszerzésében.

1. 2. 2. 4. A prevenció

Olyan feltételek, lehetőségek és tapasztalatok létrehozása, amelynek segítségével egészséges, rátermett és képességeit használni tudó embert lehet nevelni. Az egészségfejlesztésbe beágyazottan, holisztikus szemléletet figyelem véve végezzük.

Az általános prevenció populáció egészét érintő, megszólító tevékenység iskolai és közösségi alapú megelőző munkánál használjuk. Ez a beavatkozás előzetes szűrés nélkül zajlik.

Független attól, hogy a résztvevők kipróbálták már vagy nem a drogokat.

A programnak olyannak kell lennie, hogy a közösség minden tagja tudja hasznosítani. A családokat kell megszólítani, a család tagjait kell elérni. A családi nevelési módok között szoros összefüggést vélnek látni a szakértők.

A pedagógusnak az érdeklődése, figyelme különösen a gyermek életmód-, magatartásbeli változásaira, iskolai teljesítmény-csökkenésére terjed ki. Számottevő változások esetén a támogató odafordulás jelenti a segítségnyújtás kezdetét. Nagy hangsúlyt kell fektetni az empátia mellett a megértés és az elfogadás kinyilvánítására.

A **célzott prevenció**: a kockázati csoportokat célozzák meg. E csoportok nem mindegyike szerhasználó: drogfogyasztó szülők gyermekei számára vagy drogfogyasztó gyermekek szülei számára szervezett beavatkozások. Az egyéni veszélyeztetettség felbecslésére nem tesznek kísérletet.

A **javallott prevenció** az egyén szükségletére alakították ki, de még az egészségügy szempontjából nem számít betegnek.

1. 2. 3. Az iskolai drogstratégiából adódó feladatok megvalósítása

1. 2. 3. 1. Az iskola vezetésének a feladata

- ⇒ Integrálja az egészségfejlesztő-drogprevenciók tevékenységet az intézmény pedagógiai programjába.
- ⇒ Biztosítja, hogy az iskola helyi tantervében (legalább) az alábbi területeken megjelenjen a drogprevenció: biológia és egészségtan tantárgy 7-8. évfolyamon, valamint az osztályfőnöki órákba építve az 5-8. évfolyamon.
- ⇒ Elősegíti a pedagógusok mentálhigiénés szakirányú továbbképzését.
- ⇒ Hangsúlyozza a nevelésben a személyes példamutatás fontosságát.
- ⇒ A házirendben meghatározott, drogfogyasztást tiltó szabályok következetes betartatása.
- ⇒ A nevelőtestület drogprevenciók munkájának kiterjesztése a szülőkre.

1. 2. 3. 2. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata

- ⇒ Az iskola drogprevenciók munkájának koordinálása.
- ⇒ Az iskola vezetésének támogatásával, a nevelőtestület megnyerése a drogprevenciók munkára.
- ⇒ Kapcsolattartás az iskola drogprevenciók munkájába bevonható külső szakemberekkel.
- ⇒ Megelőzést segítő rendezvények szervezése a tantestület, a diákok és a szülők, mint célcsoportok számára. Az intézmény drogprevenciók szükségleteinek ismerete.
- ⇒ Szakmai ismereteinek bővítése.
- ⇒ Segítségkérés kompetenciáját meghaladó esetekben, akár külső szakember háttér igénybevétele.

1. 2. 3. 3. A nevelőtestület feladata

A feladat jellege közös problémakezelést és egységes viszonyulást igényel. Szakszerű az iskola konkrét helyzetét figyelembe vevő iskolai drogstratégia kialakítása a tantestület bevonása nélkül elképzelhetetlen. Fontos, hogy a kollégák tudják, mi a feladatuk, s mit kell tenni, ha szakmai kompetenciájukat meghaladó problémával találkoznak.

A nevelőtestület:

- ⇒ Személyes példamutatással is segítse elő az egészséges életre nevelést.
- ⇒ Segítse a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkáját.
- ⇒ Jelezze, ha az osztályában problémát észlel.
- ⇒ Saját oktató-nevelő munkájuk során fordítsanak hangsúlyt a felvilágosító, egészségfejlesztő tevékenységre.
- ⇒ A megelőzés eszköztárába fokozottabban vonja be a közösségi tevékenységeket, rendezvényeket.

1. 2. 3.4. A védőnő és szükség esetén az iskolaorvos / egyéb szervek, szervezetek szerepe, feladata

- ⇒ Az iskolaorvos és a védőnő rendszeresen végeznek különböző szűrővizsgálatokat, amelynek szempontjai természetesen kiegészülnek a drogfogyasztás tüneteivel is.

Amennyiben úgy ítélik meg, hogy indokolt lenne a pedagógiai odafordulás vagy a konkrét intervenció, akkor ebben a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segítségére számíthatnak.

- ⇒ Szakmai tudásukkal garantálják a program egészségügyi korrektségét.

1. 2. 4. Eljárások, alkalmazott módszerek**1. 2. 4. 1. Általános módszerek**

Általános módszerek:

- ⇒ kérdőívek,
- ⇒ ismeretterjesztő filmek,
- ⇒ előadások, fórumok,
- ⇒ személyes találkozó tünetmentes betegekkal.

1. 2. 4. 2. Prevenció módszerek

1.) Információközlés: tényadatok a drogokról, azok hatásairól, hogy döntéshelyzetben megfelelő információk birtokában hozhassanak döntéseket.

2.) Érzelmi nevelés: csoportos személyiségfejlesztő tréningek, viselkedés terápiás gyakorlatok.

3.) Társas hatás:

- ⇒ kortárssegítők befolyásoló hatására épít,
- ⇒ helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.

4.) Készségfejlesztés:

- ⇒ énkép korrekció önbizalomhiánnyal küszködőknek,
- ⇒ stressztűrő-képesség fokozása, stressz-kezelési technikák megtanítása,
- ⇒ érzések kifejezésének gyakorlása verbálisan és nonverbálisan,
- ⇒ önérvényesítés gyakorlása asszertív eszközökkel,
- ⇒ társas befolyásolással szembeni ellenállás fejlesztése.

5.) Egészségfejlesztés:

- ⇒ testi, lelki, szellemi jólét,
- ⇒ alkotó, aktív élet,
- ⇒ sikeres életvitel, ami nem karrierépítést jelent.

1. 2. 5. Programvariációk

Az elmúlt évek tapasztalatai szerint a tanulók által preferáltak *programfajták*:

- ⇒ filmvetítések szakértői megbeszéléssel egybekötve,
- ⇒ versenyek, vetélkedők
- ⇒ egészségnevelési projektnap
- ⇒ interaktív előadások szakemberek bevonásával,
- ⇒ projektek,
- ⇒ kortárssegítők bevonása,
- ⇒ DADA program
- ⇒ kiscsoportos, egyéni beszélgetések szaktanárral, gyermek-és ifjúságvédelmi felelőssel, osztályfőnökkel

A 7-8. osztályos tanulóknál javasolt: gyógyult drogos megszólaltatása.

1. 2. 5. 1. Eszközök, személyi feltételek

- ⇒ Egységes prevenciós szemléletet valló, a prevencióban tenni akaró, a nevelést fontosnak tartó, megfelelő felkészültséggel bíró nevelőtestület.
- ⇒ Segítő szakmai háttér. A segítő kapcsolatok intézményén belüli lehetőségét az iskola vezetése, iskolaorvos, az iskolapszichológus, mentálhigiénés szakember, a gyermek és ifjúságvédelmi felelős, az iskola-rendőr és egyéb rendőrségi szakemberek, a mentőszolgálat munkatársai, valamint az osztályfőnökök és a szaktanárok jelentik. A külső kapcsolatok lehetőséget biztosítanak a megelőzési munka kiszélesítésére, valamint a specialisták bevonására. A másodlagos prevenciót a külső kapcsolatok segítik, hiszen ide irányíthatók az érintett fiatalok, a szülők, a kortárssegítők és az érdeklődő kollégák.
- ⇒ A drogproblémák megelőzését, megoldását segítő - támogató szülők aktív jelenléte.

1. 2. 5. 2. A megvalósítás színterei

Környezetismereti órák:

- ⇒ önismeret, mások megismerése

Biológia órák:

- ⇒ önismeret, mások megismerése,
- ⇒ testi- és lelki higiéné, egészséges életre nevelés, egészségvédelem,
- ⇒ korszerű és egészséges táplálkozás,
- ⇒ devianciák (pozitív másság, társadalmat támadó, önmagát támadó deviancia),
- ⇒ szexuális felvilágosítás, szeretet, szerelem,
- ⇒ emlődagatok, heredagatok megelőzése,
- ⇒ káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése (alkohol, dohányzás, drog, játékszenvedélyek),
- ⇒ családi életre nevelés

Osztályfőnöki órák:

- ⇒ önismeret, mások megismerése,
- ⇒ testi- és lelki higiéné, egészséges életre nevelés, egészségvédelem,
- ⇒ korszerű és egészséges táplálkozás,
- ⇒ devianciák (pozitív másság, társadalmat támadó, önmagát támadó deviancia),
- ⇒ szexuális felvilágosítás, szeretet, szerelem,
- ⇒ káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése (alkohol, dohányzás, drog, játékszenvedélyek),
- ⇒ családi életre nevelés,
- ⇒ konfliktuskezelés,
- ⇒ a kulturált viselkedés szabályai,
- ⇒ bűnmegelőzés, fiatalkori bűnözés.

Egyéb foglalkozások:

- ⇒ évente egészségvédelmi projektnap
- ⇒ egészségvédelmi projekt napköziben
- ⇒ sportnap – diákolimpiai versenyek

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- ⇒ részvétel a kábítószer-fogyasztás és -terjesztés visszaszorítása érdekében kiírt pályázatokon.

Szülőknek:

- ⇒ Szülői értekezlet: tájékoztató, előadás, esetleg kiadványokkal való ellátása
 ⇒ Szülői fórum, tematikus előadások

Iskolán kívüli rendezvények, tevékenységek – Külső, segítő - támogató háló

- ⇒ kortárs segítők képzésén való részvétel,
 ⇒ részvétel drogprevenciós filmvetítésen,
 ⇒ egyesületek, segítő szervezetek munkájában aktív részvétel,
 ⇒ azon intézményekkel, civil szervezetekkel folyamatos kapcsolattartás, amelyek felkészültek a droproblémák megelőzésére, kezelésére.

Javasolt irodalom:

- ⇒ a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, ÁNTSZ, JNSZM Rendőrkapitányság kiadványai: pl.: Mámor vagy út a semmibe?, Drogról mindenkinél, Kábítószer vagy élet!, Az AIDS, Az alkohol, A dohányzás stb.
 ⇒ „Mondj nemet!”, Fiatalok az Élet Küszöbén program kézikönyv felhasználása
 ⇒ Kurdics Mihály: A kábítószer itt van testközelben
 ⇒ Rudas János: Delfi örökösei
 ⇒ Rácz József: Drogkérdésről őszintén
 ⇒ Bagdy Emőke-Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában
 ⇒ Bágyoni Attila: Szenvedélyek rabságában
 ⇒ Dr. Marton Tibor: A korszerű és egészséges táplálkozás
 ⇒ Zsidi Zoltán: Hagyjuk sorsára? – magatartászavar fiatalokban
 ⇒ Tóth Tibor: 33 osztályfőnöki óra
 ⇒ Dr. Farkasinszky Teréz: A bódulat csapdájában
 ⇒ Dr. Ranschburg Jenő: Félelem, harag, agresszió
 ⇒ Mohás Livia: Ki tudja, mi a siker?
 ⇒ Dr. Forrai Judit: Szexuális felvilágosítás és nevelés – AIDS megelőzés
 ⇒ oktató, nevelő filmek felhasználása
 ⇒ Útravaló DVD – Biztonságtételek és előadások
 ⇒ Útravaló füzetek – Diákoknak és pedagógusoknak

1. 3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának **célja**, hogy a tanulók

- ⇒ **ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;**
 ⇒ **ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.**
 ⇒ **ismerjék fel a veszélyhelyzeteket;**
 ⇒ **tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;**
 ⇒ **sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;**
 ⇒ **ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;**
 ⇒ **sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.**

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos **kiemelt feladatok:**

- ⇒ **a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;**
 ⇒ **a tanulónak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit;**
 ⇒ **a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.**

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálat helyi állomásával, Magyar Vöröskereszt helyi csoportjával; illetve továbbra is szoros kapcsolatot tart fenn az iskolaorvosi és védőnői hálózattal.
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- az anyagiak függvényében támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen;
- a z iskolai feladatok elvégzéséhez bevonjuk az elsősegély-nyújtási ismeretek terén kiképzett pedagógusainkat.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő **tevékenységformák** szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
osztályfőnöki	⇒ közlekedési balesetek sérülései, a sérülések ellátása, teendők baleset esetén ⇒ segítségnyújtás baleseteknél ⇒ a mentőszolgálat felépítése és működése ⇒ a mentők hívásának helyes módja ⇒ elsősegély-nyújtási alapismeretek az iskolai egészségügyi szolgálat, illetve a helyi mentőszolgálat közreműködésével
környezetismeret	⇒ segélyhívás ⇒ lázmérés ⇒ sérülések ellátása (horzsolás, nyílt sebek, forrázás, égés) ⇒ orrvérzés
biológia és egészségtan	⇒ rovarcsípések ⇒ légúti akadály ⇒ artériás és ütőeres vérzés ⇒ komplex újraélesztés
kémia	⇒ mérgezések ⇒ vegyszer okozta sérülések ⇒ savmarás ⇒ égési sérülések ⇒ forrázás ⇒ szénmonoxid mérgezés
fizika	⇒ égési sérülések ⇒ forrázás
testnevelés és sport	⇒ horzsolás, zúzódás ⇒ eszméletvesztés ⇒ magasból esés ⇒ ficam, törés

Az egészségnevelést szolgáló **egyéb** (tanórán kívüli) **foglalkozások**:

- **szakkörök** (Ifjúsági Vöröskereszt, elsősegély-nyújtó);
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó intézményi **projektnap** szervezése a tanulók számára;
- **kirándulások**;
- **kutató- és gyűjtőmunka** – könyvtárlátogatás; IKT eszközök használata;
- **versenyek**.

2. Környezeti nevelési program

„Szeret az Úr, azért nincs még végünk, mert nem fogyott el irgalma:
minden reggel megújul. Nagy a Te hűséged.”

Jer. Sir. 3., 22-23.

2. 1. Bevezető

A környezeti nevelés magában foglalja a természet és az emberiség jövőjének fenntarthatóságát. Ezért a jövőben diákjainknak a mindennapi életükben képesnek kell lenniük a legbonyolultabb természeti, társadalmi és gazdasági kérdéseket kezelni, megoldani. Egyre nagyobb hangsúlyt kap a tantervekben a környezeti tudat és erkölcs. Ezért szükség van hatékony személyiségformálásra, az önszabályozásra és egyben a társas együttműködés és konfliktus kezelés készségeinek megerősítésére.

„A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezet-kímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek el továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.”

(NAT 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet)

2. 2. Helyzetkép

2. 2. 1. Belső környezet

Az iskola helyi adottságai jók. A város központjában helyezkedik el, de elviselhető a zajszint és a levegő szennyezettsége egyaránt.

A természetes világításról a nagy ablakfelületek gondoskodnak, melyeknek egy része műanyagkeret, a többi szigetelése olyan rossz állapotú, hogy cserére szorulnak.

A termék világítása teljesen kicserélődött korszerű, „szembarát” világítótestekre. Több, nem nevelési célú helyiségben folytatni kell a cserét.

Iskolánkban nincs szelektív hulladékgyűjtés, de külön a szárazelemeket.

Sportpályánk nem jó adottságú, nem szabvány méretű. A füves terület az iskolai létszámnak megfelelő.

Ls. még: Egészségnevelés – tárgyi erőforrások leírása.

2. 2. 2. Külső környezet

Az iskolánkba autóbusszal érkező vidéki gyermekek rövid útvonalon, két perc alatt közelíthetik meg az iskolát.

A várost szinte minden oldalról erdőség, zöld övezet öleli át. Északon a Tenkes hegy határolja, a város ezen oldalán található az ipari park.

2. 3. Erőforrások

Az intézmény a kezdetektől igyekszik **környezettudatos nevelést** folytatni. Minden érintett vallja, a környezettudatos nevelés fontosságát.

Erősségek:

- ✓ A különböző séták, kirándulások.
- ✓ Tábor.
- ✓ Naposi feladatellátás az étkezőben.
- ✓ A belső környezet szépítése.

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- ✓ Tanulóink részt vesznek városi-, megyei-, országos versenyeken.
- ✓ A tanulmányi kirándulások tervezése és szervezése is a környezeti nevelés jegyében történik.
- ✓ Osztályfőnöki és szaktárgyi órákon a környezetvédelmi jeles napokról megemlékezünk.
- ✓ Egészség-és környezetvédelmi projektnap szervezése.

Gyengeségek:

- ✓ Fejleszteni kell a tanulóknak a környezettudatos magatartást.
- ✓ Fejleszteni és erősíteni kell az energiatakarékosságra nevelést.
- ✓ Erősíteni kell a felelősségérzetet diákjainkban önmaguk, embertársaik és a természet iránt.
- ✓ Kapcsolatteremtés természetvédő és környezetvédő szervezetekkel.
- ✓ Nagyberuházás hiánya.
- ✓ A tantermek állagának, tisztaságának megőrzése.
- ✓ A református temető feletti folyamatos védnökségvállalás.

2. 3. 1. Személyi források*A) Belső: pedagógusok, diákok, nem pedagógus munkavállalók*

- Pedagógusok: programok szervezése, lebonyolítása, dekoráció
- Nem pedagógus munkavállalók: programok segítése, beszerzések
- Tanulók: tantermek, ebédlő, folyosó, programokon való aktív részvétel

Humán erőforrások	Feladat, szerepkör	Erősségek
Intézményvezetés	Támogatja a környezeti nevelési programokat. A minőségi munka részeként értékeli az ilyen tevékenységet. Anyagi forrásokat teremt. Aktívan részt vesz az egyes programokban. Pályázatokat írnak, kapcsolatot teremtenek a külső támogatókkal.	Hiteles személyiségek a pedagógusok és a diákság számára. Használható kapcsolatrendszer. Kreativitás, nyitottság, tolerancia
Pedagógusok	Kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve tanítják a környezeti-nevelési tartalmakat. Tanórán kívüli programokat szerveznek. Pályázatokat írnak, kapcsolatot teremtenek a külső támogatókkal.	Valamennyi pedagógus belátja, hogy minden nevelő feladata a környezeti nevelés. Lehetőséget ad a különböző szakmacsoportok programjainak összehangolására (versenyek, akciók, kiállítások, jeles napok eseményei stb.)
Osztályfőnökök	Évfolyamokra lebontva a környezeti neveléshez kapcsolódó tartalmak feldolgozása.	Lehetőség van az aktualitások azonnali megbeszélésére osztályközösségi szinten.
Adminisztratív, gazdasági munkavállalók	Támogatják a pedagógusi munkát az egyes programok háttérének biztosításával.	Részt vállalnak takarékoságban, az egyes programokban.
Technikai munkavállalók	A programok tárgyi feltételeinek biztosítása, tantermek, vizesblokkok, világítási hálózat karbantartása.	Részt vállalnak takarékoságban, az egyes programokban.
Diákok	A tervezett éves programban sokoldalúan vesznek részt (hallgatóság, tevékeny szerepvállalás, önálló munkák és kezdeményezések.)	Valamennyi diák érintett a programokban. Partnerség a felnőtt résztvevőkkel. A fő hangsúly a szemléletformáláson van.
Szülők	Előadások, foglalkozások tartása, szemléltetőeszközök gazdagítása, anyagi támogatás, külső erőforrások felkutatása.	Tevékeny részvétel a programokban, az ő szemléletük is formálódik, a környezeti nevelés túlmutat az iskola falain.

B) Külső: fenntartó, civil és egyéb szervezetek: programok segítése

A szülők fontos feladata, hogy megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskola is közvetíteni kíván. A közös munkába a szülői értekezleteken és a szülő választmány ülésein tudjuk hatékonyabban bevonni a szülői oldalt.

2. 3. 2. Anyagi erőforrások

A jövőben az erre a célra kiírt pályázatokat rendszeresen figyelemmel kísérjük.
A fenntartó támogatása szükséges az iskola környezeti nevelés programjának megvalósításához.

2. 4. Alapelvek, jövőkép, célok

2. 4. 1. Alapelvek - Jövőkép

- Isten igéje, a Szentírás, mint a keresztyén ember vezérfonala.

Az ember felelős a teremtett világért, hiszen Isten ránk bízta, hogy őrizzük és műveljük azt.

A Biblia szerint Isten a teremtés során az emberre bízta a Földet és annak minden más teremtményét, hogy uralkodjon rajta. Ez az uralkodás azonban nem kizsákmányolást, hanem szeretetteljes gondoskodást jelent.

Alapvető elvek, értékek:

- ⇒ Az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- ⇒ Az ökológiai gondolkodás kialakítása és fejlesztése.
- ⇒ Rendszerszemléletre nevelés.
- ⇒ Fenntarthatóságra nevelés.
- ⇒ A környezetetika hatékony fejlesztése.
- ⇒ Tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés.
- ⇒ Tolerancia és segítő életmód.
- ⇒ A közösségi felelősség felébresztése.
- ⇒ Az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése.
- ⇒ Az egészség és a környezet összefüggései.
- ⇒ Globális összefüggések keresése.

A tiszta, egészséges környezet alapszükséglet, alapvető emberi jog. Ennek eléréséhez és fenntartásához szükséges a **környezetvédelem alapelveinek ismerete és betartása.**

A fenntartható fejlődés elve

A megelőzés elve

A természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzése hassa át a diákok életmódját, közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába kapcsolódjanak be. Válgon meghatározóvá a tanulók számára a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezet-kímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás.

A károkozó egyén elve – a károkozásért, a környezete szennyezésért vállaljon felelősséget, a tudatos károkozásért viselje a költségeket.

A társadalmi részvétel – tanulják meg, hogy a környezet védelme személyes feladat is.

2. 4. 2. Célok**Általános célok, értékek a környezeti nevelésben**

- az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése

Az iskola hitvallása

A környezet-és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére.

Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket és programjainkkal a környezettudatos magatartást, a teremtett világért felelősségvállalást fejleszteni.

2. 4. 3. Konkrét célok, feladatok**Pedagógiai célok**

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása,
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése,
- rendszerszemléletre nevelés,
- fenntarthatóságra nevelés,
- a környezetetika hatékony fejlesztése,
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés,
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés,
- tolerancia kialakítása,
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése,
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése,
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása,
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések,
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség,
- globális összefüggések megértése,
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása.

Célkitűzések

- A választott programok és az alkalmazott módszerek:
- fejlesszék a tanuló szociális képességeit,
- adjanak lehetőséget új ismeretek megszerzésére (biológiai sokféleség, fenntartható fejlődés),
- rendszerezze, szelektálják, mélyítsék el a már meglévő ismereteket,
- szintetizálják az egyes tantárgyak nyújtotta analitikus ismereteket, tanítsanak rendszerszemléletre,
- alakítsanak ki kritikus gondolkodást,
- fejlesszék a környezeti harmónia megteremtése érdekében fontos képességeket (pl.: problémamegoldó, konfliktuskezelési képességek, tolerancia, alternatív gondolkodás),
- ösztönözzenek az egészséges, környezetbarát életmód elsajátítására,
- alakítsanak ki környezeti érzékenységet, helyes szokásokat, viselkedési normákat,
- neveljenek a hagyományok tiszteletére, lakóhely megismerése,

- mutassanak követendő mintákat,
- ösztönözzenek felelősségteljes cselekvésekre (tárják fel, hogy mit tehet a tanuló egyéni életében a környezeti problémák megoldása, megelőzése érdekében); tárják fel a tanulók számára a globális kérdések alapvető gazdasági, társadalmi hátterét, tegyék világossá a tanulók számára, hogy az ember a természet része, és csak akkor van esélye a boldogulásra, ha kész együttműködni környezetével, és nem uralkodni akar felette.
- helyi értékek és problémák feltérképezése,
- helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, hulladék, energiatakarékosság, helyi védettség, örökbefogadott sírok stb.)

2. 4. 4. A megvalósítás résztvevői, feladataik

Iskolánk környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai:

- a tanulóknak a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegíthetik;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
 - a környezet fogalmával,
 - a földi rendszer egységével,
 - a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
 - a környezetvédelem lehetőségeivel,
 - lakóhelyünk természeti értékeivel,
 - lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival kapcsolatosan.

Az iskolai környezet

A példamutató iskolai környezet tényezői

- ✓ termek, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága és esztétikus kialakítása
- ✓ növények, élősarok
- ✓ anyag- és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködtetés
- ✓ egészséges italokat árusító automata (amennyiben szülői igényre lesz)
- ✓ gyalogos és kerékpáros közlekedés ösztönzése
- ✓ szelektív hulladékgyűjtés
- ✓ pedagógusok és nem pedagógusok példamutatása
- ✓ iskolaújság zöld rovat.

Az iskola elhelyezkedéséből adódó jellemzők:	Célok:	Tevékenység, feladat: (a még megvalósítandók, ill. a folyamatos tevékenységek kiemelése)
Forgalom, útkereszteződések	Közlekedési biztonság növelése A kerékpáros és gyalogos közlekedés segítése	- közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása - kerékpárral közlekedők számára biciklitároló
Zaj	Csökkentés	- fák, cserjék pótlása
Légszennyezés	Csökkentés	- zöldesítés az intézmény környékén, az iskolakertben, és a növények gondozása, pótlása
Szemét	Tiszta, egészséges környezet	- szelektív hulladékgyűjtés, (papír, szárazalelem) - utak sózása helyett ásványi őrlemény használata - szeméthyűjtés
Az iskolabelső	Tiszta, meghitt környezet	- festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák, a mellékhelyiségekben szappan, WC papír - portalanítás (atkák-allergia) - gyakori szellőztetés (belső szennyezőanyagok:

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

		formaldehid, szén-dioxid) - lábtörők alkalmazása
Energia-felhasználás	Takarékos fűtés	- nyílászárók javítása, cseréje - az elmaradt szigetelés pótlása - fűtrendszer korszerűsítése
Világítás	Egészséges, takarékos	- neonok cseréje energiatakarékos izzókra - szabvány szerinti világítás kialakítása
Vízfelhasználás	Egészséges ivóvíz, víz-fogyasztás csökkentése	- víztakarékos öblítés, csapok karbantartása
Az iskola eszközellátottsága,	A tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése, az esztétikai érzék fejlesztése – egészséges személyiség	- a tantermekben írásvetítő, TV, video, interaktív táblák - esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltető-anyagok - a rendeletek előírásainak való megfelelés

A környezetvédelem jeles napjai. A természet-környezetvédelem jeles napjairól a tanórákba beépítve, ill. külön programokat szervezve emlékezünk meg, és tudatosítjuk a jelentőségüket (vetélkedő, kirándulás, pályázat, faliújság készítése stb.).

február 2.	Vizes Élőhelyek
március 6.	Nemzetközi Energiahatékonyság Nap
március 22.	Víz Világnapja
március 23.	Meteorológiai Világnap
április 3.	Csillagászati Világnap
április 22.	Föld Napja
április 24.	Kísérleti Állatok Védelmének Napja
május 10.	Madarak és Fák Napja
május 15.	Állat- és növényismeret napja (Magyarországon)
május 15.	Nemzetközi Klímaváltozási Akciónap
május 18.	Múzeumi Világnap
május 24.	Európai Nemzeti Parkok Napja
június 5.	Környezetvédelmi Világnap
június 8.	Óceánok Világnapja
június 17.	Világnap az Elsivatagosodás Ellen
június 21.	A Nap Napja
június 25.	Barlangok Világnapja
augusztus 9.	Állatkertek Napja
szeptember 16.	Ózon Világnapja
szeptember 22.	Autómentes Nap
szeptember 23.	Takarítási Világnap
október 4.	Állatok Világnapja
október 8.	Madárfigyelő Világnap
október 8.	Természeti Katasztrófák Elleni Védekezés Világnapja
október 15.	Nemzeti Gyaloglónap
október 21.	Földünkért Világnap
október 31.	Takarékossági Világnap

2. 5. Tanulásszervezés és tartalmi keretek

2. 5. 1. Tanórai keretek, a tantárgyak lehetőségei

- tantárgyakba beépítve,
- tanulmányi kirándulás, séta
- osztályfőnöki órákon környezetvédelmi témák,
- évente projektnap szervezése, melynek időkerete tanítási órának minősül

A környezeti nevelés átfogja az 1-4. évfolyamos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. Az első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és „környezetbarát” szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

A környezeti nevelés tantervbe illesztésének egyik megvalósítási módja, amikor a környezeti nevelési fogalmakat, feladatokat és példákat a már meglévő tantervi célkitűzésekbe építjük be. Ezt a módszert alkalmazhatjuk egyetlen téma tanításánál, vagy úgy is, hogy az egész tantervet áthatja a környezeti nevelés szemlélete. A megszokott tananyag kiegészítését és kibővítését adják a környezeti nevelési témák.

1-2. osztályban, ahol csaknem minden tantárgyat egyetlen pedagógus tanít, magától értetődő módon bele lehet szőni az órák anyagába a környezeti nevelési témákat.

Környezetismeret): tantárgy az elemi környezeti nevelésnek a fókuszpontja azáltal, hogy óráin tervszerűen és intenzíven történik a tanulók környezeti attitűdjének és ismereteinek fejlesztése. Személyes tapasztalatokra, élménygyűjtésre épül. Integrálja a természeti és társadalmi jelenségeket. A tanulói tevékenységek állnak az órák megtervezésének középpontjában. A tantárgy koncentrációs lehetőséget kínál: lehetővé teszi az anyanyelvi, matematikai, esztétikai és a környezeti nevelés összehangolását.

Célja:

- Felkeltse a tanulóknak a környezetük élő és élettelen világa iránti érdeklődést.
- Ösztönözzön a természet és a lakóhelyi környezet önálló megismerésére, jelenségeinek „felfedezésére”.
- Javítsa a tanulóknak a környezetük állapota iránti érzékenységet, alapozza meg a környezet értékeit tisztelő, azokat megóvni kész magatartásukat.
- Segítse őket tájékozódni természeti és társadalmi környezetükben, intse őket a veszélyhelyzetekkel kapcsolatos óvatosságra.
- Ismerkedjenek meg lakóhelyük, távolabbi természeti és ember által létrehozott környezetük jellemző anyagaival, jelenségeivel, élőlényeivel, illetve azok változásaival, valamint az emberek és környezetük kapcsolatával.
- Törekedjünk a tanuló lakóhelyi, iskolai, települési környezete, majd hazánk értékeinek megismertetésére, megszerettetésére.
- Alakuljon ki bennük az igény az élő és élettelen környezet megóvására, védelmére.
- Erősítse a lakóhelyhez való kötődést, s ezzel a hazánkhoz és a nemzetünkhöz tartozás érzését alapozva meg.
- Tanítsa meg a tanulókat balesetmentesen közlekedni, elemi fokon tájékozódni a térben és időben.
- Óvatosságra intés, a veszélyhelyzetek megelőzését szolgáló magatartásformák kialakítása, s ezzel a személyes biztonság növelése.
- Fejlessze helyes egészség szokásaikat, alapozza meg önmaguk, valamint az élő és élettelen környezetük iránti felelősségérzetüket.
- Igényelje az egészséges életkörülményeket.
- Ismeretei ébresszék rá, hogy felelős a természet védelméért, és ezért becsülje meg környezetének értékeit.
- Ismerje a biztonságot szolgáló szervezetek munkáját (mentők, tűzoltók, rendőrség, polgári védelem).
- Tudja, hogyan kell viselkedni veszélyhelyzetben (menekülés, segítségkérés).

A **magyar nyelv és irodalom, illetve magyar nyelv és magyar irodalom** órákon környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység lehet pl. a mindennapi életből; az anyagról szerzett tájékozottságból; az idő és a természeti jelenségekből; természettudományos ismeretekből; biztonságos közlekedésből; emberismeret, önismeret, honismeretből; természeti környezetből vett témán alapuló szépirodalmi művek, versek, prózai alkotások, ismeretterjesztő szövegek tanulmányozása, elemzése.

Néhány alkalmazható módszer:

- kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között,
- szereplők cselekedeteinek értékelése,
- érzelmek és tulajdonságok megfigyelése, kérdések és válaszok megfogalmazása,
- emberi kapcsolatok felismerése, több szempont figyelembevételével,
- rövid szerepjáték eljátszása a természetről, környezetről olvasottak alapján,
- a mese és a valóság elkülönítése a természetben és az állatvilágban,

- az iskolai könyvtár ismeretterjesztő könyvei, életkoruknak megfelelő lexikonok, enciklopédiák, stb. ismerete.

Matematika: Szöveges feladatokban valódi adatok felhasználása, a szöveges feladatok szövegének megfogalmazása a természetről, az élővilágról, a mindennapokról, stb. szóljanak, s nevelési célzatú legyen. A mértékegységek tanulásának jelentős szemléletformáló hatása lehet, pl. mérések a szabadban, mérés a piacon, stb.

Keressék meg más adatok hozzáférési forrásait, és az adatokat használják fel különböző típusú feladatokat (algebrai műveletek, grafikonok készítése, stb.) megfogalmazásánál.

Testnevelés és sport): eszköze lehet, pl. a mozgás örömeinek átélése, a szabad levegőn való tartózkodás fontossága. Az időjárás elemeinek közvetlen megtapasztalása.

Lehetséges tevékenységek:

- gyaloglás, kerékpáros túrák,
- a természeti környezet sajátosságai,
- helyes viselkedés a természetben,
- tájékozódás terepen,
- úszás (TMG tanuszoda, Thermal Spa),
- lovaglás (Apró Paták SE),
- téli sportok (korcsolyázás), stb.

Vizuális kultúra): A művészeti tárgyak alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára (módszer lehet, pl. hulladékok felhasználása „művészeti” alkotások létrehozásához, virágok, csigaházak, termések gyűjtése, lenyomatok készítése).

Életvitel és gyakorlat): tantárgy nagy jelentősége, hogy gyakorlati szempontból elemezzék a környezet-barát létformát, és követendő, helyes példákat keressenek és mutassanak be.

Lehetséges témák:

- ismerkedés az anyagokkal,
- érzékszervi tapasztalások,
- a közlekedés környezetszennyezése,
- ember és környezete,
- természet és ember alkotta környezet,
- kézműves technikák,
- hulladékkezelés,
- takarékoság.

Ének-zene: A természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatása a zene segítségével történik, s érzelmeikre hat.

Legfontosabb feladat a magyar népdalok megismertetése, gyermekdalok, körjátékok, stb.

A közös éneklés megszerettetése. Hagyományaink ápolása, népszokások.

Más országos zenéje, kultúrájának ismerete, tisztelete. Megzenésített versek megismerése.

A tantárgyak lehetőségei (3-4. osztály)

Környezetismeret)

A tanulók

- Legyenek képesek különbséget tenni természetes és mesterséges környezet között.
- Ismerjék meg ezek alkotórészeit.
- Próbáljanak környezetvédelmi problémákra megoldásokat javasolni.
- Legyenek tisztában az emberi tevékenységek környezetkárosító hatásaival.
- Szerezzenek tapasztalatokat a növények, állatok gondozása terén.

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- Váljon szokásukká az otthoni, iskolai, tantermi környezet rendjének, tisztaságának óvása.
- Kapjanak képet a védett állatok, növények fogalmáról kirándulások, séták alkalmával.
- Ismerjék a domborzati jeleket, hazánk nagy tájait.
- Kapjanak lehetőséget az iskolán kívülről származó ismeretek elrendezése is, hiszen környezetükre vonatkozó ismereteik jelentős részét nem az iskolában szerzik.
- Próbálkozzanak a természeti jelenségek elemi szintű vizsgálatával, az ember és lakókörnyezete kapcsolatának megértésével.
- Keressék a választ arra, hogy a környezet hogyan hat mindennapi életükre, illetve képesek legyenek megítélni, hogy saját cselekedeteik hogyan befolyásolhatják saját környezetük állapotát.
- Olyan szinten értsék meg saját testük működését, amennyiben az az egészséges állapot fenntartásához szükséges.

A tanulóknak

- Alakuljanak ki a helyes környezethasználat szabályai.
- Váljon meghatározóvá a környezeti károk megelőzésére való törekvés.
- Alakuljon ki a környezetkímélő magatartás, a környezettel kapcsolatos pozitív érzelmek.
- Jöjjön létre igény – életkori sajátosságaiknak megfelelően – a természeti jelenségek, folyamatok ésszerű, tudományos magyarázata iránt.
- Jöjjön létre bennük az egészséges életmód iránti igény.
- Alakuljon ki a személyes biztonság növeléséhez szükséges magatartás.

Magyar nyelv / magyar irodalom

A tanulók

- Ismerkedjenek meg a természeti környezet, a növény- és állatvilág létrejöttével, fejlődésével, kialakulásával kapcsolatos mesékkel, mondákkal, ismeretterjesztő olvasmányokkal, a Bibliával.
- Tanuljanak meg tájékozódni az intézményi könyvtár ismeretterjesztő könyvei között, az életkoruknak megfelelő lexikonokban, enciklopédiákban, stb.
- Fogalmazásaikban tanulják meg, használják és alkalmazzák (szóban és írásban) a környezettel, környezetvédelemmel kapcsolatos szavakat, kifejezéseket.
- Tudjanak az olvasmányokból szerzett, a témával kapcsolatos kérdéseket feltenni, és azokra válaszolni.
- Legyenek képesek a természetről, környezetről olvasottak alapján rövid szerepjátékot előadni a megszerzett szókincs felhasználásával.

A tanulóknak

- Alakuljon ki a környezet és védelmének alapszókincse.
- Legyen igény az önálló ismeretszerzésre, gyűjtőmunkára az olvasottakkal kapcsolatban.
- Fejlődjön ki a véleménynyilvánítás, vitatkozás képessége a témával kapcsolatosan.

Életvitel és gyakorlat

A tanulók

- Törekedjenek a takarékos anyaghaználatra, az eszközök, szerszámok helyes, balesetmentes kezelésére.
- A munkadarabok elkészítésekor ismerkedjenek meg a tervezés, méretezés, méretre vágás, szabás egyes technikáival.
- Tudják megkülönböztetni a fém, fa és papír alapanyagokat a felhasználás szempontjából.
- Ismerjék meg a különböző papírfajtákat.
- Kapjanak áttekintést a különböző kézműves technikákról.
- Ismerkedjenek meg az egyszerű gépek, a kerékpár működési elveivel tapasztalás, cselekvés útján.
- Tudjanak maguknak egészséges napirendet, munkarendet kialakítani, az egészséges táplálkozásról is szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat.

A tanulóknak

- Alakuljanak ki a természethez és az épített értékekhez fűződő pozitív attitűdök, érzelmek, valamint ezekre alapozva a helyes viselkedés, magatartás.
- Legyen igény a fegyelmezett munkavégzésre, a munkadarabok minél precízebb előállítására.

- Alakuljon ki a veszélyhelyzetek felismerésének, elkerülésének képessége a közlekedésben, a háztartásban, a munkadarabok elkészítése közben.

Vizuális kultúra

A tanulók

- Szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat a természetes és mesterséges környezet ábrázolásáról, annak megjelenéséről művészek munkáin.
- Tudjanak színeket, formákat, fényt, árnyékot megkülönböztetni.
- Tervezzenek környezetvédelemből plakátot.

A tanulóknak

- Tiszta, rendes munkavégzésre törekvés alakuljon ki.
- Jöjjön létre az esztétikus, szép környezet iránti igény otthon és az iskolában egyaránt.

Matematika

A tanulók

- Próbálják megfigyelni környezetünk térbeli és mennyiségi viszonyait.
- Tegyenek különbséget tapasztalati úton a kisebb és nagyobb tömegek, hosszúságok (távolságok), folyadékmennyiségek között.
- Tudják ezeket alkalmazni a témával kapcsolatos feladatokban.

A tanulóknak

- Alapozódjanak meg a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségek.

Ének-zene, egyházi ének

A tanulók

- Ismerkedjenek a magyar népdalok világával, ápolják hagyományainkat, közös énekléssel.
- Ismerkedjenek meg az egyházi ének kialakulásának történetével, egyházi énekekkel, ápolják hagyományainkat, közös énekléssel.

A tanulóknak

- Alakuljon ki bennük a hagyományápolás igénye.

Testnevelés és sport

A tanulók

- Ismerjék meg a természetes környezetben végezhető sportokat (séta, gyaloglás, futás, úszás, korcsolyázás stb.)

A tanulóknak

- Alakuljon ki igény bennük a sportolásra, egészségük megóvása érdekében.

5-8. osztály:

Magyar nyelv / magyar irodalom

A magyar nyelv és irodalom tantárgy lehetőséget nyújt, hogy az ember és környezete összetartozását, a kettő kölcsönhatását, harmóniáját illetve a harmónia megbomlásának okait bemutassa. Szövegek elemzésével, megbeszélésével mintát mutasson a gyerek számára. Előnye, hogy ezt nem egy-egy tanítási órán teszi, hanem ez a szemlélet áthathatja az egész tananyagot.

Az anyanyelvi órákon egy-egy nyelvi jelenség vizsgálatához az indukciós szövegek megválasztása is lehet a környezeti nevelés eszköze.

A tanulók

- ⇒ ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv, a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását,

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- ⇒ ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, népdalokat és verseket,
- ⇒ ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolatok kialakulását,
- ⇒ legyenek képesek irodalmi szövegek alapján problémafelvetésekre, vitára, véleményalkotásra, érvelésre,
- ⇒ erősödjön esztétikai, erkölcsi érzékenységük, tudatosan készüljenek az anyanyelv védelmére, a „nyelvi környezetszennyezés” elkerülésére, nyelvi környezetvédelem (szórálapok, plakátok, reklámújságok, üzletfeliratok, hirdetések, reklám, stb.
- ⇒ ismerkedjenek meg városunk és környékünk kulturális hagyományaival, irodalmi emlékhelyeivel,
- ⇒ tudják megfogalmazni, mit jelent nekünk a szülőföld, szűkebb hazánk, Siklós,
- ⇒ sajátítsák el a médiumok elemzésének technikáit.

A tanulóknak

- ⇒ alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés, a jó problémafelvetés, vitakészség, véleményalkotási képesség,
- ⇒ növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelmi témájú könyvek feldolgozásával,
- ⇒ fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek)

Az Ember és társadalom műveltségi terület középpontjában az ember világa áll. A műveltségterület tantárgyainak tanítása magában foglalja a természet és az emberiség jövőjének fenntarthatóságát. A tantárgyakat tanítóknak kötelessége, hogy a tanulók értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet. Mivel a történelemtanítás kronológiai sorrendben veszi az emberiség sorsfordulóit, így az ember természetalakító szerepe az őskortól napjainkig levezethető.

A tanulók

- ⇒ értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet,
- ⇒ tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására,
- ⇒ ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete,
- ⇒ legyenek képesek a globális problémákra megoldásokat keresni a természeti népek példáján keresztül,
- ⇒ értsék meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében,
- ⇒ ismerjék meg a természet közelben élő, a természetet tisztelő, azt felhasználó, és nem kihasználó paraszti életmód értékeit,
- ⇒ ismerjék meg a népszokások egészségvédelmi vetületét.

Idegen nyelv: angol nyelv

A tanulók

- ⇒ váljanak érzékennyé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével, ismerjék meg az alább felsorolt témák szókincsét:
 - fogyasztói társadalom problémái
 - termékek nevei idegen nyelven, szelektív szemétygyűjtés
 - veszélyeztetett növények, állatok, fajok
 - időjárás, globális felmelegedés, üvegház hatás veszélyei
 - környezetszennyezés, közlekedés, nagyvárosi élet
- ⇒ legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit,
- ⇒ tudják más népek ilyen irányú tevékenységeit és ismerjék az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit,
- ⇒ legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában, projekt-munkában választ keresni,
- ⇒ állampolgári felelősségtudatuk fejlődjön.

A tanulóknak

- ⇒ alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben,
- ⇒ fejlődjön az idegen nyelvi kommunikáció képessége, és fedezzék fel ennek lehetőségeit, legyenek képesek környezetvédelmi témában:
 - kérdéseket feltenni, kérdésekre válaszolni
 - interjút készíteni
 - javaslatokat tenni
 - véleményt nyilvánítani
 - vitatkozni
 - rövid szerepjátékot előadni.

Matematika

A tanulók

- ⇒ váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel pl grafikonon demonstrálják,
- ⇒ legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával,
- ⇒ tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni,
- ⇒ logikus gondolkodásuk, a szintetizáló és a lényegkiemelő képességük fejlődjön,
- ⇒ tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait,
- ⇒ váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására,
- ⇒ ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni,
- ⇒ legyenek képesek reális becslésekre,
- ⇒ tudjanak egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni.

A tanulóknak

- ⇒ alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás,
- ⇒ alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket.

Természetismeret

A tanulók

- ⇒ ismerjék meg a környezetet megfigyelésekkel, vizsgálatokkal,
- ⇒ ismerjék meg az élővilág sokszínűségét, az élőlények egyedi, megismételhetetlen voltát, az ember felelősségét az élővilág megőrzésében,
- ⇒ ismerjék meg saját testük alapvető felépítését és működését, az egészség megőrzéséhez szükséges életvitel jellemzőit,
- ⇒ váljanak képessé a természet jelenségeinek elemi szintű értelmezésére,
- ⇒ a megismerés komplexitása, egészlegességére törekvés (központban az élő és élettelen természet konkrét valósága, a jelenségek, a táj és a környezet áll),
- ⇒ természettudományos gondolkodás kialakításához megfelelő képességek kialakítása;
- ⇒ környezet állapota iránti érzékenység fejlesztése,
- ⇒ ökológiai szemlélet fejlesztése,
- ⇒ helyes környezeti attitűdök fejlesztése,
- ⇒ magatartás fejlesztése,
- ⇒ értékrend alakítása,
- ⇒ környezettudat fejlesztése,
- ⇒ felelősségérzet fejlesztése,
- ⇒ környezet használatára vonatkozó helyes döntések támogatása,
- ⇒ váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára,
- ⇒ ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit,

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- ⇒ ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő, és élettelen közötti kölcsönhatásokat,
- ⇒ tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra,
- ⇒ mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni,
- ⇒ ismereteik birtokában váljanak tetteik következményeit látó, előregondolkodó állampolgárrá,
- ⇒ ismerjék meg az alternatív energiahordozókat és forrásokat.

Kémia

A tanulók

- ⇒ rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel,
- ⇒ törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására,
- ⇒ legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére,
- ⇒ ismerjék a környezetüket legjobban szennyező anyagokat, törekedjenek ezek használatának csökkentésére,
- ⇒ ismerjék az emberi szervezetre káros anyagokat és ezek szervezetre gyakorolt hatásait, tartózkodjanak ezek kipróbálásától,
- ⇒ értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait,
- ⇒ tudják, hogy a kémiai változások során a rendszer és a környezete között mindig történik energiacsere, ismerjék az átalakulásokat kísérő energiaváltozások típusait,
- ⇒ tudják az energiaforrások használatának környezeti hatásait, érezzék az energiatakarékosság szükségességét,
- ⇒ ismerjék meg a vizek szennyeződésének fő forrásait, váljék tudatossá a víz életünkben betöltött szerepének fontossága,
- ⇒ legyen áttekintésük a biológiailag fontos anyagok körforgásáról,
- ⇒ tudják a mindennapi életben előforduló anyagokhoz mellékelt használati utasításokat értelmezni kémiai szempontból,
- ⇒ ismerjék a mérgező anyagok jelét,
- ⇒ tudják balesetmentesen használni a háztartási vegyszereket,
- ⇒ kísérik figyelemmel és értelmezzék a tömegkommunikáció útján közzétett környezetszennyezettségre vonatkozó adatokat,
- ⇒ gyűjtsenek információkat lakóhelyük levegő-, és vízminőségével kapcsolatosan,
- ⇒ érezzenek személyes felelősséget, keressenek cselekvési lehetőségeket közvetlen környezetük megóvására,
- ⇒ értsék az elemek és vegyületek körforgását a természetben, az élettelen és az élővilág fontosabb kapcsolatait,
- ⇒ lássák a környezetvédelmi kérdések fontosabb összefüggéseit.

Földrajz

A tanulók

- ⇒ szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről,
- ⇒ érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit,
- ⇒ értsék meg, hogy a népek eltérő természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodásmódjukat, világszemléletüket,
- ⇒ értsék meg, hogy a társadalom - földrajzi változások, a felgyorsult fogyasztás a Föld erőforrásainak kimerüléséhez vezet,
- ⇒ ismerjék meg a globális problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit,
- ⇒ ismerjék, szeressék és őrizzék a természeti és az épített környezet szépségeit.

A tanulóknak

- ⇒ a környezet értékeinek megismerésével erősödjön a környezettudatos életmód iránti igény,
- ⇒ alakuljon ki az igény a szülőföld cselekvő felfedezésére,

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- ⇒ fejlődjön közösségük, lakóhelyük, országuk, régiójuk és a világ problémáinak megoldásában való aktív részvételi készség.

Biológia és egészségtan

A tanulók

- ⇒ ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit,
- ⇒ ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet,
- ⇒ ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket,
- ⇒ legyenek tájékozottak a földi élővilág sokféleségét, valamint az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszerrel szemben.
- ⇒ értssék, hogy az emberi szervezet egységes egész, melynek részei összehangoltan működnek,
- ⇒ tudják, hogy az emberi szervezet része a bioszférának, a környezettel állandó kölcsönhatásban él, anyagcserét folytat, teret foglal el, ingerek érik stb., ezek a kölcsönhatások egyensúlyi helyzetben vannak, amelyek felbomlása egészségromláshoz vezet,
- ⇒ ismerjék meg szervezetük sajátosságait és az életkorral kapcsolatos változásait,
- ⇒ sajátítsák el az elsősegély-nyújtási technikákat,
- ⇒ ismerjék fel az empátia szerepét a másik ember megítélésében.

A tanulóknak

- ⇒ alakuljon ki ökológiai szemléletmód,
- ⇒ alakuljon ki a természeti és az épített környezet iránti felelősség,
- ⇒ olyan tanulási magatartás kialakítása, melyet a környezetkárosítás elhárításában való aktív részvétel igénye jellemez.
- ⇒ ösztönözze a helyes viselkedésmódok és a környezet-egészségvédő szokásrendek kialakítására,
- ⇒ segítse az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakításában,
- ⇒ segítse az őket veszélyeztető környezeti, társadalmi tényezők és azok elhárítási módjainak felismerésében.

Ének-zene, egyházi ének

A tanulók

- ⇒ ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát,
- ⇒ ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait,
- ⇒ fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban,
- ⇒ vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét,
- ⇒ tudják, hogy az élő és az élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapi életben egyaránt akusztikus élményt jelentenek,
- ⇒ ismerkedjenek meg az egyházi ének kialakulásának történetével, egyházi énekkel, ápolják hagyományainkat, közös énekléssel,
- ⇒ fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni.

Vizuális kultúra

A tanulók

- ⇒ ismerjék meg a természet sokszínűségét, formagazdagságát: a környezeti elemek közvetlen tanulmányozásával fedezzék fel a forma – szerkezet – szín kapcsolatát,
- ⇒ ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát,
- ⇒ ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit,
- ⇒ ismerjék meg a média ábrázolásának lehetőségeit,
- ⇒ ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére,
- ⇒ tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulásaira,
- ⇒ ismerjék a természetes alapanyagok használatát,
- ⇒ legyenek képesek alkotásokat létrehozni, melyek a természetről szólnak,
- ⇒ legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni,

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- ⇒ legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témaköröknek megfelelően,
- ⇒ ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma összefüggését,
- ⇒ tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre,
- ⇒ kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket,
- ⇒ a művészeti tanulmányutak segítségével figyeljék meg a környezetkultúra fejlettségét, a környezeti nevelés lehetőségeit állapítsák meg; kutassanak fel néprajzi, népművészeti értékeket; kiállításait, rajzversenyeit foglalkozzanak a környezeti nevelés témaköreivel,
- ⇒ fedezzék fel a művészeti, valamint a média adta környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni,
- ⇒ fedezzék fel, hogy az ember csak szerves egységben tud élni környezetével, melyben a természet és az ember alkotta tárgyak harmóniát, nyugalmat kell, hogy nyújtsanak.

Dráma és tánc

A tanulók

- ⇒ tudjanak improvizálni természeti jelenségeket a tánc és dráma eszközeivel,
- ⇒ legyenek képesek adott szituáció megfogalmazására tartásképpen és mozdulatsorok segítségével (árvíz, erdőtűz, stb.),
- ⇒ természethez való érzelmi kötődése erősödjön a drámajátékon keresztül,
- ⇒ sajátítsák el a néptánc elemeit, lássák benne a környezeti nevelési lehetőségeket.

Technika, életvitel és gyakorlat)

A tanulók

- ⇒ ismerjék meg az emberi alkotásokban megtestesülő használati, esztétikai, formai és etikai értékeket,
- ⇒ ismerjék a háztartásban főbb ismeretköreinek: az egészség, táplálkozás, gazdálkodás, ruházkodás és a lakás – lakókörnyezet életkornak megfelelő ismeretanyagát,
- ⇒ ismerjék meg a technika okozta környezeti károsodásokat, és azok megelőzésének módjait,
- ⇒ értsek meg a fenntartható fejlődés összefüggéseit és követelményeit,
- ⇒ ismerjék meg a problémák rendszerét és a lényegét átlátó környezetgazdálkodást,
- ⇒ sajátítsák el az alapvető biokertészeti ismereteket,
- ⇒ sajátítsák el a gyógynövények alapvető ismeretét és felhasználási módjait,
- ⇒ ismerjék meg a komposztálás folyamatát és hasznát,
- ⇒ ismerjék meg a környezetbarát technikákat és technológiákat,
- ⇒ ismerjék meg a felhasznált természetes anyagok, az épített környezet jellemzőit,
- ⇒ képesek legyenek környezetbarát rendszerekben gondolkodni,
- ⇒ tudjanak otthonosan tájékozódni közvetlen környezetük technikai világában, kreatív módon gondolkodjanak közvetlen környezetükről,
- ⇒ ismerjék a hulladék fogalmát, típusait, a háztartási hulladék gyűjtésének és feldolgozásának módjait, a hulladékproblémák megértését,
- ⇒ ismerjék fel az energia jelentőségét,
- ⇒ ismerjék az energia felhasználás új útjait, a megújuló energiaforrások használatának előnyeit és korlátait, az energiatakarékos fűtési és szellőztetési rendszerek működésének és szerkezetének ismerete, alternatív energiaforrások ismerete, a napházak alkalmazásának felismerése.

A tanulóknál

- ⇒ a civilizáció társadalmi és környezeti vonatkozásainak feltárása révén erősödjön a felelős, környezet-tudatos beállítottság,
- ⇒ alakuljon ki a kritikus fogyasztói magatartás.

Informatika

A tanulók

- ⇒ legyenek képesek az Interneten, illetve a szakirodalomban információkat keresni, konkrét, a valós életből vett példákat értelmezni, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni,
- ⇒ legyenek képesek a számítógép segítségével megszerezhető tudás szűrésére, váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására,

OM azonosító: 027221

Székhely: 7800 Siklós, Vörösmarty u. 13.; telephely: 7800 Siklós, Kálvin u. 19.

Telefon / fax: 72-579-224

Email: sztarairef@siklosref.hu

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- ⇒ ismerjék meg az informatikában (pl. az Internet-használatban) rejlő környezetvédelmi lehetőségeket,
- ⇒ használják a világhálót kutatómunkára, ismeretszerzésre,
- ⇒ futtassanak környezeti elemek megváltozását figyelembe vevő szimulációkat és statisztikai teszteket,
- ⇒ rendezzenek környezeti kérdésekről virtuális fórumot máshová járó diákokkal közösen,
- ⇒ szerkesszenek és nyomtassanak környezetvédelmi újságokat és poszttereket,
- ⇒ ismerjék meg a távközlési-informatikai berendezések környezetkárosító hatásait,
- ⇒ váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket informatikai módszerekkel demonstrálják (számítástechnika alkalmazása, könyvtárhasználat, irodalmi hivatkozások),
- ⇒ legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére a különféle szoftverek (adatok táblázatos tárolása, kiértékelése, összefüggések vizsgálata, statisztikai módszerek alkalmazása) segítségével,
- ⇒ kísérik figyelemmel a "A környezetvédelmi jeles napokat" az Interneten,
- ⇒ a számítástechnikai eszközök használata során valósítsák meg az anyag- és energiatakarékos alkalmazás feltételeit.

A tanulóknak

- ⇒ tudatosuljon, hogy a számítógép alkatrészei is veszélyes hulladékok
- ⇒ fogalmazódjon meg a kérdés: "Mit kezdhetünk a veszélyes hulladékkal? Hová tegyük?"

Testnevelés és sport

A tanulóknak

- ⇒ fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket,
- ⇒ győződjenek meg a mozgás jótékony hatásairól a különböző szervrendszerek működését tekintve,
- ⇒ legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében,
- ⇒ értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes,
- ⇒ igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek,
- ⇒ sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat.

A tanulóknak

- ⇒ tudatosítsa az egészség és a környezet komplexitását,
- ⇒ segítse az egészséges napi - heti - évszakos életritmus kialakulását.

Fizika

Alapvető feladat annak felismertetése a tanulókkal, hogy a fizikai ismerteket, természeti törvényeket nem kihasználni, hanem felhasználni lehet és kell is a természeti környezetünk megóvásának érdekében, és a már meglévő káros folyamatok megállításában és visszafordításában. Mindezek érdekében:

- ⇒ Olyan ismeretek közvetítése a tanulóknak, amelyek segítségével képessé válnak a természeti, környezeti folyamatok magyarázatára, a folyamatok kimenetelének felismerésére, a folyamatok hasznos és káros hatásainak elkülönítésére.
- ⇒ Olyan módszerek megismertetése a tanulókkal, amelyekkel a folyamatokat pozitív irányba tudjuk befolyásolni.
- ⇒ Képessé tenni a tanulókat arra, hogy megszerzett ismereteik birtokában, tetteik következményét belátó, előregondolkodó, környezettudatos emberré váljanak.
- ⇒ Felhívni a tanulók figyelmét
 - Az élő és élettelen közti kölcsönhatásokra
 - Alapvető fizikai törvényszerűségekre
 - Globális környezeti problémákra (sugárzások, zaj, rezgés, üvegházhatás stb.)
 - Környezeti egészségkárosító hatásokra (szmog, zaj, sugárzások, ózonlyuk stb.)
- ⇒ Képessé tenni a tanulókat, hogy fel tudják mérni az energiahordozók/források felelős felhasználásának fontosságát és az alternatív energiahordozók/források jelentőségét.

Hit-és erkölcsstan

A tanulók

- ⇒ Ismerjék meg a Bibliát, a Biblia tanításai szerint éljenek, ez hassa át mindennapi tevékenységüket.

A tanulók

- ⇒ legyenek képesek a már kialakított, megteremtett értékek között úgy élni, hogy a lehető legkevesebb károsodást okozzák,
- ⇒ tanuljanak meg a természet károsítása nélkül teljes életet élni.
- ⇒ mérjék fel annak elengedhetetlen fontosságát, hogy az utódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk.

A tanulóknak

- ⇒ alakuljon ki az a szemlélet, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értéket képviselnek,
- ⇒ alakuljon ki személyes elkötelezettség és tolerancia a környezeti kérdésekkel kapcsolatban,
- ⇒ alakuljon ki, hogy a keresztyén értékrend szerint éljenek,
- ⇒ fejlődjön, szilárduljon meg a társadalmi szolidaritás és igazságosság az egészséges környezetért.

Környezeti nevelés az osztályfőnöki órán

5. osztály

- ⇒ a család, a nagyszülők, a dédszülők lakóhelye, lakásának közvetlen környezete- megfigyelés, értékelés megadott szempontok szerint,
- ⇒ a keresztyén családmodell,
- ⇒ szabadidős tevékenységek a levegőn: kiskert, horgászás, biciklitúra, stb. megfigyelés, védett növények, állatok,
- ⇒ mindennapi közlekedés: a tömegközlekedési eszközök előnyben részesítése, biciklis közlekedés.

6. osztály

- ⇒ szépség, a természetben: Dráva, Lanka, Duna-Dráva Nemzeti Park, Siklós-Villányi hegység, Tenkes, Hatos erdő, az ormánsági táj; természetvédelem,
- ⇒ a rend és a tisztaság szerepe környezetünkben.

7. osztály

- ⇒ környezetünk tudatos alakítása,
- ⇒ energia felhasználás a családban,
- ⇒ vásárlási szokások, csomagolóanyagok,
- ⇒ lomtalanítás, szemétyűjtés, veszélyes hulladékok a háztartásban és a ház körül.

8. osztály

- ⇒ a környezet védelme, pusztulása,
- ⇒ atomerőművek- katasztrófák, balesetek,
- ⇒ vízszennyezés, tanker-katasztrófák,
- ⇒ a Greenpeace mozgalom akciói,
- ⇒ népességrobbanás-népességcsökkenés és következményei.

2. 5. 2. Egyéb foglalkozások

A tanulók környezeti ismereteinek bővítésével, rendszerezésével, az összefüggések feltárásával meg kell alapozni, hogy lehetővé váljon a környezetért, a jövő generációkért felelős viselkedést vállaló személyiség formálása.

A környezeti nevelést szolgáló **tanórán kívüli, egyéb foglalkozások és egyéb tevékenységek:**

- ✓ a közvetlen környezet – városunk, iskolánk – emberi, történelmi, kulturális és természeti értékeinek, hagyományainak megismerése,
- ✓ **a tantermek, a folyosó alkalmakhoz illő, esztétikus díszítése,**
- ✓ **a tantermek tisztántartása, megfelelő szellőztetés, virágosítás,**
- ✓ **osztályonként egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra a környékre a környezeti értékek felfedezésére,**
- ✓ **téli madárvédelem,**

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- ✓ a **szárazelemgyűjtés** megszervezése az iskolában;
- ✓ **csatlakozunk helyi vagy országos környezetvédő szervezetek akcióihoz** (pl.: Takarítási világnap, Autómentes nap).
- ✓ minden évben – **környezet- és egészségvédelmi projektnap** szervezése,
- ✓ 6-7. osztály: **Ormánsági kiránduláson** vesz részt,
- ✓ **tanulmányi kirándulások**,
- ✓ **naposi feladatok az étkezőben**,
- ✓ **ügyeleti munka**: diák- és felnőtt ügyelet,
- ✓ **siklósi séta, várlátogatás**,
- ✓ **védnökség**: a református temetőben, az iskola közvetlen környezetének – utcai frontok, udvar – gondozása, rendben tartása, virágosítása, gyomlálása,
- ✓ **nyári táborok** szervezése,
- ✓ **tanulói pályázatok** – Kiadunk egy-egy környezetvédelmi problémát, témakört önálló kutatásra, feldolgozásra. A tanulók motiválása a legjobb munkák díjazásával történik. A munkaformák a következők lehetnek: dolgozat, rajz, fotó.
- ✓ **vetélkedők, tanulmányi versenyek** – Az érdeklődő, ambiciózus tanulókat ösztönözzük arra, hogy vegyenek részt helyi, regionális és országos versenyeken.

Általános iskola 5–6. évfolyam	Kaán Károly Természet és Környezetismereti Országos Verseny
Általános iskola 7–8. évfolyam	Herman Ottó Országos Biológia Verseny
	Táncsics kupa
	Református Középiskolák Természettudományos versenye - Csurgó

- ✓ **városismereti program** – A diákpresbitériummal való együttműködés keretében szervezzünk olyan programokat, amelynek során megismerhetik a gyerekek a szűkebb és tágabb környezet jellemző épületeit, tereit és egyéb objektumait. Az ismereteket vetélkedők, illetve kiállítások formájában lehet még jobban rögzíteni a tanulókkal.
- ✓ **művészeti csoportok, ünnepségek** – Használjuk ki a művészetek iránti érdeklődést. Néhány problémára próbáljuk ráirányítani a figyelmet a művészet eszközeivel. Szervezzünk irodalmi műsort (pl. Föld napja, Víz világnapja). Természetes anyagok felhasználásával készítsük el egy környezetbarát lakóház, porta modelljét. Élünk a drámapedagógia korszerű módszereivel is.
- ✓ **kézműves foglalkozás** – A természet adta anyagok (termések, levelek, tollak, csigaházak...) illetve az újrahasznosítható hulladék-anyagok felfelhasználásával különböző díszeket, kompozíciókat készíthetünk, amelyekből kiállítás vagy vásár is szervezhető (pl.: Karácsonyi vásár)
- ✓ **napközis szabadidős foglalkozások**: séta a környéken, termések gyűjtése. A különböző napközis és tanulószobai foglalkozások, programjain élmények és tapasztalások útján gazdagodnak a tanulók ismeretei és alakulnak ki a környezethez fűződő pozitív szokásaik.
- ✓ **természetjáró mikro műhely foglalkozásai**.
- ✓ **látogatások**: állatkertben, múzeumban, botanikus kertben, arborétumban, tanyán, nemzeti parkban, szeméttelen, hulladékégetőnél, szennyvíztisztító telepen, papírgyárban. Ennek során előre megadott szempontsor vagy feladatlap segítségével buzdítjuk a gyerekeket az önálló felfedezésre, az ismeretek önálló feldolgozására.
- ✓ **előadások** – A nagyon jól sikerült környezeti tanulói kiselőadásokból illetve a kiírt pályázatok szóbeli védéséből rendezhetünk egy iskolai szintű programot is. A tanulók, tanárok, szülők környezet-egészségügyi nevelésének egyik hasznos módszere amellyel, hogy fejleszti a tanulók helyes önértékelését és pozitív megerősítését. Hívhatunk meg ebben a témában jártas szülőket vagy szakembereket, sőt volt tanítványokat is,
- ✓ **megemlékezés** a környezetvédelmi napokról,
- ✓ **szülői értekezletek**: utalás a környezet néhány fontos elemére.
- ✓ **szülői fórum**: Témák. Egészséges táplálkozás, drogprevenció, lelki egészség, háztartási környezetvédelem.

2. 6. Taneszközök

Az alábbiakban csak a környezeti neveléshez rendelkezésre álló eszközöket soroljuk fel:

- hulladéktárolók,
- mikroszkópok, kémcsövek, mérőhenger, szűrők,
- vegyszerek,
- az elsősegélynyújtó helyiség felszereltsége,
- interaktív tábla,
- szemléltető eszközök: könyvek, videofilmek, CD-k, prospektusok.

2. 7. Megvalósítási terv (éves munkatervi bontásban)

Megvalósítási terv				
A programban résztvevők	Programterv célok	Határidő	Minőségbiztosítás	
			Eredményesség-vizsgálati forma	Értékelés
1-4. évfolyam, napközi szakmai közössége				
5-8. évfolyamot összefogó szakmai közösség				
Hitéleti munkaközösség				
Nevelőtestület, technikai alkalmazottak				
DÖK (DP)				

2. 8. Kommunikáció

2. 8. 1. Iskolán belüli

Munkaértekezletek, faliújság, felelősök rendszere, (DP), egyéni beszélgetések, iskolaújság, honlap, szülői értekezletek, SZMK – megbeszélések

2. 8. 2. Iskolán kívüli

Tájékoztató füzet, megbeszélések, tájékoztatók, tájékoztató a helyi médiában

2. 9. Minőségfejlesztés: minőségbiztosítás és –ellenőrzés

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai, illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk. Nevelő tevékenységünk során – mint azt a korábbi fejezetek-

ből láthattuk – szakítani szeretnénk a passzív befogadás, a konvergens gondolkodás egyeduralma, a beszűkítés, az uniformizálás rossz gyakorlatával. Az értékmegőrzésre, az értékteremtésre és értékátadásra vállalkoztunk, a gyermek teljes személyiségét fejlesztjük.

A pedagógus környezeti nevelési gyakorlatának színvonalát minősíthetjük az alábbi elvárások megítélésével.

- ✓ Rendelkezzenek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság és az együttélési morál alakítása során mintaként szolgálnak.
- ✓ Felkészülésüket hassa át az együttműködésre törekvés.
- ✓ Törekedjenek fenntartani az egyensúlyt a személyiség szabadsága és a munkavégzés rendje között.
- ✓ Tanulóik számára jól szervezett tevékenységek során biztosítanak sokoldalú, személyes tapasztalatszerzési lehetőséget és kommunikációs helyzetet.
- ✓ Adjának alkalmat az önálló elemzés, szabály, sejtés tanulói megfogalmazásának.
- ✓ Segítsék a szabály, összefüggés, megállapítás napi élethelyzetekben megjelenő példáinak és a szükségszerűségek felismerését.
- ✓ Olyan lehetőségeket biztosítsanak, hogy a tananyag legyen természetes valóságában tanulmányozható, és élményt nyújtson.
- ✓ Szervezzék meg az egyéni és kooperatív tanulás formáit, biztosítsák a differenciálás lehetőségeit a képességek fejlesztésének folyamatában.
- ✓ A rendszerszemléletű gondolkodás kialakulását célozza meg.

A tevékenységek szervezése és koordinálása során biztosítsák:

- ✓ a tanulói kíváncsiság megőrzését;
- ✓ az aktivitás fenntartását és megerősítését;
- ✓ a belső motivációs bázis fejlesztését;
- ✓ az általános és különleges adottságok felismerését, fejlesztését;
- ✓ a megismerő és rövid úton célra vezető stratégiák felismerését, lehetőségeit;
- ✓ a tanuló jogát véleményének megfogalmazására, a tévedésre, elgondolásainak módosítására, az új utak keresésére;
- ✓ az igények kialakulását a gondolatmenetek elemzésére; a problémamegoldás folyamatának tudatos tervezésére, megvalósítására és a szükséges következmények számbavételére is.

Ellenőrző-értékelő tevékenységünk szempontjai:

- ✓ Az ellenőrzés bizalomra épüljön, és az elért tudásszint megismerésére irányuljon. Ennek alapján lehetséges a további célmeghatározás.
- ✓ Mindig biztosítsuk a javítás lehetőségét, mely tükrözze a következetes igényességet.
- ✓ Az értékelés során a nevelő körületekintő, lényegre irányuló, tárgyilagos, egyértelmű információkat adjon, mely tükrözi a fejlődés irányát és fokát, minősítve a személyes előrehaladást és határozott instrukciókat adva a továbblépéshez.
- ✓ Fontos az összefüggések meglátásának segítése.

A környezeti nevelés eredménye nem mérhető olyan egzakt módon, mint a tantárgyi tudás. Az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskolai és mi a családi nevelés eredményének. A fejlődés folyamatos követése és az iskolai célokkal történő összevetése alapvető nevelői kötelesség. Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minősítéseként jelenjék meg.

Eredményvizsgálatunk

a) egyes tanulók esetében

- az iskolai cél- és értékrendszer megvalósulására
- a szociális képességek alakulására
- a beállítódások és értékorientáció fejlődésére
- a csoporthelyzet megismerésére
- a konfliktuskezelés módjára irányul.

b) osztályközösségek esetében

- a csoportviszonyok alakulásának

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- a közvéleménynek, a morális gondolkodásnak
- az informális kapcsolatrendszernek
- a tevékenységrendszernek a megismerésére irányul.

Eredményvizsgálati módszereink a következők lehetnek:

- folyamatkövető megfigyelés
- célzott megfigyelés
- helyzetfelmérés (szociometriai vizsgálat)
- tevékenységelemzés
- egyéni és csoportos megbeszélés, interjú
- kérdőíves kikérdezés

A nevelői követelmények teljesítéséről az intézmény belső ellenőrzési terve és minőségirányítási programja részletes előírásokat tartalmaz.

Választott módszereink lehetnek:

- a személyiségjellemzők és a feladatellátás minőségének megfigyelése
- spontán és irányított személyes beszélgetések
- írásos felmérés, illetve kérdőíves vizsgálat
- nevelői teljesítmény és dokumentáció elemzése
- a helytállás aktivitásának és minőségének követéses vizsgálata.

Továbbképzések

Belső: nevelési értekezletek, tanfolyamok

Külső: rendezvényeken való részvétel. Akkreditált továbbképzéseken való részvétel.

3. Az iskola fogyasztóvédelemmel összefüggő nevelési feladatai

3. 1. A fogyasztóvédelmi nevelés célja

A fogyasztóvédelmi oktatás célja a **fogyasztói kultúra fejlesztése**, és a **tudatos kritikus fogyasztói magatartás** kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.

3. 2. A fogyasztóvédelmi nevelés tartalmi elemei

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos pedagógiailag megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában.

Szükséges a társadalmi és **állampolgári kompetenciák** kialakítása, a jogait érvényesíteni tudó a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzése. A szociális és **társadalmi kompetenciák** fejlesztése a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási a gazdálkodási és a munkaképesség szoros összefüggése az ún. **cselekvési kompetenciák** fejlesztése. (NAT 2003, 2007, 2011)

Fontos továbbá a fogyasztás során a tájékozódás képessége, a döntési helyzet felismerése, és a döntésre való felkészülés. Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket az eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságát és a takarékoskást.

A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében szükséges, hogy a diákok értsék, és a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

Környezettudatos fogyasztás: Egyfajta középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és fogyasztásmentesség között.

Kritikus fogyasztói magatartás: A fogyasztói jogok érvényesítése.

A fogyasztónak joga van:

- az alapvető szükségleteinek kielégítéséhez,
- a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozáshoz,
- a választáshoz különböző termékek és szolgáltatások között,
- a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretéhez,
- a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez,
- az egészséges és elviselhető környezetben való élethez,
- a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszóláshoz.

Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait, és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

3. 3. A fogyasztóvédelmi nevelés színterei az oktatásban

- Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásai.
- Tanórán kívüli elemek – egyéb foglalkozások (vetélkedők, versenyek, rendezvények).
- Hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel).
- Az iskola fogyasztóvédelmi működése, és az ezzel kapcsolatos foglalkozások.

3. 4. Módszertani elemek

A módszereknek tartalmaznia kell az egyén és társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, a feldolgozott információk alapján való döntés és a döntés alapján eltervezett cselekvés végrehajtásának módszereit.

Fontos hogy a diákok e módszereket minél többször valós helyi és globális problémákon és értékeken keresztül maguk alkalmazzák.

• Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól.
• Helyi-, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása.
• Adatgyűjtés, feldolgozás információrögzítés együttműködéssel.
• Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel.
• Viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, fogyasztói kosár készítése).
• Karácsonyi vásár szervezése.
• Értékeléstechnikai gyakorlatok (hatékony érdekérvényesítés).

4. A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések

4. 1. A pedagógiai program érvényességi ideje

- ⇒ Az óvoda 2019. szeptember 1. napjától szervezi meg először nevelő munkáját e pedagógia program alapján.
- ⇒ Az iskola 2019. szeptember 1. napjától szervezi meg először nevelő és oktató munkáját e pedagógia program alapján.

4. 2. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- ⇒ A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- ⇒ Az óvodapedagógusok az óvodai intézményegység-vezetővel közösen minden nevelési évben értékeli a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- ⇒ Az iskolai nevelők szakmai munkaközösségei minden tanév végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
- ⇒ A 2022-2023. nevelési év / tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen pedagógiai programot módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.

4. 3. A pedagógiai program módosítása

- ⇒ A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
 - az intézmény fenntartója;
 - az intézmény igazgatója;
 - a nevelőtestület bármely tagja;
 - a nevelők szakmai munkaközösségei;
 - a szülői munkaközösség.
- ⇒ A tanulók a pedagógiai program módosítását a diákönkormányzat (diákpresbitérium) képviselői útján javasolhatják a nevelőtestületnek.
- ⇒ A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó Siklós – Máriagyűd Református Társegyházközség Igazgatótanácsa hagyja jóvá. A pedagógiai program elfogadása előtt ki kell kérni a jogszabályban előírt véleményeket.
- ⇒ A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától az első és az ötödik évfolyamtól kezdve felmenő rendszerben kell bevezetni.

4. 4. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- ⇒ Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára hozzáférhető.
- ⇒ A házirend elolvasható az intézmény honlapján. Az intézményi honlap internet címe: www.siklosref.hu
- ⇒ A pedagógiai programról minden érdeklődő tájékoztatást kérhet az intézmény igazgatójától, igazgatóhelyettesétől, az óvodai intézményegység-vezetőjétől, valamint az intézmény pedagógusaitól a nevelők fogadó óráján vagy – ettől eltérően – a pedagógussal előre egyeztetett időpontban.
- ⇒ A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
 - az intézmény honlapján;
 - az intézmény fenntartójánál;
 - az intézmény irattárában;
 - az intézmény könyvtárában;
 - az intézmény nevelői szobájában;
 - az intézmény igazgatójánál;
 - az intézmény óvodai intézményegységében.



PEDAGÓGIAI PROGRAM

3. kötet – óvodai pedagógiai program





SZTÁRAI MIHÁLY REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

**ELFOGADTA:
NEVELŐTESTÜLET
2019. évaugusztus hó 22. napján
37/2019(VII.22.) számú határozatával**

**JÓVÁHAGYTA:
SIKLÓS – MÁRIAGYÚD REFORMÁTUS TÁRSEGYHÁZKÖZSÉG
IGAZGATÓTANÁCSA
2019. év szeptember hó 10. napján
az 22/2019. határozatával**

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	5.
2. Református Óvodánk szellemisége, gyerekkép, óvodakép	7-12
2. 1. Gyerekkép	7
2. 2. Óvodakép	8
2. 2. 1. Alapelveink	8
2. 2. 2. Céljaink	10
2. 2. 3. Óvodánk légköre	11
2. 2. 4. Pedagógusképünk	11
2. 3. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek	12
3. Az óvodai nevelés fő feladatcsoportjai	12-27
3. 1. A hitéleti nevelés - erkölcsi nevelés	12
3. 1. 1. Az óvodai hittantanítás, lelki nevelés célja	12
3. 1. 2. Keresztyén szellemű nevelésünk a gyakorlatban	13
3. 2. Az érzelmi, közösségi nevelés, és szocializáció biztosítása	15
3. 2. 1. Óvodánk ünnepei, hagyományai	17
3. 3. Az anyanyelvi-értelmi fejlesztés és nevelés	18
3. 3. 1. Az anyanyelvi nevelés	18
3. 3. 2. Az értelmi fejlesztés és nevelés	22
3. 4. Az egészséges életmódra nevelés, az egészség óvása, egészségvédelem - a gyermek testi – lelki épségének védelme; a fejlődésükhöz szükséges egészséges környezet biztosítása – egészségnevelési elvek	24
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei	27-39
4. 1. Személyi feltételek	27
4. 2. Tárgyi feltételek	28
4. 3. Az óvodai élet megszervezése	29
4. 3. 1. Csoportszervezés	29
4. 3. 2. Heti rend, napirend	30
4. 4. A befogadás elvei	34
4. 5. Az óvoda kapcsolatai	34
4. 5. 1. Belső kapcsolatok	34
4. 5. 1. 1. Az óvoda és a család együttműködése	34
4. 5. 1. 2. A gyülekezet és az óvoda kapcsolata	36
4. 5. 1. 3. Az óvodánk és az iskolánk együttműködése	37
4. 5. 2. Kapcsolattartás külső intézményekkel	37
5. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	39-57
5. 1. Játék	39
5. 2. Mozgás	41
5. 3. Verselés, mesélés	43
5. 4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	45

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

5. 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	47
5. 6. A külső világ tevékeny megismerése, környezetvédelem – környezeti nevelési elvek	49
5. 6. 1. Természeti környezet	49
5. 6. 2. Társadalmi környezet	52
5. 7. Munka jellegű tevékenységek	53
5. 8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	54
6. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	57-58
6. 1. A testileg fejlett gyermek	57
6. 2. A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek	57
6. 3. A szociálisan érett gyermek	58
7. A gyermek fejlődésének nyomon követése	58-60
7. 1. Megfigyelendő területek	58
7. 2. Fejlesztendő területek és a fejlesztés módjának megjelölése	59
7. 3. Szociális fejlettség	59
7. 4. Fejlesztendő területek és a fejlesztés módjának megjelölése	59
8. Gyermek-és ifjúságvédelem, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	60
8. 1. Gyermek-és ifjúságvédelem	60
8. 2. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	61
9. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai tevékenység	62-67
9. 1. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	63
9. 2. A hátrányos helyzetű gyermek	63
9. 3. A kiemelten tehetséges gyermek - a tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	65
9. 4. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek	66
9. 5. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	67
10. Záradékok	68

**Mottó: „Egy az Isten és mindeneknek Atyja, aki mindeneknek felette van és mindek által, és mindnyájatokban munkálkodik.”
(Efézus 4., 6.)**

1. Bevezető

Kétcsoportos óvodánk az 1997/98-as nevelési évtől indult a Sztárai Mihály Református Általános Iskola intézményegységeként, szakmai önállósággal.

Óvodánkat az az igény hívta életre, hogy az óvodás korú, (leendő elsős gyermekek) megismerkedjenek a Biblia tanításaival, részesüljenek keresztyén nevelésben. Az indulástól eltelt időszakban kialakult óvodánk sajátos arculata.

Az egyházhoz tartozás, a nevelés tartalmát, irányultságát közvetlenül meghatározza.

Így nevelési elveinkben a keresztyén erkölcs előírásai érvényesülnek, szokásrendszerünkbe a hívő ember életviteléhez kapcsolódó elemek is beépülnek, ünnepeinken református hagyományaink a dominánsak.

Hitünk szerint a gyermek Isten ajándéka, a gyermekkor is Isten rendelése. A gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Református óvodánkban a nevelés, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása keresztyén értékrend alapján történik, a gyermeki jogok esélyegyenlőséget biztosítanak gyermekeinknek. A jog érvényesülését az ONAP biztosítja.

„... ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban.”

(Pál levele a Galatákhhoz 3, 28)

Eddigi tapasztalatunk szerint óvodánkat a gyermekük számára határozott értékeket és kis közösséget kereső, a közvetlenebb kapcsolatot, nyitottságot, egyéni figyelmet értékelő szülők választják, elsősorban Siklósról. A gyülekezethez kötődő, hitéletet gyakorló családok száma elenyésző, a gyermekek többsége óvodánkban találkozik először Isten igéjével.

Kapcsolatrendszerünkben a család- iskola- gyülekezet hármas egysége a meghatározó.

A család az elsődleges nevelési színtér, az óvodai nevelés csak kiegészíti, segíti a családi nevelést. **Az óvoda kiegészítő, kompenzáló, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.**

A gyermek nevelése életre szóló feladata a családnak. A szülőket terheli a nevelés súlyos kötelessége, el kell ismerni, hogy ők az első és legfontosabb nevelők. E nevelői feladat annyira jelentős, hogy ha hiányzik, alig pótolható.

A keresztyén családban a gyermekeket kezdettől fogva arra kell tanítani, hogy a keresztségben kapott hit szerint ismerjék meg és imádják Istent és szeressék a felebarátot; a családban kapják az első benyomásokat az egészséges emberi közösségről és az Egyházzal; végül a család vezeti be őket lépésről lépésre a polgári közösségbe és Isten népébe. Érezik át, tehát a szülők, hogy a valóban keresztyén család milyen döntő szerepet tölt be Isten népének életében és fejlődésében.

A családokkal való kapcsolattartás során tapasztaljuk, hogy vannak hívő, kereső és nem vallásos szülők. Mind a három területen megvan a feladata óvodánkban. A gyermekek együttnevelésén kívül segítjük a hívő családokat hitük megélésében, megújulásában. A kereső családokat támogatjuk Egyházunk értékeinek megismerésében oly módon, hogy vonzóvá tesszük az egyházi közösségeket, programokat szervezünk számukra, és bekapcsoljuk őket a vallásos közösségbe. Járnak református óvodánkba olyan nem vallásos családok gyermekei is, akik elfogadják óvodánk református szellemiségét. Intézményünk Őket is szeretettel fogadja, és számukra is felkínálja a különböző programokat és bevonjuk őket mindennapjainkba.

Társadalmi környezetünkre jellemző a fokozódó elszegényedés. A hátrányban élő családok számának növekedése szükségessé teszi a családok felkarolását, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal való folyamatos együttműködést.

Az iskolához tartozás segít az eredményes szocializációban, az óvoda-iskola átmenet nehézségeinek csökkentésében, a nevelés folyamatosságában és a gyermek egyéni előmenetelének nyomon követésében.

A gyülekezettel való kapcsolattartás készíti elő a Pásztor nyájához való kapcsolódást, olyan közösségbe való integrálódást, ami segíti a gyermek, család számára személyes hitük megélését.

Programunkat az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjához, a Református óvodai nevelés keretprogramjához és iskolánk pedagógiai programjához igazodva készítettük el. A programkészítés során figyelembe vettük a *kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő* sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit.

Közös igazgatású intézmény óvodai intézményegységeként a jogszabályt követve az óvodára vonatkozó egyes kötelező pedagógiai programelemek az intézményi pedagógiai program 1. kötetében találhatók.

Így a pedagógiai programunk 1. kötetében lévő alábbi témákkal **együtt szükséges látni, olvasni, értelmezni** az óvodai pedagógiai programot.

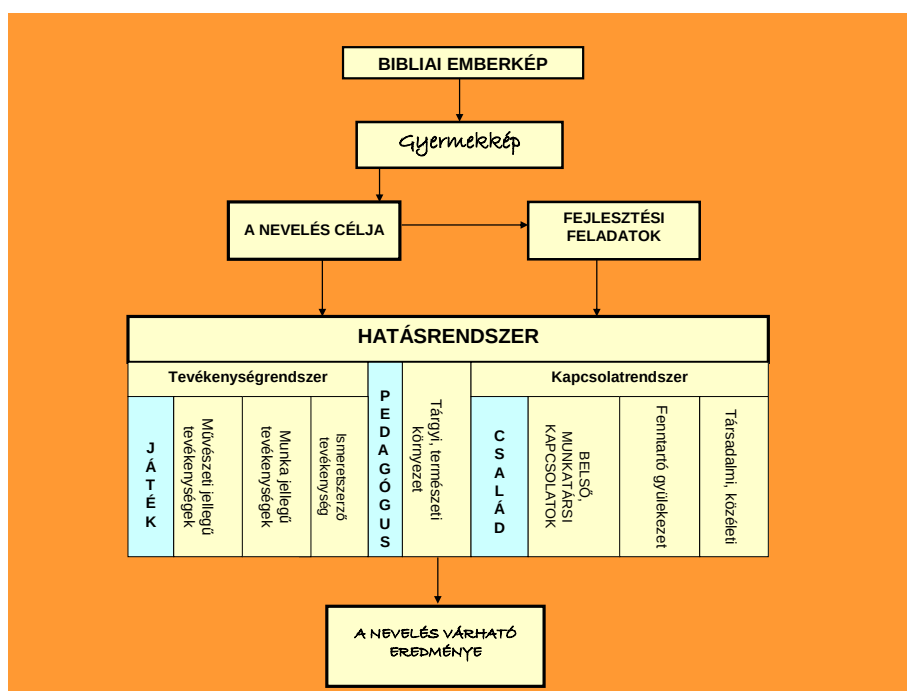
- **Alapadatok az intézményünkről** - PP 1. kötet – 6-7. oldal
- **Lelkiségünk** – PP 1. kötet – 13-14. oldal
- **Az intézmény nevelő... munkájának alapelvei** - PP 1. kötet – 17. oldal
- **Óvodai nevelésünk célja** - PP 1. kötet – 31. oldal
- **Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok** - PP 1. kötet – 31-32. oldal
- **A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok** - PP 1. kötet – 43. oldal
- **Az óvodapedagógusok helyi intézményi feladatai – általános, alapvető feladatok** - PP 1. kötet – 46-47. oldal
- **Gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok** - PP 1. kötet – 58-60. oldal
- **A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel... kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje** - PP 1. kötet – PP 1. kötet – 60.; 66-68.; 89.; 90-95. oldalak
 - **A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók együttnevelése az intézményben** - PP 1. kötet – 104-107. oldal
 - **A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése** - PP 1. kötet – 108 – 114. oldal
- **Az intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok – a szülő, a gyermek, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái** - PP 1. kötet – 114 – 126. oldal
 - **Az intézmény közösségének együttműködése** - PP 1. kötet – 114. oldal
 - **Az intézményvezetés kapcsolattartása, illetve az intézményvezetés és a nevelőtestület együttműködése** - PP 1. kötet – 114 - 115. oldal
 - **Az óvoda és az iskola együttműködése** - PP 1. kötet – 115 - 116. oldal

- **A pedagógusok és a szülők kapcsolattartása és együttműködése - PP 1. kötet – 118 - 122. oldal**
- **Az intézmény vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése intézményen kívüli intézményekkel, szervezetekkel... - PP 1. kötet – 122 - 126. oldal**

2. Református óvodánk szellemisége, gyerekkép, óvodakép

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”

(Példabeszédek, 22, 6.)



2. 1. Gyerekkép

A gyermek Isten ránk bízott ajándéka, gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A Biblia tanítására építve nevelőmunkánk a kisgyermek Istentől kapott adottságainak, képességeinek kibontakoztatására, pozitív személyiségjegyeinek kialakítására, erősítésére irányul, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

A kisgyermek pszichoszomatikus fejlődését, személyiségének kibontakozását nem csupán az adottságok és az érés sajátos törvényszerűségei, valamint a spontán vagy tervszerűen alkalmazott környezeti hatások határozzák meg, hanem az Úr Jézus Krisztus gondviselő kegyelme, szeretete és az általa vezetett, hitben élő felnőttek ráhatásai. Ezek eredményeképp a lélek gyümölcsei megjelennek a gyermekeink viselkedésében:

„A lélek gyümölcse pedig szeretet, öröm, békesség, türelem, szívésség, jóság, hűség.”

(Pál levele a Galatákhoz 5. 22.)

Az óvodai nevelésünk gyerekközpontú, befogadó, az egész személyiséget fejleszti megfelelő személy és tárgyi környezettel, keresztyén értékek hordozásával, az egészséges életmód alakításával, a környezettudatos magatartás alakításával, az érzelmi neveléssel, a szocializáció biztosításával, az anyanyelvi neveléssel, az egyéni készségeknek és képességeknek megfelelő tevé-

kenységbe ágyazott értelmi fejlesztéssel. Óvodás korban a gyermekeknek egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak, így a differenciált személyiségfejlődés biztosítása nevelésünk alapvető kritériuma.

Óvodai nevelésünk nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. A gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszük, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Keresztyén közösségünkben a kisgyermeket és a szülőt krisztusi szeretet és békesség veszi körül, egyénre irányuló figyelem, megértés, bizalom, alkalmazkodás, megbecsülés és tisztelet fogadja bármilyen megkülönböztetés nélkül.

2. 2. Óvodakép

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézményeként kiegészíti a családi nevelést a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, biztosítja a gyermeki személyiség védelmét, nevelését, fejlesztését.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Tesszük mindezt Isten rendelése szerint, keresztyén értékrend alapján.

Óvodánk a másodlagos szocializáció színtere. A kortárskapcsolatokon keresztül olyan szocializációs szerepek tárháza, amelyet még a legjobban működő család sem tud a gyermek számára biztosítani. A szülőkkel, testvérekkel való együttműködés ugyanis más képességeket feltételez, mint a gyermek számára idegen felnőttel és társakkal történő kooperáció.

Az Ige tanítása szerint kívánjuk nevelni gyermekeinket: Isten és embertársai szeretetére, szolgálatára, a jó megtanulásának készségére. Segíteni őket abban, hogy harmonikusan növekvő, jellemes személyiséggé, szociális érzékenységgű, demokratikus, az élet küzdelmét is vállaló, tevékeny, kreatív felnőttekké váljanak, a test és lélek egységében.

Tudatosítjuk bennük, hogy Isten ebben az országban, ebben a népben jelölte ki helyüket, ezért kötelességük tehetségükkel jól sáfárkodni. Hazaszeretetük mellett tisztelik, becsülik más népek értékeit, féltő szeretettel óvják és védjék az életet, a teremtett világot, vigyázzanak környezetükre.

Az óvoda fontos hátránycsökkentő szerepet tölt be, e feladatban óvodánknak is részt kell vennie.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átöröktetését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

2. 2. 1. Alapelveink:

- Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretet és szolgálat;
- A gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése és képességeinek felelősségteljes fejlesztése;

- A gyermeki szabadság biztosítása olyan kevés szabállyal, amely elősegíti a közös élmények és tevékenységek által a szocializációt, az erkölcsi tulajdonságok meg-
alapozását;
- A gyermek tevékenységére épülő tanulás;
- A családokkal való együttműködés és szükség szerint segítség, gondozás.

A munkánkat átfogó **evangéliumi szellemben történő nevelés elve** mellett, - melyben nevelésünk alapja a bibliai emberszemlélet, Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretet és szolgálat-, megfogalmazzuk az alábbi alapelveket:

- **komplexitás, egységes nevelő hatások elve;** az alapelveknek átfogóan, együttesen kell érvényesülnie az intézményi nevelőmunka egész területén;
- **esélyegyenlőség elve;** minden gyermeknek legyen lehetősége tehetségének megfelelő tevékenységre; a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermek kapjon meg minden lehetőséget fejlődésére;
 - **a kiemelten tehetséges gyermek tehetséggondozás elve:** az esélyegyenlőségi elvet figyelembe tartva a tehetségígéretnek felfedezése, gondozása a vizuális-téri képességek középpontba állításával.
- **egyenrangúság elve;** ezen elv tudomásul vétele biztosíthatja csak azt az alapvető igazságot, mely szerint a pedagógus és a gyermek, egyenrangú fél a nevelés folyamatába;
- **a pedagógus irányító szerepe** a pedagógiai légkör kialakításában, a gyermekek, a szellemi, lelki, testi teljesítményeinek kibontakoztatásában, tevékenységeinek szervezésében, személyiségük fejlesztésében jelentkezik;
- **az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételének elve;** a gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése, a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.

A gyermek személyiségéhez igazított pedagógiai intézkedések. Nevelésünk segítse elő a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

- **igazodás a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez elv,** ez különösen fontos a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekeknél;
- **játékosság elve;** a gyermek személyiségéhez, a legfőbb tevékenységén a – játékon – keresztül kívánunk eljutni, hogy átadjuk neki mindazt a személyiségformáló műveltség-tartalmat, amely az egészséges fejlődéséhez szükséges. Nyugodt, családi, biztonságot nyújtó légkör megteremtése, amelyben a gyermeki szabad játék elsődlegességét hangsúlyozzuk, az összefüggő játékidő védelmével;
- **a tapasztalatszerzés elve;** lehetőség teremtése a gyermekek számára a saját tapasztalatok megszerzésére, megértésére, általánosítására;
- **gyermeki tevékenységre épülő tanulás elve;** (belső motiváltság, tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása, az önálló felismerés jóleső érzése és hajtóereje.);
- **párhuzamos foglalkoztatás elve:** a gyermekek számára az egy időben végezhető különböző tevékenységek biztosítása;

- **a következetesség elve;** alapelveiben, módszereiben ingadozás nélküli, igényes, határozott elvárások támasztása gyermekeinkkel szemben annak a lehetőségnek nyújtásával, hogy biztosított legyen a gyermekek önállóságának, kezdeményezőképességének, kreativitásának kibontakoztatása;
- **a motiváció elve;** a gyermekek személyisége tevékenységekben formálódik, fejlődik, melynek feltételei: a tényleges cselekedtetés, gyakoroltatás, a gyermeki aktivitás kedvező körülményeinek megteremtése (léghő, hangulat, tárgyi és személyi feltételek), konkrét feladatok, helyzetek teremtése, amelyek erkölcsi tulajdonságaik, szokásaik, készségeik ki-fejlődését segítik;
- **önazonosság biztosításának elve;** a hazájukat elhagyni kényszerülő családok, gyermekek számára biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.(jelenleg nincs migráns gyermekünk)
- **közvetett segítség elve;** az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését;
- **környezettudatosság, környezetvédelem elve;** az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását; megalapozását;
- **egészségvédelem elve;** a gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátásával, valójában valamennyi tevékenységünkkel segítjük a gyermekek egészségének megőrzését, törekedve a szellemi – lelki - testi harmóniára;
- **bizalom elve;** hiszünk a gyermekek fejleszthetőségében, bízunk a pozitív irányú változásban;
- **együttműködés elve;** a családokkal, munkatársakkal, az iskolával és egyéb partnerekkel való együttműködés;
- **szakmai önállóság elve;** az óvodapedagógusok szakmai önállóságának biztosítása a törvényi keretek között.

2. 2. 2. Céljaink, hogy:

- a ránk bízott gyermekeket **evangéliumi szellemben neveljük**, hogy a keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulását elősegítsük. Ennek érdekében minden tevékenységet át kell, hogy hasson az **Igéből táplálkozó református hit** és az ökumenikus gondolkodás. A gyermekek a világot, mint a teremtő Isten csodálatos művét ismerjék meg, találjanak rá az útra, mely az Úr Jézushoz vezet.
- elősegítsük a különböző szociális háttérrel rendelkező óvodás korú gyermekek **sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermeki személyiség kibontakoztatását, hátrányok csökkentését, figyelembe véve és tiszteletben tartva az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet.** (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- **alkotó, családi légkörben** segítsük önkibontakozásukat úgy, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez viszonyítva fejlődjön, testi, lelki, szociális, értelmi érettség terén.
- alakuljon ki a gyermekekben **a természet iránti pozitív érzelmi kötődés.**
- megalapozzuk bennük **a helyes önértékelést és értékrendet.**

- kihasználjuk az integráltság előnyeit, hogy megkönnyítsük az óvoda-iskola átmenetet.
- *A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekeknél is törekszünk a megfogalmazott célok megvalósítására. Célunk, hogy az SNI gyermekeket is hozzásegítsük a társadalmi beilleszkedéshez. A különbözőség elfogadtatásának, amelynek alapja a keresztyén kultúrában gyökeredzik, fontos szerepe van ebben.*
- *A kiemelten tehetséges gyermekek azonosítása, fejlesztése.*

„Aki befogadja ezt a kisgyermeket az én nevemért, az engem fogad be; és aki engem befogad, azt fogadja be, aki engem küldött. Mert aki a legkisebb mindnyájatok között az a nagy.”

(Lukács 9; 48)

2. 2. 3. Óvodánk légköre

Keresztyén közösségünkben a kisgyermeket és a szülőt **krisztusi szeretet** és békesség veszi körül. Az óvoda légkörén keresztül tapasztalja meg a gyermek az Isten iránti engedelmességet, a Krisztusi szeretetet. A nyugodt, békés, szeretetteljes légkörben, ahol a Krisztusi példa áll előttünk fontos érték az **egyénre irányuló figyelem, megértés, alkalmazkodás, és tisztelet**. A pontos egyértelmű követelmények, az **együttélés szabályainak betartása, a szabadság és a korlátok ésszerű rendszerének működése** biztosíték arra, hogy a gyermek megtalálja a helyét a csoporton belül. Az evangéliumi nevelésben legfőbb belső parancs a szeretet. Olyan környezetben, ahol érzi a gyermek, hogy szeretik, elfogadják, figyelnek rá, számon tartják, megtapasztalja, hogy szeretetközösségben lenni jó, megérzi, a szeretve nevelés örömét.

2. 2. 4. Pedagógusképünk

„A Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon úgy, hogy tanítsátok egymást teljes bölcsességgel, és intsetek egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel; hálaadással énekeljétek szívetekben az Istennek. Amit pedig szóltok, vagy cselekesztek, mind az Úr Jézus nevében tegyétek, hálát adva az Atya Istennek őáltala.”

(Kolossé 3. 16; 17)

A református óvodánk nevelési intézmény, melynek testülete elkötelezte magát Krisztusnak. A keresztyén életvitelhez hűen, szolgáljuk Istent és neveljük a reánk bízott gyermekeket.

Munkánk szolgálat, a ránk bízott gyermekek szeretetközösségben, evangéliumi szellemben nevelése, védelme, felelősségteljes fejlesztése. E szolgálatot csak olyan személy végezheti, aki ismeri a bibliát és tanítva tanul.

A református óvoda munkavállalóitól elvárjuk, hogy a keresztyén értékek, a keresztyén életvitel példamutatói legyenek. A nevelési helyzetek legfontosabb szereplője a példát mutató óvodapedagógus, aki életmódjával, emberi és nevelői megnyilvánulásával közvetíti a keresztyén értékeket.

A gyermek és egymás tisztelete jellemezze kapcsolatainkat. Bízunk a gyermekekben, hiszünk fejleszthetőségükben, örülünk minden apró lépésben megtett útnak. Az óvodapedagógus legyen nyitott, szakmai érdeklődését tartsa ébren, legyen pozitív erőforrás, példa a gyermek számára.

Az intézmény vezetőségének lehetőséget kell teremtenie, a munkavállalók lelki épülésére (csendesnapok, áhítatok, konferenciák...) szakmai fejlődésére.

„Az, aki vagy, Isten ajándéka neked. Az, akivé válsz, a te ajándékod... Istennek.”

(ismeretlen szerző)

2. 3. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

További elveket az óvodai nevelőtestület nem határozott meg. Ami ismételtlen kiemelendő: a református óvodában az egész napot át kell hatnia a keresztyén szellemiségnek, s az óvodapedagógusok és más munkakört végző munkatársak egész személyiségének tükröznie kell, hogy ők kinek szolgálnak, kit követnek. A Bibliai integrációnak jelen kell lennie óvodánk mindennapi életében, annak nevelési- és tanulási folyamatában.

3. Az óvodai nevelés fő feladatcsoportjai

3. 1. A hitéleti nevelés – erkölcsi nevelés
3. 2. Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és közösségi nevelés és a szocializáció biztosítása.
3. 3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.
3. 4. Az egészséges életmód alakítása, az egészség óvása.

3. 1. A hitéleti nevelés

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa. Bizony mondom néktek: aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba. Ekkor átölelte és kezét rájuk téve megáldotta őket.”

(Márk evangéliuma 10:13 – 16)

3. 1. 1. Az óvodai hittantanítás, lelki nevelés célja:

- A 3-6 éves gyermekek evangéliumi nevelésén keresztül történő harmonikus lelki fejlődése;
- A bibliai történetek, az imádság és ünnepek szeretetteljes, bensőséges légkörével a megfelelő érzelmi biztonság kialakítása;
- Az óvodapedagógus és a hitoktató személyén keresztül a gyermeki bizalom kiépítése a szerető Mennyei Édesanya felé;
- A gyermek istenélményein keresztül a család életének kedvező alakulása;

Az óvodai hitoktatás távlati célja:

- A gyermek hitre jutása és Jézus Krisztus melletti, korának megfelelő, döntéshez való segítése;
- Majdan tudatos, hívő református gyülekezeti tagokká válása;
- A keresztyén hit ismereteinek elsajátítása.

„A hit hallásból van, a hallás Isten igéje által.”

(Róm 10, 17)

A gyermek elsősorban Istené. Nevelésük kellő komolysággal vállalt kötelességünk. Ezért illeszszük be az óvodai vallástanítást a gyermekek alapvető nevelési keretei közé. Vagyis, olyan feltételek között folyjon az evangéliumi tanítás, nevelés, amely figyelembe veszi a 3–6, 7 éves korú gyermek életkori sajátosságait, utat enged a játékosságnak, a játszva tanulásnak, az egyéni bánásmódra is hangsúlyt fektetve.

A hittantanítás tehát:

- segítse az anyanyelvi nevelést a gyermekek számára ismert fogalmak használatával, a már meglévő tartalmak bővítésével, gazdagításával,
- vezesse a gyermekeket új távlatokhoz, felismerésekhez a környezet megismerésre nevelésében,
- járuljon hozzá a képzelet, fantázia, emlékezet fejlődéséhez a bibliai történetek kiválasztásában,
- erősítse a gyermeki készséget, jártasságok kialakulását a vizuális és manuális tevékenységek során,
- ének- és zenehallgatási anyagával a gyermekek zenei képességeinek alakításában vállaljon részt,
- élő kapcsolat kialakulására törekedjen a család, az egyház és az iskola nevelési szintjein,
- Isten- és gyermekközpontú világlátásával, előítéletektől mentes, kölcsönösen alkalmazkodó szolgálatával, valamint biblikus látásmódjával tiszta szemlélet hordozója legyen,
- az egész nevelési folyamatból ki nem szakítható, akkor jó, ha áthatja az egész légkört,
- ebben az életkorban nem a tematikus ismeretek nyújtása, hanem az átél, tapasztalt valóság a vezérlő fonal. a fent felsoroltak termékeny megvalósítása útján az óvodai hittantanítás az óvodai nevelés nélkülözhetetlen részévé válik, és gazdagítja a gyermeknevelés eredményességét.

Tartalma:

- a nevelők keresztyén magatartása (megtapasztalás, érzelmi biztonság, szerető-elfogadó légkör, bizalom, az összetartozás élménye)
- tematikus ismeret-élmény együttes biztosítása (hittan)
- ünnepek előkészítése, tevékeny átélése, valamint a mindennapok keretein túlmutató események
- közös imádság, közös munka, közös szórakozás megtartó ereje

3. 1. 2. Keresztyén szellemű nevelésünk a gyakorlatban:

A **bibliai történetekkel** való ismerkedés. Az óvodáskorú gyermek és a Biblia világa között nagyon nagy szakadék van, hiszen a bibliai történet műfaja alapvetően más, mint a mese műfaja. A történetek elmondásakor vigyázni kell a szemléletességre, a hitelességre, a gyermekszerűsége. Azokat a történeteket részesítjük előnyben, amelyek a korosztály adottságainak megfelelően Isten szeretetéről, gondoskodásáról, oltalmazásáról szólnak.

Tudatosítani kell a gyermekben, hogy a mesével ellentétben ez igaz, megtörtént esemény. A Szentírás történetei kapcsolódjanak a gyermekek világához (felvezető beszélgetések), benne pozitív érzelmi viszonyulásokat éljenek át, olyant, amit a szülő – gyermekkötődésben megtapasztaltak, átéltek: a gondoskodás, segítség, védelem, oltalom, biztonság, az aggódó, felelős, s ha szükséges ítéletet is gyakorló szeretet.

Az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el, elmondása előtt fogalmazzuk meg magunkban, mit üzen Isten nekünk, miben segít mindennapi életünk problémáinak megoldásában. (Lehetőleg egy fő gondolat mellett döntsünk, mert a gyermek még nem képes egyszerre több nézőpontot figyelembe venni).

Az érthetőség miatt a számukra ismeretlen szavakat ismerttel cseréljük fel, ha kell, szőjük bele magyarázatot (helyszín, viselet, szokások stb.), úgy, hogy a történet lendületét ezzel ne törjük meg.

A bibliai történetek után nem kell tanulságot megfogalmazni. Ha hitelesen mondtuk, ráérez a gyerek annak lényegére: az Úr Jézus Krisztus segít a benne bízó emberek élethelyzeteinek megoldásában. Természetesen a gyermek kérdéseire mindig reagálunk.

A különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek, beilleszkedését segíti a közösségbe az ige üzenete által a csoporttársak elfogadó attitűdjének erősítése. Önmaga elfogadását erősíti a bibliai történeteken keresztül az üzenet, hogy Isten mindenkit gyermekeként szeret.

Az **egyházi énekek**, dicséretetek, zsoltárok, ifjúsági és ún. „mutogató”, dramatikus református gyermekdalok megismertetése fontos feladatunk.

A **gyermekáhitatok**, elcsendesedések, imádságok biztosítják az élő kapcsolatot Istennel. A hitben élő ember számára az imádság a lélek lélegzetvétele, nélküle elerőtlenedik az ember, elhal a szív. Az imádság legyen őszinte, szívből jövő. Az áhítatok jelenlétvé teszik csoportunkban az interakciós kapcsolatot Istennel, akinek elmondhatjuk gondjainkat, örömeinket, s nála megnyugvást, vigaszt találunk. (Gyermekeink számára természetes az étkezés előtti és utáni hálaadó imádság.)

A **családi istentiszteleteken** való részvétel sajnos kevés család számára természetes, szeretnénk, ha a jövőben meghonosodna körünkben ez az alkalom is.

Gyermekek szolgálata - szeretetvendégségen, Szeretethíd programon, templomban.

Palánta misszió bibliai témájú előadásain való részvétel.

Az óvodai hitoktatás és az óvodapedagógusok feladatai:

- Az evangéliumi nevelőmunka fogja át az óvodás gyermek személyiségének egészét, vagyis a keresztyén tanítás terjedjen ki az érzelmi, (emocionális), értelmi (mentális), közösségi (szociális), valamint testi (szomatikus) szférákra egyaránt.
- Feladatunk a gyermeki érdeklődés, rácsodálkozás, felismerés elindítása Isten tetteire, megváltó munkájára.
- Keresztyén erkölcsi tartalmak elplántálása, úgy, mint személyválogatás nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, ragaszkodás, stb.
- Az óvodai hittan foglalkozások tartalmi és formai felépítése illeszkedjen a 3-6-7 éves gyermek alapvető tevékenységi formáihoz.
- Az imádságok meleg, elfogadó, megsejtető atmoszférája az Isten jelenlétét, közelségét éreztesse.
- Az énekek tartalmukkal és dallamukkal egyaránt a bibliai tanítás elmélyülését szolgálják, valamint az esztétikai élmények erősödését.
- Az óvodapedagógusok, és a hitoktató között a legteljesebb együttműködés valósuljon meg a fenti feladatok megvalósulása érdekében.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- a gyermekek ismerik a bibliai történeteket, református gyermekdalokat; megtanulnak néhány aranymondást;
- felveszik az imádkozó testtartást, képesek saját megfogalmazású gondolataikat az Úr elé vinni;
- hálaadó imát mondanak étkezés előtt és után, lefekvéskor; megtanulják az Úrtól tanult imádságot, ismerik a református köszönési formát;

- tudják, milyen magatartásforma megengedett templomunkban, felismerik a református templomok jellegzetességeit;
- a keresztyén nevelés értékei megmutatkoznak gyermekeink jellemében,
- a vallás hagyományos keretei között felnövő gyermek sok információt megtud Istenről, a Szentírásról, az elvárt magatartásformákról, a tanult imádságok lehetőséget adnak számára, hogy ne csak Istenről beszéljen, hanem párbeszédbe is kerüljön Vele.

3. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés és szocializáció biztosítása

„Minden szabad nekem, de nem minden használ; minden szabad nekem, de nem minden épít.”

(I. Kor. 10, 23.)

A gyermekek nevelésében kiemelkedő az óvodák szocializációs szerepe. Ebben a társas környezetben az együttélés és együttműködés olyan formáit és szabályait sajátítja el a gyermek, ami megkönnyíti mindenkori beilleszkedését, miközben személyiségjegyei is gazdagodnak. (A pontos egyértelmű követelmények, az együttélés szabályainak betartása, a szabadság és a korlátok ésszerű rendszerének működése segítik ezt a folyamatot.)

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága, hogy **magatartása érzelmektől vezérelt**. Alapvető feladatunk a szeretetteljes, kiegyensúlyozott, biztonságot nyújtó légkör és az otthonos körülmények megteremtése.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából **modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda minden munkavállalójának magatartása**. Minta, amin keresztül tanulják a gyermekek a társas viselkedés normáit.

Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés és szocializáció biztosításánál a keresztyén erkölcsöt tartjuk szem előtt. A Lélek által vezetett nevelő példáján keresztül alakulnak ki a gyermekben olyan **erkölcsi tulajdonságok és értékrend**, mint az együttérzés, segítőkészség, mások elfogadása, türelem, jóindulat, megbocsátás, önzetlenség, igazságosság.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda elősegíti,

- hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.
- hazaszeretet érzelmi megalapozását.
- hogy megtapasztalja a teremtő Isten gondoskodását.

Az óvodapedagógus–gyermek, gyermek-dajka kapcsolatában ki kell alakítani a szereteten és kötődésen alapuló együttműködést. Ennek nélkülözhetetlen eleme az empátiakészség, valamint a pozitív attitűd, érzelmi töltés. Az óvodapedagógusi, dajkai minta meghatározza a gyermek viselkedését, társaihoz való viszonyulását. Szeretetteljes, empatikus, meleg, elfogadó, segítő attitűdjével hat a gyermek- gyermek közötti kapcsolatokra, világos, egyértelmű értékrend közvetítésével (mi a jó és rossz) a közösségi magtartás irányítója és elősegítője.

A gyermek-gyermek kapcsolat során alakul ki az alkalmazkodás, a társas kapcsolat erkölcsi normái, **az érzelmi alapokon létrejövő kooperáció és kommunikáció**. A sajátos nevelési igényű gyermekek jelenléte a csoportban a szocializációs folyamatot gazdagítja. (A gyermekek olyan bibliai értékeket sajátítanak el, mint a másokon való önzetlen segítség) Az együttélésben viszonyításra is alkalma nyílik a gyermeknek, ami szükséges a **reális énkép** kialakításához, és a **különbözőségek megtapasztalására, elfogadására, tiszteletben tartására**.

A gyermekeknek meg kell ismerniük mi a helyes és mi a helytelen s ennek mércéje a Biblia. Minden elvárás, szabály célja egy és ugyanaz: **a gyermek fokozatosan jusson el addig, hogy tudatosan bánjon az önfegyelem eszközével.** A nevelők, és gyermekek előtt legyen egyértelmű, hogy milyen magatartás elfogadott, illetve nem kívánatos a csoportban. Ezek betartásában legyünk következetesek, dicsérettel és **pozitív megerősítéssel motiválva.** A követelmények növekedésével egyidejűleg bevonjuk a gyermekeket a szabályok kialakításába. A szabályokra való kényszerítés helyett az egyezkedés, meggyőzés, konszenzuskeresés válik dominánssá.

A helytelen viselkedésű gyermek megsegítésére a következő **módszereket** alkalmazzuk:

- megelőzés,
- a gyermek szükségleteinek, érzései jogosultságának elismerése,
- áterelés,
- a természetes következmény módszere,
- a háttérben maradás módszere,
- fegyelmezés.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekeknél a szociális viselkedéshez szükséges összetevők (szükségletek, hajlamok, attitűdök, meggyőződések, rutinok, szokások, minták, készségek, ismeretek) erősítése a fő feladatunk. A gyermek társas kapcsolatainak kialakulásában fontos, hogy észrevetessük a csoporttársakkal is, hogy az SNI gyermeknek milyen erőfeszítéseket kell tenniük az azonos eredmény eléréséhez, és meg kell láttatnunk esetleges kiemelkedő képességüket.

Célunk, hogy a csoporttársak ismerjék fel a segítségnyújtás lehetőségeit és azok helyes mértékét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A csoport életének megszervezése, **erkölcsi tulajdonságok, akarat tulajdonságok, szokás és norma rendszerének megalapozása, közös élményeken alapuló változatos tevékenységformák, élményforrások biztosítása.** A szokások segítségével gördülékenyebbé válik a csoport élete, a szabályok, az értelmes fegyelem a tevékenységekhez, kapcsolatokhoz ad biztonságos háttérrel.
- **A hazaszeretet érzelmi megalapozása, a szülőföldhöz való kötődés kialakítása, hogy tudjon a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó szépre, jóra, azok megbecsülésére rácsodálkozni.**
- A gyermek „én-központúsága” miatt kezdetben még önmagára képes csak figyelni, de emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, melyek segítségével **alkalmassá válik másokkal is törődni** (segítőkészség, tolerancia, együttérzés, önzetlenség, konszenzuskészség, figyelmesség, belátás stb.), emellett teret engedünk a gyermek **önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek** is.
- Intézményünkben különös gondot fordítunk a nehezen szocializálódó, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi sérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekekre, fejlesztőpedagógus, logopédus közreműködésével. **A csoportok szokás - és norma rendszerének kialakításakor figyelembe vesszük az SNI gyermekek egyéni képességét, fejlődési ütemét is.** A gyermekeket arra neveljük, hogy az egymástól különböző társaik iránt, megértéssel, elfogadással legyenek. **A kiemelkedő képességű gyermekek nevelését az óvodapedagógusok szakértelmére bízva, elsősorban a differenciálás módszerét alkalmazva oldjuk meg.**

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Érdeklődnek egymás iránt, észreveszik, ha valaki hiányzik a csoportból.
- Beszélgetés közben tartják a szemkontaktust.
- Baráti kapcsolatok alakulnak ki.
- Betartják az udvariassági szokásokat.
- A gyermekek betartják az együttélés szabályait.
- A nagyok segítik a kicsiket.
- Egymás és a felnőtt mondanivalóját türelmesen végighallgatják.
- Észreveszik, ha valamelyik társuknak segítségre van szüksége.
- Érzelmeket kifejezik gesztussal, metakommunikációs jelekkel.

3. 2. 1. Óvodánk ünnepei, hagyományai

Az érzelmi nevelést meghatározza az **ünnepek**. Az ünnepek szépséget, ritmust, értelmet adnak a hétköznapiaknak. **A keresztyén óvodákban az ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmi gyermekeknek felnőtteknek egyaránt.** A keresztyén egyház is ünnepkörökben él, de a gyermekeinket segítenünk kell az ünneplés átélésében, hogy ne csak a külső formák adta szabályokat ismerjék meg, hanem az ünneplés bensőségességét, a készülődés örömét, az átélés élményét. Vigyáznunk kell arra, hogy ne a családok helyett akarjuk megadni az ünneplés élményét, folyton "előünnepelve", hanem a készülődés és a bensőségesség csendjét és örömét segítségük átélni.

Az ünnepeket hosszas készülődés, örömteli várakozás előzi meg. Minden esetben lényeges momentum az érzelmi ráhangolódás. Vannak életünkben visszatérő elemei az ünneplésnek, ezzel a hagyományteremtés a célunk, hiszen az ünnepek az akár évezredek hagyományok, kelte élmény együttes a közösséghez tartozás érzésének első megtapasztalása, később a nemzethez tartozás belsővé válásának első lépcsőfoka is.

Kiemelten kezeljük:

- a születésnapokat,
- keresztyén ünnepeinket,
- nemzeti ünnepeinket,
- néphagyományainkhoz kapcsolódó jeles napokat.

Egyházi ünnepeink:	Az ünnep megvalósulása, üzenete:
Évnyitó áhítat a templomunkban	Kezdődik a nevelési év, közösség ereje
Családi istentisztelet éves ütemterv szerint	Közösségi érzés, összetartozás (család, óvoda iskola, gyülekezet.)
A reformáció ünnepe - október 31.	Egyházunk ünnepe - megemlékezés
Szeretetvendégség (november végén)	Iskolával közös rendezvény, ajándék a gyülekezet számára a szolgálat.
Advent, Karácsony	Ünnepre készülődés lelki elcsöndesüléssel, várakozással az örömhíre: „Ne féljete, mert megváltó született néktek.”(Lukács 2, 10) Családokkal, gyülekezettel, iskolával való közös ünneplés, éneklés, szolgálat, hálaadás a templomban, gyermekek karácsonya.

Egyházi ünnepeink:	Az ünnep megvalósulása, üzenete:
Virágvasárnap	„Áldott a Király, aki jő az Úrnak nevében.” (Lukács 19, 38) Jézus királysága más: szeretet, jószág, igazság, békesség. A csoportszoba virágokkal, a gyermekek virágos rajzaival díszítése, öröm átélése
Húsvét. Jézus halála és feltámadása	..Meghalt.... és feltámadt! (MT 27, 28)
Pünkösd	...Elküldte a Vigasztalót...(ApCsel.2.) A szentlélek ereje segít, bennünk van.
Tanévzáró istentisztelet a templomunkban	Vége van a nevelési évnek összetartozás.

Egyéb ünnepeink, hagyományaink:	Az ünnep megvalósulása, üzenete:
Születésnapok megünneplése (hálaadás).	Minden gyermeket számon tartunk, együtt örülünk, közösen ünnepelek.
Szüret	A szüret jellegzetes népszokásainak felelevenítése, a tevékenységek felidézése, családokkal, első osztályosokkal közös projektnap.
Mikulás	Miklós püspök története, a gyermekek megajándékozása, az iskolások műsora az ovisoknak.
Óvodai farsang	A gyermekek zenés, táncos, jelmezes délelőtti a szülők bevonásával.
Március 15.	A maguk készítette zászlóval, jelképpel a 48-as szoborhoz megyünk. Iskolások műsorának megnevezése. Nemzeti ünnep
Anyák napi köszöntő	Hálaadás. Édesanyák köszöntése, közös kézműves családi délután.
Sztárai nap	Iskolával, szülőkkel közös rendezvényünk (május végén, június elején)
A nemzeti összetartozás napja	Beszélgetéssel, rajzok készítésével emlékezünk.
Nevelési évzáró	Elbúcsúzás az iskolába menő gyermekeinktől, évzáró kirándulás
Egyéb ünnepek	Ls. a PP program egyéb részén

3. 3 Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3. 3. 1. Az anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat. A kapcsolatteremtés egyik legfontosabb eszköze a beszéd, a kommunikáció. Az óvodai élet egészét áthatja: így teremtünk kapcsolatot egymással, számolunk be élményeinkről, tapasztalatainkról. Az óvodás kor a beszédfejlődés legszenzitívabb időszaka, egybeesik az ugrásszerű mentális és pszichés fejlődéssel. A beszéd és a gondolkodás egymástól elválaszthatatlan folyamatok.

Az anyanyelvi kommunikációban fejleszthetjük a gyermekekben az

- egyre pontosabb, valósághű érzékelést, észlelést,
- a szándékos figyelem képességét;
- a valósághoz közelítő képzeleti működést;
- a reprodukív emlékezetet;
- a problémamegoldó és kreatív gondolkodást;

- az elemi fogalmi gondolkodást;
- a kommunikációs képességeket.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - **helyes minta-adással, szabálykövetítéssel** - az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Minden nemzet fő kincse az **anyanyelve**. A magyar nyelv rendkívül gazdag. A gyermek a felnőttek beszédmódján keresztül ismerkedik az anyanyelvünk szépségével, árnyaltságával, a helyes mondatszerkesztéssel. Eközben fejlődik beszédértése, szókinccse, kifejezőkészsége.

Anyanyelvi kultúránk megismertetésében, átörökítésében fontos szerepet játszanak az **igényesen, gonddal összeválogatott mesék, mondókák, versek, énekek, szólások, csujtogatók**.

A mese olyan élmény adta tudással ajándékozza meg gyermekeinket, ami semmivel sem pótolható. Mese közben ugyanis, a gyermek az óvodapedagógus szájmozgását nézi, megfigyeli a hangképzéshez kapcsolódó **ajakmozgást**, fülével hallja a beszédhangok **tiszta ejtését, a beszéd dallamát**, aminek következtében egyszerre több érzékszervén keresztül van módja „tanulni” a szép, tiszta beszédet. Mesehallgatás közben a gyermek képzeletében megindul a hallott történet képi megformálása. Mint a filmrendező a filmet, a gyermek is „leképezi” agyában a mese cselekményét, ami által aztán az agyát kreatív gondolkodásra készíti.

A gyermek **a beszéd révén szerzi ismereteinek nagy részét**, segítségével fejezi ki magát, lép érintkezésbe környezetével. Minél fejlettebb beszéd-készséggel lép az első osztályba, annál biztosabb lesz eredményes tanulása. Élő beszédének fejlettségétől függ majd írott beszédének, az írásnak, írásbeli kifejezőkészségének mértéke, minősége.

Gyermekeink **beszédszegény** világban élnek. A családi beszélgetéseket felváltja a televízió, a DVD, számítógép, aminek következtében egyre kevesebb a megfelelő beszédminta, így az óvodai anyanyelvi nevelés hatása felértékelődik.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek fejlesztésének területei a beszédszervek ügyesítése, a beszédhallás az auditív ritmus, az auditív emlékezet. Mivel az anyanyelv használata a nevelés egész folyamatában jelen van, ezért a különböző tevékenységformákhoz kapcsolódva, komplex formában valósítható meg a fejlesztés.

Célunk: A gyerekek már meglévő anyanyelvi képességeinek differenciált egyénre szabott fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés során különböző **funkciókat fejlesztünk** a hangok, hangzók tiszta ejtését összefüggő beszédet aktív és passzív szókinccset beszédészlelést és értést. Ezek elengedhetetlen feltételei a majdani írás és olvasás elsajátításának.

Egyéni beszélgetések alkalmával felmérjük a meglévő nyelvi tudást, beszédállapotot, hiányosságokat. A szóképzés felmérését tárgyak, személyek, jelenségek megneveztetésével végezzük. A mondatfűzés, mondatalkotás képességét élménybeszámoló és történetmondás során mérjük fel. Az így szerzett tapasztalatok alapján megtervezzük teendőinket, mely alapja a tervszerű, tudatos munkának.

Anyanyelvi nevelésünk feltétele az óvodai nyugodt, derűs légkör, ingergazdag környezet, mely módot ad a szóbeli megnyilatkozásra. Nem csak a helyes kiejtésre, mondatfűzésre ügyelünk, hanem a tempóra, hangszínre, hangerőre, hanglejtésre, metakommunikációra.

Az óvodapedagógus beszéde szemléletes, a gyermek számára érthető, tagolt, érzelmeket kifejező, gazdag szókincsű. A gyermek minél több beszédet hall, annál több ösztönzést kap az önálló beszédre. Beszédgetések során fejlődnek a társas kapcsolatok. Az óvodapedagógus azzal, hogy hogyan szól a gyermekekhez, modellt ad a többieknek, az óvodapedagógus viszonya a gyermekekhez meghatározza a gyermekek egymás közti viszonyát. Az óvodában dolgozó felnőttek beszéde egymás között is mintaértékű legyen.

Az óvodai anyanyelvi-kommunikációs nevelés fő területei:

- beszédhallás-figyelem fejlesztése,
- beszédhallás- emlékezet fejlesztése,
- beszédritmus fejlesztése,
- grafomotoros képességek fejlesztése,
- gondolkodás fejlesztése,
- beszédművelés (helyes ejtés),
- kommunikációfejlesztés (köszönés, bemutatkozás, megszólítás, szándéknyilvánítás, elbeszélés élmény, ill. kép alapján, mesebefejezés, személyi adatok),
- illem (az óvodás gyermek érintkezési kultúrája, megjelenése),

Ennek érdekében anyanyelvi játékokat szervezünk:

- légzéstechnikai gyakorlatok,
- fúvási gyakorlatok,
- ajak- és nyelvgyakorlatok (téri tájékozódás, irányok),
- hangutánzás,
- hangfelismerés,
- akusztikus differenciálás (zörejek, hangok),
- szókincsbővítés,
- rövid és hosszú hangzók elkülönítése,
- ritmusfejlesztés,
- hallási figyelem, emlékezet fejlesztése,
- dominancia kialakulásának elősegítése,
- képek, modellek, élőlények, tárgyak megnevezése, felsorolása közben a paszszív szókincs felszínre kerül,
- ellentétpárok és szinonimagyűjtés,
- mondatalkotás, mondatfűzés történetmesélés közben,
- egy kitalált mese, történet bevezető mondat utáni folytatása,
- hangsorok analízise (szótagra, hangokra bontás),
- számlálás, ritmus (szótagszámmal megegyező számú, pl. kopogás),
- barkochba.

A beszédfejlesztéshez szükséges a motoros fejlesztés, téri relációk ismerete, kézdominancia kialakítása, ritmusérzék fejlesztése, hallásfejlesztés.

Az anyanyelvi nevelés **komplex** módon érvényesül a nevelési folyamatban. Folyamatos kommunikáció segítségével alapozzuk meg a jó kapcsolatot gyermek és felnőtt között.

Gondozás közben: a gyermek megfogalmazza szükségleteit, bátran segítséget kér, megérti a hozzáintézett közléseket, kéréseket.

Játékban kialakuló társas kapcsolatok fejlesztik a beszédet, a szerepvállalás, követés során gyakorolják a gyerekek az odaillő hanglejtést, mimikát. Gondolkodtató, cselekedtető játékban fejlődik

a gyerekek gondolkodása, kifejezőképességük. Olyan szituációkat teremtünk, melyben a gyermek megfigyel, felfedez, új ismereteket szerez, gondolkodik, mindenről beszélhet, kérdéseire választ kap. A gyermek is megválaszolja a hozzá intézett kérdéseket, a gyerekek párbeszédet folytatnak, alkalmazzák a kérdést, felszólítást, kijelentést.

Munka közben: beszédkapcsolatok alakulnak az együttműködés alapjaként, az információkat megértik a gyerekek, szókincsük bővül (eszközök, szerszámok, edények, műveletek elnevezésének tanulása, gyakorlása)

Tanulás során: A problémamegoldó tevékenység szerves része a párbeszéd. Az óvónő problémafelvetését követi a gyermeki megnyilvánulás: csodálkozás, hitetlenkedés, hirtelen felismerést követő felkiáltás. A feladatmegoldás során a gyermek tevékenységét, gondolkodását gyakran kíséri félhangos beszéddel. Értékelés során ismét párbeszéd alakul ki, a nevelő értékeli, dicséri, a gyermekek hangot adnak érzéseiknek. Az óvónő kérdéseit a feldolgozandó anyag logikai sorrendjéhez igazítja, a gyermekek tapasztalataihoz, előzetes ismereteihez, értelmi szintjükhez, a következő fejlődési szint elérését célzó feladathoz. Természetesnek vesszük, hogy a gyermek megállapításaival, kérdéseivel megállítja a szervezett tevékenység logikai menetét.

Rajzolás - festés – mintázás - kézi munka során: Nyelvi ismeret szükséges már ahhoz is, hogy a gyermek megértse a feladatot, tudja, hogy milyen eszközök, anyagok állnak rendelkezésére. Tudatosítjuk a gyermekekben az anyagok, eszközök, munkafogások elnevezését, ezeket megtanulják, beépül szókincsükbe. A lerajzolt mesetémák fejlesztik a képzeletet, emlékezetet, fokozzák az alkotási vágyat. Gyurmázás – barkácsolás során a térbeli arányok és irányok, viszonyok, megnevezésére kerül sor. Fordított a folyamat, amikor azt kérjük a gyermektől, hogy meséljen az elkészült képről. Mindkét irányból a vizuális és verbális kifejezés összhangját mélyítjük el.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: A zenei nevelés jó alkalmat kínál az ének, zene, szöveg, mozgás komplex esztétikai, érzelmi hatásának érvényesítésére. Megzenésített gyermekversek, népi játékdalok fejlesztik a gyermek beszédét. Mondókák, versek elősegítik a helyes ritmusban való beszéd kialakulását. Ritmusjátékok jól alkalmazhatók beszédhibák javítására. Bővül a szókincs fogalom-párok gyakorlásakor is (lassú-gyors, halk-hangos, magas-mély).

Mozgásos tevékenységek közben: Közlések, megértésére van szükség, hogy a gyermek el tudja végezni az egyes mozgásformákat, cselekvéssorokat. Megértésük azonnal lemérhető a gyermekek mozgásából, reakciójából. Másrészt mozgásfejlesztő munkánk részét képezi a beszédszervek ügyesítése is.

A környezet tevékeny megismerése közben: Az élmények, tapasztalatok felidézését, a közvetlen tapasztalatszerzést (észlelés, érzékelés, mozgás) követő megállapítások a gondolkodást, a beszédaktivitást serkentik. Beszéd és gondolkodás párhuzamos fejlesztését végezzük problémaszituációk teremtésével. Matematikai természetű tapasztalatszerzés során gyakorolják a gyerekek a névutók használatát, megtanulják a téri irányok elnevezését. Szókincsbővítés a természeti és társadalmi környezettel való ismerkedés során történik (mesterségek, időjárás, gyűjtőfogalmak).

Bábozás során: Arra ösztönözzük a gyermeket, hogy gyakorolja, hogyan tud bánni hangjával. A visszahúzódozó gyermeket is motiváljuk bábbal, hogy „mögé” bújva megszólaljon. Ha a gyermek saját maga által kitalált szöveggel bábozik, fejlődik képzelete, kifejezőképessége, fantáziája.

Mesélés-verselés - dramatizálás, bábozás során gyakorolják a gyerekek a mondatszerkesztést, párbeszédes formát, fejlődik nyelvi emlékezetük. Szókincsük bővül az irodalmi alkotásokban megismert, és jelentés-tartalommal bíró szavakkal. Mese, vers, mondóka a nyelvtanilag helyes mondatok formálására, tiszta kiejtésre, kifejező előadásmódra ad lehetőséget.

Ünnepeinkhez kapcsolódó hagyományok, irodalmi anyagok bővítik a szókincset.

A nevelési ciklus utolsó évében különös figyelmet fordítunk a tisztán artikulált, jól hangsúlyozott, helyes hanglejtéssel, beszédhanggal előadott, folyamatos – összefüggő mondatokból álló – beszéd kialakítására, és a dominancia kialakulására.

Egyéni bánásmóddal biztosítjuk a beszédfejlődésben elmaradt gyermekek felzárkóztatását (ingergazdag környezettel, sikerélmények biztosításával, egyénre szabott fejlesztéssel). A fejlettebb gyerekek spontán érdeklődését a betűk iránt szintén kielégítjük.

Anyanyelvi fejlesztő munkánkhoz logopédus segítségét is igénybe vesszük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- **vegye észre** a beszédértés (pl. halláscsökkenés), beszédhasználat (beszédhiba) során észlelt **hiányosságokat** és időben kérje szakember (auditológus, logopédus, orvos...) segítségét,
- szervezzen rendszeresen **beszédszerveket edző** (légzéstechnikai, száj-, nyelv- és ajak-izomerősítő) **gyakorlatokat**, fonémahallást (akusztikai differenciáltságot) fejlesztő játékokat,
- teremtsen **beszélő környezetet**, tartsa fenn, ösztönözze a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvét, figyelmesen hallgassa végig őket, kérdéseikre mindig kapjanak választ,
- ismertesse meg a gyermekeket a **magyar nyelvi kultúrával**, sajátosságaival, a népmesék szófordulataival,
- nevelje a gyermekeket az anyanyelv megbecsülésére, szeretetére,
- segítse a gyermekeket a **bibliai szófordulatok megértésében**, a biblia nyelvezetét vigye közelebb a gyermekek életkori sajátosságaihoz,
- bővítse a gyermekek szókincsét,
- igényes, tiszta beszédével legyen **minta** a gyermekek számára,
- az óvodai élet folyamán a gyerekek saját, egyéni adottságait figyelembe véve, **minden nap** találkoznak az anyanyelvi fejlődést elősegítő szituációkkal, játékokkal, melyeket a pedagógusok tudatosan, szerveznek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- formailag tiszta hangképzés, érthető hangok,
- tartalmilag megfelelő kifejező-készség,
- eléri a beszédfejllettség az életkornak megfelelő szintet; a gyermek értelmesen kifejezi gondolatait, élményeit, el tudja mondani a vele vagy mással történeteket, s jól megérti azt, amit a felnőttek neki mondanak.

3. 3. 2. Az értelmi fejlesztés és nevelés

Az értelmi képesség magában foglalja a gyermek tudását, ismereteit, tapasztalatait, amit önmagával kapcsolatban vagy, szűkebb és tágabb környezetéről eddig megtapasztalt, megtanult.

A kisgyermek értelmi fejlesztése tevékenységekben, meg tapasztalásokban, kapcsolatokban megvalósuló folyamat, melynek aktív résztvevője a gyermek. Az életkor sajátossága, hogy a gyermek a környezetről szerzett ismereteit sokszori, sokoldalú és közvetlen meg tapasztalásokon át gyűjti, gyarapítja. Megismerő tevékenységének motivációs bázisa kíváncsisága, kipróbálókereső-felfedező hajlama.

Az óvodai életben ismereteit egyrészt spontán módon szerzi, (játék, mozgás, önellátás stb. és az ezekhez társuló tárgyi, személyi kapcsolatok), másrészt az óvodapedagógus által kezdeményezett, tervezett, gyakorlatorientáltan megvalósított - a gyermek meglévő élményeire, ismereteire is épített – szervezett, irányított megfigyelések, keretében szerezhethet további benyomásokat az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Célunk, hogy a spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek ne egymástól elkülönülve jelenjenek meg, hanem különböző tevékenységekben és élethelyzetekben történő folyamatos gyakorlás eredményeképp megszereződjenek.

Óvodánk célja a kognitív képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése is. E területen belül feladata:

- az egyre pontosabb, valóság-hűbb észlelés (kiemelten a téri észlelés, vizuális- és akusztikus differenciálás, térbeli mozgás, testséma),
- a figyelem-összpontosításra való képesség, tartós figyelem,
- a reprodukív emlékezet,
- a valósághoz közelítő képzeleti működés,
- a problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
- és az alakuló fogalmi gondolkodás kifejlesztése, megerősítése,
- valamint a gyermek ismereteinek bővítése, amelyhez szorosan hozzátartozik a Biblia üzenetének közvetítése.

A **komplexitás** programunkban kétféleképpen jelentkezik:

- egyrészt az ismeretszerzés folyamatában:
Többoldalú megtapasztalás (látás, tapintás, hallás, ízlelés...) Az adott tárgy, lény, jelenség, esemény stb. többféle ismeret hordozója (pl. egy katicabogár megtalálásánál, együtt lehet megláttatni az Isteni gondviselést, a természetismeretet, a környezetvédelem fontosságát, a pettyek, lábak, számolásával a számosságot, a színek, formák szépségét és egy odaillő dal, mondóka, vers a helyzet természetes velejárója);
- másrészt hatásmechanizmusában: az óvodai tevékenységek körök komplexen hatnak a gyermek értelmi képességeire is.

Az óvodapedagógus feladatai:

- játékos helyzetek, tevékenységekben megvalósuló tanulási alkalmak teremtése, amelyek fejlettségi szintjüknek megfelelően kötik le a gyermek érdeklődését, aktív szellemi energiáját,
- olyan élményszerzési lehetőségek biztosítása, amelyben a gyermekek - látással, tapintással, hallással, érzelmekkel és fordulatokkal, verbális és nonverbális módon - első kézből szerezhethetnek tapasztalatokat, s így válik a tanulás élménnyé, teljes személyiséget aktivizáló folyamattá,
- olyan attitűdök, motiváció és természetes tudás kialakítása, amelyek képessé teszi a gyermeket váratlan vagy komplex élethelyzetek megoldására és egyre több örömet, lelnek a kihívások legyőzésében, az önfejlesztő tanulásban,
- biztosítson időt és lehetőséget az együttműködésre, próbálkozásra, tévedésre és újrakezdésre, szankciók nélkül.
- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését segítő ösztönző környezet biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- vannak önálló gondolatai és tud dönteni különböző helyzetekben;
- felismeri a problémákat, kreatív módon meg is oldja (többféle megoldás is jó lehet.);
- aktívan részt vesz a különböző tevékenységekben;
- a szerzett ismereteket képes megfelelő formában rendszerezni; gyakorlatban alkalmazni és közölni azokat;
- észreveszi a hibákat, rávezetéssel vagy önállóan ki tudja azokat javítani;
- ismeri a Bibliai történeteket, azok tanulságait;
- felismeri az ok-okozati összefüggéseket;
- felfedezi a dolgokban a lényeges elemeket;
- felismeri, hogy az egész részekből áll, részekre bontható, és a részekből össze lehet állítani az egészet;
- az értelmileg megfelelően fejlett gyermek általában még képekben, képszerűen gondolkodik, de már megteszi az első lépéseket az elvont gondolkodás felé.

3. 4. Az egészséges életmódra nevelés, az egészség óvása, egészségvédelem - a gyermek testi – lelki épségének védelme; a fejlődésükhöz szükséges egészséges környezet biztosítása –egészségnevelési elvek*„...a testetek, amit Istentől kaptatok, a bennetek lévő Szentlélek temploma...”**(Pál levele a Korinthusiakhoz 6, 19)*

A feladat megvalósításánál abból kell kiindulnunk, hogy Isten minden létezőnek Istene és mindenkor gondja van teremtményeire.

Az egészséges életvitel igényének kialakítása a fizikai állapot védelme, edzése az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, mert segíti a gyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését.

Ezek mellett hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

Az egészségvédelem érdekében igyekszünk elkerülni a stressz helyzeteket: nyugodt, szeretetteljes, barátságos légkört teremtünk, a konfliktus helyzeteket megoldjuk.

Az óvodai környezet feltételei nagymértékben befolyásolják a gondozás hatékonyságát, a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. Nélkülözhetetlen az egészségügyi előírásoknak megfelelő, nyugalmat árasztó, a gyermekek számára biztonságos, esztétikus környezet.

Hangsúlyos a környezet tisztántartása, portalanítás, fertőtlenítés, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, folyamatos levegőcserre, minél több zöld növényápolása, párásítás.

A gyermekek testmagasságához illő asztalok és székek, megfelelő méretű ágyak.

Az óvoda udvarának kialakítása a gyermekek tevékenységének sokféleségét szolgálják. Az udvarunk kicsiny méretét igyekszünk kompenzálni.

Az öltözők berendezése, világítása, fűtése a gyermekek kényelmes öltözését - vetkőzését biztosítja, külön ruha-cipőtartó polccal.

A csoportszoba több funkciót tölt be: játék, különböző tevékenységek, étkezés, alvás, pihenés, minden itt történik. Így naponta többször szükség van levegőcserére és fűtési időnyben a folyamatos párologtatásra.

A kuckók, sarkok, egyik csoportszobában a galéria létrehozása az intimitást, az egyéni tevékenységeket szolgálják.

Az óvodapedagógus feladatai:

- szervezze úgy a csoportja életét, hogy folyamatos, rugalmas időkeretben, az egyéni szükségletek figyelembe vételével tevékenykedhessenek a gyermekek egészséges, biztonságos környezetben (rendszeres fertőtlenítés, portalanítás, allergén anyagok kiszűrése), balesetvédelmi szabályok betartásával sokoldalú mozgáslehetőséget biztosítva;
- a tevékenységeket úgy szervezze, hogy baleset lehetőleg ne érhesse a gyermekeket;
- a balesetek megelőzése érdekében jelezze az eszközök, használati tárgyak meghibásodását;
- alakítsa ki a gyermekekben saját testi épségükre való odafigyelést, társaik testi épségének védelmét;
- a gyermekekben alakítsa ki a környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokásokat, alapozza meg a környezettudatos magatartást;
- folyamatosan figyelje a gyermek fejlődését mind testileg, mind lelkileg és működjön együtt a megfelelő szakemberekkel (védőnővel, gyerekorvossal, pszichológussal);

A gyermek egészségi problémái, magatartása, viselkedésének zavara, ha meghaladja az óvodai nevelés lehetőségeit az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermeket és szüleit megfelelő szakemberhez irányítsa. Ezekben az esetekben az óvodapedagógusnak igen nagy tapintatra van szüksége, legjobb, ha a szülő maga győződik meg a problémáról óvodai tevékenység közben. Így elérhető, hogy a szülő jogának, szerepének tiszteltben tartásával a gyermek nevelése, fejlesztése bizalmon alapuló közös ügyé váljon.

- ismerje meg a családbeli szokásokat, tapintatosan változtasson a helytelen gyakorlatokon;
- segítse és teremtsen meg az önállósodáshoz vezető utat;
- egészségkárosító hatásokra hívja fel a figyelmet;
- kísérelje figyelemmel a gyermekek egészségi állapotát,
- tájékoztassa a szülőket az esetleges változásokról, jelezze az óvoda orvosának, védőnőjének,
- gondozási feladatok sorrendiségét türelemmel gyakoroltassa;

Az egyes tevékenységekre elegendő időt hagyva a gyermekeket nem sürgetve nyugodt, kiegyensúlyozott élettempót alakítunk ki. A napi, illetve heti tevékenységek azonos időben ismétlődnek, így a gyerekeket a tevékenységváltás nem éri váratlanul.

- a tevékenységek gyakorlásának pontos menetét a csoportban dolgozó dajkák bevonásával végezze a rögzülés érdekében;
- az egészséges életmód megalapozása érdekében szervezze meg a gyermekek napirendjét.
- lehetőséget biztosítunk az esetleges szűrő vizsgálatra,

A **gondozás** alapja az óvodapedagógus, dajka és a kisgyermek közötti meghitt viszony, természetes testközelség.

A gyermekek gondozása közben alakítson ki olyan szokás- és szabályrendszert, ami optimálisan védi egészségüket, megelőzi a betegségek kialakulását. A gyermekek fokozatosan válnak képessé szükségleteik önálló kielégítésére, az önkiszolgálás eltérő fejlettségi szinten állhat. Az önálló étkezés, testápolás, öltözködés szervezethez az óvodába lépéstől biztosítja az óvoda-

pedagógus. Azért, hogy a gyermekek megismerjék a szokásokat, az önkiszolgálás bizonyos fázisait, a befogadásnál az óvodapedagógus - dajka minden gyermekkel együtt végzi a teendőket.

Az **öltözködés**nél az önállóságra nevelés fokozatosságát szem előtt tartva, az óvodapedagógus segítse elő a fűzés, kötés, gombolás és cipzárhúzás gyakorlását és tanulását. Réteges öltözködés az időjárás figyelembe vételével, a családdal együttműködve. Váltóruha, váltócipő bekérése / papucs, mamusz nem./

Már a reggeli üdvözléskor felmérjük a gyermekek ruházatát, és pillanatnyi állapotát, melyet folyamatosan figyelemmel kísérünk, *különös tekintettel vagyunk a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekekre.*

A **táplálkozás** a növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele, Az óvodapedagógus ismerje meg az egyes gyermekek étkezési szokásait. Az eddig ismeretlen ételféleségeket, az egészség megóvása érdekében az egészséges ételeket ismertesse meg a gyermekekkel, majd nagy tapintattal szoktassa őket a kívánt táplálkozási követelményekhez. Igényessége terjedjen ki az esztétikus terítésre. A gyermekek ismerjék meg és sajátítsák el a kulturált étkezés szokásait. Lehetőség szerint tanulják meg az evőeszközök helyes használatát. Válgon természetessé az étkezés előtti és utáni hálaadó imádság.

A **testápolás** a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja.

Törekednünk kell a családi és óvodai gondozás, szokások összehangolására, a gyermekkel való bensőséges kapcsolat kialakítására, hogy az óvodapedagógusi modell személyes értékűvé váljék.

Megteremtjük a hajápoláshoz, fogmosáshoz, a WC használatához a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan és kellő intimtással végezhesék ezeket a tevékenységeket.

A betegségek elkerülése érdekében gyakori kézmosással (étkezések előtt, mosdó használat után) is védekezünk.

A napközben megbetegedett gyermeket az óvodapedagógus elkülönítve gondozza, amíg a szülei az értesítés alapján meg nem érkeznek. Ezek a gyermekek fokozottabb gondozást, türelmet és figyelmet igényelnek.

A személyes higiénia betartása – külön törölköző, pohár, fésű, ágynemű, ruha stb. használata elengedhetetlen.

A **mozgás** nemcsak a gyermek szervezetére, hanem az egész személyiségének fejlődésére pozitív hatással van, ami nem korlátozódik a foglalkozásokra, hanem az egész napi tevékenységéhez szervesen illeszkedik.

Fejleszti az általános testi képességeket, a téri tájékozódást, a test séma kialakulását elősegíti, a koordinált mozgást, valamint a prevenciónak is eszköze.

A mindennapos szabad mozgás során – teremben és udvaron egyaránt – egyénileg gyakorolhatják a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket. E mellett fontos a mindennapos frissítő testnevelés, a finommotorikát fejlesztő játékok, a testtartást javító és egyéb prevenciós játékok. Továbbá a légzéstechnika, a mindennapi levegőzés (télén is), séták, kirándulások szervezése.

Az óvodapedagógus figyeljen fel a testi -, egészségügyi rendellenességekre (testtartás, lúdtalp, fénytörési hiba, halláscsökkenés, bélférgesség, enuresis, neurosis...), a szülővel egyetértésben kérje szakember segítségét, prevenciós munkájával azok megelőzésére törekedjék

Pihenés, alvás: Elalvás előtt az óvodapedagógus éneke, meséje altassa el a gyermekeket. A nyugtalanabbul pihenők mellé ülve, simogatással és a számukra biztonságot nyújtó alvó játékok

ágyba vitelének biztosításával teremtsen a pihenéshez kellő nyugalmat. Egyéni alvásszükséglet miatt, legalább egy óra pihenő után a gyermekeknek csendes tevékenység lehetőségének felkínálása. A nagyobb alvásigényű gyermekek önmagától ébredhessenek.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek esetében feladatunk az önkiszolgálás, önellátás képességének fejlesztése, olyan szintre, amely a személyes kompetencia működését biztosítja. Egyénre szabott fejlesztést kell alkalmazni a gondozási műveletek elsajátításának folyamatában. Lényeges az érzelmi motiváltságon alapuló spontán, aktív tevékenykedés, az utánpótlás, a sok gyakorlás. A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

A gyermekek:

- önállóan mosakodnak, törölköznek,
- figyelmeztetés nélkül szükség szerint tisztálkodnak;
- belső igényükké válik a fogmosás és a fogápolási eszközök tisztántartása,
- hajukat rendben tartják;
- teljes önállósággal végzik az önkiszolgálást, s ezt természetes teendőként látják el; tudnak helyesen teríteni, a naposi feladatokat ellátni;
- étkezéskor eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, evőeszközöket megfelelően használják, gyakorolják a kulturált étkezés szabályait; ismerik az egészséges ételeket;
- önállóan öltöznak-vetkőznek, cipőjüket befűzik-bekötik, becsatolják, ruhájukat ki-be gombolják, zipzárazzák;
- tudják a zsebkendőt helyesen használni;
- ruhájukat, ágyneműjüket hajtogatva teszik helyre;
- maguk és környezetük rendjére ügyelnek, a körülöttük lévő rendetlenséget belső igény alapján megszüntetik;
- elsajátítják az egészségügyi szokásokat, ennek eredményeként, ritkán betegek, csökken a hiányzások száma;
- felismerik az egészségi állapotukban történő változást és tudják, hogy a felnőtteknek kell jelezniük közérzetük romlását;
- megtanulják, hogyan kell védeni a testüket az esetleges balesetektől; nemcsak saját testi épségükre vigyáznak, hanem társaikéra is.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4. 1. Személyi feltételek

Nevelőmunkánk középpontjában: a gyermek áll. A személyi feltételek alakítása során a gyermek érdekeit szükséges figyelembe vennünk. A gyermekhez igazítottan kell a mindennapokat szerveznie felnőtt közösségünknek. Olyan személyi állománnyal kell rendelkezünk, akiknek munkájában érvényesül, hogy a kulcsszereplő, a nevelőmunka középpontjában nem a pedagógus, hanem a gyermek áll.

Az óvodapedagógus jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, hiszen elfogadó segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.

Református óvodáinkban hivatását ellátó személynek keresztyén embernek kell lennie, ismerje a Szentírást és legyen élő kapcsolatban a Szentháromság Istennel.

A gyermekek gondozásában dajka segít. Hitvallása, világnézete nem lehet „semleges”, mivel ő is gondozás közben egész személyiségével nevel.

Óvodánkban négy óvodapedagógus dolgozik, két dajka segítségével, mely létszám megfelel az előírásoknak, biztosítva van az óvoda teljes nyitva tartása alatt az óvodapedagógus jelenléte. Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkáján alapszik az óvodai nevelés eredményessége.

Óvodapedagógusaink közül két fő rendelkezik más irányú szakképesítéssel is, melyet jól tud hasznosítani a mindennapi munka során, gyógypedagógus – logopédus, illetve kerámiaformázó szakképesítéssel.

Az óvodapedagógusok munkáját az intézményben osztott munkakörben dolgozó hitoktató, gyógypedagógus – tanulásban akadályozottak pedagógiája is segíti.

A kiemelt figyelmet igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek fogadása szükségessé teszi a gyógypedagógusokkal való együttműködést, intézményünk sokrétű együttműködési megállapodásokkal rendelkezik, speciális felkészültségű szakemberek segítik munkánkat.

Óvodánk kiemelt feladatként kezeli az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését. Ennek érdekében heti egy alkalommal az iskolánk leendő első osztályos tanítója ismerkedik gyermekeinkkel, januártól **játékos Iskolanyitogató** foglalkozásokat tart a beiskolázásra kerülő gyermekeknek. (részletezve óvoda-iskola átmenet program). Nyomon követjük az iskolánkba kerülő gyermekeink fejlődésének útját is.

4. 2. Tárgyi feltételek

Nehezíti az óvodai nevelő munkát, hogy épületünk nem óvodai célokra épült.

Óvodai célokra átalakított épületünket az évek folyamán fenntartói- az állami normatíva-, valamint pályázatok, szülői segítség révén sikerült a gondozó- nevelő- fejlesztő munkához szükséges alapfelszereltséggel ellátni, megfeleltetni a szükségleteknek, előírásoknak.

Tárgyi feltételeink évről-évre javulnak. A pedagógiai munkát segítő, biztonságos tárgyi környezettel örömteli, sokszínű óvodai életet teremtünk.

Az évek alatt sikerült kialakítani egy kis barátságos meleg fészket, amit otthonunknak érzünk. Két esztétikus, tiszta a gyermekek igényeihez igazodó csoportszobánk van a hozzá tartozó mosdókkal, öltözőkkel.

Rendelkezünk két fejlesztő szobával is, melyek közül az egyik mozgásfejlesztésre alkalmas helyiség. **Az iskolai tornaterem helyszíne lehet az óvodai mozgásos tevékenységeknek. Külön óvodai tornaszoba nincs.**

Óvodánkban **tálalókonyha** működik, külső szolgáltató biztosítja a gyermekek étkeztetését. Az étrendet speciálisan az óvodás korú gyermekek igényeinek megfelelően állítják össze, jó minőségben.

Az óvodánkhoz tartozó udvarrész hiányosságait az iskolában kialakított játszótér, valamint az intézményhez tartozó „kisház” udvara kompenzálja, amit óvodásaink használnak.

4. 3. Az óvodai élet megszervezése

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását - az óvodai életet.

A gyermek egészséges, tevékenységekben is megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend, a heti rend és a szokás-szabályrendszer az a szervezeti keret, amely segíti a gyermekek egészséges fejlődését azzal, hogy életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő időkeretet és szabályokat biztosít minden tevékenységhez.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A krisztusi alapelvnek a gondozás folyamán is érvényesülnie kell:

4. 3. 1. Csoportszervezés:

Óvodánk kétcsoportos óvoda.

Egyik csoportja: **Napsugár csoport.**



*„Akkor az igazak fénylenek, mint a nap,
az ő Atyjuknak országában” (Mt.13,43)*

Másik csoportja: **Szivárvány csoport.**



*„Szivárványívet helyezem a felhőkre.”
(1 Mózes 9, 13 a)*

Óvodánk mindkét csoportja **osztatlan**. Ezt egyrészt épületünk adottságai, másrészt a vegyes életkorúság előnyei indokolják.

- Gyermekeink az óvodában eltöltött 3-4 év alatt ugyanabba a gyermekközösségbe, a megszokott óvónőhöz járhatnak.

- A testvérek, rokonok egy csoportba kerülnek, így könnyebben beilleszkednek az óvodai életbe.
- A vegyes csoportban gazdagabb lehetőség nyílik a szociális tanulásra.
- A korösszetétel jobban hasonlít a családi modellhez.
- Az idősebbek segítik, dédelgetik a fiatalabbakat, gyengébbeket (ezt az óvó-védő kapcsolatot kiskorukban ők is átélték, továbbadják). Értékként épül be a szeretet, elfogadás, türelem.
- A nagyobbak mintaként szolgálnak a kisebbek számára (az óvónő mellett).
- A kicsik hamarabb ügyesednek, önállósodnak, szoknak a kötött tevékenységekhez, különösen, ha abba be is kapcsolódhatnak (ének, torna).
- A játékhagyományok öröklődnek (s mivel évenként újak jönnek, más-más színezetet kap).
- A fejlődésbeli különbségek természetessé válnak.
- A differenciált iskolakezdés nem okoz törést a gyermek életében.
- **A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek fejlődési eltérései is kevésbé ütköznek ki vegyes csoportban.**

Befogadó intézményként csoportjainkba maximum 2-2 sajátos nevelési igényű gyermeket veszünk fel.

4. 3. 2. Heti rend, napirend:



A csoportok napi és heti rendjét az óvodapedagógusok állítják össze.

A gyermekek életszervezésében rugalmasságra, folyamatosságra törekszünk, napirendünk alkalmazkodik a gyermek egyéni szükségleteihez.



Heti rend

A heti rend elsősorban az óvodapedagógust segíti abban, hogy nevelőmunkáját a folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesse.

- A ciklusokban a tartalmi egység elvei alapján komplex módon jelenítjük meg a tevékenységi formákat,
- naponta lehetőséget teremtünk az éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre a választhatóság elve szerint,
- a gyermekeknek naponta biztosítjuk a szervezett játékos mozgást az életkori és egyéni sajátosságokhoz igazítva,
- heti egy-két alkalommal minden csoportban kötelező testnevelést szervezünk,
- a gyermekeknek lehetőséget adunk arra, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedvük szerint folytathassák a nap, a hét folyamán.

A heti rend megtervezése csoportonként változó. A heti rend tevékenységei minden nevelési év kezdetén újragondolásra kerülnek.

A mindenkori éves munkatervben rögzítésre kerül a csoport heti rendje. A csoportnaplók szintén rögzítik a heti rendet.

A heti rend kialakítását befolyásoló tényezők:

- gyerekcsoport összetétele, igényei;
- a segítő gyógypedagógus munkabeosztása a közös igazgatású intézményben;

- a külsős gyógypedagógus munkaidő beosztása;
- a hitoktató munkabeosztása a közös igazgatású intézményben.

Napirend

A napirend biztosítja a gyermek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségletének megfelelő váltakozását. A közel azonos időpontban, rendszeresen visszatérő, ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A napirendet a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez igazítjuk, valamint figyelembe vesszük a helyi szokásokat, igényeket.

- ➔ A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását szem előtt tartjuk,
- ➔ a napirend rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett események beillesztését is,
- ➔ a napirendben kitüntetett helyet foglal el a gyermek legfőbb tevékenysége, alapvető szüksége: a játék, elsődlegességét az összefüggő játékidővel biztosítjuk a napirendben,
- ➔ a napirendet áthatja a gyermek folyamatos, testi-lelki szükségletei szerinti gondozása,
- ➔ a napirendben alkalmazkodunk az évszakokhoz, hogy a természeti hatások is szolgálják a gyermek fejlődését,
- ➔ a pihenés előtti mesét, a szervezett játékos mozgást a napirendben tervezzük.

Fontosnak tartjuk elvezetni a gyermeket ahhoz az igényhez, hogy az iskolába lépés idejére képes legyen legalább 35 percet együttműködni társaival frontális foglalkozáson.

Ennek érdekében a csoportosan, kötelezően irányított foglalkozások szervezését növekvő – 5' - 35' - időintervallummal próbáljuk alakítani.

A hatéves korú gyermekek délelőtti napirendjébe két-két 15-20 perces ilyen alkalom is beiktatásra kerül.

Az utolsó félévben már egy-egy hosszabb foglalkozás tartása kerül tervezésre.

Heti- és napirendünk módosul a nyári nyitva tartás alatt. (Csoportösszevonás, kötetlenebb életszervezés).

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek pozitív szociális szokásainak kialakítása, gazdagítása. A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. A napirend megfelelő kialakítása a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembe vételével a gyermekek biztonságérzetének alapjául szolgál egyértelmű, következetes magatartási szabályokkal nevelés egész ideje alatt.

Ajánlott napirend szeptember 01. és május 31. között	
Időtartam*	Tevékenység
7:00-8:00	Gyülekezés a kijelölt csoportban, szabad játék a csoportszobában
8:00-11:45	Játék, párhuzamosan szervezett differenciált tevékenység a csoportszobákban és a szabadban
Közben:	⇒ folyamatos reggeli (előtte, utána imádság), önkiszolgálási feladatok, áhítat, imádság, hitre nevelés, az elcsendesedések feltételeinek megteremtése ⇒ ismerkedés a teremtett világgal, élményszerző séták, megfigyelések végzése spontán és szervezett formában. ⇒ az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn. ⇒ mindennapi frissítő mozgás vagy tervszerűen kötött mozgás (szabad és szervezett mozgások, mozgásos játékok.) ⇒ tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítése, tevékenységekben megvalósuló tanulás: ○ verselés, mesélés ○ ének, zene, énekes játék, gyermektánc ○ rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ○ mozgás ○ a külső világ tevékeny megismerése-matematikai tapasztalatok szerzése
12:00-15:00	• gondozási feladatok, (tisztálkodás, naposi munka, önkiszolgálási feladatok, imádság, étkezés, imádság,) • tisztálkodás, fogmosás, átöltözés a délutáni csendes pihenőhöz, • mesélés, elalvás előtti ima. • pihenés
15:00-16.:00	• folyamatos ébredés, gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözés, önkiszolgálási feladatok,) • szabad játék, párhuzamosan választható tevékenység a szülők érkezéséig. (Jó idő esetén mindig a szabadban.)
• 16:00 – 16:30 - ügyelet a kijelölt csoportban: szabad játék, párhuzamosan választható tevékenység a szülők érkezéséig.(jó idő esetén mindig a szabadban.)	

* Az SZMSZ-ben, házirendben meghatározott óvodai nyitva tartás figyelembe vételével.

Ajánlott napirend június 01. és augusztus 31. között	
Időtartam*	Tevékenység
7:00-8:00	Gyülekezés a kijelölt csoportszobában, szabad játék csoportszobájában
8:00-11:45	Szabad játék a csoportszobákban és a szabadban
Közben:	• folyamatos reggeli (előtte, utána imádság), önkiszolgálási feladatok, • mindennapi frissítő mozgás, • séta, • áhítat, • munka jellegű tevékenységek
12:00-15:00	• gondozási feladatok, (tisztálkodás, naposi munka, önkiszolgálási feladatok, imádság, étkezés, imádság,) • tisztálkodás, fogmosás, átöltözés a délutáni csendes pihenőhöz, • mesélés, elalvás előtti ima. • pihenés
15:00-16:30	• folyamatos ébredés, gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözés, önkiszolgálási feladatok,) • szabad játék a szülők érkezéséig.(jó idő esetén mindig a szabadban, az udvaron)

Nyári élet

A nyári élet ideje alatt - június 1-től augusztus 31-ig - óvodánk összevont csoportban működik. Kivételt képez a nyári hónapok alatt a nyári karbantartási szünet, melynek időpontjáról minden nevelési évben február 15-éig tájékoztatjuk a szülőket.

Az óvodapedagógusok a mindennapi élet tartalmas, élményekkel teli idő eltöltésére, megszervezésére töreksenek a nyári hónapokban is.

A gyermekek számára sokfajta változatos tevékenységet szervezünk, az életkori sajátosságait szem előtt tartva, hiszen egyes életkorú gyermekek járnak csoportjainkba.

Napernyővel, napvitorlával árnyékos helyeket alakítunk ki, a fák adta árnyékon kívül az önfeledt, szabad játékhoz.

Enyhítő, felfrissülést adó külső környezetet biztosítunk az árnyékban elhelyezett pancsoló játékokkal, kishajók úsztatásával, horgászós játékkal.

Az udvaron többfajta játéklehetőség közül választhatnak a gyermekek: homokozhatnak, várat építhetnek a benedvesített homokban, aszfaltrajzokat készíthetnek, motorozhatnak, fogó-futó játékokat játszhatnak. Az árnyékos helyen elhelyezett asztalokon gyurmázhatnak, rajzolhatnak, festhetnek, barkácsolhatnak, társasjátékkal játszhatnak, illetve ők maguk is javasolhatnak tevékenységformákat.

A nap elleni védelemben a gyermekek fejére nyári kiscalapot, kendőt teszünk. A folyamatos vízpótlást saját műanyagüvegükből biztosítjuk.

A napszúrás elkerülése érdekében a 11:00-15:00 óráig terjedő időszakban a csoportszobában tartózkodunk.

A csoportszobában eltöltött időben felelevenítjük a Veronika zeneprojekt táncait, mozgáselemeit. A konstruáló- és szabály-, illetve gyakorlójátékok mellett a szerepjátékhoz is sok apró eszköz biztosítja a nyugodt, önfeledt játék kiteljesedését.

A higiéniai előírásoknak megfelelően az udvarról betérve, ebéd előtt mosakodnak a gyermekek, lábzuhanyozást végzünk, ha szükséges az egész gyermeket lefürdetjük, hogy a játék során szerzett homoktól megtisztítsuk, az esetleges fertőzéseket elkerüljük és a délutáni időszakban át tudják adni magukat a nyugodt pihenésnek.

4. 4. A befogadás elvei

Az első benyomások meghatározóak a további együttműködés alakulása szempontjából.

A kisgyermek környezetéhez való viszonya érzelmektől vezérelt, alapszükséglete az érzelmi biztonság. Ezért olyan **fontos, hogy már az óvodába lépéskor kedvező hatások érijék**, s mielőbb megtalálja azt a **biztonságyszemélyt**, aki mellett az elszakadás okozta szorongásai folyamatosan oldódnak. (ez kezdetben nem kizárólagosan az óvodapedagógus). Lehet testvér, rokon, dajka, lakókörnyezeti-, családi ismerős... akihez a gyermeknek bizalma van.)

Tapasztalataink szerint először a szülők bizalmát kell megnyerni. Intézményünk nyitott, megadja a lehetőséget annak, hogy már a beíratás (döntés) előtt a kisgyermekkel együtt, igény szerinti időt eltölthessenek a csoportban. (az anyának az elválás éppen olyan nehéz, mint a gyermeknek. Ha meggyőződik arról, hogy gyermeke jó helyre kerül, könnyebbé válik ennek elviselése.)

Segítsük a szülőket abban, hogy hogyan viselkedjenek ebben a számukra is nehéz időszakban (pl., soha ne szökjenek el búcsú nélkül, ha délből jön, akkor tényleg jöjjön, belső vívódásával ne nehezítse az elválást).

A befogadás ideje alatt együtt járnak óvodába. Az anya (nagymama) a csoportnak éppoly aktív tagja, mint az óvodapedagógus, a dajka, részt vesz a tevékenységekben, segít a gyermekeknek. Ez a folyamat addig tart, míg a gyermeknél látszanak az elfogadás jelei, mikor már képes kapcsolatteremtésre.

Az „egész naposság” szintén fokozatosan valósul meg, a délelőtti örömei alapozzák, amikor már a kisgyermek is szeretné. Óvodánkban a testvéri, rokoni kapcsolatok megkönnyítik a gyermek beilleszkedését (otthoni ágynemű, kedvenc tárgyak jelentősége).

A befogadást segítheti, ha meglátogatjuk a családot.

4. 5. Az óvoda kapcsolatai

4. 5. 1. Belső kapcsolatok

4. 5. 1. 1. Az óvoda és a család együttműködése.

Az óvodai nevelés a családi nevelést egészíti ki. A gyermek nevelése, fejlesztése érdekében fontos tehát a családdal való szoros, tartalmas együttműködés, szükséges a napi kapcsolat.

Világosítsuk fel a szülőket arról, hogy bármikor betekinhetnek az óvoda életébe, tekintsük őket egyenrangú félnek. Ne legyenek elvárásaink, bízzuk a szülőkre, miben tud segíteni, értékeljük szándékukat - bármilyen csekély mértékű is- és juttassuk kifejezésre elismerésünket.

Egyházi ünnepségeinken való részvételük módját és lehetőséget ad keresztyén szellemiségünk megismerésére, hitünk elmélyítésére. Próbáljuk bevonni a nevelésbe és az együttműködésbe az egész családot, apákat, nagyszülőket is.

A kapcsolatkezdeményezésben az óvoda járjon elől. Összejöveteleinket a szülőknek megfelelő időpontra tervezzük. Az írásos üzenet, hirdetőtáblák, honlapunk sok információval szolgálhatnak, de a személyes kontaktust, gyakran a szülők lelki-gondozását nem pótolhatják.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek szüleivel való kapcsolattartás nélkülözhetetlen a sikeres beilleszkedéshez. A szülőknek nehéz elfogadniuk gyermekük különbözőségének tényét és az ebből adódó többlet terheket, ami rájuk hárul. A pedagógus feladata a szülők segítése ebben a helyzetben türelmes, elfogadó magatartással. A kapcsolat alapja a kölcsönös bizalom, amelynek létrejöttét a pedagógus megfelelő viszonyulása segítheti.

A kapcsolattartás során kiemelt célcsoportok:

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, a családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Nevelési cél a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. (Esélyegyenlőségi tervvel rendelkezünk.) Az óvoda sajátos feladata a **gyermekvédelem**, ennek érdekében intenzív kapcsolatot alakítunk ki a védőnővel és az együttműködési tapasztalatokat, felhasználjuk a szülőkkel való kapcsolatteremtésben.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek integrációs folyamatában meghatározó a szülők szerepe. Feladatunk a rendszeres információcsere a szülőkkel. A kapcsolattartás során lényeges hogy a segítségnyújtás a családhoz illeszkedjék.

A kapcsolatkeresés és kapcsolattartás formái:

- **Szülői értekezletek**, amelyeknek helyüül az óvodát választhatjuk.

Szülői értekezletek:

Célja: Az óvodára, a csoportra vonatkozó közérdekű információk átadása.

Eljárás rendje: A szülőket egy héttel az értekeztet előtt írásban értesítjük.

Rögzített dokumentumok: jelenléti ív, jegyzőkönyv.

- **Családok látogatása**, amely a kölcsönös megismerkedést, tájékozódást szolgálja. Amennyiben a látogatás alkalmával a gyermek is otthon van, őt is próbáljuk meg bevonni a beszélgetésbe. Ha csupán a szülőkkel találkozunk, úgy alkalmunk adódhat a gyermekkel kapcsolatos problémák megbeszélésére. Egyébként erre az előre egyeztetett időpontban megtartott **fogadóórák, esetmegbeszélések** adóttak. A fogadóórák, esetmegbeszélések célja: az egyéni problémák megbeszélése.

Családlátogatás:

Eljárás rendje: a szülővel előre egyeztetett időpontban, a látogatás előtt legalább egy héttel.

Rögzített dokumentumok: A csoportnaplóban jelöljük a látogatás idejét.

Fogadóóra, esetmegbeszélés:

Eljárás rendje: Kezdeményezheti a szülő, vagy az óvodapedagógus. A megbeszélés előtt egy héttel.

Rögzített dokumentumok: Szükség esetén a gyermek fejlődési naplójába, ill. csoportnaplóba.

- **Szülők látogatása** az óvodában, bármikor betekinhetnek óvodánk mindennapi tevékenységébe, ill. a hittanfoglalkozások menetébe.
- **Nyílt napok célja:** A szülők ismerjék meg az óvoda belső életét a gyermekek közösségi magatartását, tevékenységét.

Eljárás rendje: Minden évben, honlapon, plakátokon, hirdetőtáblán megjelentetjük a nyílt napok időpontját.

- **Szülőklub**, amikor a szülőkkel közösen, szakértők bevonásával keressük a válaszokat a gyermekeikkel kapcsolatos kérdésekre. (iskolaérettség, keresztyén nevelés értékei)
- **Közös programok szervezése**, amelyben a szülő nem csupán megfigyelőként vesz részt, hanem aktív közreműködőként (pl. séták, kirándulások, munkadélutánok, ajándék-készítő alkalmak, tehetséggondozó foglalkozások).

Célja: A szülők közötti jó kapcsolat és a szülő és óvoda közötti jó kapcsolat ápolása. Lehetőséget biztosítani az óvodai életbe való betekintésre. Szülők, óvodapedagógusok, óvoda munkavállalói közötti jó kapcsolat ápolása, a tárgyi eszközök javítása, udvar szépítése.

Eljárás rendje: Egy héttel az alkalmak előtt meghívók átadása személyesen, vagy személyes felkérések útján.

Rögzített dokumentumok: A csoportnaplóban a szervezési feladatoknál jelenik meg.

- **Részvétel** az óvodai, gyülekezeti ünnepek, rendezvények örömeiben. (Szülők bálja, Keresztyén bál stb.)
- **Bibliatanulmányozó, ismeretterjesztő előadások szervezése.** Evangelizáció, hitmélyítő alkalmak rendezése. Kisgyermekes keresztyén nevelésével foglalkozó könyvek terjesztése, filmek vetítése.
- **Családi istentiszteletek.**
- **Intézményi hirdetőtáblák, honlapunk.**

Célja: Aktuális információk az óvoda és a csoportok életéről.

Eljárás rendje: Folyamatosan biztosítani az aktualitást.

- **Gyermezmunkák kiállítása.**

Célja: A szülők ismerjék meg és gyönyörködjenek a gyermekek alkotásaiban. Ízlésformálás, esztétikus dekorálás, a gyermek-közel környezet kialakításával.

Eljárás rendje: Folyamatos, állandó, tükrözi az óvodai tevékenységeket.

4. 5. 1. 2. A gyülekezet és az óvoda kapcsolata

A gyülekezet a közösségben élő hívők összessége, ahol a gyerekeknek is helyük van: „**engedjétek hozzám a kicsinyeket...**” A gyermek tapasztalatot szerez arról, hogy a felnőttek éppen olyan bizalommal, szeretettel fordulnak Istenhez, mint azt az óvodai közösségben átélte. Örömmel hallja az óvodában megismert bibliai történeteket, énekeket, s ezek megerősítést jelentenek számára. A gyülekezet tagjai megismerik a református óvoda nevelőmunkáját, áldásait, s felismerve e szolgálat fontosságát segítik azt. Legyünk itt is kezdeményezők, hívjuk meg gyülekezetünk tagjait ünnepségeinkre, hétköznapijainkra.

Gyülekezettel közös rendezvényeink: szeretetvendégség, családi istentiszteletek, adventi vásár, gyermekek karácsonya, Sztárai nap, Szeretethíd program.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek családjának segíthet az elfogadó keresztyén közösség életében való részvétel.

4. 5. 1. 3. Az óvodánk és iskolánk együttműködése

Programunk egyik feladata az átmenet nehézségeinek csökkentése.

Gyermekeink többsége iskolánkban kezdi meg tanulmányait.

Az integráltság lehetőséget biztosít a gyermek korai megismerésére, egyéni előmenetelének, életútjának nyomon követésére. **(Is. részletezve pedagógiai programban, iskola helyi tantervében – óvoda-iskola átmeneti program)**

- A leendő első nevelő gyakori látogatásával közösségben ismerkedik a gyermekekkel, szokásaikról, sajátosságaikról, egyéni igényeikről szertárgazó tapasztalatot szerez. A közös tevékenységekben a gyermekek hozzá való kötődése is erősödik.
- Gyermekeinknek ismerős az iskola épülete, környezete, hiszen sokszor igénybe vesszük udvarát, régi óvodásainkkal, ismerőseinkkel találkozunk, intézményi összejöveteleinken, templomi alkalmakkor együtt vagyunk (közös alkalmaink pl.: Mikulás-váró, szeretetvendégség, gyermekek karácsonya, kiállítások megtekintése az iskolában, az alapfokú művészeti iskola telephelyeként működő iskolai színjátszó csoport meseelőadásainak megtekintése, Sztárai – nap, stb.).
- Az iskolát kezdők nyílt napon szülővel, óvodapedagógussal órát látogatnak az első osztályban aktív részvétellel.
- A leendő első nevelőt meghívjuk ünnepeinkre.
- A tanító és óvodapedagógus folyamatos kapcsolatot tart a gyermek előmeneteléről, figyelemmel kíséri egyéni életútját.
- Az Iskolanyitogató program szintén az együttműködés része.
- ***A szoros kapcsolat a pedagógusokkal, az ismerős környezet lehetővé teszi a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek számára is a zökkenőmentes iskolakezdést.***

4. 5. 2. Kapcsolattartás külső intézményekkel

Pedagógiai Szakszolgálat

Feladata:

- A gyermek testi- mentális- pszichés- kognitív zavarainak megszüntetésében segítségnyújtás. (pszichológus, logopédus, gyógytornász, fejlesztőpedagógus)
- Az iskolakezdés optimális állapotának megítéléséhez javaslat (a szülő beleegyezésével)
- A Pedagógiai Szakszolgálat által szervezett szakmai konferenciákon való részvétel.
- Meghívás alapján, szülői értekezleteken való részvétel.
- A gyermekek jogainak, érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelezettségek teljesítéséhez segítségnyújtás.
- Intézményünk e téren széleskörű kapcsolatrendszerrel rendelkezik – együttműködési megállapodások segítik a munkát.

Kapcsolattartás folyamatos.

Felelős: óvodai intézményegység-vezető, óvodapedagógusok

Egészségügyi Szakszolgálat, gyermekorvos, védőnő, fogászat

Feladata:

- Szűrések elvégzése, tanácsadás
- Szükség esetén járványügyi ellenőrzések

Felelős: óvodai intézményegység-vezető, óvodapedagógusok

Városi Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ)

Feladata:

- A járványügyi-, ételmezésügyi-, egészségügyi-, balesetvédelmi előírások betartásának ellenőrzése, az óvoda általános állapotának figyelemmel kísérése.

Felelős: intézményvezetés - óvodai intézményegység-vezető

Térségi Könyvtár és Ismeretközpont- Gyermekkönyvtár

Feladat:

- Könyvtári foglalkozások szervezése
- Könyvkölcsönzés

Felelős: óvodapedagógusok

Intézményi könyvtár

Feladat:

- Könyvtári foglalkozások szervezése
- Könyvkölcsönzés

Felelős: óvodapedagógusok

Örsi Ferenc Művelődési ház.

(a szülők által igényelt, nem kötelező, önköltséges egyéb szolgáltatások)

Feladat:

- Gyermekelőadásokon, rendezvényeken való részvétel.

Felelős: óvodapedagógusok

Kapcsolattartás az önkormányzat intézményeivel (bölcsőde, óvodák)

Feladat:

- Bölcsődét követően minél több gyermek családja válassza óvodánkat.
 - Személyes beszélgetés
 - Kölcsonös látogatás
 - Közös programok

Felelős: óvodai intézményegység-vezető, óvodapedagógusok

Baranyai Pedagógiai Szakszolgálatok és Szakmai Szolgáltatások Központja

Feladata:

- Szakmai előadásokon, konferenciákon, továbbképzéseken, értekezleteken való részvétel.
- Szaktanácsadás.
- Szakértői vizsgálatok igénylése.

Felelős: óvodai intézményegység-vezető, óvodapedagógusok, gyógypedagógus

Református Pedagógiai Intézet

Feladata:

- Szakmai értekezleteken, konferenciákon, továbbképzéseken való részvétel
- Szakértői feladatok.

Felelős: óvodai intézményegység-vezető, óvodapedagógusok

Református Szeretetszolgálat

- Feladata: A Szeretethíd- program megvalósításában való részvétel

Felelős: intézményvezetés - óvodai intézményegység-vezető

Kapcsolattartás a magyarországi református, evangélikus óvodákkal

Feladata:

- Tapasztalatcsere, egymás munkájának megismerése. Jó gyakorlatok átvétele.

Felelős: óvodai intézményegység-vezető

(Is. még részletezve: PP 1. kötet egyéb részén, SZMSZ-ben)

5. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

5. 1. Játék:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék érvényesülését.

A játék, a játszás a kisgyermek leggyakoribb „elfoglaltsága”, elemi belső szükséglete, örömforrás, minden tevékenységében (mosakodás, öltözködés, rajzolás, „dolgozás”...) jelen van. A gyermek a játékban tanul a legtöbbet, ezért a nevelés legfontosabb eszköze, hatásmechanizmusa semmi mással nem helyettesíthető.

E tevékenység közben szerzi a legtöbb tapasztalatot, a környező világról mialatt képességei, készségei, személyiségjegyei a legoptimálisabb mértékben fejlődnek. A játszás során ismerkedik a tárgyak, anyagok tulajdonságaival, „használhatóságával”, ami elősegíti érzékelése-észlelése, megfigyelőkészsége pontosabbá válását.

A szabad próbálkozások, tévedések, korrigálások lehetősége pozitívan hat vissza a magasan szervezett idegrendszer (melynek érése, összerendeződése erre az életszakaszra esik) megfelelő működésére.

Az emlékezetbe vésés és szándékos felidézés játékhelyzetben jelentkezik először a kisgyermeknél. A „mintha” helyzetek gazdagítják fantáziáját, a situációkban felmerülő nehézségek problémamegoldó gondolkodást, találékonyságát. A szerkesztő-összerakó-építő tevékenységekben fejlődik kreativitása, térlátása, „ügyesedik” keze (finommotorikája), mozgása- cselekvése összerendezettebbé, célirányosabbá válik. Mindezek növelik a gyermek kompetencia érzékét (én- erősítő hatás) is.

A különféle játéktevékenységekben **erősödnek akarati tulajdonságai** (kitartása, szabályokhoz alkalmazkodása, kompromisszum készsége, önállósága, feladattartása, önfegyelme...), szociális készségei (együttműködés, segítőkészség, empátiakészség, konfliktuskezelés...)

A szerepekben **magatartásmódokat, tulajdonságokat, cselekvéssorokat** sajátít el. Szerepekben is tanulja a társas érintkezés formáit, átéli az érzelmek széles skáláját, a „kijátszás” segíti az esetleges negatív tapasztalatait, feszültsége- szorongása feldolgozásában.

A közös játékban való **„együttgondolkodás”** serkentő hatással van a beszédre. Elképzeléseinek, javaslatoknak a megfogalmazása fejleszti a gyermek kifejező készségét, szókincsét.

Az óvodai játéknak külön érdeme, hogy felgyorsítja a gyermek fejlődését, ugyanis egymástól sokat tanulnak (utánzásos minta és modellkövetés). Vegyes csoportokban ez a hatás még inkább fölerősödik – a nagyoktól sok mindent elles a kicsi.

A játék fejlődése és a gyermek fejlődése kölcsönhatásos folyamat. A játék minden fajtájának (gyakorló-, szerep-, építő-, szabályjáték...) megvan a maga szerepe. Csak azt a játékot tudja a gyermek játszani, ami életkorának és fejlettségének megfelelő, mást nem- tehát siettetni nem szabad.

A heterogén csoportösszetétel a lassabban fejlődő, vagy részképesség-kiesést mutató gyermekek szempontjából emiatt is előnyös. Jellemző még a különböző játékformákra az egyidejűség, egybefonódás: a gyakorlójátékoknak is van szerep-, avagy szabáylelemei, mint ahogy egy fejlettebb szerepjátékban felbukkanhatnak a gyakorlójátékra utaló motívumok.

A játszó gyermek megfigyelése jelzéseket ad a nevelőnek a gyermek aktuális állapotáról (mi történik a környezetében), a csoportban elfoglalt helyéről, ismereteiről, érdeklődési köréről, képességei-, személyiségjegyei változásáról, fejlettségi szintjéről.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek számára is változatos játéklehetőségeket kell biztosítani, amelynek folyamatában lehetőséget biztosítunk a különböző készségek, képességek fejlesztésére, a társas kapcsolatok kialakítására.

A játék-eszközök használatának elsajátítását, a játéktevékenységeket az óvodai nevelés kezdetekor a pedagógusok egyéni helyzetekben segítik. Célunk a fokozatos önállósodás, majd a társakkal való közös játék.

Az óvodapedagógus feladata:

- a **szabad játék** zavartalanságát biztosítani;
- teremtsen nyugodt légkört, biztonságot nyújtó környezetet, a játék jellegének megfelelő **helyet** (zugot, a mozgáshoz teret) és **eszközöket**, a napi rendben a játék értékének megfelelő **időtartamot** és forrást, adó **élményeket**;
E feladatok megoldásakor vegye figyelembe az eltérő korosztályú csoportösszetételt.
- ha a gyermekek igénylik, kapcsolódjon be ebbe a „szabad” tevékenységbe (különösen a kicsik szükséglete a gyakori testközelség);
- alakítson ki olyan szokásokat, szabályokat melyek biztosítják a játék zavartalanságát;
- játékidőben is tartassa be a balesetmegelőző szabályokat (barkácsszerszámok használata, mozgásos játékok, udvari játékok...);
- gazdagítsa a játéklehetőségeket különféle (értelemfejlesztő-, anyanyelvi-, verseny-, társas-, mozgásos-, szabály-, percepció-, figyelemfejlesztő...) játékok szervezésével, ismertesse meg a gyermekeket magyar népi gyermekjátékokkal;
- a játék által keresztyén értékekre fogékony gyermekek nevelése az óvodapedagógus feladata, teremtsen lehetőséget a bibliai témájú játékokra.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Egy-egy játéktevékenységet hosszabb ideig, kitartóan játszanak.
- Játék során összefüggéseket fedeznek fel és képesek azokat megfogalmazni.
- Új eszközök, új ötletekkel gazdagítják játékukat.
- Megosztják a szerepeket egymás között.
- Társasjáték, szabályjáték során betartják a szabályokat, elfogadják, hogy a játékban nem csak egy nyertes van.
- Konstruáló játék során változatos építményeket hoznak létre, az építő játék során az egymás mellett építő csoportok nem zavarják egymást.
- Mesét dramatizálnak, a szükséges eszközök elkészítésében részt vesznek. Önállóan történeteket találnak ki, báboznak.
- Betartják a játéktevékenységek alatt kialakított szokásokat, (játszóhelyek játékeszközök helye).
- Átadják egymásnak a játékokat, udvariassági formákat alkalmazva kérjék el, köszönik meg.
- Udvari játék során is betartják a kialakított szokásokat.

5. 2. Mozgás

A kisgyermek éréseinek, fejlődésének, képességeinek, személyiségének alakulásában kiemelkedő szerepe van a rendszeres egészségfejlesztő testmozgásnak, amely alkalmazkodik a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez mozgásos játékok, feladatok által. **Hatása komplex, mert elengedhetetlen feltétele mind a testi, mind a pszichés-, értelmi-, szociális képességek zavartalan működésének.**

CÉL: A testnevelés foglalkozásokon, a mindennapok tudatos, szervezett mozgásos tevékenységei által a gyermekek a lehető legtöbb pozitív mozgástapasztalat begyűjtésével „egész életre elkötelezzék magukat” a fizikailag aktív életmód mellett – már amennyire óvodáskorban lehetséges.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása fejleszti a testi képességeket, kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró és ellenálló képességét, erősíti az izom- és csontrendszerét, a légző- és keringési rendszer kapacitását. Hozzájárul az egészség megőrzéséhez, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásához. Kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és állóképesség fejlődésére, amelyek a gyermeki szervezet teherbíró-képességét, egészséges fejlődést, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakításában, felerősítik és kiegészítik a gondozás, egészséges életmódra nevelés hatását.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének, szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Fontos a tanulási képességeket megalapozó szerepe, mivel mozgástapasztalatok közben alakul a gyermek téri tájékozódó képessége, testi koordinációja, ritmusérzéke, testképe, elősegíti a keresztcsatornák integrációját.

A mozgás terápiás jelleggel is bír, hiszen a részképesség zavarok hátterében gyakran a mozgástapasztalatok, érzetek hiánya áll.

Mozgáskapcsolatokban is alakulnak, erősödnek olyan fontos személyiségtulajdonságok, mint az együttműködés, segítségadás, tolerancia a társsal szemben, kitartás, önfegyelem, önértékelés, alkalmazkodó képesség, én határok megtapasztalása, a helyzetfelismerés-, döntés képessége, szabálytudat stb.

A játékhoz hasonlóan a mozgás is **örömforrás, feszültség-levezető, belső szüksége a gyermeknek**, ami nem kötődik a napszakhoz, évszakhoz és mértéke egyénenként változó.

Amennyiben ez a szükséglet nem elégül ki kellőképpen, általános nyugtalanság, ingerlékenység, dekoncentrálttság, olykor agresszió is jelentkezhet gyermek viselkedésében. Épp ezért óvodánk életrendjében a mozgás, a mozgásfejlesztés a gyermekek aktuális mozgásigényéhez igazodva teremti annak lehetőségét épületben, szabadban egyaránt. Fontossága, kiemeltsége meg kell, hogy látsszék a csoportok életszervezésében.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, **a szabadlevegő kihasználására.**

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.

A szervezett, irányított tevékenységek szerepe, hogy a gyermekek különböző változatos mozgásformákat ismerjenek meg. Mivel a kisebbeknek és nagyoknak eltérő a mozgáskészlete, terhelhetősége, mozgásintenzitása, a differenciálás nagyon fontos feladat.

A tevékenységek kötöttsége nem kényszerítő jellegű, fontos, hogy a gyermek belső késztetésből vegyen benne részt, s mindenkor legyen lehetősége a pihenésre, újbóli bekapcsolódásra.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek fejlesztésében is a mozgás komplex hatását használjuk ki.

A kognitív funkciók közül a mozgásos játékok felidézésével fejlesztjük a vizuális memóriát, a testrészecskék és a téri irányok megismerésével, megnevezésével a térészlelést, gyarapodik szókincsük, a megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját és a fogalomalkotás fejlődését.

A szociális képességeket fejleszti a saját testmozgásos képességeinek megismerése, azáltal, hogy alakul, fejlődik az én-kép, én-tudat.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az anyag összeállításakor az óvodapedagógus vegye figyelembe a szenzitív időszak területeit (koordinációs gyakorlatok), rendszeresen kerítsen sort a testtartást képző- javító, lábboltozat- erősítő gyakorlatok és sok-sok játék beiktatására
- A balesetek megelőzésére, az esetleges mozgásgátlás elkerülése érdekében a nevelő ismertetse meg a gyermekeket a biztonságos fogásmóddal (szerhasználat), balesetvédelmi szabályokkal.
- Állítsa előtérbe a funkcionális mozgáskészségeket.
- Legyen segítségükre a nehezebb mozgásgyakorlatok eredményes kivitelezésében.
- Teremtse meg a lehetőségét a szabad szerhasználatnak, hogy a gyermekek maguk alkotta variációs mozgásformákat is, kipróbálhassanak.

- Szervezzék minél több kiegészítő mozgástevékenységet (tánc, mozgásimprovizálás és gimnasztikai gyakorlatok zenére; változatos futó-, mászó-, térérzékelő-, szabály-, küzdő játékok; szánkózás, hóban futás, csúszkálás, kerékpározás...), ismertesse meg a gyermekeket mozgásos népi játékokkal.
- Alkalmazkodjon a gyermekek mozgásigényéhez, mert a mozgásigény a gyermek életkori sajátossága.
- Használja ki a szabad levegőn való mozgást, az udvari lehetőségeket.

A fejlődés várható eredménye:

- a gyermekek örömmel vesznek részt a mozgásos tevékenységekben;
- testi képességeik (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) erőteljesen fejlődnek;
- harmonikus, összerendezett, fegyelmezett kis és nagymozgások;
- a mozgáskoordináció, motoros képességek fejlődése;
- tudatosul a gyermekekben, hogy az egészséges életmódhoz hozzátartozik a mozgás;
- a komplex testmozgások együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

5. 3. Verselés, mesélés

A mese, a vers elsősorban a kisgyermek érzelmi életének alakítója. A versnek nem a tartalma, mondanivalója, hanem a ritmusa, belső zenéje, „lemozgathatósága” ragadja meg a gyermeket. **A kicsiknél különösen fontos a sok – népi, dajkai hagyományból eredő – különféle höcögtetők, dúdolók, lovagoltatók, mosdatók, altatók, táncoltatók, ringatók, arc – és kézci-rógatók stb. eljátszása, mert ez magában hordozza a testi kontaktus gyakoriságát, amire a gyermeknek ebben az életkorban a biztonságérzet miatt nagyon nagy szüksége van.** (Az énekelt szövegből bontakozzék ki a mondókajáték, abból a vers, végül a próza.)

A verset, mondókát sohasem önmagáért „tanítsunk”, kapcsolódjon alkalomhoz, jelenséghez, szituációhoz, legyen annak hangulati, érzelmi felerősítője. (Nem a megtanulás a cél).

A gyermekekkel való különös és játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége a mesélés, mert az óvodás gondolatvilágába a mesék tökéletesen beleillenek, a mesevilág és gyermeki világkép hasonlít egymáshoz (átváltozás, ellentétek, ismétlések, vágyteljesülés stb.). A mesében minden lehetséges, a vágy teljesül, a gonosz elnyeri „jutalmát”, a világban rend uralkodik.

A mese olyan emberi kapcsolatokat, viselkedésformákat közvetít a gyermek számára, amelyek megértésében ebben az életkorban más eszközökkel még nincs mód. Az élet alapkérdéseinek elvont fogalmait (élet-halál; a szeretet, a jóság, gonoszság, igazságosság stb.) a mesén keresztül érzékeli, éli át. **A mese különösen alkalmas a gyermek szemléletmódjának, világképének alakítására.**

A cselekmény mindvégig az átélés és nem az ésszerűség fonalán halad, de a képeken, szimbólumokon keresztül végső soron segítik a gyermeket eligazodni a világban, a lelkükben kaotikusan kavargó érzelmekben, indulatokban.

Mesehallgatáskor sokkal mélyebbre hatol a nyelv birtoklásának, használatának lényegébe, mint amikor ő maga beszél, ilyenkor a felnőtt tiszta, árnyalt, választékos beszéde nyomán megelevenedik a belső képsor. A mese a belső képteremtés elősegítője, ami a gyermeki élményfeldolgozás fontos formája. A gyermek kiélheti vágyait, levezeti indulatait, oldódik szorongása, mert – a játékhoz hasonlóan – sérülések nélkül teszi átélhetővé az eseményeket, ezért az érzelmi, erkölcsi fejlődés egyik legfőbb segítője a mese.

Az élő mese intim állapotot, érzelmi biztonságot nyújt. Különösen fontos ez napjainkban, amikor a gyermek ennek többnyire csak a „gépi” változatával (TV) találkozhat otthon. Ezért tartjuk nélkülözhetetlennek, hogy az óvodában rendszeresen, minden nap részesüljön benne, a nap folyamán annyiszor, ahányszor igény vagy lehetőség van rá.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mesehallgatáshoz, fantáziáláshoz csend, nyugalom szükséges (ne legyen elterelő inger), ezt ismétlődő szokásokkal, szertartásokkal, egy sarok elkülönítésével biztosíthatjuk, ahol a gyerekek nem zavarják egymást és a nevelő mindenkivel, felveheti a szemkontaktust. Az elalvás előtti meséléshez csak szelíd lefolyású, ismert meséket használunk, mely megnyugtatja a gyermekeket.
- A mindennapi mesék hatására megnő a gyermekek bábozó, dramatizáló kedve. A bábozáson és a dramatizáláson keresztül tükröződnek irodalmi élményeik, kreativitásuk, fantáziájuk fejlődik. A gyermekek saját vers- és mesealkotása során lehetőséget kapnak az általuk kitalált történetek elmondására, vagy a már ismertek másfajta cselekményszövéseire, befejezésére és ennek mozgással, ábrázolással történő kombinálásra is. Ez hozzájárul a biztonságos önkifejezés megalapozásához.
- A mesék, versek árnyalt kifejezőmódjai, szókapcsolatai gazdagítják a gyermek szókincsét, később ezek megjelennek a beszédben, a legkülönbébb kommunikációs helyzetekben és tevékenységekben, felkeltik irodalmi érdeklődésüket, átörökítik, a nyelvi kultúrát. A mesék hatása maradandó, így az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztésének fontos eszközei.
- Az irodalmi anyag kiválasztásakor főleg (de nem kizárólagosan) a magyar népmesetárból, mondavilágból, a klasszikus és kortárs gyermekköltészetből és prózából merítünk. Fontos, hogy a nevelő gazdag repertoárral rendelkezzen, erősítse a nemzeti keresztyéni tudatot (szituációkhoz kötődő verselés, mondókázás).
- Az arányoknál figyelembe kell venni a vegyes csoportúságot. Ügyelni kell arra, hogy a visszatérő mesék mellett minden korosztály számára kínáljunk olyan irodalmi élményt, amely számukra érthető és biztosítja a továbblépés lehetőségét, a nagyoknak szánt mesékben ne legyen olyan elem, amit a kicsi nem tud feldolgozni (ne keltsen félelmet).

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek fejlesztésében a mesék szorongásoldó, én-erősítő, személyiségformáló hatása fontos elem. Az irodalmi nevelés során segítjük a sajátos nyelvi formák elsajátítását, bővítjük a szókincset, az önálló mondókázást, verselést, mesemondást, saját történetek elmesélését, a beszédemlékezetet.

A fejlődés várható eredményei:

- Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik. Figyelmesen csendben végighallgatják a mesét, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- A gyermekek szívesen ismétlik a verseket, rigmusokat, alkalmanként vállalkoznak elmondásukra.
- Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket, elbeszélésük folyamatos.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- Megismerkednek meg a gyermekkönyvespolcon levő könyvekkel és azok használatával.
- Tudják, hogy a Biblia szent könyv, Isten igéjét tartalmazza; ismerjenek bibliai történeteket.

5. 4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„A zenei nevelés a 3-7 évig terjedő korban, a gyermeki értelem és lélek fejlődésének legfontosabb idejében rendkívül nagy jelentőségű. Egyrészt, mert az emberi lélek nemesítését szolgálja, másrészt, mert a magyarrá nevelést hatásosan segíti elő.”

(Kodály Zoltán)

A gyermekkel való ismerkedés során, a személyes kontaktus létrehozásában, az óvodai környezet elfogadtatásában, segítséget nyújt az éneklés. Az ölbeli játékok a testközelség, az érintés, pozitív érzelmeket ébresztenek, szerepet játszanak az érzelmi kötődés kialakulásában.

Az óvodai zenei nevelés befolyásolja a gyermek zenéhez fűződő viszonyát. Az egyszemélyes játékhelyzetben fejlődik ki a gyerekek éneklési kedve. Az éneklési készség alakulása óvodában a gyermek utánzási vágyán alapszik. Az óvodapedagógus gyakori énekléssel kelti fel a gyermekek érdeklődését, akik fogékonyságuk, kedvük szerint kapcsolódnak be az éneklésbe. **Az óvodában, népi gyermekdalok, éneklés, az énekes játékok, zenélés a gyermekeket élményekhez jut-tatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.**

Az énekes játékok, népdalok, népi mondókák, táncok megismertetésével nemzeti hagyományaink fennmaradását, továbbélését, a nemzeti identitás kialakulását segítjük elő. A közös éneklés, ritmikus mozgás, felszabadult játék összetartó erő. Mindezek és a zenei képességek (éneklés, készség, zenei hallás, ritmusérzék, zenei formaérzék, improvizációs képességek) fejlesztése a zenei anyanyelv megalapozását szolgálják, ezért a mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsolunk zenehallgatási élményt.

Az éneklés, a dallam elsősorban a gyermek érzelmeire hat, illetve annak egy kifejezőmódja. A zene belső lüktetése, a szabályosan ismétlődő mozdulatok, fejleszti a koordinációs képességeket, a fegyelmezettséget, segíti a mozgásvezéreltség kialakulását. Az énekes játékok változatos alakzatai fejlesztik a térlátást, téri tájékozódó képességet. A gyerek harmonikus, ritmikus mozgása alakul, ami a néptánc alapja. A dalok, mondókák, eljátszási szabályok emlékezetbe vésése és szándékos felidézése erősíti a kognitív képességeket. A kreativitás feltétele az előzetes zenei élmény, amely a zenei emlékezetben elraktározódik vagy a zenei alkotó fantázia, amely a dallamok újszerű összeállítására, kitalálására is képes.

Óvodánkban arra törekszünk, hogy a legértékesebbet nyújtsuk gyermekeink számára. A különböző énekes játékok, dalok, zenék gazdag tárházából ízlésesen, gonddal válogatunk.

A gyermektánc esetében kiterjed a skála a körben járástól az akusztikus ingerek és mozgások összekapcsolásán át a gyermek-néptánc elemek elsajátításáig.

Keresztyén világnézetünk következtében kerüljük a babonán, népi hiedelmeken alapuló mondókák, dalok alkalmazását. A néphagyományt közvetítjük, a hozzá kapcsolódó mágikus hitet nem. A néphagyomány értékei: emberré formáló erő, közösségformáló erő, erősíti a nemzeti identitást, a nemzeti kultúra része. Pedagógia céllal való alkalmazása azért fontos, mert megalapozza a nemzeti identitást, a magyar értékek tisztelésére nevel, megismerteti a gyermekeket és a szülőket a sajátosan magyar kultúrával és komplex személyiségfejlesztő hatása, van.

Tudatosan törekszünk az élő zene túlsúlyának megőrzésére, tapintatosan távol tartjuk a beszívargó ún. „gépi” gyermekzenéket. Ünnepeink, mindennapjaink zenei anyagát énekes népi játékokból, az életkor számára feldolgozható egyházzenei anyagból, és értékes, kortársforrásból (Pl: Gryllus, Kolompos) merítjük.

**„Énekeljete az Úrnak, áldjátok az ő nevét, hirdessétek napról-napra az ő szabadítását!”
(Zsolt. 96, 2.)**

Zsoltáraink, dicséreteink, ifjúsági énekeink is kiválóan alkalmasak a gyermek érzélemvilágának gazdagítására. A keresztyén ember számára az egyházi ének egyúttal olyan imádság, amely Istent magasztalja. Énekelni mindig lehet, amikor arra belső indítást érzünk. **A református óvoda keresztyén szellemisége a zenei nevelésen keresztül is áthatja az egész napot.** A különböző tevékenységi formákhoz egy-egy éneket kapcsolva kihasználhatjuk azok rendszeres visszatéréséből adódó lehetőségeket:

- Áhítatra hívó és áhítatból kivezető ének.
- Imádság előtti és utáni ének.
- Rendrakásra felhívó vagy lecsendesítő ének.
- Étkezés előtti és utáni ének.
- Elalvás előtti ének.
- Áldást kívánó énekek (születésnap, névnap).

Jó szoktatás után a gyermekekben szinte feltételes reflexek alakulnak ki és megvalósul, amit Luther mondott:

„Az éneklés a fegyelmezés egyik gyengéd és kedves formája”

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek számára a zenei befogadóképesség szándékos fejlesztését a megfontoltan válogatott zeneművek rendszeres hallgatásával valósítjuk meg. A zenei alapképességek elsajátításának feladatai közül legfontosabb az éneklés, de a hangszeres előadásra (csörgőket, dobokat és más ritmushangszereket mi is készítünk) is figyelmet fordítunk. Az óvodában a mozgással és játékkal kísért előadás és az éneklés mellett a ritmusalkotással, tempóbeli és dinamikai ellentétek, illetve fokozatos átmenetek kivitelezését is gyakoroljuk. Főbb területei a hallás (magas-mély), a ritmusérzék, éneklési készség fejlesztése, a hangszerhasználat bevezetése.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermekeknél kiemelt szerepet szánunk a Veronika zeneprojektnak – Is. a program másik részén, az 1. kötetben

Az óvodapedagógus feladatai:

- A rendszeres éneklés, hangszeres zenélés igényének megalapozása.
- Éneklési kedv felkeltése, hangok tiszta éneklése, ritmusok neveinek játékos megismertetése.
- A zenei anyanyelvünk, a népzene, gyermekjátékok megismertetése.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a néptánc alapjait.
- Rövid, a gyermekek életkorához igazodó komolyzenei, egyházzenei szemelvények meghallgatása.
- Református gyermekdalok megismertetése, a hozzájuk kapcsolódó játékos mozgásokkal együtt.
- A zenei képességek (éneklési készség, zenei hallás, ritmusérzék, zenei formaérzék zenei alkotókészség, a zene hallgatására nevelés, zenei kreativitás) fejlődésének segítése.
- Olyan anyag választása, amely képes a kívánt tartalmak közvetítésére.
- Az élhangsúlyos magyar beszéd erősítése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen énekelnek, ismerik az óvoda dalanyag-kincsét.
- Képesek felidézni dallamokat (zenei emlékezet).
- Improvizálnak, új dallamokat találnak ki.(zenei kreativitás).
- Megkülönböztetik a magas és mély hangokat, különbséget tudnak tenni a halk és hangos hangerő között. Felismerik a különböző hangszíneket, hangszínek között is különbséget tudnak tenni.(zenei hallás).
- Az egyenletes löktetést, dalok, mondókák ritmusát, mozgással meg tudják jeleníteni, vissza tudják tapsolni. Egyenletes löktetést és ritmust össze tudnak kapcsolni) Tempóérzékük megfelelő érzékelik a különbséget a gyors és lassú között. (ritmusérzék).
- Ismerik a néptánc alaplépéseit. A zenére mozgás örömet okoz nekik. Változatos térformák alkalmazására képesek.(kettős kör, csigavonal, kígyóvonal, kapu alatt átbújó sor, sorgyarapodó, szűkülő-táguló kör, átbújás kapusor alatt).
- Átélik az ének- zene által közvetített érzelmeket..

5. 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, képalakítás, formázás, építés és egyéb manuális tevékenység segíti a gyermek képi- plasztikai - komponáló-térbeli tájékozódó és rendező- képességének, ízlésének alakulását, tér- forma- szín képzetének gazdagodását, érzelmeinek kivetítését, finommotorikájának fejlődését. A felnőtt közreműködése is fontos ahhoz, hogy a gyermek meg tanulja észrevenni az Isten által teremtett természet és az ember harmóniájában azt, ami gyönyörködtető, ami esztétikus. Vallásos témák megjelenítése.

A tevékenység célja a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése, ezért a gyermeki alkotás a belső képekre épül, amelyet mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel gazdagíthatunk.

A kivitelezés hosszú (önfejlesztő) folyamatban – próbálkozások, megtapasztalások, rátalálások láncolatában - alakul, egyénenként eltérő ütemű. (Itt is érvényes az elv, hogy nem tanítani kell, hanem „tanulni” hagyni!). Éppen ezért **az óvodai élet minden napján jelenlévő (visszatérő) ún.: szabad tevékenységi forma, ami sokfajta ténykedést foglal magában:**

- rajzolás,
- festés – kézzel, szivaccsal, ecsettel,
- agyag- gyurma- homok-hó formázása,
- papírtépés –vágás - ragasztás-hajtogatás,
- nyomatok készítése,
- fűzés, szövés, fonás,
- bábkészítés (papír, textil, termény),
- a különböző kirakókkal - termésekkel-kaviccsal stb. való manipulálás,
- építések, konstruálások, térplasztikák, és ezek sokféle kombinálása.

Szükséges ez a változatos megtapasztalási forma, hiszen a képi látás kialakulásának, a térből síkba való átfordítás képességének (ami bonyolult idegéletti folyamatok eredménye) a 3-8 éves kor a kritikus időszaka.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek vizuális befogadóképesség fejlesztésének alapja, hogy maga az óvoda minden részletében legyen igényes, esztétikus közeg. A vizuális kommunikációs képesség az ábraolvasás, ábrázolás, vagyis a

forma-és színlátás, méretlátás, térlátás, a téri tájékozódás valamint a formaábrázolás, színábrázolás, méretábrázolás és térábrázolás területeinek fejlesztésével erősödik.

Lényeges, hogy az SNI gyermekek minél többféle képi kifejezőmódot megtanuljanak, mert gyakran fontos önkifejezési eszközhez jutnak. A sérült szociális-kommunikáció kompenzálására és az alkotások elkészítése örömforrást is jelent. Esetükben a spontán érzés nem elegendő, a megfelelő ingerek biztosítása, a játékos, motivált gyakorlás nem maradhat el.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítson minél több alkalmat az élményszerzésre, és az élményeket kifejező tevékenységekre.
- Vezesse rá a gyermeket, hogy minden anyag, ami csak létezik (és nem ártalmas az egészségre) formálható, alakítható, díszíthető.
- Hagyja meg a gyermeknek a próbálgatás, ismételtetés örömét! Gyönyörködjön vele együtt a művekben!
- Irányítsa rá figyelmüket a kifejezőmódok gazdagságára (technikák megismertetése), tanítsa, segítse őket az eszközhasználatban.
- Az eszközök biztonságos kezelését az óvodapedagógus egyenként tanítsa meg a gyermekeknek.
- Gondoskodjon arról, hogy a gyermek a környezetét sokoldalúan ismerje meg (érzéki benyomások, érzelmi viszony, mint inspiráló tényező), formálja ízlésüket a szépség, harmónia megláttatásával.
- Fontos az esztétikus óvodai környezet megteremtése sok természetes anyaggal, amelynek alakításában a gyermek is aktív résztvevő.
- A tárgyi népművészet anyagai, forma-, szín- és díszítővilága ma is követendő modell lehet az alkotó ember számára. A vizuális nevelés lehetőségeit ezek által is gazdagítsa!
- Figyeljen fel a bontakozó tehetségekre.
- Biztosítsa a minél sokrétűbb szabad önkifejezés lehetőségét.
- Teremtse a divergens gondolkodás és kreativitás fejlődését elősegítő problémahelyzeteket.
- Elismeréssel, bátorítással buzdítsa a gyermeket.
- A gyermeki igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.
- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás, és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Örül alkotásának és a közösen elkészített kompozíciónak.
- Megbecsüli a másik gyermek és a saját munkáját.
- Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Csodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- A gyermek önállóan megtalálja és használja az ábrázolási vágyához szükséges eszközöket.
- Az eszközöket készség szinten, rendeltetésszerűen használja.
- Tud különböző technikákat alkalmazni.
- Kialakul a biztos ceruzafogás.

5. 6. A külső világ tevékeny megismerése, környezetvédelem – környezeti nevelési elvek

A külső világ tevékeny megismerése megtapasztalásokon alapszik, a gyermek életében állandóan jelenlévő folyamat, melynek során az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről olyan ismereteket szerez, ami az életkorának megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlen. A gyermek miközben felfedezi a környezetét, megismeri a szülőföld, az ott élő emberek a hazai táj a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése során pozitív érzelmi viszonyulások jönnek létre, amelyek erősítik a kötődést a szülőföldhöz, megalapozzák a hazaszeretetet, erősítik a magyarságtudatot és a nemzeti identitást. (Mindemellett a multikulturális értékrend szerint tiszteletben tartjuk egymás identitását.)

A néphagyományokból erednek az egyetemes emberi értékek, fontos ezek átörökítése, nélkülük elidegenedetté, gyökértelenné válik az ember. Hitünkéből fakadóan olyan néphagyományokkal ismertessük meg gyermekeinket, amelyek valóban ezt a célt szolgálják. Kerüljük a mágikus gondolkodáson, babonákon alapuló néphagyományokat.

Az óvodás gyermekek még aktívan nem vesznek részt a tágabb környezet védelmében, de azt elvárjuk tőlük, hogy vigyázzanak a tisztaságra, védjék a növényeket, állatokat, gondozzák az élőlényeket és legyenek kíméletesek az állatokkal szemben. Ugyanakkor szemléletüket formáljuk, érzékenységüket alakítjuk azokkal a tapasztalatokkal, amelyeket a környezetkárosító jelenségekkel kapcsolatban szerezhetnek. Ezért fontosnak tartjuk, hogy a szülőket, a családokat is bevonjuk közös akcióinkba, hiszen a gyermekek ez irányú szemléletének formálásában nagy szerepe van a családnak és a szülőknek is.

5. 6. 1. Természeti környezet

A Biblia tanítását alapul véve a Föld és a világ Isten teremtménye:

„... és látta Isten, hogy amit alkotott igen jó, és fogta az Úristen az embert, elhelyezte az Éden kertjében, hogy azt művelje és őrizze.”

(1. Mózes; 2, 15)

Isten lakóhelyül rendezte be a Földet számunkra és feladatul adta, hogy őrizzük, gondozzuk azt egész élővilágával együtt. Mi is a teremtett világ részei vagyunk, felelősek vagyunk tehát érte.

A teremtett világ iránt ébresszük fel a feladattudatot, a környezet megismertetése, védelme, szeretete nem csak érdekünk, feladatunk is.

Mutassuk meg a teremtett világ szépségeit, tapasztaltassuk meg a természet által kínált örömet, figyeljük a természetben lévő folyamatos változásokat.

Az óvodás korú gyermek az őt körülvevő világba kitágult szemekkel néz, aktív módon keres kapcsolatot, minden érdekli. Természetében rejlik a nyitottság, mely fogékonnyá teszi őt a teremtés iránt. A teremtés történetén keresztül elvetjük a keresztyén szellemiség, világnézet magvait. A keresztyén nevelés hatására bizonyos természeti jelenségek többlettartalommal bírnak pl.: szivárvány.

A természethez fűződő pozitív kapcsolat kialakításához elengedhetetlen, hogy minél többet legyenek a természetben és minél több természetet vigyünk nevelési környezetünkbe (berendezés, díszítés, használati anyagok, eszközök).

A környezeti nevelés az óvodában szokásokon, a környezettel való kapcsolattartásban, napi apró történéseken keresztül érvényesül. Kiegészítik a természetről szóló mesék, versek, énekek, könyvek, videók, a csoportban tartott növények, állatok (akvárium).

Az óvodai környezetvédelemre való nevelés, alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik a gyermek környezetkultúrájának alakításában. A különböző természeti (óvoda és az iskola udvara, park, rét, erdő, tópart) és társadalmi környezet (vár, dzsámi, könyvtár, állatsimogató) helyszíneiről pozitív vagy negatív tapasztalatokat szereznek a gyerekek.

A tapasztalatszerzések során megvilágítjuk, hogyan védjük, óvjuk környezetünket. Nem szemete-lünk, fákat, bokrokat nem tépkedünk.

Az élővilág és környezet iránti szeretet és megóvás érzését fokozatosan alakítjuk ki a gyerme-kekben a megfelelő pozitív természetszemlélet és a környezetvédelem keretén belül.

A feladatok megvalósítása feltételezi a családdal való szoros együttműködést, ugyanakkor a családok szemlélete is a gyerekeken keresztül alakítható (a helyes viselkedésmintákat, szokáso-kat a gyerekek hazaviszik, élő példaként szolgálnak a felnőtt számára).

A megfigyelés és a leírás módszerének következetes gyakorlásával a gyerek képessé válik elemi összehasonlítások elvégzésére, csoportosításra. Természetesen közben gyönyörködik a termé-szet csodáiban, a pocsolyából kiugró békákban, a nyíló virágokban. Az ilyen jellegű pozitív élmé-nyek szükségesek a környezetbarát magatartás formálódásához.

Nagyon fontos megismerő módszer a kísérletezés, amit az óvodapedagógus által megszervezett kísérletek biztosítanak, hiszen a természetben nehezen megfigyelhető, tanulmányozható jelen-ségek - pl. a rügyfakadás, a növények mozgása, csíráztatás. A kísérletek folyamatos gondozást igényelnek a növények fejlődésének nyomon követésében, mely idő alatt személyes tapaszta-latokat, ismereteket gyűjthetnek, felelősségvállalást tanulhatnak a gyerekek (búza csíráztatása, virághagyma nevelése). Hívjuk fel figyelmét arra, hogy a természet látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik.

Eközben a gyermekeink tapasztalatot szereznek a környező világ formai-, nagyságbeli-, mennyi-ségi-, térbeli –változatosságáról, így egészülnek ki, gyarapodnak az óvodai élet mindennapjai során (játék, ábrázolás, mozgás, munka stb....) szerzett matematikai tapasztalatai, amelyeket később a saját tevékenységeiben is alkalmaz.

A sokféle környezet, jelenség, helyzet, cselekmény, esemény megfigyeléséből, személyes ta-pasztalataiból tud a gyermek legtöbbet meríteni. Pl. ahogyan játszunk, amilyen anyagból vannak játékaink, bútoraink, ahogyan vigyázunk a vízre (elzárjuk a csöpögő csapot), az energiára (lekap-csoljuk a fölöslegesen égő villanyt), ahogyan „biztonsághelyre” tesszük a megfigyelt csigákat, békát, bogarat.

Séták, kirándulások közben látunk – a természet szépségének megláttatásán túl –eldobott sze-metet, pusztuló fát, mások vandalizmusa által okozott károkat, ezért ismerkedjenek meg életko-ruknak megfelelően a szelektív hulladékgyűjtéssel, annak fontosságával, az újrahasznosítással.

A teremtett dolgoknak sokféle segítségre van szükségük a fennmaradásukhoz. A növények, álla-tok életének megismerésekor ismereteket szerezhetnek, melyik fajnak, milyen segítséget kell nyújtaniuk a fennmaradáshoz.

A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, ezért nagyon fontos az óvoda minden munkavállalója és a szülők környezetvédő magatartása a környezetszennyezés elkerülésében és a környezet helyreállításában.

A környezetvédelemre nevelés projektnapjai az óvodában:

- október 4. Állatok világnapja / Lehetőség szerint látogatás a Fácántelepre, Riczu tanyára - állatok megtekintése, simogatása, természetben való megfigyelése
- április 22. Föld napja- „Egy palánta egy gyermek”- virágültetés az óvodában.
- május 10. Madarak és Fák napja /kirándulás a természetbe/

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekeknél sérülés-specifikus szempontok figyelembe vételével végezzük a családdal, természeti és társadalmi környezetünkkel kapcsolatos információk tudatosítását, feldolgozását, rendszerezését. A sokoldalú meg tapasztalás folyamatában szükséges biztosítani a legfontosabb információk meg ragadásának lehetőségét, konkrét megfigyelési szempontok adásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A környezettudatos magatartást alapozzuk meg az óvodai nevelésben.
- Segítse elő, hogy a gyermekek felfedezhessék szülőhelyük természeti gazdagságát (mező, erdő, vízpart), csodálkozzanak rá a teremtet világ szépségére.
- A természetvédelmet közvetlenül gyakorolják, közösen éljék meg (nem szakítjuk le a virágokat, nem tördeljük a fák ágait, nem bántjuk az állatokat).
- A természetben való helyes viselkedés, környezetünk élőlényeivel szemben tanúsított magatartás kialakítása, élőlények tiszteletére való nevelés.
- Hangsúlyozzuk a környezeti értékek megőrzését.
- A gyermeket alkalmassá tesszük a megfigyelésre, elsősorban „látni” tanítsuk meg őket. A folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel segítsük elő, hogy a gyermekek maguk fedezzék fel környezetüket.
- Ismertessük meg őket környezetük növény és állatvilágával. Érzékeltsük velük, hogy az élőlények és az őket körülvevő környezet között, valamint a különféle élőlények között kapcsolat van, és az embereknek ezt tiszteletben kell tartaniuk
- Tapasztaltassuk meg, hogy minden élőlény fontos abban az életközösségben, ahol él, életkoruknak megfelelően az alapvető oksági összefüggéseket vegyék észre.
- Ebben a közvetlen meg tapasztalásban sokoldalú érzékeléssel, pozitív érzelmi viszonyban vegyenek részt.
- Igyekezzünk felfedeztetni az összefüggéseket, egymásra utaltságot, kialakítani a felelősségérzetet.
- A természethez fűződő pozitív kapcsolat kialakításához elengedhetetlen, hogy minél többet legyünk a természetben és minél több természetet vigyünk nevelési környezetünkbe (berendezés, díszítés, használati anyagok, eszközök).
- Biztosítsunk olyan lehetőségeket, ahol különböző gyűjtő tevékenységeket végezhetnek, egyszerű vizsgálatokat folytathatnak.
- A „gyűjtő” munkában az óvodapedagógus se tördeljen ágat, bogarat ne pusztítson. A természet más kincseit (lehullott falevelet, szép formájú kavicsot, követ, terméseket, üres csigaházat, színes madártollat) gyűjtsünk.
- A gyerekek kapjanak lehetőséget a növények gondozására, fejlődésük megfigyelésére (Föld napja- „Egy palánta egy gyermek”).
- A környezet megismerésénél törekedünk a komplexitásra, lehetőség szerint összekötjük a vizuális neveléssel, az ének-zenével, ábrázolással, az irodalmi neveléssel.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek erősödését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A természetvédelem, környezetvédelem hitünkéből adódó feladat.

- Kaphon teret az újrahasznosítás lehetősége (például a munkahelyeken használt papír újrafelhasználása rajzolásra, rontott papírok összegyűjtése, hajtogatáshoz, vágáshoz).

5. 6. 2. Társadalmi környezet

Társadalmi környezetünknek a gyermekhez legközelebb álló egysége a család. Isten szeret minket, születésünk után nem kell egyedül élnünk, magányosnak lennünk, szülőket adott nekünk, akik gondoskodnak rólunk, szeretettel irányítják felnövekvésünket. Feladatunk, hogy a gyermek figyelmét ráirányítsuk arra, hogy a családban mindannyiunknak megvan a maga feladata, szerepe, mindenkinek aktívan részt kell vennie a családi életben. Rá kell vezetnünk őket a családtagok elfogadására, tiszteletére és arra, hogy tudjanak hálát adni értük.

„Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened az Úr ad neked.”

(2. Mózes 20. 12.)

A családi kötődéseken át formáljuk, alakítjuk identitásukat a nagyobb család, közösség: óvodánk, iskolánk, gyülekezetünk felé.

Fontos, hogy a gyermekek megismerjék, kötődjenek, biztonságban mozogjanak az őket körülvevő környezetben. A gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után, ismerkedhetnek az óvoda szűkebb és tágabb környezetével.

Ismerkedhetnek az óvoda utcájával, a középületekkel, templomunkkal. Megismerkedhetnek, a felnőttek munkájával, megfigyelhetik az építkezéseket, közben tájékozódhatnak, tapasztalatokat szereznek síkban és térben. Tájegységünk, városunk hagyományain a gyermekek a családdal vesznek részt (szüret, várfesztivál, Nagytótfalu falunap...), mint élményforrás, s kultúra átörökítés miatt fontos a gyermek életében.

A megfigyelés játék, séta közben, többnyire helyszínen történik, és a valós helyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy gyermekek alkalmazzák a köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését (kérés, kérdezés, tudakozódás, üzenetközvetítés). A csoportban aztán több alkalommal is lehet beszélgetni egy-egy élményről, így a gyermekek nyelvi kifejező készsége, szóincse bővül,

A gyerekek között erősödik a tapasztalatcsere, a látottak folyamatos elbeszélése, ezek összegzése, rendszerezése során az óvodapedagógus segítse a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a környezet alakításában.

Az óvodapedagógus feladatai:

Ismertessük meg a gyermekeket:

- a lakókörnyezetünk nevezetességeivel (vár, templomok),
- a tárgyi kultúra értékeivel,
- a vidékünk-intézményünk hagyományaival,
- néphagyományainkkal,
- felekezetünk ünnepeivel.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Elemi szinten kialakul bennük a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, értékek szeretete és védelme.
- A gyermekek el tudnak igazodni közvetlen természeti és társadalmi környezetükben.

- Óvják-védik a környezetükben előforduló állatokat, vigyáznak környezetünk rendjére és tisztaságára.
- A természetben környezettudatosan viselkednek (nem szemetelnek, nem hangoskodnak, nem tépkedik le a virágokat..), óvják a növény- és állatvilágot.
- Tudják, hogy az állatvilág a természeti környezettel, növényvilággal szoros kapcsolatban él.
- Ismerik a környezetüket, felfedezik az összefüggéseket.
- Szeretik és óvják településüket, és környezetüket.
- Ismerik: saját és szüleik nevét, lakáscímüket. a környezetükben élő növények, állatok nevét és a róluk való gondoskodást.
- Ismerik. az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét és a napszakokat. a legalapvetőbb közlekedési szabályokat.
- Életkorukhoz mérten tisztában vannak a környezetvédelem tartalmával, fontosságával.
- Megtanulnak „látva” élni, értékeli környezetük szépségét.
- Érthetően kifejezik a környezetükben szerzett tapasztalataikat, élményeiket.
- A környezetükben lévő matematikai összefüggéseket felismerik, matematikai fogalmaik alapszinten a számosság tekintetében kialakultak (10-ig számlálnak, összehasonlítanak mennyiség, nagyság, forma, szín szerint;)
- Megtanulják, hogy a látszólag felesleges dolgokból, újra hasznosítva, új és egyedi dolgokat is létre lehet hozni.
- Pozitív természetszemléletük alapján környezetbarát gyerekekké válnak.

5. 7 Munka jellegű tevékenységek

A kisgyermek mindennapi életének része a játékkal és a **cselekvő tapasztalással** sok vonatkozásában azonosságot mutató, s azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenység, ami a személyiségfejlesztés egyik lehetséges eszköze az óvodai nevelésben.

Ebben a tevékenységben is - mint folyamatban – fokozatosan **önállósodik** a gyermek, **tapasztalatokat szerez** környezetéről és olyan fontos személyiségtulajdonságai, képességei fejlődnek ki, amelyek majd az iskolai tanuláshoz nélkülözhetetlenek (kitartás, feladattudat, rendszeresség, kötelességteljesítés, céltudatosság, eredményre törekvés, rendre való igény...)

Mint **közösségi tevékenység**, hozzájárul a társas kapcsolatok kibontakoztatásához, a gyermek szocializációjához, ahol az együttműködést, egymásnak segítségnyújtást, figyelmességet, önzetlenséget, saját és mások munkájának elismerését tanulhatja és az ezt kísérő öröm érzését, élheti át a gyermek.

A gyermekek munka jellegű tevékenységei:

- **az önellátás, önkiszolgálás tevékenysége** (öltözködés, tisztálkodás, személyes holmik, eszközök rendben tartása...);
- **társakért végzett munka:** naposság, egymásnak és a felnőtteknek való segítség (teremrendezésben, átöltözködésben, eszközhasználatban a környezet rendben tartásában, dísznövények gondozásában, alkalmi megbízatások teljesítése...);
- **alkalmi megbízások:** játékok válogatása, növények öntözése, madáretetés, akváriumgondozás.

A munka jellegű tevékenységek szervezésénél, irányításánál ügyelnünk kell arra, hogy szívesen végzett legyen (örömet adjon az önállósodás folyamata, később a segíteni tudás érzése). Mindezt elősegíti a nevelő együttműködése (rávezetés a részmunkafogások módozataira, a mű-

veletek sorrendiségére stb.), és folyamatos, konkrét, reális, vagyis saját magához mérten **fejlesztő értékelése**. Minden munkajellegű tevékenységnél fontos a jó szervezettség. Fontos azoknak a **gyermekméretű eszközöknek** a biztosítása, amelyekkel a gyermekek önálló munkát végezhetnek a testi épségük megóvása mellett.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek esetében az óvodai nevelés feladata, hogy a gyermekek képességeinek megfelelő, szabadon választható, fejlesztő hatású tevékenységek lehetőségét megteremtse. Az önellátás képességét fejlesztjük a tevékenységeken keresztül.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Amire már egyedül képes a gyermek, azt ne végezzük el helyette.
- Adjunk lehetőséget a kicsik érvényesülési törekvéseinek is („kis napos” szeretne lenni, ecsetkimosás, söprés, stb.): énkép erősítése!
- A napi teendők elvégzésében ne terheljük túl egyik, vagy másik gyermeket (egyenletes feladatelosztás).

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére:

- A gyermek elvégzi az önmagával kapcsolatos, önkiszolgáló feladatokat.
- Ismeri a munkaeszközöket és tud velük dolgozni.
- Fejlettségi szintjének megfelelően elvégzi a rábízott feladatot.
- Szívesen végez a közösségért munkát, alkalmi feladatokat elvállal.
- Igényessé válik a környezete rendje, tisztasága iránt.
- Megbecsüli a másik munkáját.
- Észreveszik, hogy együtt gyorsabban megy a munka, segítenek egymásnak a rendrakásban.

5. 8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás a játékra épül, az egész személyiség fejlődését, tapasztalatainak fejlesztését, rendezését támogatja.

Az óvodás korú gyermek tanulása nem elkülönülő, önálló területe az óvodai életnek, hanem sokrétű, változatos tevékenységekben, élethelyzetekben és kapcsolatokban megvalósuló folyamat eredménye.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység. A kisgyermek egész nap tanul, anélkül, hogy ennek tudatában lenne. Motiváló ereje kíváncsisága, tevékenységi vágya, utánzó hajlama, vagyis belső késztetése. Míg játszik, „dolgozik”, beszélget, megfigyel, kérdez, kipróbál, „alkot”, mozog és cselekszik, közvetlen szerté-ágazó tapasztalatot, ismeretet szerez környezetéről, a tevékenységben fejleszti képességeit, kapcsolatban az együttélés, humanizált önérvényesítés, együttműködés formáit sajátítja el természetes módon.

Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg a tanulás.

Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek **maga fejt meg**, és **cselekvésen keresztül** sajátít el.

Sajátossága, hogy nem korlátozódik csak az ismeretszerzésre, hanem magában foglalja a **képességek, készségek**, magatartási formák, **szociális** élethelyzetek, szokásmódok elsajátítását, **tanulását** és ezek **alkalmazási képességét**.

A tanulás formái óvodánkban:

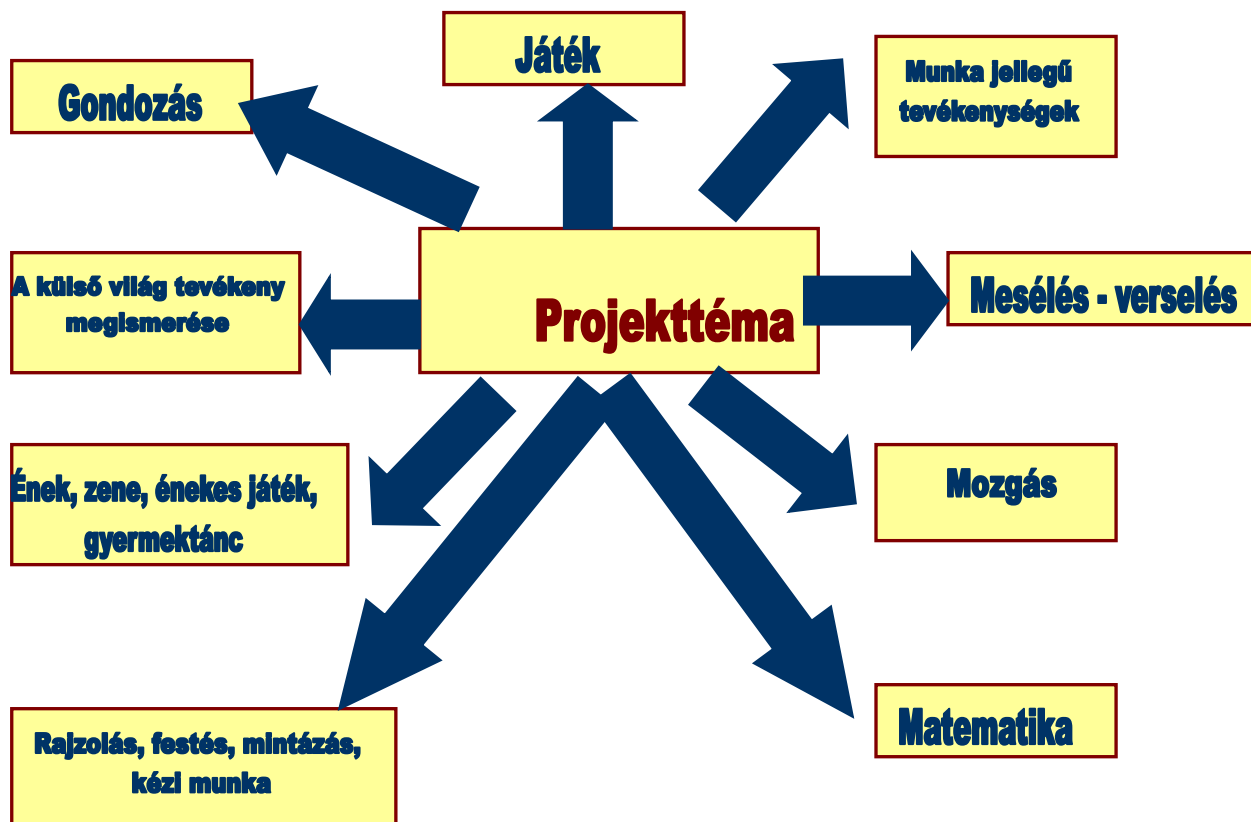
- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás, (szokások alakítása);
- spontán játékos tapasztalatszerzés;
- játékos, cselekvéses tanulás;
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés felfedezések;
- gyermeki kérdésekre-, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- gyakorlati problémamegoldás.

Mindegyik tanulási forma (ami valójában nem különül így egymástól) feltételeit az óvodapedagógus teremti meg. Így gondoskodik az oldott, biztonságot nyújtó légkorról, ahol a gyermek a sokféle tevékenység közül szabadon választhat, melyben alkalma nyílik a próbálkozásra, tévedések utáni újrakezdésre, a hibák kijavítására minden szankció nélkül.

Hagyunk időt a gyermeknek elmélyülni a témában saját érettségének, érdeklődésének megfelelően. Jut idő ismételésre, megállásra, ha egy-egy téma vagy a gyerekcsoport úgy kívánja.

Differenciálunk, figyelembe vesszük a gyerek egyéni sajátosságait, rugalmasan kezeljük a helyzeteket, az SNI gyermekekre különös figyelmet fordítunk.

A tevékenységformákban rejlő integrált műveltség tartalmak összefüggései.



Az általunk alkalmazható projekt módszer jellemzői:

A cél sohasem a tanulás, hanem valamilyen konkrét produktum létrehozása.

- 1./ A tanulás, mint kísérő eszköz van jelen a produktum elérésére irányuló tevékenységekben.
- 2./ A gyermekek aktív részvételére és érdeklődésére épülő együttműködési forma.
- 3./ A konkrét mindennapi életből vett problémákat közösen oldjuk meg, miközben a gyermekek saját elképzelései is megvalósulnak.
- 4./ A központi téma mindig tevékenységekben vagy tevékenységek sorozatában valósul meg.
- 5./ A tevékenységekbe integrált műveltség tartalmak sokoldalú tapasztalatok során épülnek be a gyermeki tudatba. A megismerés fő forrása közvetlen tapasztalás legyen, amely így maradandó tudást biztosít.
- 6./ A projekt módszer egyszerre kollektivizál, és individualizál, mert közös tervezéssel, végrehajtással, ellenőrzéssel együttműködésre, összedolgozásra, munkamegosztásra, kooperativitásra sarkalja a gyermekeket. Ugyanakkor lehetővé teszi, hogy mindenki „testhez álló feladatot” válaszson magának.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus az ismeretek **tapasztalati úton** történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket építve a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira.
- Megfigyeltetésekben biztosítja a **többoldalú érzékelés** lehetőségét, élményszerűségét, az összefüggések megláttatását, segíti a környezethez fűződő **pozitív érzelmi viszony**, felelősségérzet kialakulását.
- A **tevékenységekben megvalósuló tanulás** az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.
- Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az **élményeket**, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, felfedezésére, a **tanulás örömeinek átélésére**.
- Szervezze a tanulási folyamatot úgy, hogy a gyermek integrált tevékenységekben hozhassa felszínre, az óvodás korra jellemző globális gondolkodását, **egyszerre szerez-hessen: motoros, zenei, verbális, szociális, matematikai tapasztalatokat**.
- Alakítson ki olyan attitűdöket, motivációkat, melyek képessé teszik a gyermeket a **váratlan, vagy komplex élethelyzetek megoldására** és egyre több örömet leljenek az **önfejlesztő** tanulásban.
- A gyermeket a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során, személyre szabott, **pozitív értékeléssel** segítse. Kerülje a sztereotip megjegyzéseket (ügyes vagy, stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki. Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést.
- Olyan tanulási környezetet alakítson ki, mely teret enged a **gyermeki kompetenciák szabad kibontakozásának**.
- A **tevékenységekben megvalósuló tanulás során képességeket fejlesszen, illetve tapasztalatokat bővítsen, rendezzen**.

A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- legyen képes a különböző gondolkodási műveletekre: következtetés, ítéletalkotás, összehasonlítás;
- ismerje fel az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket;
- tevékenység végzésekor legyen kreatív, keressen többféle megoldást;
- szándékos figyelmét tudja irányítani, legyen tartós;
- ismert feladatvégzésnél legyen önálló;
- képes legyen, különböző szituációban alkalmazni ismereteit, tapasztalatait, személyes adottságait;
- szókinccse, beszéde legyen változatos, gondolatait érthetően, mondatot alkotva legyen képes közölni.

6. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodás kor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A sikeres iskolai munkához mindhárom feltétel szükséges: testi, lelki, szociális érettség.

6.1. A testileg fejlett gyermek:

- Az óvodáskor végére eljut első alakváltozásához, testarányai megváltoznak, fogváltása megkezdődik;
- teste arányosan fejlett, teherbíró,
- mozgása összerendezettebb, harmonikusabb, erőteljesen fejlődik mozgáskoordinációja, finommotorikája;
- mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.

6.2. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Az óvodáskor végére belsőleg motivált az iskolakezdésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik (térészlelés, vizuális-, és akusztikus differenciáció, téri tájékozódás, térbeli mozgásfejlettség, testséma).
- Az önkéntelen és közvetlen emlékezet-bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képző szándékos figyelem, fokozatosan növekszik figyelmének tartama, terjedelme, megosztottsága.
- Cselekvő-szemléletes és képi gondolkodása mellett fogalmi gondolkodása is kialakulóban van.
- Fokozatosan csökken gondolkodásának érzelmi telítettsége, előtérbe kerül az ismeretszerzés igénye.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden

szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- **elemi ismeretekkel rendelkezik** önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- **ismeri a viselkedés alapvető szabályait**, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megővéséhez szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

6.3 . A szociálisan érett gyermek:

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb, szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg; kitaratásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

7. A gyermek fejlődésének nyomon követése

Nevelési programunknak a bevezetőben megfogalmazott célja a gyermek harmonikus fejlődésének, személyisége kibontakoztatásának elősegítése, testi- szociális- és értelmi képességeinek életkor specifikus alakítása, fejlesztése.

A célok eléréséhez szükséges a gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése, elemzése, a részterületeken belüli hiányosságok, zavarok feltárása és a korrigáló pedagógiai ráhatások megtervezése.

Ehhez az óvodapedagógusnak minden gyermeket egyénileg kell ismernie: képességei erős és gyenge pontjait, adottságait, családi háttérét, eddigi élettörténetét, érdeklődési körét, élményvilágát, fejlődési ütemét.

A nyomon követés regisztrálását, - amelyet az óvodapedagógusok a gyermek óvodába kerülésétől az elhagyásáig vezetnek: az **OVI-SZOLGA számítógépes szoftver** segítségével végezzük. Minden gyermek fejlődését félévente értékeljük ennek a programnak a segítségével, hogy az érési folyamathoz igazított támasznyújtás módzatait, eljárásait megtervezhessük.

7. 1. Megfigyelendő területek:

7. 1. 1. Értelmi fejlettség:

7. 1. 1. 1. Pszichés funkciók:

- Ismeretszerzési igény (megismerés, kíváncsiság)
- Hallás
- Látás
- Érdeklődés
- Figyelem
- Emlékezet
- Gondolkodás
- Képzelet

7. 1. 1. 2. Anyanyelvi fejlettség:

7. 1. 1. 2. 1. A beszéd tartalma, technikája:

- Beszédszlelés
- Beszédtértés
- Beszédfegyelem
- Szókincs
- Beszélő kedv

7. 1. 1. 2. 2. Beszédhiba, beszédzavarok

7. 1. 1. 2. 3. Nonverbális kommunikáció

7. 2. Testi fejlettség:

7. 2. 1. Fizikai jellemzők:

- Gyorsaság
- Erőnlét
- Teherbírás
- Állóképesség
- Ügyesség
- Edzettség

7. 2. 2. Mozgásfejlettség:

- Nagymozgások
- Finommotorika

7. 2. 3. Mozgáskoordináció

7. 2. 4. Tájékozódás testen, térben, síkban

7. 3. Szociális fejlettség:

7. 3. 1. Perszonalitás (ÉN)

- Jellemfejlődés
- Pozitív énkép
- Érzelmek
- Önállóság
- Motiváltság az iskolára

7. 3. 2. Kudarctűrő képesség

7. 3. 3. Szociális képesség:

- Kapcsolatteremtő képesség
- Együttműködő képesség
- Feladattudat, feladattűrés, szabálytudat

7. 4. Fejlesztendő területek és a fejlesztés módjának megjelölése

A célozott területek megfigyelése a gyermek természetes élethelyzeteiben, napi tevékenységeiben történik és hosszabb időszak tapasztalatainak leszűrésén alapszik, kiindulópontja az egyénre szabott, differenciált tervezésnek. Ha szükséges, igényeljük a szakemberek segítségét. Munkánkat intézményi logopédus és gyógypedagógus segíti.

A gyermek nevelése, fejlesztése a szülővel való folyamatos kapcsolattartás, együttműködés összehatásában eredményes. A neveltségi-fejlettségi állapot nyomon követése támpontot szolgáltat a rugalmas iskolakezdéshez.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekekről egyéni fejlődési naplót vezetünk, egyéni fejlesztési tervet készítünk az adott gyermekekre a tanulási képességeket vizsgáló szak-értői és rehabilitációs bizottság szakvéleményét alapul véve. A gyermek megismerését szolgálja a szülőktől származó információ, az óvodapedagógus megfigyelései, a gyermek produktumai. A fejlesztési terv az iskolaérettség feltételeit, meghatározó területeket öleli fel, (testi fejlettség, mozgásfejlettség, kognitív képességek, gondolkodás, szocializáció, beszédkészség).

Közös igazgatású intézményként nagycsoportos korú gyermekeinknél alkalmazzuk a **DIFER mérést** – kimeneti funkció, helyzetkép.

Az iskolánkban első évfolyamon decemberig minden gyermek DIFER mérése megtörténik - be-meneti szerep. A két mérési eredmény már összevethető, segíti a gyermek fejlődési útjának tervezését.

8. Gyermek-és ifjúságvédelem,

8. 1. Gyermek-és ifjúságvédelem

Alapelveink:

- Minden esetben a gyermekek érdekeit kell képviselni, és ezt semmilyen más érdek nem előzheti meg.
- Esélyegyenlőség biztosítása. Minden megkülönböztetés nélkül kell a gyermekek részére a jogokat biztosítani.
- Mindig azokat a jogokat kell alkalmazni, amelyek a gyermekekre nézve a legelőnyösebbek.

A tevékenység célja:

- A gyermek és környezetének alapos megismerésével, a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásoló tényezők feltárása és azok megszüntetésének elősegítése

Legfontosabb gyermekvédelmi feladatunk a gyermekek jogairól szóló törvények betartása.

Feladatunk: Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, de feladatunknak tekintjük a gyermek jogainak mindenkori érvényesítését és védelmét.

Arra törekszünk, hogy tapintatos, személyes kapcsolatot alakítsunk ki a segítséget kérő, vagy az arra rászoruló családokkal.

Az óvodapedagógus alapvető feladatai közé tartozik a gyermekvédelmi preventív munka.

- a gyermek és környezetének megismerése,
- a gyermek fejlődését hátráltató tényezők feltárása,
- ennek kiküszöbölésére a megfelelő pedagógiai stratégia kidolgozása,
- az óvodai intézményegység-vezető informálása,
- a családok életéről szerzett információk hivatali titokként való kezelése.

Az óvodapedagógusok és az óvodai intézményegység-vezető feladatai közé tartozik:

- a gyermekvédelmi feladatok koordinálása, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős informálása,
- kapcsolattartás az intézményi gyermek-és ifjúságvédelmi felelőssel,

- kapcsolattartás a Nevelési Tanácsadóval, a Gyermekjóléti Szolgálattal és a Gyámhatósággal,
- nyilvántartás vezetése a hatályos jogszabályok alapján, adatszolgáltatás a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek,
- környezettanulmány végzése (szükség esetén a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel közösen)

A mindennapi nevelőmunka során meg nem oldható problémák további kezelése a gyermekvédelmi felelős feladata.

Ls. még részletezve pedagógiai program 1. kötetben

8. 2. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések a pedagógiai program 3. kötetében olvashatók.

Kiemelés az ott leírtakból:

-  **Az esélyegyenlőség érvényesítése a köznevelésben kiemelt feladat.**
-  Az egyenlő bánásmód követelményének és a szegregációmentességnek, mint esélyegyenlőségi alapfeltételnek a köznevelési intézményen belül érvényesülnie kell.
-  A gyerekek... esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, megsegítések tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat... segítik tehetségük kibontakoztatását.
-  Az intézményben tilos a hátrányos megkülönböztetés (bármiféle okból), továbbá minden olyan különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy kedvezés, amelynek célja vagy következménye az egyenlő bánásmód megszüntetése vagy akadályozása. A feladatellátás módjára vonatkozó döntések, intézkedések meghozatalakor a gyermek... mindenekfelett álló érdekét kell figyelembe venni.
-  **Pedagógiai program készítésünk során kiemelten szem előtt tartottuk az egyenlő bánásmódról szóló törvényt, illetve azokat az egyéb törvényeket, rendeleteket, melyekben megfogalmazódik az esélyegyenlőség biztosítása. A pedagógiai programunk szellemisége, a megjelölt célok, feladatok mindegyike az esélyegyenlőség biztosításának irányát mutatja.**
-  **A munkánkat átfogó evangéliumi szellemben történő nevelés elve mellett, - melyben nevelésünk alapja a bibliai emberszemlélet -, megfogalmaztuk az esélyegyenlőség elvét.**
-  **Esélyegyenlőségi célkitűzések intézményünkben: Olyan körülményeket kell kialakítani, hogy megvalósuljon:**
 - ⇒ a megkülönböztetés megszüntetése,
 - ⇒ az egyenlő bánásmód,
 - ⇒ az emberi méltóság tiszteletben tartása,
 - ⇒ a társadalmi szolidaritás.
-  **Intézményünk integráló jellegű intézmény.**
-  **Képesek vagyunk mind a különleges bánásmódot igénylő, mind a hátrányos helyzetű (HH), ill. halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók integrált nevelésére....**
-  **2005 óta működtetjük az integrált felkészítés programját.**
-  **Fogadjuk az alapító okiratunkban megjelölt sajátos nevelési igényű gyermekeket is.**
-  **2010 óta Tehetségpont vagyunk.**

 **Széleskörűen rögzítettük pedagógiai programunkban a szociális hátrányok enyhítését szolgáló feladatokat... a gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat.**

 **Támogatjuk pedagógusaink továbbképzését, hogy minél nagyobb arányban megismerjék az egyéni bánásmód, a differenciált oktatás, fejlesztés módszertanát.**

 **Minden tervezett infrastrukturális és tartalmi, szakmai fejlesztés esetén kiemelt figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű gyermekek... nevelési ... helyzetének javítására a beruházások megvalósítása során**

 **Az esélyegyenlőség biztosítását az alábbi területekre kiterjedően értelmezzük:**

- a) a nevelésbe... történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása,
- b) a nevelés... követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás,
- c) a teljesítmények értékelése,
- d) a neveléshez... kapcsolódó tevékenységek, foglalkozások biztosítása és igénybevétele,
- e) a neveléssel... összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés,
- f) ...
- g) a tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint
- h) a nevelésben... való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

 **Folyamatosan figyelemmel kísérjük:**

- o a településen élők, az intézményünkbe járó gyermekek... szociális helyzetét;
- o közszolgáltatások elérhetőségét;
- o beiskolázási mutatókat;
- o a gyermekek... (HH/HHH, illetve SNI) eloszlását az egyes óvodai csoportokban /...;
- o a gyógypedagógiai nevelést, ...;
- o a lemorzsolódás arányát;
- o
- o a tehetséggondozás eredményeit;
- o
- o pályázati lehetőségeket;
- o a humán-erőforrás alakulását;
- o az infrastruktúrát és az ahhoz való hozzáférést;
- o a módszertani képzettséget;
- o az intézményi és szervezeti együttműködések (egyházak, kisebbségek, civil szervezetek és egyéb partnerek).

 **Intézményünk az alapidokumentumokban megfogalmazott esélyegyenlőségi intézkedéseken túl az alábbi esélyegyenlőség biztosítását szolgáló dokumentumokkal rendelkezik:**

- ⇒ **Fenntartói szint:** Esélyegyenlőségi program - Az esélyegyenlőségi program – tartalmazza a helyzet-elemzést, és a helyzetelemzésben feltárt problémákra – az esélyegyenlőségi intézkedési tervet.
- ⇒ **Intézményi szint:**
 1. a Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda gyermekeket, tanulókat érintő esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód programja
 2. Kiegészítés a Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda gyermekeket, tanulókat érintő esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód programjához, intézményi alapidokumentumokhoz
 3. munkavállalói esélyegyenlőségi program.

9. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése **speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szak-**

emberek (pszichológus, logopédus vagy más gyógypedagógus, konduktor stb.) **közreműködésével.**

9. 1. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A hátrányos szociokulturális környezetben élő gyermekek számára a környezeti ingerek, hatások nem megfelelőek a kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségfejlődéshez, ezért ezek gyakran eredményeznek a normáktól eltérő viselkedést.

Az óvodai nevelőmunkánk során, a gyerekek szociokulturális körülményeinek feltérképezésekor körvonalazódik, hogy kik azok a gyerekek, akiknek családi háttere nem mindig képes biztosítani a gyermek fejlődéséhez szükséges feltételeket. Ezeknek a tényezőknek a tisztázásában nagyfokú tapasztalatot kell, hogy tanúsítsanak óvodapedagógusaink.

A szociális hátrányok lehetséges okai:

- ▣ anyagi nehézségek, nem megfelelő lakáskörülmények
- ▣ alkoholizmus a családban
- ▣ a szülők életvezetési problémái
- ▣ a nagycsaládosok gondjai
- ▣ a csonka családok, éppen felbomló családok
- ▣ munkanélküliség
- ▣ a szülők alacsony iskolázottsága
- ▣ érzelmi szegénység, hiányos törődés
- ▣ krónikus betegség (akár a gyermeknél, akár a szülőnél)
- ▣ ingerszegény vagy túl erős ingerkörnyezet
- ▣ igénytelenség a család részéről.

Feladataink:

- ▣ védőnővel, a családsegítővel, gyámüggyel való folyamatos kapcsolattartás
- ▣ szülőkkel való tervezett és tudatos kommunikáció, figyelembe véve az egyes családok gyermeknevelési szokásait
- ▣ képességfejlesztő tevékenység differenciált tervezése
- ▣ művészeti tevékenységekben teret engedünk kreativitásuknak, sajátos élményeiknek
- ▣ helyes viselkedésmintákat kell kialakítanunk a kudarc, az ellenvélemény, a bírálat elviselésére.

Ls. még: Pedagógia program 1. kötetben

9. 2. A hátrányos helyzetű gyermek

A **hátrányos helyzetű gyerekek** esélyegyenlőségének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éve meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül fejleszthetők.

Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönzése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltség és az otthoni környezet hiányosságai.

Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. A hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társa-

dalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeresen ellensúlyozhatóak, csökkenthetők, esetenként kiegyenlíthetők.

Célunk:

- A hátrányok enyhítése, az esélykülönbségek mérséklése az óvodai kereteken belül

Feladataink:

- A gyermekek szociális és kulturális hátterének megismerése, feltérképezése.
- A hátrányos, a halmozottan hátrányos, veszélyeztetett helyzetű gyermekek kiszűrése, segítése.
- Kiemelt tehetségek megtalálása.

Módszereink:

- egyéni bánásmód
- tapintatos beszélgetés
- személyes kapcsolattartás a családdal
- segítségnyújtás
- családlátogatás
- tehetségazonosítás, -gondozás

Hátrányok kompenzálása:

- A gyermek óvodába lépése előtt családlátogatást végzünk. Ez a találkozás sok információval szolgál a családokról, életkörülményeiről, nevelési szokásairól, a szülő-gyermek kapcsolatáról. Mindezek segítik a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének megteremtését.
- Az óvodai csoportok kialakításánál figyelembe vesszük a hátrányos helyzetű gyermekek arányát.
- A hátrányos helyzetű gyermekek az egész napos ellátás keretében minden segítséget megkapnak a kiegyensúlyozott fejlődésük érdekében.
- A mindennapi megfigyelések alapján történik a gyermek egyéni fejlesztése.
- Amennyiben a gyermek képességei szükségessé teszik, külső szakemberek segítségét kérjük.
- Az alapvető magatartásformák kialakítására nagy hangsúlyt fektetünk. (tolerancia, segítőkészség, stb.), változatos, sokféle játékok, tevékenységek által (drámajáték, kapcsolatteremtő játék, páros szituációs játék, stb.).
- Fokozott törődés, egyéni bánásmód az óvodai munkavállalók részéről.
- Az intézmény által nyújtott programokba igyekszünk bevonni a hátrányos helyzetű gyermekeket, családokat.
- Az anyagi okok miatt hátrányos vagy veszélyeztetett gyermekek esetében rendszeresen gyűjtéseket szervezünk óvodánkban.
- Részképesség vizsgálatra, ill. iskolakezdést megelőzően iskolaérettségi vizsgálatra küldjük a problémás, kétséges gyerekeket.

A kiemelten tehetség gyermekek fejlesztésére a Sztárai Tehetséggondozó Műhely Apró Kezek Kuckója téri-vizuális területen működik.

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek - óvodai fejlesztő program

Óvodai intézményegységünk gyermeki összetétele jelenleg nem teszi lehetővé az óvodai fejlesztő program kialakítását. Amennyiben a gyermeki összetétel megfelel a jogszabályban leírtaknak, kidolgozásra kerül az óvodai fejlesztő program.

9. 3. A kiemelten tehetséges gyermek – a tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

Az óvodáskorban a tehetség, remény, ígéret hajlam.

A tehetséges gyermek erős oldalát fejlesztjük, miközben tehetségével összefüggő gyenge oldalait kiegyenlítjük.

Óvodánk alapvető feladatai közé tartozik a tehetséggondozás, mely napi tevékenységeinkbe ágyazva történik óvodai csoportjainkban.

Vegyes életkorú csoportjainkban, a mindennapi tanulós cselekvéses helyzetekbe építi be az óvodapedagógus a kreativitást fejlesztő feladatokat, többletismereteket. A gyermekek szabadon dönthetnek részt kívánnak-e venni a felkínált tevékenységekben. Ezek a tanulós helyzetek nyitottak, bármikor elérhetőek, de a kilépés lehetősége is biztosított a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusnak az a szerepe, hogy észrevegye, támogassa, és komplex ismeretekhez juttassa a gyermekeket. Többféle lehetőség kínálkozik a vegyes összetételű csoportokban a tehetségfejlesztésre, itt a **dúsítás mellett a gyorsítás** módszere is megjelenik spontán módon, az életkori sajátosságok miatt, hiszen a kicsik, ha akarnak, részt vehetnek a nagyoknak szánt foglalkozásokon. Ez gyorsabb fejlődést biztosít számukra, ugyanakkor saját koruknak megfelelő készségeik zavartalanul fejlődhetnek.

Célunk, **az egész személyiség fejlődéséhez hozzájárulni**

Óvodánk alapvető tehetséggondozó feladata ellátása mellett – 10-15 fős csoportban - térbeli – vizuális területen részese - „Apró Kezek Kuckója” - az intézmény Sztárai Tehetséggondozó Műhelyének.

A különböző életkorú gyermekeket több óvodai csoportból válogatjuk össze. Tapasztalataink, azt bizonyították, hogy leghatékonyabban az 5- 6-7 éves korosztály fejleszthető ilyen keretek között. Az óvodás gyermekek egészséges személyiségfejlődése akkor valósul meg, ha olyan szabad és érzelmi biztonságot adó támogató, gondolkodó környezetet teremtünk, melyben egészségesen, harmonikusan, erős személyiséggé fejlődnek. Ehhez nélkülözhetetlen a gyermekek és az óvodapedagógus között kialakuló érzelmi biztonság, kötődés – ez egy kiscsoportos gyermeknél a szeretett óvodapedagógus jelenlétét feltételezi-, mert csak ennek hatására bontakoznak ki a különleges tehetségekre utaló speciális képességeik, készségeik, kreativitásuk.

Ls. a témát részletesen kidolgozva a pedagógiai program 1. kötet 90-95. oldalán

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fokozott figyelem fordítása a *kiemelt figyelmet érdemlő gyermekekre*, a gyermekben a rejtett tehetség lehetőségére.
- Felismerni a tehetségigéreteket.
- Ösztönözni, motiválni a tehetségigéreteket.
- Kielégíteni szükségleteiket: a megismerési-, elfogadási-, alkotási folyamatokban.
- A tehetségigérek elkallódásának elhárítása: az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességek felismerése
- Sokféle tevékenységek kínálata, ezzel segítve a gyermekeknek érdeklődési irányaik megismerésében.

- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés.
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése, harmonikus fejlesztése.
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása.
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területeinek erősítése. Ezek olyan hiányosságok, amelyek megnehezítik, vagy teljes mértékben megakadályozzák a tehetség fejlődését. A diagnosztizálást követően szükséges esetleg a megfelelő szakemberrel a hiány pótlása, fejlesztése.
- Az alapvető tehetséggondozó feladat mellett tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel.
- A pedagógusok szakmai kompetenciájának növelése a tehetség-gondozás témakörében, továbbképzéseken való részvétel,
- A szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében.

A várható eredmény az óvodáskor végén:

- A gyermekkor korai fázisában hatékony, sokoldalú fejlesztést kapnak a gyermekek, a hátrányos helyzetű tehetségek nagyobb megsegítéssel sikeresen kezdik el az iskolát.
- Érettebb idegrendszer, szociálisan érzékenyebb, kreatívabb gyermekek, harmonikusabb személyiség.
- Bővülnek ismereteik, sokféle módon jutnak sokféle tapasztalathoz.
- Motivációs- energetikai bázisaik aktiválódnak, ezáltal énképük, megküzdési stratégiák, reális önértékelésük is fejlődik, bátrabban hozzák be speciális érdeklődésüket.
- Nagyobb odafigyeléssel részesülhetnek érdeklődésük területén történő megsegítésben és a tehetséggel összefüggő gyenge területek fejlesztésében.
- Önértékelésük reálisabbá válik, fejlődik kapcsolatteremtő képességük, kommunikációjuk, megküzdési stratégiák
- Minden gyermek személyisége sokoldalúan fejlődik, a szunnyadó, alulteljesítő tehetséges gyermek erős és gyenge oldala egyaránt folyamatosan kiegyensúlyozottá válik.
- Fejlődik szociális érzékenységük, teret kapnak önkifejező és önérvényesítő törekvéseiknek.
- Sikerül kialakítani kezdeményező készségüket, önként vállalt tevékenységet, melynek során kiemelkedő teljesítményre lesz képesek.
- A gazdagító programok beépülnek az óvoda mindennapjaiba.
- A szülőkkel együttműködő magatartás alakul ki, tovább támogatják gyermeküket, tehetségük kibontakozásában.

9. 4. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján, az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Tevékenységi formák:

- ölbeli játékok,
- énekes játékok, melyek különböző érzelmek átéléséhez nyújtanak segítséget,
- népmesék nevelő hatása által erkölcsi nevelés
- a gyermek bevonása csoportos tevékenységekbe,
- a napi áhítatok, melyek lehetőséget nyújtanak a belső elcsendesedésre.

Fejlesztési területek:

- észlelési területek
- mozgás, finom mozgás
- lateralitás
- téri tájékozódás
- nyelvi készségek
- emlékezet
- figyelem

9. 5. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Ls. részletesen kidolgozva a pedagógiai program 1. kötet 108 - 114. oldalán

